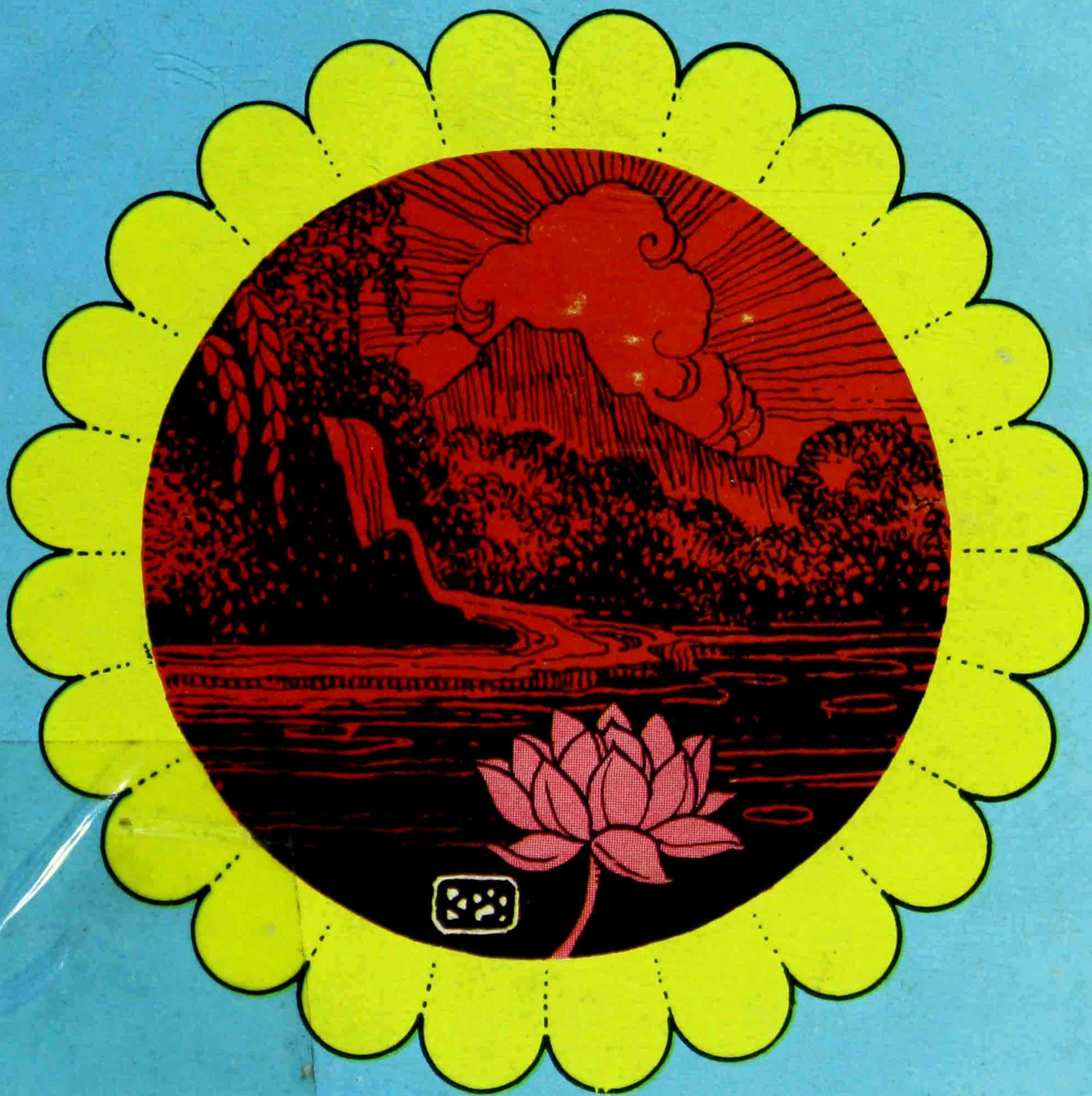

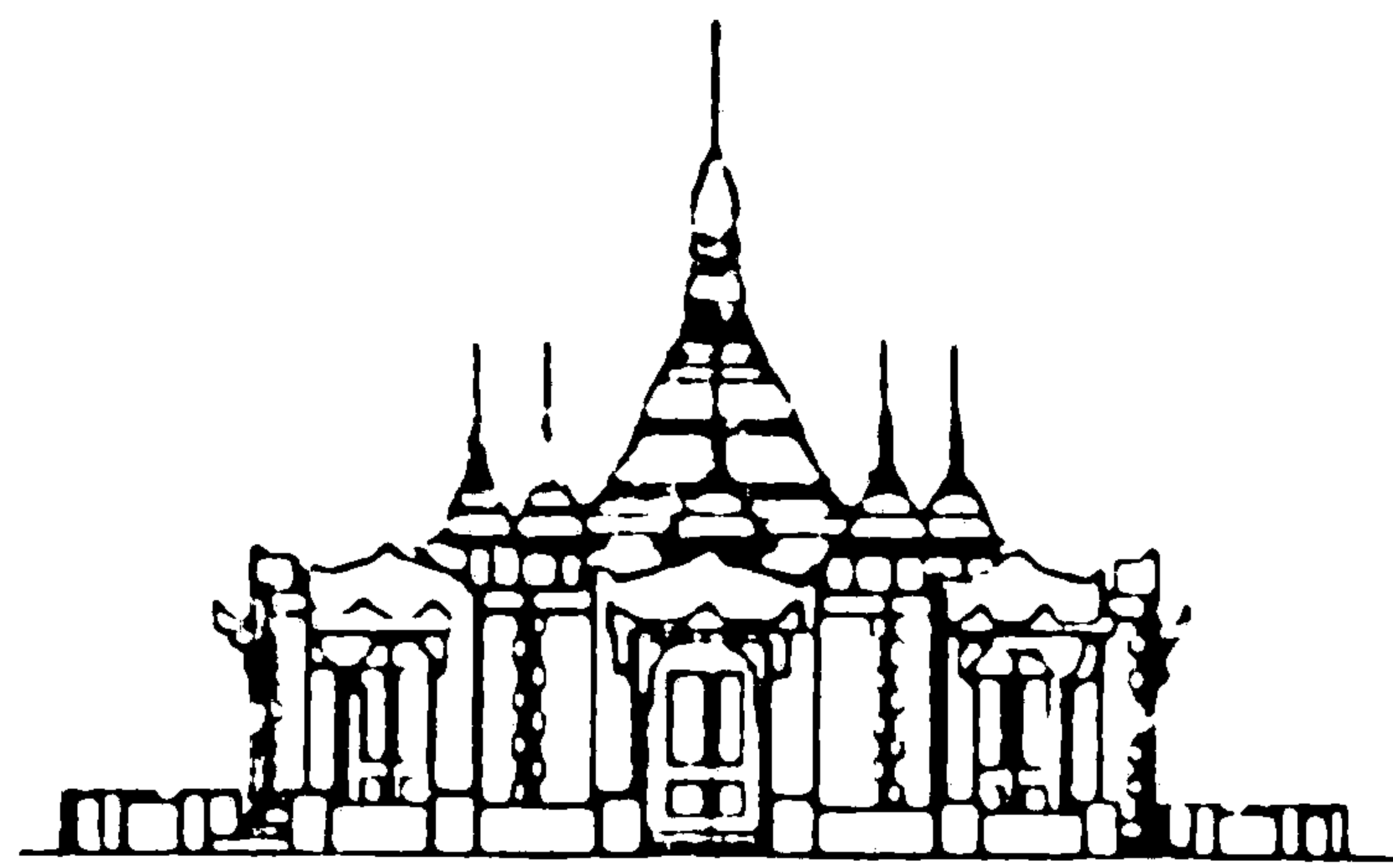
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းဌာန
၁၀ ရက်တာရားပတ်စခန်း

ဝိပဿနာဝိပဿနာများ

ဆရာဦးတင်ရီ
ဆရာဦးဘဘိုး

ဗုဒ္ဓသာသနံ စိရံတိဌတု

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဒိုပတ္တိလုပ်ငန်းဌာန
အမှတ်(၃၁-က)၊ အင်းလျားမြိုင်လမ်း၊
ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်		၉၁၁/၉၂ (၁၀)
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်...		၈၃/၉၂ (၁၂)
ထုတ်ဝေသည့်အကြိမ်	...	ပထမ
ထုတ်ဝေသည့်လ	...	၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ
တန်ဖိုး	...	မေ့ဒါန
အုပ်ရေ	...	၅၀၀ အုပ်
မျက်နှာဖုံးပန်းချီ	...	ကျော်ဖြူစံ
ထုတ်ဝေသူ	...	ဦးအောင်ကြီး (၀၉၈၆) ရွှေပုရပိုက်စာပေ၊ အမှတ် (၅)၊ တင့်ဆန်းလမ်း၊ ဆရာစံမြောက်၊ ဗဟန်းမြို့နယ်။
ပုံနှိပ်သူ	...	ဦးစိုးမောင် (၀၃၈၇၁) အောင်သစ္စာပုံနှိပ်တိုက် အမှတ် ၂၃၄၊ ပင်းယ (၁၀)လမ်း၊ ၅-ရပ်ကွက်၊ တောင်ဥက္ကလာပမြို့။
ကွန်ပျူတာ	...	နေရီရီကွန်ပျူပရက်စ် သိဒ္ဓိမြိုင်ကွန်ပျူတာစာလုပ်ငန်း ၁၁၃၊ ၃၄ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
မျက်နှာဖုံးပုံနှိပ်	...	ဦးတိုးဝင်း (၀၂၄၃၁) နေလရောင်အောင်ဆက် ၉၆(ခ)၊ (၁၁)လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

၂၂၃၁၀

ဆရာတော်တော်တော်တော်

ဝိပဿနာတာရားများ

ဆရာတော်တော်
ဆရာတော်တော်

ပါဝင်သောအခန်းများ	စာမျက်နှာ
နိဒါန်း	... ၁
ပထမနေ့	... ၃
ဒုတိယနေ့	... ၁၇
တတိယနေ့	... ၂၉
စတုတ္ထနေ့	... ၃၅
ပဉ္စမနေ့	... ၅၀
ဆဋ္ဌမနေ့	... ၆၂
သတ္တမနေ့	... ၇၅
အဋ္ဌမနေ့	... ၉၂
နဝမနေ့	... ၁၀၈

နိဒါန်း

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းဌာနကြီးကို မြန်မာနိုင်ငံ ငွေစာရင်းမင်းကြီးရုံး၊ ဝိပဿနာအဖွဲ့ကြီး၏ မူလဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော ဆရာကြီး ဦးဘခင်(ငွေစာရင်းမင်းကြီးဟောင်း)က ဦးဆောင်ပြီး၊ သာသနာတော် သက္ကရာဇ် (၂၄၉၆)ခု၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် (၁၃၁၄) ခု၊ ကဆုန်လဆန်း (၁) ရက်၊ ၁၉၅၂-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၂၄)ရက် နေ့တွင် စတင်တည်ထောင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။ ဆရာကြီးဦးဘခင်၏ ကြီးမားသော အမြော်အမြင် ကျေးဇူးကြောင့်မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်မှ ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်းမြောက်များစွာသာမက၊ ကမ္ဘာတစ်လွှား တိုင်းပြည်ပေါင်းများစွာမှ ပုဂ္ဂိုလ်များစွာတို့သည် ဤရိပ်သာ ၌ ဆရာကြီး၏ ဥပနိဿယကို ခံယူကာ လာရောက်အားထုတ်ကြပါသည်။

ယခုအခါမှာ ဆရာကြီး၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကြောင့် မြတ်စွာ ဘုရား၏သာသနာသည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ ပြန့်ပွားနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် ဩစတြေးလျနိုင်ငံရှိ (ပါသ်) (Parth)မြို့၌လည်းကောင်း၊ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ (ဟက်ဒင်းတွန်း) (heddington) ရွာ၌ လည်းကောင်း၊ ၁၉၉၁ခုနှစ်၊မေလတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ(မာရီလင့်)(marry-land)ပြည်၌ လည်းကောင်း၊ ၁၉၉၂ခုနှစ်တွင် ဩစတြေးလျအရှေ့ပိုင်း (ဆစ်ဒနီ)(sydney)မြို့အနီး၌လည်းကောင်း၊ ဤရိပ်သာရှိဓမ္မရောင်ခြည် စေတီတော်အတိုင်း၊ ဓမ္မစေတီတည်ဆောက်ပြီး၊ တရားဓမ္မဌာနများ ဖွင့်လှစ်ကာ၊ ဆရာကြီး၏ တပည့်များဖြစ်ကြသော ဆရာမကြီး ဒေါ်မြသွင် နှင့် ဆရာဦးချစ်တင်တို့ ဦးဆောင်၍တရားပတ်များ မှန်မှန်ပြုလုပ်လျက် ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် ဥရောပတိုက်ရှိ (Austria)နိုင်ငံတွင်လည်းဓမ္မရောင်ခြည် စေတီတော်တည်ဆောက်ပြီး၊ တရားဓမ္မဌာနများဖွင့်လှစ်ရန်စီစဉ်ကြိုးပမ်း လျက်ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။အိန္ဒိယ၊ ဂျာမဏီ၊ စင်ကာပူ၊ ဂျပန်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ အီတလီနှင့်ဟော်လန်နိုင်ငံများတွင်လည်း ဆရာကြီးဦးဘခင်၏ နည်းနာအတိုင်း တရားပတ်များပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။

ယခုကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာထွန်းကား တိုးတက် ပြန့်ပွားသွားခြင်းမှာ ဝိမုတ္တိခေတ် အချိန်အခါရောက်နေ၍ ဖြစ်ပါသည်။ သာသနာ(၂၅၀၀)ပြည့်ပြီးနောက်နေ့ကစ၍ ဝိမုတ္တိခေတ်ထဲဝင်လာပါ သည်။ နောက်နှစ် ၅၀၀ပြည့်သည်အထိ ဖြစ်ပါသည်။ ဝိမုတ္တိခေတ်မှာ

မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူစဉ်က ကဲ့သို့ပင် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ သိက္ခာ သုံးပါးတရားများကို တိကျပြတ်သားစွာ ပွားများအားထုတ်မည်ဆိုလျှင် မဂ်ချမ်းသာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာ ရနိုင်သောခေတ်အခါ ဖြစ်ပါသည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာမှာ အချုပ်အားဖြင့် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဘာဝနာဆိုသည်မှာ သမထဘာဝနာ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာဟူ၍ရှိပါသည်။ ထိုလေးမျိုးထဲတွင်ဒါန၊ သီလ၊ သမထဘာဝနာများမှာ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသည့်အချိန်၊ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတည်တံ့သည့် အချိန်မဟုတ်သော သာသနာပအချိန်များတွင် ပြုလုပ်နိုင်သည့်ကုသိုလ်ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းဖြစ်သည့် သံသရာမှလွတ်မြောက်ရာ လွတ်မြောက်ကြောင်း တစ်ခုတည်းဖြစ်သော ဝိပဿနာတရားမှာမူ၊ မြတ်စွာဘုရားများ သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ရပြီး၊ မြတ်စွာဘုရားတို့ ပွင့်တော်မူသည့်အချိန် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သာသနာတော်တည်တော်မူသည့် အချိန်များ၌သာလျှင် ပေါ်ပေါက်ထွန်းကားနိုင်သောတရားမျိုးဖြစ်ပါသည်။

ယခု ကျွန်တော်တို့ လူ့ဘဝရထားကြပါသည်။ လူ့ဘဝဆိုသည်မှာ အလွန်ရခဲသည်ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား ခဲ့ပါသည်။ လူ့ပြည်က အပ်တစ်စင်း ထောင်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်က အပ်တစ်စင်းထောင်ပြီးချလိုက်လျှင် အပ်ဖျားချင်း ထိချင် ထိမည်။ လူ့ဘဝရဖို့မှာ ဒီထက်ခဲယဉ်းသည်ဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားထားပါသည်။ ယခု ဤမျှ လောက် ခဲယဉ်းသည်။ လူ့ဘဝကိုရထားကြသည်အပြင် နောက်တစ်ဆင့်တိုးပြီး မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာနှင့်လည်း ကြိုကြိုက်နေရပါသည်။ လူ့ဘဝရဖို့ ခဲယဉ်းသည်ထက် ပိုပြီးခဲယဉ်းခက်ခဲသည်မှာ လူဖြစ်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာနှင့်ကြိုကြိုက်ဖို့ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤမျှလောက်ခက်ခဲ၊ ခဲယဉ်းပြီးအလွန်ကြုံတွေ့နိုင်ခဲ့သည့် ခေတ်ကောင်းအခါကောင်းမျိုးနှင့် ကြိုကြိုက်နေရပါပြီ။ ယခုလိုဘဝမျိုးဖြစ်သည့် အချိန်မှာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားဖြစ်သော ဝိပဿနာတရားကို အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးစားအားထုတ်ကြပါရန် အလေးအနက်ထား၍ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်ပါကြောင်း။

အမှုဆောင်အဖွဲ့

ဌေးစာရင်းမင်းကြီးရုံး၊ ဝိပဿနာအဖွဲ့

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းဌာန

မြန်မာနိုင်ငံတော်ငွေစာရင်းမင်းကြီးရုံး

ဝိပဿနာအဖွဲ့အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းဌာန

၃၁(က) အင်းယားမြိုင်လမ်း ၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဆရာဦးတင့်ရီနှင့်ဆရာဦးဘဘိုးတို့ ဟောပြောသော

(၁၀)ရက်တရားပတ်စခန်း

ဝိပဿနာတရားများ

ပထမနေ့

အခုဒီကနေ့ ဒီရိပ်သာကို လာရောက်ကြတာဟာ ဝိပဿနာတရားများ အားထုတ်ဖို့ဆိုတဲ့ရည်ရွယ်ချက်နဲ့လာကြတာ၊ အဲဒီတော့ တရားပွားများအား ထုတ်တယ်ဆိုတာလဲပဲ အလုပ်လုပ်တဲ့သဘောပဲ၊အလုပ်လုပ်တာနဲ့ အတူတူပဲ၊ လောကမှာ မိမိတို့ အလုပ်လုပ်လို့ရှိရင် ရည်ရွယ်ချက်ထားပြီးလုပ်ကြတယ်။

ဥပမာ။ ။ဝန်ထမ်းဆိုရင်လဲ မိမိတို့ တာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်ပြီး တဖြည်းဖြည်း ရာထူးတိုးတက်ဖို့ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ထား ပြီးတော့ လုပ်ကြတယ်။အဲဒီလို မိမိတို့ ဝိပဿနာတရားပွားများ အားထုတ် တဲ့အခါမှာ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုတည်းပဲ ထားရတယ်။ ဘာရည်ရွယ်ချက်လဲ ဆိုတော့ မိမိတို့ ဝိပဿနာတရားအားထုတ်ခြင်းသည် သစ္စာလေးပါးတရားကို ကိုယ်တွေ ဉာဏ်တွေ သိအောင် အားထုတ်ခြင်းဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက် ထားရတယ်။ တခြား ရည်ရွယ်ချက်မထားရဘူး။ ဥပမာ- ဘဝကောင်းရဖို့ ၊ပစ္စည်းဥစ္စာ ချမ်းသာဖို့ ဆိုတဲ့ရည်ရွယ်ချက်မျိုးမထားရဘူး။ ဝိပဿနာ တရားပွားများ အားထုတ်ခြင်းသည် သစ္စာလေးပါးတရားသိဖို့၊ ဘာကြောင့် သစ္စာလေးပါး တရားသိဖို့လိုသလဲဆိုရင်၊ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းဟာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မရွေး မိမိတို့ ပါရမီအလျောက် သစ္စာလေးပါးတရားကို သိစေခြင်းအလို့ငှာ ပွင့်တော်မူကြတယ်။ သစ္စာလေးပါးတရားကိုသိခြင်းအားဖြင့်

သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲကလွတ်ကင်းပြီးတော့ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရောက်နိုင်တယ်။ တခြားကုသိုလ်က မရောက်နိုင်ဘူး။ ဝိပဿနာ တရားပွားများ အားထုတ်ပြီး၊ သစ္စာလေးပါးသိမှသာလျှင် သံသရာဝဋ် ဆင်းရဲက လွတ်မယ်။ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ဒီဘဝမှာတင် မျက်မှောက် ပြုနိုင်မယ်။

ဒါကြောင့် သစ္စာလေးပါးကို ရည်ရွယ်ချက်ထားပြီး အားထုတ်ကြရမယ်။ သစ္စာလေးပါးဆိုတာ မြတ်စွာဘုရားဓမ္မစကြာဆိုတဲ့ တရားဦးမှာ ဟောသွားတယ်။ ဘာလဲဆိုတော့ ဒုက္ခအရိယသစ္စာ ၊ သမုဒယ အရိယသစ္စာ၊ နိရောဓအရိယသစ္စာ၊ မဂ္ဂအရိယသစ္စာတဲ့။ ဒုက္ခအရိယသစ္စာဆိုတာက လောကမှာ ဒုက္ခဆိုတဲ့ သဘောအမှန်ရှိတယ်။ အဲဒီဒုက္ခက ကာလံ၊ ဘယ်အဆင့်ထိ သိရတဲ့ဒုက္ခမျိုးလဲဆိုတော့ သာမညပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သိတဲ့ဒုက္ခမျိုး မဟုတ်ဘူး။ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမှ သိတဲ့ဒုက္ခဆိုတဲ့အဆင့်အထိကို သိရမယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဒုက္ခအရိယသစ္စာနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဘယ်လိုဟောသွားသလဲဆိုရင် ဇာတိရှိတယ်။ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းဆိုတဲ့ သဘောတရားရှိတယ်။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ ဘဝဖြစ်ခြင်း ဆိုတဲ့ သဘောတရားဟာ အမှန်စင်စစ်ဧကန်အားဖြင့်ဆိုရင်တော့ ဆင်းရဲတဲ့ သဘောတရားဖြစ်တယ်။

ပြီးတော့ တစ်ခါ ဇရာဆိုတဲ့ အိုရခြင်းဆိုတဲ့ သဘောတရားရှိတယ်။ အိုရခြင်းဆိုတာဟာလဲ မမြဲတဲ့သဘောတရားကြောင့် ဆင်းရဲတာပဲ။ နောက်ပြီးတော့ နာရခြင်းဆိုတဲ့သဘောတရားလဲရှိတယ်။ ဘယ်သူမှ မနာဘဲမနေရဘူး။ တစ်ချိန်တော့နာရတာပဲ။ နောက်သေရခြင်းဆိုတဲ့ သဘောတရားလဲရှိတယ်။ မချစ်နှစ်သက်တဲ့သူနဲ့ အတူတကွ ပေါင်းဖော်နေရခြင်းဆိုတဲ့သဘော တရားတွေရှိတယ်။ ဒါဟာလဲဆင်းရဲတာပဲ။ ချစ်ခင်နှစ်သက်တဲ့သူတွေနဲ့ ကွဲကွာရတာမျိုးလဲရှိတယ်။ ဒါဟာလဲ ဆင်းရဲတဲ့သဘောတရားပဲ။ ပြီးတော့ကိုယ်လို သလို မဖြစ်တဲ့သဘောတရားတွေရှိတယ်။ ကိုယ်လိုသလို မဖြစ်တဲ့ သဘောတရားတွေဟာလဲ ဆင်းရဲတဲ့ သဘောတရားတွေပဲ။ အချုပ်အားဖြင့်ကတော့ ခန္ဓာငါးပါးသည်ပင်လျှင် ဒုက္ခအစစ်အမှန်ဖြစ်တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူခဲ့တယ်။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေဆိုတာ စင်စစ်အားဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးပဲ။ ခန္ဓာငါးပါးဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ရုပ်သဘောတရား ရှိတယ်။

ဝေဒနက္ခန္ဓာ - ခံစားမှုသဘောတရားရှိတယ်။ သညက္ခန္ဓာ - မှတ်သားမှုသဘောတရားရှိတယ်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဆိုတဲ့ စေတနာဦးဆောင်တဲ့ စေတသိက်သဘောတရားတွေရှိတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ - သိမှုသဘောတရားတွေရှိတယ်။

ရူပက္ခန္ဓာက - ရုပ်သဘောတရား၊ ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဆိုတဲ့သဘောတရားလေးမျိုးကတော့ ခြုံပြီးတော့ ခေါ်လိုက်ရင် နာမ်ခန္ဓာလို့ခေါ်တယ်။ သိမှုနဲ့ တကွ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စေတသိက်တွေပဲ။ အဲဒီခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးဟာ အမှန်စင်စစ်ကတော့ ချမ်းသာတဲ့ သဘောတရားမဟုတ်ဘူး။ ဆင်းရဲတဲ့သဘောတရားတွေပဲ။ အဲဒီတော့ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးသည် ဒုက္ခပဲလို့ သိအောင်ကြိုးစားရမယ်။ အဲဒီလိုသိမှုကြောင့် ဘာကင်းသွားသလဲ ဆိုတော့ သမုဒယဆိုတဲ့ တွယ်တာတဲ့ သဘောတရားတွေ ကင်းသွားတယ်။

သမုဒယသစ္စာဆိုတာဟာလဲ ဘာလဲဆိုရင် အတိုချုပ်ပြောရရင် တဏှာပေါ့၊ တဏှာဆိုတဲ့ ကပ်ငြိတွယ်တာတဲ့ သဘော တရားကို သမုဒယ အရိယသစ္စာခေါ်တယ်။ တဏှာလို့လဲခေါ်တယ်။ ဘယ်ပေါ်မှာ ကပ်ငြိ တွယ်တာတာလဲ၊ ခန္ဓာငါးပါးပေါ်မှာ ကပ်ငြိတွယ်တာမယ့် သမုဒယသစ္စာဆိုတာ ခန္ဓာငါးပါးမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အာရုံမှာ တွယ်တာတဲ့ သဘောတရား ရှိတယ်။ ဘဝကိုတွယ်တာတဲ့ သဘောတရားရှိတယ်။ အာရုံ(၆)ပါးက ဝင်လာတဲ့သဘောတရားတွေကို တွယ်တာတဲ့ သဘောတရားရှိတယ်။ အဲဒီတွယ်တာတဲ့ သဘောတရားတွေဟာ တဏှာတွေ၊ တဏှာတွေက ဘာခေါ်လဲဆိုရင် အကျဉ်းအားဖြင့် ကာမတဏှာဆိုတာရှိတယ်။ ဘဝတဏှာဆိုတာ ရှိတယ်။ ဝိဘဝတဏှာဆိုတာရှိတယ်။

ကာမတဏှာဆိုတာ ကာမဂုဏ်အာရုံ တွေကို မှီပြီးတော့ တွယ်တာတဲ့ သဘောတရားတွေ ကောင်းတဲ့အာရုံဝင်လာရင် တွယ်တာတယ်။ ဘဝတဏှာဆိုတာ ဘဝကို တွယ်တာတယ်။ ဝိဘဝတဏှာ ဆိုတာကတော့ ဘဝကို ပြတ်တာကို တွယ်တာတယ်။ အဲဒီလို တွယ်တာတဲ့ သဘောတရားကို သမုဒယ အရိယ သစ္စာလို့ ခေါ်တယ်။ တွယ်တာတဲ့ သဘောတရားကြီးရှိနေသရွေ့ ဒုက္ခသာ ဖြစ်မှာပဲ။ အဲဒီတွယ်တာတဲ့ သဘောတရားကို ပယ်နိုင်မှ ဒုက္ခအရိယသစ္စာ ဆိုတာ မပေါ်တော့ဘူး။ ဒုက္ခအရိယ

သစ္စာသိသွားရင် သမုဒယအရိယသစ္စာဆိုတဲ့ တွယ်တာတဲ့သဘော တရားကို ပယ်နိုင်တယ်။

အဲဒီလို သမုဒယသစ္စာကို ပယ်နိုင်လို့ရှိရင် သမုဒယသစ္စာကို ပယ်နိုင်ခဲ့သော် ဘာဖြစ်မလဲ။ နိရောဓ အရိယသစ္စာ ဆိုတဲ့ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်တယ်တဲ့။ အဲဒီလို ဒုက္ခအရိယသစ္စာကို သိပြီးတော့ သမုဒယ သစ္စာကိုပယ်နိုင်စွမ်း ဖြစ်လာပြီးတော့ နိရောဓအရိယသစ္စာဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက်ပြုနိုင်အောင် ဘယ်လိုကျင့် ရမလဲဆိုတော့ မဂ္ဂအရိယ သစ္စာဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်းဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒီမဂ္ဂအရိယသစ္စာဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်းအတိုင်း ကျင့်သွားခဲ့သော် ဒုက္ခအရိယသစ္စာကို သိလာမယ်။ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်နိုင်မယ်။ နိရောဓ အရိယသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်မယ်။

ဒီမှာလာပြီးလုပ်တာ အဓိကအားဖြင့် သစ္စာလေးပါးသိဖို့ ကျွန်တော်တို့ ကျင့်ရမယ်။ တရားအားထုတ်ရမယ်။ ဘယ်ဟာနဲ့ သွားမလဲ။ မဂ္ဂ အရိယသစ္စာဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်းကို လိုက်ရ မယ်။ မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်း အတိုင်းလိုက်သွားရင် သစ္စာလေးပါးကို သိမယ်။ မြတ်စွာဘုရားတို့မည်သည်မှာ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကျွတ်ထိုက်တယ်။ မကျွတ်ထိုက်ဘူးဆိုတာ သိတယ်။ စရိုက် အားဖြင့် ဘယ်လိုတရားမျိုး ဟောလိုက်ရင် ကျွတ်မယ်ဆိုတာ သိတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကလဲ ပါရမီရင့်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတော့ တရားကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောလိုက်ရုံနဲ့ပဲ သစ္စာလေးပါးကို သိပြီးအရိယာ ဖြစ်သွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရှိတယ်။ တစ်ချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကြတော့ တရားကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောတယ်။ အကျယ်လဲ ဟောတယ်၊ တရားအားထုတ်ရဘဲနဲ့ အရိယာဖြစ် သွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရှိတယ်။ ဒီခေတ်မှာတော့မရှိတော့ဘူး၊ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုသွားပြီ။ သာသနာတော်တော့ကျန်ခဲ့တယ်။ အဆုံးအမတွေ ကျန်ခဲ့တယ်။

ဒီခေတ်မှာရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကတော့ ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေလဲဆိုတော့ တရားကို သုတမယဉာဏ်ဆိုတဲ့ မိမိကိုယ်တိုင်ဖတ်ခြင်းအားဖြင့် သိခြင်း၊ သူတစ်ပါးပြောတာကိုနာခြင်းအားဖြင့်သိခြင်း၊မိမိကိုယ်တိုင်လဲပဲစိန္တာမယ ဉာဏ် အားဖြင့် တွေ့ရမယ်။ ဘာဝနာမယဉာဏ် ဆိုတဲ့ တရားအားထုတ်ပြီးတော့မှ ကိုယ်တွေ့လက်တွေ့တွေ့မှသစ္စာလေးပါးကိုသိမယ့်ခေတ် ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါကြောင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားလမ်းကြောင်းကို တရားအားထုတ်ပြီး ပွားများ

အားထုတ်မှရမယ်။ မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်းက အကျဉ်းအားဖြင့် သီလ၊သမာဓိ၊ ပညာပဲ။ သီလကိုအခြေခံရမယ်။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာ သီလဆိုတဲ့မဂ္ဂင်သုံးပါး ရှိတယ်။ သမ္မာဝါစာ-ကောင်းသောစကားကိုပြောဆိုခြင်း၊ သမ္မာကမ္မန္တ -ကောင်းသောအမှုကို ပြုလုပ်ခြင်း၊ သမ္မာအာဇီဝ -ကောင်းသော အသက်မွေးမှုနှင့် နေခြင်း၊ အဲဒီသုံးပါးက သီလမဂ္ဂင်လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီသုံးပါးနှင့်ညီအောင် ကျွန်တော်တို့ ဘာလုပ်ရမလဲဆိုရင်၊ သီလစောင့်ထိန်းရမယ်။ သီလဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အနေအားဖြင့် (၅)ပါးသီလရှိတယ်။ (၈)ပါးသီလရှိတယ်။ (၉)ပါး သီလရှိတယ်။ (၁၀)ပါးသီလရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မဂ္ဂင်အခြေခံ ဖြစ်တဲ့ (၈)ပါးသီလကို စောင့်ထိန်းရမယ်။

(၈)ပါးသီလကို စောင့်ထိန်းခြင်းအားဖြင့် ခုနပြောတဲ့ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့မဂ္ဂင် သုံးပါးကိုကျင့်လိုက် တာပဲ။ သမ္မာဝါစာ ဆိုတာဘာလဲ။ ကောင်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်းဆိုတာ စကားတွေ ပြောဖို့ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ သီလဆိုတဲ့သဘောတရားက နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအားဖြင့် ထိန်းသိမ်းတဲ့ သီလရှိတယ်။ ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် ထိန်းသိမ်းတဲ့သီလရှိတယ်။ ရှစ်ပါးသီလဆိုတာက ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအားဖြင့် ထိန်းသိမ်းတဲ့သီလ၊ ရှောင်ကြဉ်ရမယ်။ မကောင်းတာ တွေ ရှောင်ကြဉ်လိုက်ရင် ကောင်းတာတွေ ဖြစ်လာမယ်။ သမ္မာဝါစာ ဆိုတာက ဘာလဲဆိုတော့ မကောင်းတဲ့ ပြောဆိုမှုတွေကို ထိန်းသိမ်းလိုက်ရမယ်။ ရှောင်ကြဉ်လိုက်ရမယ်။ အဲဒါဆို သမ္မာဝါစာ ဖြစ်ရော။ အဲဒီမကောင်းတဲ့ ပြောဆိုမှုတွေက ဘာရှိလဲ။ မုသာဝါဒဆိုတဲ့ လိမ်လည်ပြောဆိုခြင်း၊ ဖရဿဝါစာ ဆိုတဲ့ ကြမ်းတမ်းတဲ့ စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ပိသုနဝါစာဆိုတဲ့ကုန်းချောတဲ့ စကား၊ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး မတည့်အောင် ပြောဆိုခြင်း၊ သမ္မပ္ပလပဝါစာဆိုတာက- သိမ်ဖျင်းတဲ့စကား၊ အကျိုးမရှိတဲ့ စကားမျိုးကိုပြောဆိုခြင်း၊ အဓိကအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ သမ္မာဝါစာဖြစ်အောင် ဒီလေးပါးကိုရှောင်ရမယ်။

သမ္မာဝါစာ ဆိုတာ တရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ သမ္မာဝါစာ အကောင်းဆုံးကတော့ ဆိတ်ဆိတ်နေတာအကောင်းဆုံးပဲ။ စကားမပြောဘဲ နဲ့ မိမိတရား မိမိကျင့်တာ အကောင်းဆုံးပဲ။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ စည်းကမ်း ချက် တစ်ခု လုပ်ထားတယ်။ တရားအားထုတ်တဲ့ အခါမှာ ပထမ(၈)ရက် တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် စကားမပြောပါနဲ့၊ တရားနဲ့ပတ်သက်လို့

ဆွေးနွေးချင်လို့ပြောပြချင်လို့ရှိရင်ကျွန်တော်တို့ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့နဲ့သာ ပြောဆိုနိုင်ပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဗိုလ်မှူးကြီး-မောင်မောင်(အငြိမ်းစား)က အမြဲနေပါတယ်။ သူနဲ့လည်းလာပြီးတော့ ပြောနိုင် ဆိုနိုင်ပါတယ်။ တတ်နိုင်သလောက်စကားမပြောပါနဲ့။

စကားပြောခြင်းအားဖြင့် တရားအား ထုတ်တဲ့အခါ အနှောင့်အယှက် ဖြစ်တယ်။ သမာဓိထူထောင်တဲ့အခါမှာ ခုနလို ဟိုစကားသည်စကားတွေ လျှောက်ပြောလိုက်လို့ရှိရင် အနှောင့်အယှက် ဖြစ်ပါတယ်။ တရား အားထုတ်တဲ့အခါ ဘာဖြစ်တတ်လဲဆိုရင် ခုနပြောတဲ့ဟာတွေ အာရုံက ပြန်ဝင်လာတတ်တယ်။ ကိုယ့်မှာ သမာဓိပျက်တယ်၊ ပြန်ပြီးတော့ အာရုံ ယူရတယ်။

ဒါတွင်မဟုတ်သေးဘူး၊ ကိုယ့်အနားမှာနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က သူ့တရားနဲ့သူ နှလုံးသွင်းပြီးသူ အာရုံနဲ့သူနေတော့ ကိုယ်ကစကားပြောလိုက်ရင် ဟိုပုဂ္ဂိုလ် မှာလည်း အနှောင့်အယှက်ဖြစ်တယ်။ နောက်ပြီးတော့ တရားအားထုတ်တဲ့ နေရာမှာ မပြောအပ်တဲ့ စကား(၃၂)မျိုးရှိတယ်။ ဘာတွေ မပြောအပ်ဘူးလည်း ဆိုတော့ ဆွေမျိုးကိစ္စတွေလည်း မပြောအပ်ဘူး၊ ပြီးတော့ စီးပွားရေးကိစ္စ မပြောအပ်ဘူး၊ မင်းစိုးရာဇာကိစ္စ မပြောအပ်ဘူး၊ အဲဒီလိုမပြောအပ်တဲ့ စကား တွေရှိတယ်။ မပြောအပ်တဲ့စကားတွေပြောမိမှာစိုးလို့ မဖြစ်အောင် စကား မပြောပါနဲ့လို့ပြောတာ။ အရေးကြီးလို့ နေထိုင်မကောင်းလို့၊ မပြောမဖြစ် တာတွေပြောပါ။

အထူးသဖြင့် ထမင်းစားတဲ့ အခါကျရင် ပြောတတ်ကြတယ်။ ကိုယ့်အာရုံနဲ့ ကိုယ်စားသောက်ကြပါ။ သမ္မာဝါစာဖြစ်သွားမယ်။ သမ္မာကမ္မန္တ - ကောင်းစွာပြုလုပ်ခြင်း၊ ဒါကတော့ ကာယကံကို ထိန်းသိမ်းလိုက်တာ၊ ကာယကံဆိုတာ မိမိကာယနှင့် ပြုလုပ်လိုက်တာကို ထိန်းသိမ်းလိုက်တာ၊ ဒီသီလထဲမှာ ပါသွားမှာပဲ၊ ဒီသီလထဲမှ ပါဏာတိပါတာ- သူတစ်ပါးအသက် ကို သတ်ခြင်းမှ ဝေရာမကံ- ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။ အဒိန္နဒါနာ- သူတစ်ပါး ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။ အဲဒါပါသွားရင် မိမိမှာ ကာယကံ အားဖြင့်လုံခြုံသွားမယ်။ သမ္မာကမ္မန္တဖြစ်သွားမယ်။ သမ္မာအာဇီဝတဲ့ ကောင်းစွာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းခြင်း၊ မိမိတို့တရားအားထုတ်တဲ့ အချိန်မှာ အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းဟာ အမှန်ကန်ဆုံးပဲ။ ဒီဟာအတွက် အထူးပြောနေစရာ

မလိုဘူး။ မိမိတရားအားထုတ်တဲ့ အချိန်မှာ မိမိရဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဟာ အပြစ်ကင်းမဲ့တဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ကုသိုလ်ပွားများနေတဲ့အတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဖြစ်နေတော့ ဒီဟာရှစ်ပါးသီလစောင့်ထိန်းလိုက်ရင် သမ္မာအာဇီဝဖြစ်သွားမယ်။

အဲဒီရှစ်ပါးသီလ စောင့်ထိန်းပြီးတဲ့အခါကျရင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးက၊ သီလပြီးတဲ့အခါ သမာဓိဖြစ်အောင်လုပ်ပါတဲ့၊ သမာဓိဆိုတာ ဘယ်သမာဓိ ပြောတာလည်း၊ သမ္မာသမာဓိ၊ သမ္မာသမာဓိဆိုတာက မှန်ကန်သောအာရုံ၊ တစ်ခုတည်းသောအာရုံ မိမိစိတ်ကိုတည်ငြိမ်အောင်ထားဖို့ပါ။ အဲဒီလို သမာဓိဖြစ်အောင်၊ နောက်တစ်ဆင့်တက်ရမယ့် သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါးရှိတယ်။ သမာဝါယမ ကောင်းစွာအားထုတ်ရမယ်၊ ဝါယမစိုက်ရမယ်၊ ဝါယမဆိုတာ ဝီရိယပေါ့၊ ကောင်းသောဝီရိယကိုဆောင်ထားရမယ်၊ ကောင်းသောဝီရိယနဲ့ အားထုတ်ရမယ်။

ကောင်းသောဝီရိယဆိုတာ ဘာလည်းဆိုတော့- သမ္မုပ္ပဋ္ဌာန် ဝီရိယ ဆိုတာပဲ၊ ဘာဝီရိယလဲဆိုတော့ မိမိစိုက်ထုတ်ထားတဲ့ဝီရိယဟာ (၁) မဖြစ်သေးတဲ့ အကုသိုလ်မျိုးလဲ မဖြစ်အောင်၊ (၂) ဖြစ်ပြီးတဲ့ အကုသိုလ်မျိုးလဲ ထပ်မံ မဖြစ်ပွားရအောင်၊ (၃) မဖြစ်သေးတဲ့ ကုသိုလ်မျိုးလဲ ဖြစ်အောင်၊ (၄) ဖြစ်ပြီးတဲ့ ကုသိုလ်မျိုးလဲ ထပ်ပြီးတော့ ပွားများရအောင် ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဆောင်ရွက်တဲ့ ဝီရိယ၊ အဲဒါကို သမ္မာဝါယမ ခေါ်တယ်။

အဲဒီဝီရိယနဲ့ ဘာကိုထူထောင်ရမလဲ၊ သမ္မာသတိတဲ့- ကောင်းတဲ့ အာရုံ၊ အကုသိုလ်မှ လွတ်ကင်းတဲ့ အာရုံပေါ် မိမိရဲ့သတိကိုထားပါ။ ဝီရိယနဲ့မှ သတိထားလို့ရတယ်။ အာရုံ တစ်ခုပေါ်မှာ သတိထားမယ်ဆိုရင်၊ ဝီရိယ စိုက်ထုတ်ပြီး ကောင်းတဲ့အာရုံပေါ်မှာ သတိထားပါ။ အဲဒီလို ကောင်းတဲ့အာရုံမှာ သတိထားရင် ဘာဖြစ်လာမလဲဆိုတော့ သမ္မာသမာဓိ၊ ကောင်းတဲ့သမာဓိဖြစ်လာမယ်။ သမာဓိဆိုတာဘာလဲ။ ကောင်းတဲ့အာရုံ တစ်ခုပေါ်မှာ စိတ်ကို စိုက်ထားတယ်။ သမာဓိနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ မြတ်စွာ ဘုရားက ကမ္မဋ္ဌာန်း(၄၀)ဟောပြောခဲ့တယ်။ အဲဒီကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ်အနက်မှ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ သမာဓိထူထောင်တဲ့နေရာမှာ ဘယ်ကမ္မဋ္ဌာန်းနဲ့ ထူထောင် မလဲ။ အာနာပါနသတိဆိုတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းနဲ့ ထူထောင်တယ်။

အာနာပါနသတိကမ္မဋ္ဌာန်း ဆိုတာ ထွက်လေ ဝင်လေဆိုတဲ့ အဿသ ပဿသ ဆိုတဲ့ ထွက်လေဝင်လေ၊ နှာသီးဝမှာ အမြဲရှိတယ်။ မွေးကတည်းက ပါလာတယ်၊ ထွက်လေဝင်လေပေါ်မှာ ဝီရိယစိုက်ပြီးတော့ သတိကပ်ပြီးတော့ ဝင်လေဆိုရင် ဝင်လေမှန်းသိလိုက် ထွက်လေဆိုရင် ထွက်လေမှန်း သိ လိုက်ပြီးတော့၊ အဲဒီအာရုံကို စူးစူးစိုက်စိုက်ထားပြီးတော့ ရအောင်အား ထုတ်တာက သမာဓိဖြစ်တယ်။ အာနာပါနသတိနဲ့ သမာဓိကို ထူထောင်ရမယ်။ အဲဒီလိုထူထောင်တဲ့နေရာမှာ ကျွန်တော်တို့ တရားအားထုတ်ပြီဆိုတော့ အလုပ်လုပ်သလိုပေါ့။ လွယ်လွယ်ကလေးနဲ့တော့ မရဘူး။ ပင်ပန်း တယ်၊ ဘီအေအောင်အောင် ကျွန်တော်တို့ (၁၄)နှစ်လောက်ကြိုးစားရတာ။ သစ္စာလေးပါးသိဖို့ဆိုတာက ကျွန်တော်တို့က မိမိတို့ဘဝ အသင်္ချေအနန္တက ဖြစ်ခဲ့တဲ့အကုသိုလ်ကို ပယ်နိုင်ရမယ်။ အကုသိုလ်ကို ပယ်နိုင်မှ အကုသိုလ် မရှိတော့မှ သစ္စာလေးပါးသိနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ အဆင့်ကို ရောက်မှာဆိုတော့ ဒီဘဝတွေက အကုသိုလ်ကိုပယ်ရမယ်ဆိုတော့ တော်တော်လေးကြိုးစားရမယ်။

အဲဒီနေရာမှာ ကျွန်တော်သတိပေးချင်တာက (၁၀)ရက်လောက် ကလေး အားထုတ်တာ၊ သမာဓိထူထောင်တဲ့နေရာမှာ ပြောပြတဲ့ လူ့အတွက်ကတော့ လွယ်လွယ်လေးပဲ။ မိမိရဲ့ဝီရိယနဲ့စိုက်ပြီး သတိကို နှာသီးဝ အထက် နှုတ်ခမ်းနားမှာ စိုက်ထားပြီး၊ စိုက်ပြီးတော့မှ ဒီမှာ ဝင်လေထွက်လေ ဖြစ်ပေါ်လာမယ်။ ဒါလေးကို သိနေပါ၊ ကျွန်တော်တို့က ဒီလောက်ပဲ ပြောလိုက်တယ်၊ ပြောလိုက်တော့ သာမညအားဖြင့် စဉ်းစားလိုက်တော့ အလုပ်က မခက်ပါဘူး၊ ဒီပေါ်မှာ အာရုံစိုက်ထားမယ်။ စိတ်ကလေး ဒီမှာထားမယ်။ ဒီမှာဝင်လေထွက်လေမှတ်မယ်။

တကယ့်လက်တွေ့ကြတော့ ဒီအာရုံမှာ ထားလိုက်တာနဲ့ထားလို့ကို မရဘူး၊ ဒီပြင်ရောက်သွားမယ်။ စိတ်က လွင့်သွားမယ်။ ဒီမှာ ကြာကြာထိုင်လာတဲ့အတွက် ဣရိယာပုတ်က ခန္ဓာငါးပါးမမြဲပါဘူး။ ဒုက္ခပါဆိုတာ ပြတယ်။ ပြတာကို ကျွန်တော်တို့က တစ်သက်လုံး ဣရိယာပုတ်တွေ ပြောင်းပြောင်းပြီးတော့ ဒီဒုက္ခကို ရှောင်လာခဲ့တယ်။ ထိုင်နေတယ်၊ ထိုင်နေတာ တင်းလာတယ်၊ တောင့်လာတယ်၊ နာလာတယ်၊ နာလာတော့ မတ်တတ်ထလိုက်တယ်၊ မတ်တတ်ထလို့လဲ မရဘူး၊ နာတာဘဲ ဒီတော့ ကိုယ်ကလမ်းလျှောက်တယ်။ လမ်းလျှောက်လို့ ကောရလား၊ မရဘူး၊

ပင်ပန်းလာတာပဲ။ ပင်ပန်းလာတော့ အိပ်လိုက်တယ်။ အိပ်လို့ကော ရသလား ဆိုတော့ မရဘူး။ ခန္ဓာကိုယ်ဖောက်ပြန်လာတယ်။ ကိုယ်က မတ်တတ် သလိုက်ပြန်ရော၊ ရုပ်၏ဖောက်ပြန်မှုကို ရုပ်က ပြနေတာပဲ။ ကျွန်တော်တို့က လက်မခံဘဲ ရှောင်လာခဲ့တယ်။

ကျွန်တော်တို့ တရားထိုင်တဲ့အခါကြတော့ ဣရိယာပုတ်က ဘတ်နိုင်သလောက်မပြောင်းဘဲ ငြိမ်ငြိမ်ထိုင်လိုက်ရော။ ငြိမ်ငြိမ် ထိုင်လိုက်တဲ့ အတွက် ခန္ဓာကိုယ်က နာမယ်၊ ကျဉ်မယ်၊ ထုံမယ်၊ ဒါတွေက ပေါ်လာတာ ပေါ်လာတဲ့အခါကြတော့ ဒီမှာလဲကိုယ်က မှတ်ရတာ လွတ်လွတ်သွားတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်က ကာယိက ဒုက္ခပေါ်လာတဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့သတိပေးချင်တာက ပထမတစ်ရက်၊ အင်မတန်ပင်ပန်းပါတယ်။ ဒုတိယရက်လဲ ပင်ပန်းချင် ပင်ပန်း ဦးမယ်။ တတိယရက်မှာတော့ စိတ်ငြိမ်လာတယ်။ စိတ်ငြိမ်လာတာနဲ့ အမျှ ကာယိက ဒုက္ခတွေ အလိုလို ပြေသွားလိမ့်မယ်။ ဘာကြောင့်လဲ၊ စိတ်ဆိုတာ ဘစ်ချိန် မှာ အာရုံတစ်ခုပေါ်မှာပဲ ထားလို့ရမယ်။ ဒီပေါ်မှာ စွဲစွဲချဲ့ချဲ့ထားနိုင်ရင် ကျန်တာတွေကိုမသိဘူး၊ သို့သော် ကျွန်တော် တို့က သမာဓိမရခင်၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ အာရုံမထားနိုင်တော့ ဒီပြင်လာတွေသိတယ်။ သတိပေးချင်တာက ပထမတစ်ရက်မှာ တော်တော်စိတ်ပျက်တယ်။ ပင်ပန်း တယ်။ ကိုယ်လိုချင် သလိုမဖြစ်ဘူး၊ နှာသီးဖျားမှာထားတယ်၊ မဖြစ်ဘူး၊ ပင်ပန်းတယ်။ ဒီတော့ တစ်ချို့ကတော့ ဘယ်လောက်ထိ ဖြစ်လာကြသလဲဆိုရင် အိမ်ပြန်ချင်တဲ့ စိတ် ဖြစ်လာတယ်။ နေလို့မဖြစ်ဘူးထင်တယ်၊ အဲဒီလိုစိတ် ဖြစ်လာတဲ့အခါ ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း ဖြစ်လာမဟုတ်ဘူး။ ကိုယ့်အလျင်က အားထုတ် ခဲ့တဲ့လူတွေလဲ ဖြစ်ခဲ့တယ်ဆိုတာ သတိထားပြီးတော့ ကြိုးစားသွားရင် ရမယ်ဆိုပြီး၊ သည်းခံပြီးထိုင်သွားပါ၊ ထိုင်သွားရင် ဘတိယနေ့ကျရင် သိသိသာသာကြီး တိုးတက်လာပါလိမ့်မယ်။ တရားရဲ့အရသာတွေ လာပါ လိမ့်မယ်။ တစ်ချို့ကတော့ ပါရမီအလျောက် ဒုတိယနေ့ကျတော့ တော်တော်ကောင်းလာတယ်။ တစ်ချို့တော့လဲ တတိယနေ့လောက်မှ သမာဓိလေးကောင်းလာတယ်။ အဲဒါလေးသတိပေးချင်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ တရားပတ်(၁၀)ရက်မှာ အာနာပါန ဘယ်နှစ်ရက် လောက်လုပ်ရမလဲဆိုတော့ (၃)ရက်လောက်လုပ်ရမယ်။ အဲဒီလောက်ကျ တော့ သမာဓိဖြစ်လာမယ်။ ဝိပဿနာကို ကူးနိုင်လောက်တဲ့ သမာဓိဖြစ်လာမယ်။

စိတ်တည်ငြိမ်မှုဆိုတဲ့သမာဓိရလာမှ ဝိပဿနာကိုကူးနိုင်မယ်။ ဝိပဿနာဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ ခုနကပြောတဲ့ သီလသမာဓိပညာကို ပြောတာ။ ပညာဆိုတာက ဝိပဿနာသဘောတရားတွေကို သိတဲ့ပညာကို ပြောတာ။ အဲဒါက မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာသမ္မာသင်္ကပ္ပနဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိခေါ်တယ်သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတာကောင်းစွာ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်း၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာငါးပါးပေါ်မှာ ဆင်ခြင်သုံးသပ်တယ်။ အဲဒီလိုသုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ကောင်းသောအမြင်၊ မှန်ကန်သောအမြင်၊ မှန်ကန်သောအသိ တွေရမယ်။ ဒီအကြောင်းကတော့ ဇောကံမှ ကျွန်တော်တို့ ပြောပါမယ်။

ပထမ အလုပ်ကတော့ သီလစောင့်ထိန်းရမယ်။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းနဲ့ မိမိသမာဓိကို ရအောင်ထူထောင်ရမယ်။ တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာ ပါရမီဖြည့်တာပဲ။ ခုနပြောတဲ့ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရည်သန်ပြီးတော့ ဒီပြင်တဏှာနိဿိတဆိုတဲ့ တဏှာကပ်ငြိမှု၊ ဒီဋ္ဌိနိဿိတဆိုတဲ့အမှားအယွင်းကိုကပ်ငြိမှုမရှိဘဲ သစ္စာလေးပါးကိုသိနိုင်စွမ်းအလိုငှာ တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့လုပ်တဲ့ ကုသိုလ်တိုင်းဟာ ပါရမီမြောက်တဲ့ ကုသိုလ်ပေါ့။

အဲဒီတော့ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်တယ်ဆိုတာ ကိုယ့်ပါရမီကိုယ်ပြန်ပြီးဖြည့်နေတာ။ ပါရမီ(၁၀)ပါးထဲမှာ ဝိပဿနာ တရားထိုင်တဲ့အခါမှာ ပါရမီသုံးပါးဟာ အခြေခံပဲ။ အဲဒီ ပါရမီ(၃)ပါးကို မဖြည့်ဘဲနဲ့တော့ တရားထိုင်လို့ မအောင်မြင်နိုင်ဘူး။ အဲဒီ ပါရမီ(၃)ပါးက ဘာလဲဆိုတော့ ခန္တီပါရမီတဲ့၊ ခန္တီပါရမီဆိုတာက သည်းခံနိုင်စွမ်း ရှိရမယ်။ သည်းခံနိုင်စွမ်းရှိရမယ်ဆိုတာ အစစအရာရာပေါ့။ ဥပမာ အစားအသောက်နဲ့ပတ်သက်လို့ ကျွန်တော်တို့ သက်သတ်လွတ်စားရမယ်။ ချက်ကျွေးတာ စားရမယ်။ ကိုယ့်အိမ်လို ကိုယ်စားချင်တဲ့ဟင်း မရနိုင်ဘူး။ အဲဒီအခါကြတော့ ကိုယ်က စိတ်ထဲ သည်းခံရမယ်၊ သည်းခံတယ် ဆိုတာ ကလဲအခြေခံက ဘာလဲဆိုရင် ပညာနဲ့ သည်းခံရမယ်။ စားတဲ့သောက်တဲ့နေရာမှာ ငါစားတာ သောက်တာ အရသာ ယူပြီးတော့ စားသောက်တာ မဟုတ်ဘူး၊ တရားထိုင်နိုင်ဖို့ အာဟာရဓာတ်မျှတအောင် စားတဲ့သောက်တဲ့ သဘောပဲဆိုပြီး သည်းခံရမယ်။

ပြီးတော့ ဒီမှာနေရထိုင်ရတာ အိမ်လိုမဟုတ်ဘူး။ ခြိုးခြိုးခြံခြံနေရမယ်။ ဒါတွေလဲ သည်းခံရမယ်၊ အထူးသဖြင့် တရားထိုင်တဲ့နေရာမှာ စိတ်က

ကိုယ်လိုသလိုမရဘူး၊ လွင့်တယ်၊ လွင့်ရင် စိတ်မပျက်ရဘူး။ ငါလိုသေးလို့ပဲ။ ငါကြိုးစာရဦးမယ်ဆိုပြီးတော့ သည်းခံပြီး ရအောင်ဆက်လုပ်ရတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ကာယိက ဒုက္ခတွေ ၊ ကိုက်တယ်၊ ခဲတယ်၊ နာတယ်၊ ထုံတယ်၊ ကျဉ်တယ်ဆိုရင် တတ်နိုင်သလောက် သည်းခံရမယ်။ ဥပေက္ခာပြုပြီးတော့ ဝင်လေထွက်လေကိုပဲ စူးစူးစိုက်စိုက် ရနိုင်သလောက် လုပ်သွားရမယ်။

ထိုင်တဲ့နေရာမှာ ထိုင်တာက ဝေဒနာပဲ ရောက်နေတယ်။ ဝေဒနာပြင်းထန်လာတယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ဆက်မထိုင်ခိုင်းဘူး။ ဝေဒနာတွေ ပြင်းထန်လာလို့ အာရုံက ဘယ်လိုမှ ယူလို့ မရဘူးဆိုရင် ဣရိယာပုတ်ပြောင်းလိုက်ပါ။ ဣရိယာပုတ် ပြောင်းပြီးထိုင်သွား၊ သို့သော် ခန္ဓာကိုယ်ကို အလိုမလိုက်ပါနဲ့။ ဆက်ပြီးထိုင်ပါ။ နောက်တစ်ခုက နိက္ခမ္မပါရမိတဲ့။ နိက္ခမ္မပါရမိဖြည့်ရတယ်။ နိက္ခမ္မပါရမိဆိုတာ ကာမဂုဏ် အာရုံတွေ ဖြတ်ခဲ့တယ်။ ယခုဒီကိုလာတယ်ဆိုရင်ပဲ ဥပမာ-ကာယကံဆိုတဲ့ အလုပ်ကိစ္စ၊ စီးပွားရေးကိစ္စ၊ ဆွေမျိုးတွေကိစ္စ၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံ အားဖြင့် ပြတ်သွားပြီ။ ဘာကျန်လဲဆိုတော့ မနောက် စိတ်ကလေးကတော့ ဖြစ်ပေါ် လာမယ်။ မိမိစိတ်က အဲဒါတွေ တွေးမိမယ်။

အဲဒါ လောကီကာမဂုဏ် အာရုံတွေပဲ။ အဲဒါတွေ ပေါ်လာရင် ဆက်မလိုက်နဲ့။ နှာသီးဝမှာ ရှိတဲ့ ရှုတာ ရှိုက်တာလေးကို ပြန်ပြီးလုပ်ရမယ်။ နိက္ခမပါရမိမြောက်အောင် လောကီ အာရုံတွေ ဖြတ်ရမယ်။ မဖြတ်လို့မရဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ရိပ်သာကို လာရတယ်။ ရိပ်သာဆိုတာ အိမ်နဲ့ မတူဘူး။ ပြတ်သင့်တဲ့အာရုံတွေ ပြတ်သွား တယ်။ ပြီးတော့ ဥပေက္ခာပါရမိတဲ့၊ ဥပေက္ခာပါရမိဆိုတာ ဘယ်ကိစ္စဖြစ်ဖြစ် အညီအမျှ ရှုသွားရမယ်။ အညီအမျှဆိုတာ ဝမ်းလဲမသာနဲ့။ ဝမ်းလဲမနည်းနဲ့၊ ဒီသုံးပါး မပါဘဲနဲ့တော့ မရဘူး။

ကျွန်တော်တို့ တရားအားထုတ်တဲ့အခါကျတော့ လက် နက်ငါးမျိုးကို အားကိုးရတယ်။ စေတသိက်ငါးပါးရှိတယ်။ စေတသိက်ငါးပါးဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ သဒ္ဓါဆိုတဲ့စေတသိက်ရှိရမယ်။ သဒ္ဓါဆိုတာက ယုံကြည်မှုပါ။ ဘယ်သူပဲဖြစ်ဖြစ် အလုပ်တစ်ခုခုလုပ်တယ်ဆိုရင် ယုံကြည်မှုမရှိရင် အလုပ် မအောင်မြင်ဘူး။ ယုံကြည်မှုရှိရတယ်။ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်တယ်ဆိုရင်

ဝိပဿနာတရားသည် မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတွေကို သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကနေ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုရအောင် စွမ်းဆောင်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ ဘုရားပေါ်မှာ ယုံကြည်မှု၊ တရားပေါ်မှာ ယုံကြည်မှု သံဃာပေါ်မှာ ယုံကြည်မှုဆိုတဲ့ ဒီလို သဘောတရား ရှိရမယ်။

ယုံကြည်မှုက တရား အားထုတ်ကာစက ဥပမာ နှစ်ဆယ်ရာခိုင်နှုန်း ရှိတယ် ဆိုပါတော့၊ တရားရလာသည့်အခါ တရားတက်လာသည်နှင့်အမျှ ယုံကြည်မှုက တက်လာ ရမှာပေါ့။ သဒ္ဓါရှိလို့ ဒီရောက်လာကြတာ။ သဒ္ဓါမရှိရင် ရောက်မလာကြဘူး။ သဒ္ဓါရှိရင် သဒ္ဓါကြောင့် ကြိုးစားရမယ့် ခုနပြောတဲ့ ဝီရိယမျိုး၊ သမ္ပပ္ပဋ္ဌာန် ဆိုတဲ့ ဝီရိယမျိုး၊ ဝီရိယစိုက်ရမယ်။ ဝီရိယဆိုတာက စေတသိက် ခေါ်တယ်။ စိတ်ကို ဆောင်ထားရမယ်။ ထက်သန်တဲ့ ဝီရိယ ဆောင်ထားရမယ်။ ဝီရိယမှ သတိဖြစ်အောင် လုပ်ထားရမယ်။ မိမိလုပ်နေတဲ့လုပ်ငန်းပေါ်မှာ ဆောင်ထားရမယ်။ အဲဒီလို သတိနဲ့ ဝီရိယနဲ့ ပေါင်းစပ်ပြီး အားထုတ်လိုက်လို့ရှိရင် ခုနပြောတဲ့ သမာဓိ ဖြစ်လာမယ်။ သမာဓိဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ တစ်ခုတည်းသော အာရုံမှာ စူးစူးစိုက်စိုက်ထားနိုင်တဲ့အချိန်လေးကို သမာဓိခေါ်တယ်။ စေတသိက် မှာတော့ ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်ခေါ်တယ်။

အဲဒီလို သဒ္ဓါရှိရမယ်။ သဒ္ဓါကြောင့် ဝီရိယတက်လာမယ်။ ဝီရိယမှ သတိဖြစ်အောင်လုပ်ရမယ်။ သမာဓိ ဖြစ်လာရင် ဘာလိုက်လာမလဲဆိုတော့ နောက်ကပညာဆိုတာ ရလာမယ်။ မိမိသမာဓိ လုပ်တဲ့အခါမှာ ပညာက ဘယ်လို ရမလဲဆိုတော့ ဪ ဒီလိုစိတ်ထားရင်၊ ဘယ်လို သတိလေးကို ကပ်ထားရင်၊ ဘယ်လိုသမာဓိ ဖြစ်လာမလဲဆိုတာ တဖြည်းဖြည်း သဘောပေါက်လာမယ်။ အဲဒီလို ကြိုးစားအားထုတ်သွားရမယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာလုပ်တဲ့လုပ်ငန်းအခြေခံတွေ ပြောပြတယ်။ လုပ်တဲ့အချိန် ပိုင်းတွေက ရှိသေးတယ်။ အဲဒါတွေကို ဆရာဦးဘဘိုး ပြောပြပါလိမ့်မယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီရိပ်သာမှာ လာရောက် တရားအားထုတ်သူများအတွက် သတ်မှတ်ထားတဲ့ စည်းကမ်းချက်များကို တိုတို တုတ်တုတ်နဲ့ ပဲရှင်းပြပါမယ်။ အဲဒီ စည်းကမ်းအတိုင်း လိုက်နာပြီး တရားအားထုတ်မှလဲ တိုးတက်မှုရှိမယ်။ အောင်မြင်မှုရှိမယ်။ ကိုယ်မှန်းထားတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကိုလဲရမယ်။

အဲဒီတော့ တရား အားထုတ်လို့ အချိန်ဇယားက နံနက်(၄) နာရီထိုးရင် ကြေးစည်(၄)ချက်ခေါက်မယ်၊ အိပ်ရာကထဲ ပြင်ဆင်ပြီး၊ လေးနာရီခွဲ အချိန်ကစပြီး၊ တရားပွားများ အားထုတ်ရမယ်။ လေးနာရီခွဲ အချိန်က ခြောက်နာရီအထိ တရားအားထုတ်တဲ့ အချိန်သတ်မှတ်ထားတယ်။ ခြောက်နာရီ ထိုးရင် ကြေးစည်တစ်ချက် ခေါက်လိုက်မယ်။ ဒါနားတဲ့အချိန်၊ ခြောက်နာရီကို တရားအားထုတ်တဲ့ နေရာကနေ ကိုယ့်နေရာကိုယ်ပြန် မပြန်ချင်လဲအပြင်မှာ နည်းနည်းပါးပါး လမ်းလျှောက်၊ ခြောက်နာရီ(၁၅)မိနစ်၊ မိနစ်(၂၀)လောက်မှာ နံနက်စာစားဖို့ ကြေးစည်(၃) ချက်ခေါက်မယ်။

ကြေးစည်(၃) ချက်ခေါက်တဲ့ အချိန်မှာ ထမင်းစားဆောင်မှာ နံနက်စာ စားပြီးရင် အပေါ်တက်လာပြီးခဏနား၊ တရား အားထုတ်ချိန်နံနက် (၇)နာရီခွဲ မှာ ကြေးစည်တစ်ချက်ခေါက်လိုက်တော့ တရားပြန်ပြီး အားထုတ်ရမယ်။ (၇)နာရီခွဲကနေ (၁၀)နာရီအထိ တရား အားထုတ်တဲ့ အချိန်သတ်မှတ် ထားတယ်။ (၁၀)နာရီကျရင် ကြေးစည်တစ်ချက် ခေါက်မယ်။ ခေါက်လို့ရှိရင် ရေမိုးချိုး အနားယူ၊ နံနက်(၁၀)နာရီ(၄၅)မိနစ်မှာ နံနက်စာစားဖို့ ကြေးစည်(၃) ချက်ခေါက်တဲ့အချိန်မှာ ထမင်းစားဆောင်ဆင်းပြီး နံနက်စာစားရမယ်။

ပြန်လာပြီး ကိုယ့်နေရာမှာနား၊ နားတဲ့အခါမှာလဲ ကိုယ်ပွားများ အားထုတ်ထားတဲ့ တရားကိုပဲ ဆက်လက်ပြီး၊ သတိထားပြီး အားထုတ် နေရမှာဘဲ။ ကျွန်တော်တို့ စောစောက ပြောထားတဲ့အတိုင်း တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် စကားမပြောရဘူး ဆိုတော့ ကိုယ့်တရားနဲ့ ဆက်ပြီးတော့ အပေါင်းအဖော်လုပ်ပြီး၊ ခဏအနားယူတဲ့သဘော၊ တစ်နာရီထိုးတော့ ကြေးစည်တစ်ချက် ခေါက်မယ်၊ ခေါက်ရင် တရားပြန်အားထုတ်မယ်၊ ၅နာရီအထိ ထိုင်တဲ့အချိန် သတ်မှတ်ထားတယ်။ ၅နာရီကျရင် ကြေးစည် တစ်ချက်ခေါက်မယ်၊ ခေါက်ရင်ခဏနားတဲ့ အချိန်ပဲ။ အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့က ရှစ်ပါးသီလ စောင့်ထိန်းထားတဲ့ ယောဂီများအတွက် အဖျော်ယမကာများ အဆင်သင့် ဓမ္မာရုံမှာပဲ ထားပါ့မယ်၊ အဖျော်ယမကာ သုံးဆောင်ဖို့ပါပဲ။

အဲဒီကနေပြီး ၅နာရီခွဲမှာ ဓမ္မာရုံမှာ အားလုံးစုပြီးကြတဲ့အချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ကျေးဇူးရှင် ဆရာကြီးဦးဘခင် (၁၀)ရက်စခန်း တုန်းက

ဟောသွားတဲ့ တရားတိပ်ခွေတွေကို ဖွင့်ပြမယ်။ အဲဒါ မိနစ် (၅၀)၊ (၅၅) မိနစ်လောက် ကြာမယ်။ အဲဒါ (၁၀)ရက် လုံးလုံးဖွင့်ပြမှာ။ သဘောတရားနဲ့ ဇယားနဲ့ ဖွင့်ပြမှာပါ။ ပထမ အာနာပါနယူတဲ့အချိန်၊ အာနာပါနအကြောင်း ဟောမှာပါ။ ကိုယ်လုပ်ခဲ့တဲ့ အလုပ်နဲ့ ဟောပြောတာ ဟပ်ပြီး ပြုပြင်နိုင်ပြီး ဆက်လက်ပွားများအားထုတ်နိုင်တယ်။ နာရီခွဲလောက် တရားနာပြီးတဲ့အချိန်မှာ အနားယူပြီးတော့ ၇နာရီကြေးစည်တစ်ချက် ခေါက်ရင် ဒီနေရာမှာ ခုလိုပဲ ပြန်တွေ့မယ်။ အမေးအဖြေလုပ်မယ်။ တရားစစ်မယ်။

ကျွန်တော်တို့ အာနာပါနတရား ပွားများတဲ့ အချိန်မှာ အာနာပါန တရားအကြောင်း ပြောမယ်။ တစ်ဦးချင်းအနေနဲ့ အာနာပါနဆိုတဲ့ ဝင်လေ ထွက်လေ သတိထားလို့ ရသလား။ စိတ်က ဘယ်လောက်လွင့်သလဲ ပျံ့သလဲ။ အဲဒီ ပျံ့လွင့်တဲ့စိတ်ကို မလွင့်အောင် မပျံ့အောင် ပြန်ပြီးတော့ သမာဓိဘယ်လို ထူထောင်ရမယ်ဆိုတဲ့ လက်တွေ့လုပ်ငန်းလေးတွေ ရှင်းပြမယ်။ လမ်းမှန် ပေါ်ရောက်အောင် ကျွန်တော်တို့တင်ပေးမယ်။

ယခု ကျွန်တော်တို့ ၇ နာရီခွဲ (သို့မဟုတ်) တရားဟောတဲ့ အချိန် ကြာသွားရင် (၈)နာရီလောက်ဖြစ်ရင် ဖြစ်သွားမယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ တရား ပြန်ထိုင်ရမယ်။ ပထမဦးဆုံး ရှစ်ပါးသီလ ယူရမယ်။ သီလဆောက်တည်ရမယ်။ ဒါကို ကျွန်တော်တို့ ဘုရားရှိခိုးခန်းထဲမှာ သွားမယ်။ အဲဒီမှာ သီလယူရမယ်။ သီလယူပြီးရင် မိမိတို့ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အသက်ကို ဘုရားထံမှာအပ်ရမယ်။ ဆရာကြီးထံမှာအပ်မယ်။ ပြီးမှ မြတ်စွာဘုရားထံမှာ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း တောင်းမယ်။

ကျွန်တော်တို့နဲ့အတူ ပထမတစ်နာရီမှာ ဘုရားခန်းထဲမှာ ပွားများ အားထုတ်ရမယ်။ ၉နာရီအချိန်မှာ ကြေးစည်တစ်ချက် ခေါက်လိုက်ရင် တရားအားထုတ်တာ ရပ်နားပြီးတော့ အိပ်ဖို့အချိန်ရှိတယ်။ အဲဒီဇယားလေးပါ။

ယခု ကျွန်တော်တို့ စပြီးတော့ တရားယူဖို့ ခဏလေး ၅ မိနစ်လောက် နားလိုက် ဦးပေါ့။ ၈ နာရီတိတိမှာ ဗိုလ်မှူးကြီးမောင်မောင်(အငြိမ်းစား)က နေရာချပေးပါလိမ့်မယ်။ ဘုရားခန်းထဲ ကို အရောက်လာကြပါ။ အဲဒါပါပဲ။

(သာဓု-သာဓု-သာဓု)

ဒုတိယနေ့

တရားအားထုတ်တာ တစ်ရက်ပြည့်သွားပြီ။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းနဲ့ ထူထောင်ပြီး၊ သမာဓိဖြစ်အောင် လုပ်ကြတယ်။ မနေ့က အာနာပါနဆိုတာ ဘာလဲဆိုတာ သေသေချာချာ ဟောခဲ့ပြီးပြီ။ ဒီနေ့ဆိုလဲဆရာကြီး ဟောတဲ့ တရားထဲမှာ အာနာပါနအကြောင်း တော်တော်လေး ပါသွားတော့ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း အကြောင်း ဘာလဲဆိုတာ သိလောက်ပြီ။ ကျွန်တော်တို့က သစ္စာလေးပါးကို သိအောင်ဆိုပြီး သစ္စာလေးပါးထဲမှာ မဂ္ဂသစ္စာဆိုတာ ပွားများ အားထုတ်တဲ့တရား၊ မဂ္ဂသစ္စာဆိုတာ မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်းပေါ့။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာ (သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုပြီး၊ သိက္ခာသုံးပါးနဲ့ ပြောလို့ရတယ်) မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလမ်းကြောင်းနဲ့ ပွားများအားထုတ်ရင် ဒုက္ခသစ္စာဆိုတာ သိအပ်တဲ့ တရား၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကတော့ ပွားများအားထုတ်ရင် ဒုက္ခသစ္စာဆိုတာ သိအပ်တဲ့တရား၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကတော့ ပွားများ အပ်တဲ့ တရား၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလမ်းကြောင်း အတိုင်းလိုက်ပြီး ပွားများ အားထုတ်ခဲ့လို့ရှိရင် ဒုက္ခသစ္စာကို သိမယ်။

မနေ့ကလည်း ဒုက္ခသစ္စာဘာလဲဆိုတာ ပြောပြီးပြီ။ ဒုက္ခသစ္စာကို ကိုယ်တွေ့ဉာဏ်တွေ့ သိလာတဲ့အခါကျမှ သမုဒယသစ္စာဆိုတာ ပယ်အပ်တဲ့ တရား၊ ဒုက္ခရဲ့ဖြစ်ခြင်း အကြောင်းရင်းဟာ ဘာကြောင့်ဖြစ်သလဲဆိုတာ၊ သမုဒယကြောင့်ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဟောခဲ့ပြီ။ သမုဒယဆိုတာ တဏှာပေါ့။ သမုဒယ တဏှာကို ပယ်နိုင်မှ နိရောဓဆိုတဲ့ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်တယ်။ အဲဒီတော့ သစ္စာလေးပါးမှာ ပွားများအပ်တဲ့

တရားက မဂ္ဂသစ္စာ၊ သိအပ်တဲ့တရားက ဒုက္ခသစ္စာ၊ ပယ်အပ်တဲ့ တရားက သမုဒယသစ္စာ၊ ဆိုက်အပ်တဲ့ တရားက နိရောဓသစ္စာ၊ အဲဒီလိုပွား- သိ၊ ပယ်၊ ဆိုက်ဆိုပြီး လက်တွေ့ လုပ်တဲ့ အခါကျတော့ ဒီမဂ္ဂသစ္စာက စပြီးတော့ အလုပ်လုပ်ရမယ်။

မဂ္ဂသစ္စာက စပြီး အလုပ်လုပ်တော့ ကျွန်တော်တို့က သီလမဂ္ဂင်၊ သမာဓိမဂ္ဂင်၊ ပညာမဂ္ဂင် ဆိုပြီး သိက္ခာသုံးပါးနဲ့ ခွဲပြရမယ်၊ သီလဆိုတာ ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာကို အကုသိုလ် မဖြစ်အောင် စောင့်ထိန်း ထားတာက သီလမဂ္ဂင်၊ သီလနဲ့ စောင့်ထိန်းလို့ရှိရင် ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာတွေမှာ အကုသိုလ်မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့က မနေ့က ရှစ်ပါးသီလယူပြီးပြီ၊ သီလကို စင်ကြယ်အောင် ထိန်းသိမ်းထားတယ်၊ ဒါတင်မကသေးဘူး၊ ဒီရိပ်သာမှာ သီလစောင့်ထိန်းတဲ့အခါ ရှစ်ပါးမကဘူး၊ အိန္ဒြိယသံဝရ သီလဆိုတာရှိသေးတယ်၊ အဲဒီ အိန္ဒြိယသံဝရ သီလဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ အာရုံခြောက်ပါးနှင့် တွေ့ထိသမျှအပေါ်မှာ အကုသိုလ် မဖြစ်အောင် ထိန်းသိမ်းထားရတယ်။

မြင်တဲ့အခါမှာ မြင်သိစိတ်ပေါ်မယ်၊ မြင်သိစိတ်ပေါ်တဲ့အခါမှာ အကုသိုလ်မဖြစ်အောင် ထိန်းသိမ်းထားရမယ်၊ ကြားသိစိတ်ပေါ်မယ်၊ ကြားသိစိတ်ပေါ်တဲ့ အခါမှာ အကုသိုလ် မဖြစ်အောင်၊ နံသိစိတ် ဆိုတာလဲအနံ့ပေါ်မှာ အကုသိုလ် မဖြစ်အောင် ထိသိစိတ်ဆိုတာလဲ ကာယနဲ့ထိတဲ့အပေါ်မှာအကုသိုလ်မဖြစ်အောင်၊ မနော အဲဒီ ဒွါရခြောက်ပါးမှာ မနောဆိုတဲ့ စိတ်ကနေဖြစ်ပေါ်တဲ့ အရာတွေ မှန်သမျှ အကုသိုလ်မဖြစ်အောင် အိန္ဒြိယသံဝရသီလပါ စောင့်ထိန်းထားတော့ သီလတော်တော်စင်ကြယ်တယ်၊ အိမ်မှာဆောက်တည်တဲ့ သီလဆိုရင် လောကီအာရုံထဲမှာဆိုတော့ ဒီလောက် စင်ကြယ်ချင်မှ စင်ကြယ်မယ်၊ ဒီလိုရိပ်သာနေရာမျိုးမှာအကုသိုလ်ကင်းအောင် ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေကလည်း ဖန်တီးပေးထားတော့ အကုသိုလ် ဖြစ်စရာ အကြောင်းမရှိဘူး၊ မရှိတော့ အိန္ဒြိယသံဝရ သီလနဲ့ ပြည့်စုံတယ်။

ဒါကြောင့် ဒီမှာစောင့်ထိန်းတဲ့ သီလက အဓိသီလ၊ ဒီလို စင်ကြယ်အောင်လုပ်တာ၊ သီလ ဝိသုဒ္ဓိ၊ သီလ၏စင်ကြယ်ခြင်း သီလဝိသုဒ္ဓိဟာ ပထမဦးစွာအခြေခံပါ၊ သီလစင်ကြယ်အောင်လုပ်ရမယ်၊ သီလစင်ကြယ်အောင် လုပ်ပြီးမှ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ တက်လှမ်းရမယ်။

စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ- စိတ်ကို ဖြူစင်အောင် ထားရမယ်ဆိုတော့ သမာဓိကို အာနာပါနဲ့ သမာဓိဖြစ်အောင် ထူထောင်ပေးခဲ့တယ်။ အာနာပါဆိုတာ ဘာလဲဆိုရင် ကိုယ်က စိတ်အာရုံကို နှာသီးဝထက် နှုတ်ခမ်းတစ်နေရာရာမှာ တစ်နေရာရာလို့ ဘာလို့ ပြောရလဲဆိုတော့ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် မတူလို့ ပြောရတယ်။ တချို့က နှာသီးဝမှာ သိတယ်၊ တချို့ အထက်နှုတ်ခမ်း တစ်နေရာရာမှာသိတယ်၊ အဲဒီနေရာကို ပထမဦးဆုံး စိတ်ကို ညွှတ်ထားလိုက်ပါ။ ညွှတ်ထားလိုက်ပြီးတော့ သတိထားလိုက်ပါ။ စိတ်ကို ညွှတ်ထားပါဆိုတာက အာရုံပေါ် စိတ်ကို တင်ပေးပါ။ အာရုံကို တင်ပေးတယ်ဆိုတာ စိတ်ကို နှာသီးဝအထက် နှုတ်ခမ်း တစ်နေရာရာမှာ တင်ထား၊ တင်ထားတော့၊ တစ်ခါတင်တာနဲ့ စိတ်က မနေဘူး၊ ထပ်ခါထပ်ခါ တင်ပေးရတယ်။ အဲဒီလိုထပ်ခါထပ်ခါတင်ပေးမှ စိတ်က ဒီမှာနေတယ်။

အရေးကြီးတာက ဒီနေ့ ဒီနေရာမှာ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ လုပ်ကြည့်တဲ့အခါ တွေ့ရှိသည့် လုပ်ငန်း အခက်အခဲတွေကို ကျွန်တော်တို့ ပြောပြခဲ့တာနဲ့ ဟပ်မိအောင် ရှင်းပြမယ်။ စိတ်ကို အာရုံပေါ် တင်ပေး ပြီးတော့ သတိထားပါ။ အာရုံပေါ် စိတ်တင်ပေးပြီး ထားတာက တစ်ချက်၊ အဲဒီအာရုံပေါ် တင်ပေးပြီး ဒီနေရာမှာသတိလေးကပ်ထားရင် သတိဆိုတာ အာရုံတစ်ခုကိုထင်ရှားအောင် လုပ်နိုင် လုပ်တတ်တယ်။ သူ့မှာ အားရှိတယ်။ ဘာထင်ရှားလာမလဲဆိုတော့ ထွက်လေ ဝင်လေ ထင်ရှားလာမယ်။ ထွက်လေ ဝင်လေနဲ့ မွေးကတည်းကစပြီး အသက် ရှုလာတယ်။ ဒီနေ့ထိပဲ။ အိပ်လဲရှုနေတယ်။ သွားရင်းလာရင်းလဲ ရှုနေတယ်။ ဝင်လေထွက်လေဟာ အမြဲရှိတယ်။

သို့သော်လည်း သတိမထားတော့ ကိုယ်အသက်ရှုနေမှန်း တစ်ချိန်လုံး သိနေလား၊ မသိဘူးမဟုတ်လား၊ သတိမထားလို့ သတိမူတော့ မြူလေးတောင်မြင်တယ်တဲ့၊ သတိမမူတော့ ဂူကြီးတောင် မမြင်ဘူးတဲ့၊ ဒီလို ဆိုရိုး စကားရှိတယ်။ သတိထားလိုက်တဲ့အခါ ဝင်လေထွက်လေဟာ ထင်ရှားလာတယ်။ အဲဒီ ဝင်လေထွက်လေကို သိလာတဲ့ အခါကျရင် ဝင်လေထွက်လေကို ဝင်တဲ့ အခါမှာ သတိကပ်ပြီး ဝင်တယ်လို့ မှတ်လိုက် အဲဒီလို မှတ်နိုင်အောင် သတိကပ်ထားရမယ်။ သတိကပ်မထားရင် ဝင်တာနဲ့ ထွက်တာ သိချင်မှ သိမယ်။ သတိသာ ကပ်ထားလိုက်ရင် ဝင်တဲ့ အခါမှ

ဝင်တယ်ဆိုတာ သိမယ်၊ ထွက်လေရှတာ ထွက်တာသိတယ်၊ အဲဒါကို ကိုယ်က မှတ်လိုက်ရုံပဲ။

အာနာပါန သတိထားဖို့က သုံးချက်ရှိတယ်၊ (၁) အထက်နှုတ်ခမ်း တစ်နေရာ၊ (၂) ဝင်လေသိတာကို သိရင် ဝင်တာလေးကို မှတ်လိုက်၊ (၃) ထွက်လေသိရင် ထွက်လေမှတ်၊ အဲဒီလို သုံးချက်မှတ်လိုက်ရင် အာနာပါနသတိလို့ ခေါ်တယ်။

လက်တွေ့လုပ်တဲ့အခါကျတော့ ကျွန်တော်တို့ သတိထားပြီးမှတ်လို့ ပြောလိုက်တာဟာ အပြောလွယ်သလောက် အလုပ်ကျတော့ ခက်တာကို ဒီနေ့ အာနာပါနနည်းကို ပွားများ အားထုတ်တဲ့အခါ ကိုယ်တိုင် မတွေ့ဘူးလား၊ စိတ်တွေလွင့်တာ ကိုယ်တိုင်မတွေ့ဘူးလား၊ စိတ်တွေ သိပ်လွင့်တယ်၊ ကိုယ်က ထင်တယ်၊ ဒါဟာ ဒီလိုလုပ်ရင် စိတ်က လွင့်မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ တကယ်လုပ်ကြည့်တဲ့ အခါကျတော့ စိတ်က လွင့်တယ်၊ စိတ်က ဘယ်ကိုရောက်သလဲဆိုတော့ အိမ်ပြန်ရောက်ချင်ရောက်မယ်၊ စီးပွားရေး ဘက်ရောက်ချင်ရောက်မယ်၊ ဆွေမျိုးညာတိကိစ္စ တွေးမိချင်တွေးမိမယ်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင် ကိုယ်လိုချင်တဲ့ အာရုံပေါ်မှာရောက်သွားမယ်၊ အဲဒီလိုမရောက် ဘူးလား-ရောက်တယ်၊ တစ်ခါတလေတော့ ဝင်လေထွက်လေ မှတ်တယ်၊ မှတ်တာမရဘူး၊ မရတော့ စိတ်ပျက်တယ်၊ စိတ်က လွင့်လွင့်သွားတယ်၊ စိတ် ကို ပြန်ဖမ်းရတာခက်တယ်၊ ကိုယ်ထင်သလောက်မလွယ်ဘူး၊ ဒီပေါ်မှာ မရတဲ့အတွက် ဘာစိတ်ဝင်လာသလဲဆိုတော့ မကျေနပ်တဲ့စိတ်ဝင်လာတယ်၊ ဘာလို့မရရလဲလို့ မကျေနပ်ဘူး။

နောက်တစ်ခုက ဘာတွေဝင်လာသလဲဆိုတော့ ထိနမိဒ္ဓ ရှုရင်း မှတ်ရင်းနဲ့ စိတ်ကထိုင်းလာတယ်၊ မှိုင်းလာတယ်၊ မှိုင်းလာတော့ ပျင်းလာတယ်၊ မှိုင်းလာတယ်ဆိုတာ အိပ်ငိုက်လာတယ်၊ ထိနဆိုတာ ပျင်းတာကိုပြောတာ၊ မိဒ္ဓဆိုတာက ငိုက်မြည်းတာ- အဲဒီသဘောတရားတွေ ပေါ်မလာဘူးလား၊ နောက်တစ်ခါဆိုရင် ဥဒ္ဓစ္စဆိုတာရှိတယ်၊ စိတ်တွေအင်မတန်လွင့်တယ်၊ နောက်တစ်ခါ စိတ်တွေက ပြီးခဲ့တဲ့ကိစ္စတွေကို ပြန်ပြန်တွေးပြီး ပူပန်တာတွေ ပေါ်လာတယ်၊ အဲဒီတုန်းက လုပ်လိုက်ရင် ကောင်းသား၊ မလုပ်လို့ မှားတယ်၊ လုပ်မိရင် ဘယ်လောက်ကောင်းမလဲဆိုတဲ့ သဘောတရားတွေ ဝင်လာတတ် တယ်။

ပြီးတော့ ဘယ်လိုစိတ်မျိုးဝင်တတ်သေးလဲဆိုရင် သံသယစိတ်ဝင်လာတတ်တယ်။ ဒီမှာ တရားထိုင်တာ ဝင်လေထွက်လေမှတ်လို့မရဘူး။ ရမှရပါ့မလား။ ဒီတရားက ကိုယ်နဲ့ပဲ အဆင့်အတန်းမီပါ့မလား။ ပါရမီမှရှိရဲ့လား။ ပါရမီမရှိဘဲ ဒီတရားရပါ့မလားဆိုတာ ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတဲ့ သံသယတွေ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒါကိုမြတ်စွာဘုရားက ဘယ်လို ဟောသလဲဆိုတော့ ပုထုဇဉ်မှန်သမျှ ဒီတရားတွေဟာ စိတ်ကိုအမြဲဖုံးလွှမ်းနေတာပဲတဲ့။ ဖုံးလွှမ်းပြီးတော့ စိတ်ကို ညစ်ညူးအောင်လုပ်တတ်တဲ့ စေတသိက်တရားတွေပါ။ စေတသိက်ဆိုတာဘာလဲ။ စိတ်ကိုမှီတွယ်ပြီးတော့ ခြယ်လှယ်တဲ့စိတ်တွေ ဥပမာ လောဘဆိုပါတော့။ လောဘဆိုတာ လိုချင်တဲ့စိတ်။ လောဘဆိုတာ စေတသိက်။ စိတ်ကတော့ သိကာမတ္တပဲ။ (အမြဲတမ်းပဲ ကျွန်တော်တို့ ယခုပြောနေတာက လောဘစေတသိက်ကို အမည်တပ်ပြီးပြောတာ) ဒေါသဆိုတာ စေတသိက်။ မောဟဆိုတာစေတသိက်။ စိတ်ကို ဖုံးလွှမ်းနေတဲ့တရား။ ညစ်ညူးအောင်လုပ်တဲ့ တရားတွေကို မြတ်စွာဘုရားက နိဝရဏတရားလို့ ခေါ်ပါတယ်။

နိဝရဏတရားဆိုတာဘာလဲ။ စိတ်ကိုညစ်ညူးအောင် လုပ်တတ်တဲ့တရား။ စိတ်မှာအမြဲယှဉ်ပြီးတော့ အမြဲပေါ်နေတယ်။ အဲဒီလို စိတ်တွေ ပေါ်နေတာက ပုထုဇဉ်တို့ သဘောတရားမှာ ဒီစိတ်တွေ အမြဲဖုံးလွှမ်းနေတယ်။ စိတ်ဆိုတာပင်ကိုအားဖြင့် အင်မတန်ကြည်လင်တဲ့ သဘောတရားရှိတယ်။ အင်မတန် တည်ငြိမ်တဲ့သဘောတရားရှိတယ်။ အင်မတန်ထက်သန်တဲ့ သဘောတရားရှိတယ်။ အင်မတန်မှချမ်းသာတဲ့ သဘောတရားရှိတယ်။ စိတ်ကို ခုနကပြောတဲ့ နိဝရဏတရားငါးပါး ဖုံးလွှမ်းနေတဲ့အခါ လပြည့်ဝန်းဟာ ဘယ်လောက် သာပါစေ တိမ်တွေ ဖုံးလို့ရှိရင် အရောင်မထွက်သလိုဘဲ။ ကြည်လင်တဲ့သဘောတရားတွေရှိတဲ့ ပင်ကိုစိတ်ဟာ အရောင်မထွက်နိုင်ဘူးတဲ့။ ဒီအညစ်တရားတွေ အမြဲဖုံးလွှမ်းတဲ့ အဲဒီတရားကို မြတ်စွာဘုရားက နိဝရဏတရားငါးပါးလို့ခေါ်တယ်။

နိဝရဏတရားငါးပါးက ဘာလဲဆိုတော့ (၁) ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏတဲ့ စိတ်သည် ကာမဂုဏ်အာရုံတွေမှာပဲ အမြဲကျက်စားနေတယ်။ အမြဲ ဒီစိတ်တွေ ဖုံးလွှမ်းနေတယ်။ စဉ်းစားကြည့်ရင်သိမှာပါ။ ဒါ ပုထုဇဉ်တို့သဘောပဲ။ ပုထုဇဉ်တို့ သဘောမှာ အမြဲရှိတယ်။ ဒါသဘာဝပဲ။ ဒါကြောင့် တရားထိုင်တဲ့

အခါမှာ ဒီစိတ်တွေ ဖြစ်တတ်တယ်ဆိုတာ စောစောကတည်းက ပြောခဲ့တယ်။ စိတ်မပျက်နဲ့၊ ရအောင်လုပ်၊ မနေ့ကပြောခဲ့တယ်။ နောက်တစ်ခုဘာလဲဆိုတော့ (၂) ဗျာပါဒနိဝရဏတဲ့၊ စိတ်က မကျေမနပ်ဖြစ်နေတယ်။ ဒါ ဒေါသ၊ ဘာကြောင့် မရရသလဲ၊ မရတာကိုပဲ မကျေမနပ် ဖြစ်နေတယ်။ ကိုယ်တော့ လုပ်တော့လုပ်တာပဲ၊ ဒါပေမယ့် စိတ်ဖမ်းလို့မရဘူး၊ ဖမ်းလို့ရရင်လဲ ခဏလေးပဲ၊ လွင့်တာကများနေတယ်။ အဲဒီတော့ ကိုယ်က လွန်ဆွဲနေတယ်။ ဒီနေ့ကတော့ ပင်ပန်းမယ်လို့ မနေ့က ကြိုတင်ပြောထားတယ်။ ပင်ပန်းတယ်။ ဒီတရားကို အမည်တပ်ပြောတဲ့အခါကြတော့ ဗျာပါဒနိဝရဏတဲ့။

ဗျာပါဒနိဝရဏဆိုတာ ဒေါသပဲ။ ဒီဟာလဲ ဖုံးလွှမ်းနေတာပဲ။ နောက်တစ်ခုက (၃) ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏတဲ့၊ ပျင်းတယ်၊ ငိုက်တယ်၊ ထိုင်းတယ်၊ မှိုင်းတယ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားတွေဟာ စိတ်ကို ညစ်ညူးစေတဲ့တရားပဲ။ နောက်တစ်ခုက (၄) ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စတဲ့၊ ဥဒ္ဓစ္စဆိုတာ စိတ်ပျံ့လွင့်တယ်၊ ကုက္ကုစ္စဆိုတာ နောက်တစ်ဖန် ပြန်ပြီးပူပန်တယ်။ ဒီတော့ ဆင်းရဲတာပေါ့၊ ဥဒ္ဓစ္စဆိုတာလဲ ပုစွန်ဆိတ်ခုန်သလို ဟိုရောက်လိုက် သည်ရောက်လိုက်၊ အင်မတန် ပျံ့လွင့်နေတာ၊ ဥဒ္ဓစ္စများတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အိပ်တောင်မပျော်ဘူး၊ အဲဒီလောက် ပျံ့လွင့်နေရင် အိပ်လို့မပျော်ဘူး။

ဒီတရားတွေဟာ နိဝရဏတရားတွေလို့ ခေါ်ပါတယ်။ လေးပါး ရှိသွားပြီ။ နောက်ဆုံးတရားက (၅) ဝိစိကိစ္ဆာ သံသယ- ကိုယ်အလုပ်နေတာ မှန်ရဲ့လား၊ ရမှရပါ့မလားဆိုတဲ့ သဘောတရားတွေ၊ အဲဒီလို ဖြစ်တတ်တယ်။ အဲဒီတော့ ဒီနိဝရဏတရားငါးပါး ဖုံးလွှမ်းနေသမျှတော့ ကြည်လင်တဲ့ စိတ်မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ကျွန်တော်တို့က သမာဓိဆိုတာဘာလဲ၊ သမာဓိထူထောင်ပြီး တစ်ခုတည်းသော အာရုံမှာ စိတ်ကို စိုက်တတ်အောင် ကိုယ်ထားတဲ့နေရာမှာ နေအောင်၊ အာရုံကဘာလဲဆိုတော့ ဝင်လေထွက်လေကို ပြောတာ၊ တခြားဟာ တွေ ဘာမှမသိဘူး၊ ဝင်လေထွက်လေပဲသိနေတယ်။ အဲဒါ သမာဓိပဲ၊ သမာဓိဟာ စိတ်ကိုဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ နိဝရဏတရားတွေ ကင်းအောင် ကွာအောင် ခွာပစ်လိုက်တဲ့အလုပ်၊ ခွာပစ်နိုင်တဲ့စွမ်းရည်ရှိတယ်၊ သတ္တိရှိတယ်၊ သမာဓိလုပ်တယ်ဆိုတာက သမထပဲ၊ သမထဆိုတာ ဈာန်တရားပဲ။

“ဈာန်”ဆိုတာက ဈာနက လာတာ၊ ဒီဈာန်ဆိုတာက စိတ်ကို တစ်ခုတည်းသောအာရုံမှာ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုနေတာကို ဈာန်လို့ခေါ်တယ်။

မိုးပေါ်ပျံတဲ့ ဈာန်မဟုတ်ဘူး၊ ဈာန်ဆိုတာက စိတ်ကိုတစ်ခုတည်းသော အာရုံမှာ စူးစူးစိုက်စိုက်ထားတတ်တာကို ဈာန်လို့ခေါ်တယ်။ အာနာပါန လုပ်တယ်ဆိုတာ သမထ၊ အာနာပါနနဲ့သမာဓိထူထောင်တယ်ဆိုတာ ဈာန်တရားပွားများ အားထုတ်တာ၊ ဈာန်ဘက်မှာ အင်္ဂါငါးပါးရှိတယ်၊ ငါးပါးက ဘာတွေလဲ၊ (၁) ဝိတက်၊ (၂) ဝိစာရ၊ (၃) ပီတိ၊ (၄) သုခ၊ (၅) ဧကဂ္ဂတာတဲ့၊ အဲဒီ ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးကို ရအောင်ကြိုးစားပြီးတော့ သမာဓိဆိုတဲ့အားနဲ့ ဖုံးလွှမ်းနေတဲ့နိဝရဏ တရားတွေခွာပစ်တယ်၊ ကွာသွားပြီဆိုရင် ခုနကပြောသလို လပြည့်လဝန်းကြီးဟာ တိမ်တွေ ကင်းစင်သလို တောက်ပလာမယ်၊ ကြည်လင်လာမယ်၊ သူဖုံးရင် ညစ်နွမ်းတဲ့ သဘောရှိတယ်၊ မကြည်လင်ဘူး၊ မတောက်ပဘူး။

ထိုင်းတယ်၊ မှိုင်းတယ်၊ ဒီသဘောမျိုးရှိတယ်၊ ဒါတွေကို ဘယ်လိုခွာ မလဲဆိုတော့ ဒီဈာန်အင်္ဂါငါးပါးက ကျွန်တော်တို့ အာနာပါနနဲ့ဝင်လေထွက်လေ ကို မှတ်ပါဆိုတော့ ပထမအလုပ်က ဘာလဲဆိုရင် စိတ်ကိုအာရုံပေါ်တင် ပေးတာ၊ ဝိတက်ဆိုတာ စိတ်ကိုအာရုံပေါ်တင်ပေးတာ၊ အာရုံပေါ်တင်ပေး လိုက်ရင် ဒီနေရာမှာ စိတ်ကရောက်တော့ ဒီနေရာမှာ ဝင်လေထွက်လေရှိ တယ်၊ ဝင်လေထွက်လေကို ဝင်တာကို ဝင်တယ်၊ ထွက်တာကို ထွက်တယ်လို့ မှတ်နိုင်ရန် တင်ထားတဲ့အာရုံကိုသုံးသပ်လို့ရတယ်၊ ဝင်လေပေါ်တင်ထား လိုက်တယ်၊ စိတ်ကလေးကို တင်ထားလိုက်တယ်၊ သတိထားလိုက်တယ်၊ ထားလိုက်ပြီးတော့ ဝင်လေကို ဝင်လေမှန်းသိတယ်၊ ထွက်လေကို ထွက်လေ မှန်းသိတယ်၊ အဲဒါကို ဝင်တယ် ထွက်တယ်ဆိုပြီးတော့ တော်တော်ကြာကြာလေး မှတ်နိုင်ရင် ဒါဘာလုပ်နေလဲဆိုတော့၊ တင်ထားတဲ့အာရုံကို သုံးသပ်တယ်၊ တင်ထားတဲ့အာရုံကို သုံးသပ်တာ ဝိစာရလို့ ခေါ်တယ်၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝိတက်က စိတ်ကို အာရုံပေါ်တင်နိုင်တယ်၊ ဝိစာရက တင်ထားတဲ့အာရုံပေါ်မှာ ကိုယ်ကသုံးသပ်လို့ရတယ်။

အဲဒီတော့ ဒီနေ့လုပ်တာ၊ ခဏတစ်ဖြုတ်တော့ အာရုံတင်လို့ မရဘူးလား၊ ထွက်လေဝင်လေ သုံးသပ်လို့မရဘူးလား၊ ကြာကြာတော့ မှတ်လို့မရဘူးပေါ့၊ ကိုယ်က (၁၅)မိနစ်လောက် မှတ်ချင်တယ်၊ ၁-မိနစ် ၂-မိနစ်ကြာရင် စိတ်ကလွင့်သွားတယ်၊ ကိုယ်ကပြန်ပြီးလွင့်သွားတဲ့ စိတ်ကို ပြန်ခေါ် ဒီလိုလုပ်နေရတယ်၊ ဒီတော့ ဝိစာရဆိုတာ တင်ထားတဲ့ အာရုံကို

တော်တော်လေး သုံးသပ်နိုင်လို့ရှိရင်၊ ဘာလိုက်လာသလဲဆိုတော့၊ ကိုယ်က အာရုံတင်လို့ရတယ်၊ ဝင်လေထွက်လေပေါ်မှာလဲ သုံးသပ်လို့ရတယ်ဆိုရင် နောက်က ပီတိဆိုတဲ့ ကျေနပ်မှုလေး လိုက်လာတယ်၊ ကိုယ်လုပ်တဲ့ အလုပ်က ရနေတယ်၊ ကျေနပ်နေပြီ၊ အဲဒီအာရုံလေးရနေတယ်။

ပီတိရနေလို့ရှိရင် နောက်က ဘာလိုက်လာမလဲ၊ သုခဆိုတာ လိုက်လာမယ်၊ သုခဆိုတာချမ်းသာမှု သဘောလေးပေါ့၊ အေးငြိမ်းမှုသဘောပေါ့၊ ကိုယ်ကလဲ ဒီဟာလေးမှတ်နေတယ်၊ မှတ်တာလဲရတယ်၊ စိတ်တွေလဲ လွင့်မသွားဘူးဆိုရင်၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခဆိုတာစိတ်ချမ်းသာမှု၊ ပြီးတဲ့အခါကြတော့ ဧကဂ္ဂတာဆိုတာ ဝင်လေ ထွက်လေကနေ စိတ် တော်တော်နဲ့ မပြေးတော့ဘူး၊ ဒါပဲသိနေတယ်၊ တော်တော်လေးစိုက်နိုင်ပြီ၊ တစ်ခုတည်းသောအာရုံမှာ စိုက်နိုင်ပြီဆိုတာ ဧကဂ္ဂတာ စိတ်ပဲ။

အဲဒီတော့ သမာဓိလုပ်တဲ့ နေရာမှာ ဒီနေ့တော့ ဝိတက်၊ ဝိစာရနဲ့ပဲ နပန်းလုံးနေရတယ်၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရဆိုတာ ပထမအဆင့် ဒုတိယ အဆင့်ပါ တော်တော်လေးရလာတဲ့ အခါကြရင်၊ တော်တော်ကြာကြာလေး ထိုင်နိုင်လာတယ်၊ ထိုင်တယ်ဆိုတာက ထိုင်တိုင်းရတာမဟုတ်ဘူး၊ မနက် တစ်ကြိမ် ထိုင်တာရတယ်၊ နောက်တစ်ကြိမ် ထိုင်တော့ ရချင်မှရတယ်၊ နောက်တစ်ခါကြတော့ ဆက်ပြီးမကောင်းဘဲနေတယ်၊ ညနေပိုင်းကြတော့ နည်းနည်းလေးကောင်းချင်လာတယ်၊ ဒါတွေမရှိဘူးလား၊ တစ်ဆက်တည်း ထိုင်လို့ ကောင်းရင် နောက်တစ်ခါ ဒီထက်ကောင်းမှာပဲဆိုပြီး၊ မျှော်လင့်ချက်နဲ့ မထိုင်ရဘူး၊ တရားက လောဘကပ်သွားရင် မရဘူး၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် ရအောင်လုပ်မယ်၊ ရတဲ့အခါကြ ကိုယ်က ဝမ်းသာဖို့ မလိုဘူး၊ မရတဲ့ အခါကြတော့လဲ၊ စိတ်ပျက်ဖို့ မလိုဘူး၊ ငါရအောင် လုပ်မယ်၊ မနေ့တုန်း ကလဲ ကြုံပြီးတော့ သတိပေးလိုက်တယ်၊ စိတ်ပျက်တယ်၊ စိတ်မပျက်နဲ့၊ မရတာကို ရအောင်လုပ်၊ မရတဲ့အချိန်ကုန်သွားပြီ၊ ရအောင်ထပ်လုပ်ဆိုပြီး တော့ သတိပေးလိုက်ပါတယ်။

လက်တွေ့လုပ်တဲ့အခါ အခက်အခဲတွေ ကျော်လွန်နိုင်အောင်ဆိုပြီး ဆရာတို့က ရှင်းပြတယ်၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာဆိုတဲ့ ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးက ခုနစ်ကို ဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ နိဝရဏတရားကို ခွာခွာပစ်တယ်၊ ဘယ်လိုခွာသလဲ၊ ဝိတက်-စိတ်အာရုံကိုတင်ပေးရမယ်၊ အာရုံတင်တဲ့အလုပ်က

ဝိတက်အလုပ်၊ အာရုံတင်ပေးနိုင်ရင် ဟိုဘက်မှာ စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတဲ့၊ ဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ နိဝရဏငါးပါးထဲက ဘယ်ဟာကို ပယ်သလဲ၊ ထိနမိဒ္ဓဆိုတာ မရှိတော့ဘူး၊ လောကီစကားနဲ့ ပြောရင် ဝတ္ထုစာအုပ်ဖတ်တယ်၊ သိပ်များ ကောင်းနေရင် တစ်ညလုံးတောင်ဖတ်တယ်၊ အိပ်ငိုက်လား၊ မငိုက်ဘူး၊ အာရုံကို တင်ပေးတယ်၊ ရုပ်ရှင်ကြည့်ရင်၊ ကောင်းတဲ့ ရုပ်ရှင်ဆိုရင် အိပ်မငိုက်ဘူး၊ အာရုံတင်ပြီးနိုင်ရင်၊ ငိုက်မြည်းတဲ့စိတ်၊ ထိုင်းတဲ့စိတ်မရှိဘူး၊ ဝိတက် အလုပ်က အဲဒီအလုပ်၊ ဝိတက်အလုပ်က စိတ်ကိုအာရုံပေါ် တင်ပေးလိုက်လို့ ရှိရင် စိတ်ကိုထိုင်းတယ်၊ မှိုင်းတယ်ဆိုတဲ့ နိဝရဏတရား၊ စိတ်ကိုညစ်ညူးစေတဲ့ တရားကို သူကခွာပစ်တယ်။

ဝိတက်အလုပ်က ထိနမိဒ္ဓကို ခွာတယ်၊ ငါးမျိုးထဲကတစ်မျိုးကွာသွားပြီ၊ ဝိတက်ကို နိုင်နိုင်လုပ်နိုင်လို့ရှိရင် ငိုက်မြည်းတဲ့ သဘောမရှိတော့ဘူး၊ ဝိတက်ကအာရုံတင်ပေးလို့ ဝင်လေထွက်ကို သုံးသပ်လို့ရနေပြီ၊ ဝိစာရ၊ ဝင်လေထွက်လေကို သုံးသပ်လို့ရနေရင် ကိုယ်လုပ်တဲ့ အလုပ်ကို ကိုယ်ရ နေပြီမဟုတ်လား၊ သံသယရှိသေးသလား ၊မရှိတော့ဘူး၊ မရှိရင်ဟိုဘက်က ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတဲ့ နိဝရဏတရား၊ သံသယတည်းဟူသော ဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ စိတ်စေတသိက်တရားခွာပစ်လိုက်တယ်၊

အဲဒီတော့ ဝိစာရက ဝိစိကိစ္ဆာကို ခွာပစ်လိုက်တယ်၊ ခွာပစ်ပြီး လိုက်တော့၊ နောက်ဘာလားဆိုတော့ ပီတိ၊ ပီတိဖြစ်နေတဲ့ အချိန်လေးမှာ ကိုယ်လုပ်တဲ့ အလုပ်ပေါ်မှာရနေလို့ ကျေနပ်မှုရှိနေတဲ့အခါ မကျေနပ်မှု ဆိုတဲ့ ဒေါသဆိုတဲ့ ဗျာပါဒတရားကို ခွာပစ်လိုက်တယ်၊ ကျေနပ်နေတဲ့လူက ဒေါသမဖြစ်ဘူး၊ ကိုယ်ရနေတယ်ဆိုတော့၊ ခုနပြောတဲ့ နိဝရဏဗျာပါဒ မရှိတော့ဘူး၊ သုခဆိုတာ နောက်တစ်ဆင့်ရတော့ ချမ်းသာမှုတွေ ဖြစ်လာတဲ့အခါကြရင် တစ်ဖက်က ဘယ်နိဝရဏကင်းကွာအောင် ခွာထား သလဲဆိုတော့ ဥဒ္ဓစ္စနဲ့ ကုက္ကုစ္စ၊ ဥဒ္ဓစ္စနဲ့ ကုက္ကုစ္စဆိုတာပူပန်စေတတ်တဲ့တရား တွေ၊ ဆင်းရဲတဲ့ တရားတွေ၊ တစ်ဖက်က သုခဆိုတဲ့ ချမ်းသာမှုဖြစ်ရင် ဆင်းရဲတဲ့ စေတသိက် ဘယ်ရှိတော့မလဲ၊ မရှိတော့ဘူး၊ အဲဒါကိုခွာတယ်၊ တစ်ခုတည်းသောအာရုံကို စိုက်ထားပြီး စိတ်က ဧကဂ္ဂတာကျနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြတော့ ပထမဆုံးပြောထားတဲ့ ကာမဆန္ဒနိဝရဏဆိုတဲ့ ကာမဂုဏ် အာရုံတွေတစ်ခါတည်းဖြတ်တယ်။

အဲဒီ နိဝရဏတရားငါးပါးကို ကွာသွားလို့ရှိရင် ကွာသွားတဲ့ အချိန်လေးမှာ စိတ်ကဇကဂ္ဂတာကျနေတယ်။ ကြာကြာတော့မဟုတ်ဘူး။ တစ်မိနစ်ပဲရရ၊ နှစ်မိနစ်ပဲရရ၊ စိတ်ကဇကဂ္ဂတာ ကျနေရင် စိတ်ကိုဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ နိဝရဏတရားတွေကင်းတယ်။ စိတ်ကအိမ်တို့၊ စီးပွားရေးကိစ္စတို့ကို မရောက်တော့ဘူး၊ ခုနပြောတဲ့ စိတ်ပျက်တာ၊ စိတ်မကျေနပ်တာတွေ မရှိတော့ဘူး၊ ဒါက ခွာလို့ရတယ်၊ ထိနမိဒ္ဓကတော့ ဝင်တတ်တယ်၊ ကိုယ်ကသတိထားရမယ်၊ အိပ်ငိုက်လို့ မဖြစ်တော့ဘူး၊ အိပ်ငိုက်ရင် သမာဓိ မဖြစ်တော့ဘူး။

သမာဓိဆိုတဲ့ စိတ်ဟာ တည်ကြည်တယ်၊ ကြည်လင်တယ်၊ ထက်သန်တဲ့ သဘောရှိတယ်၊ သမထဆိုတာ အဲဒါကိုပြောတာ၊ သမာဓိဖြစ် နေတဲ့ စိတ်က ကုသိုလ်စေတသိက်၊ သမာဓိဖြစ်နေတဲ့စိတ်က အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟစေတသိက်ယှဉ်တယ်၊ ခုနပြောတဲ့နိဝရဏတရားတွေ ဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ စိတ်က အကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စေတသိက်၊ ဝင်လေထွက်လေသိနေတဲ့ အချိန်မှာ၊ ဝင်လေထွက်လေပေါ်မှာလောဘလဲမရှိဘူး၊ အလောဘ၊ သူ့ကို ဒေါသဖြစ်စရာလဲမရှိဘူး၊ အဒေါသ၊ မောဟဖြစ်စရာလဲ မရှိဘူး၊ ဘာလို့လဲ သူက စိတ်ကဇကဂ္ဂတာအဆင့်ထိ ရောက်နေပြီ၊ သီလအခြေခံပြီးတော့ သမာဓိ တရားပွားများရမယ်၊ သမာဓိမဂ္ဂင်မှာ သုံးပါးပဲ ရှိတယ်။

သီလမဂ္ဂင်မှာတော့ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာဝါယမ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ ယခုလုပ်နေတဲ့ အလုပ်က သမ္မာဝါယမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဒီလမ်းကြောင်းသုံးခုပဲရှိတယ်၊ ဒီလမ်းကြောင်းအတိုင်း လိုက်သွားလို့ရှိရင်၊ သမာဓိဖြစ်တယ်၊ သမာဓိဖြစ်အောင် ဘာလုပ်ရမလဲဆိုရင် သမ္မာဝါယမ၊ ဝီရိယအခြေခံပဲ၊ ဝီရိယ မပါဘဲ ဘာအလုပ်မှ လုပ်လို့မရဘူး၊ မအောင်မြင်ဘူး၊ ဝီရိယပြီးတဲ့အခါကြတော့ သတိလေးထားရမယ်၊ ယခုသတိသာထားနိုင်ရင် ဝင်လေထွက်လေဟာ မှတ်လို့ရတယ်၊ သတိလက်လွတ် သွားတဲ့အခါ ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏရောက်လိုက်၊ ဗျာပါဒရောက်လိုက် ထိနမိဒ္ဓရောက်လိုက်၊ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဖြစ်လိုက် ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်လိုက် ဆိုတော့ သမာဓိမဖြစ်ဘူး၊ အဲဒီဟာတွေ ခွာပစ်တာ ဝီရိယ၊ သတိ-သတိက အရေးအကြီးဆုံး၊ အာရုံတင်ပြီး ဝင်လေထွက်လေကို သတိကပ်လာတဲ့ အချိန်လေးမှာ ဒီတရားတွေ ကွာနေတယ်။

ဝီရိယသတိပေါင်းစပ်လိုက်တော့ သမာဓိဖြစ်လာတယ်။ သမာဓိဆိုတာ ဒါပဲ၊ စိတ်ကို အာရုံတစ်ခုထဲမှာ စူးစူးစိုက်စိုက်နဲ့ ကပ်ထားနိုင်ရင် ဒီစိတ်သည် သမာဓိဖြစ်တယ်။ သမာဓိဖြစ်နေသော စိတ်သည် ဖြူစင်တယ်၊ တည်ငြိမ်တယ်၊ သန့်ရှင်းတယ်။ အေးငြိမ်းတယ်ဆိုတဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေဟာ သမာဓိရဲ့အလုပ်တွေ၊ သမာဓိဖြစ်နေလို့ရှိရင် အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟတွေ ယှဉ်နေတဲ့အတွက် အကုသိုလ်တရားတွေ ကင်းတယ်။ ကင်းနေတော့ အေးငြိမ်းတယ်။ အေးငြိမ်းတယ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားကို သမထ၊ သမထဆိုတာဘာလဲ။ အေးငြိမ်းတဲ့ သဘောတရားကို သမထလို့ခေါ်တယ်။ ဘယ်လို အေးငြိမ်းလဲ။ စိတ်ဟာနီဝရဏ ကင်းကွာနေတဲ့ အခါမှာ စိတ်ဟာ တည်ငြိမ်မှုရတယ်။ အဲဒီတော့ ဝီရိယနဲ့ သတိကို မျှတအောင်လုပ်ပြီး မှတ်သွားရင် ရပါတယ်။

ထိုင်တဲ့အခါကြတော့ ကာယိက ဒုက္ခတွေမပေါ်ဘူးလား၊ ပေါ်တာပေါ့၊ ထိုင်နေကြမှ မဟုတ်ဘဲ၊ နာရီဝက် တစ်နာရီတော့ ဘယ်ရဦးမလဲ၊ စိတ်မပျက်နဲ့၊ ၁၅ မိနစ်ရအောင်လုပ်၊ မိနစ် ၂၀၊ နာရီဝက်ရအောင် လုပ်ပြီးတဲ့ အခါကြတော့ မိနစ် ၄၀ ရအောင်လုပ်၊ အဲဒီလို ကြိုးစားပြီးလုပ်ရမယ်။ ဝီရိယကို အခြေခံပြီး သတိထားရင် သတိဆိုတာ ပိုတယ်မရှိဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်။ သတိဆိုတာ လိုတာပဲရှိတယ်။ နောက်တစ်နေ့ ဒီထက်ပိုပြီးရအောင်လုပ်၊ ဒီနေ့ထက်တော့ ပိုကောင်းလာမယ်။ အားတော့မလျော့နဲ့၊ ယုံကြည်ချက် မလျော့နဲ့၊ ဘာလို့တုန်းဆိုရင် တရားထိုင်တယ်ဆိုတာ အင်္ဂါငါးပါးရှိတယ်။ စေတသိက် ငါးပါးကို အခြေခံပြီးအလုပ်လုပ်မှ ပွားများအားထုတ်တဲ့တရားက ကိုယ့်ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ပြည့်စုံတယ်။

ဒါက ဘာတုန်းဆိုရင် ပထမဦးဆုံး သဒ္ဓါတဲ့၊ သဒ္ဓါဆိုတာ ယုံကြည်ချက်၊ ဘုရားတရား သံဃာပေါ်မှာ ယုံကြည်ရမယ်၊ ယခု မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမအတိုင်း လိုက်နာတဲ့ နေရာမှာလဲ ယုံကြည်ရမယ်။ သဒ္ဓါ ယုံကြည်ချက်မရှိဘဲနဲ့ အလုပ်လုပ်လို့မရဘူး၊ ပထမ သဒ္ဓါရှိရမယ်။ သဒ္ဓါရှိမှ ဝီရိယရှိလာမယ်။ သဒ္ဓါမရှိဘဲနဲ့ ဝီရိယမလာဘူး၊ သဒ္ဓါပိုကောင်းရင် ဝီရိယ ပိုကောင်းတယ်။ သဒ္ဓါရှိမှ ဝီရိယလိုက်တယ်။ ဝီရိယရှိမှ သတိ ဖြစ်တယ်။ သတိဖြစ်မှ သမာဓိဖြစ်တယ်။ သမာဓိဆိုတဲ့ တည်ငြိမ်မှုရမှ စိတ်က အကုသိုလ် တရားတွေကင်းတယ်။ အကုသိုလ်တရားတွေကင်းမှ ပညာဆိုတဲ့ အသိဉာဏ် တက်လာတယ်။ တိုးလာတယ်။ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊

ပညာဆိုတဲ့လက်နက်၊ စေတသိက်တရားတွေချည်းပဲ၊ စိတ်ကို ဒါနဲ့အမြဲယှဉ်
နေအောင်လုပ်ရမယ်၊ စေတသိက်တရားဆိုတာ စိတ်ကိုခြယ်လှယ်တဲ့တရားတွေ၊
စိတ်ကို ဒီတရားတွေနဲ့ ဆောင်ထားပါ၊ ခုနပြောတဲ့ နိဝရဏ တရားတွေက
လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ အကုသိုလ်
စေတသိက်တွေ ခွာပစ်၊ ဒါတွေက စိတ်ကို ညစ်ညူးအောင် လုပ်တဲ့ တရား၊
ဟိုဟာတွေက စိတ်ကို ကြည်လင်အောင်လုပ်တဲ့တရား၊ ဘယ်ဟာကိုယူမလဲ။

အဲဒီတော့ ကိုယ်က စိတ်ကိုတည်ငြိမ်မှုရအောင် မြတ်စွာဘုရားက
သမာဓိကမ္မဋ္ဌာန်း လေးဆယ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့တယ်၊ ဒီမှာက အာနာပါနဲ့ သမာဓိကို
ထူထောင်ခဲ့တယ်၊ ဒါက ကုသိုလ်စေတသိက်၊ အကုသိုလ်စေတသိက်ဆိုတဲ့
နိဝရဏတရားတွေကို ခွာပစ်၊ တွန်းလှန်ပစ်နိုင်တာကတော့ဈာန်တရားပဲ၊
သမာဓိပဲ၊ သမာဓိဖြစ်အောင်လုပ်ရင် ဒါတွေ ကွာသွားမယ်၊ ကြိုးစားပြီး
အားထုတ်ရမယ်၊ နက်ဖြန်တစ်ရက်ကို ပိုပြီးအားထုတ်ရမယ်။

ဥပမာ- ကာယိက ဒုက္ခတွေ သိပ်ဖြစ်လာရင် ပထမဦးဆုံး
နည်းနည်းပါးပါး သည်းခံပေါ့၊ သိပ်လဲအလိုမလိုက်နဲ့၊ အာရုံလေးမိနေရင်
တစ်ခါတလေ ကိုက်တာခဲတာ ပြေသွားတယ်၊ ပြေသွားတယ်ဆိုကာ ဘာလဲ
ဆိုရင် စိတ်က ဒီမရောက်ဘူး၊ စိတ်က ဒီရောက်မှ သိတယ်၊ အာရုံရှိမှ
စိတ်ဖြစ်တယ်၊ အာရုံမရှိရင် စိတ်မဖြစ်ဘူး၊ အာရုံကတင်ထားတော့
ကျန်တဲ့နေရာတွေ ဘာမှမသိဘူး၊ သို့သော်လဲပဲ ခုတော့ ဒီလောက်တော့
မရသေးဘူး၊ ဒီလဲသိ၊ ဟိုလဲသိ၊ ဒီသိလိုက်၊ ဟိုသိလိုက်ပေါ့၊ မှန်မှန်လေးရှု၊
အလိုက်သင့်လိုက်သွား၊ သိမ်မွေ့သွားရင်လဲ သိမ်မွေ့သွားပါစေ၊ စိတ်ကဘယ်မှ
မပြေးရင်ပြီးတာပဲ၊ သို့သော်လဲပဲ သိမ်မွေ့သွားတဲ့အခါ စိတ်က
လွင့်သွားတတ်တယ်၊ လွင့်လွင့်ချင်း သိတယ်၊ လွင့်သွားတဲ့ အာရုံကိုဖြတ်လိုက်၊
ဖြတ်ပြီးတော့ ပြန်ပြီး မှန်မှန်လေး ပြန်မှတ် ပြီးတော့ အာရုံပေါ်စိတ်ကို
ပြန်တင်၊ တင်ပြီးတော့ ပြန်မှတ်၊ အဲဒါကို ထပ်ခါထပ်ခါ ပွားများအားထုတ်ရင်
သမာဓိဆိုတာ ဖြစ်လာမယ်၊ တိုးတက်မှုဆိုတာ ရှိလာမယ်၊ ဒီနေ့တော့
ဒီလောက်နဲ့ပဲ တော်ကြဦးစို့။

(သာဓု-သာဓု-သာဓု)

* * *

တတိယနေ့

အာနာပါနလုပ်တာ ဒုတိယနေ့မှာ ဘယ်နှယ်နေကြတုန်း၊ မနေ့က ထက် ပိုပြီးတော့ရသလား၊ လျော့သွားသလား၊ ပိုရတယ်၊ မနေ့ကထက်ပိုရ သွားတာပေါ့၊ ပထမနေ့က အင်မတန်ပင်ပန်းတယ်၊ ကိုယ်တွေ့ပဲ၊ သို့သော် လည်း ပင်ပန်းပေမယ့် ကိုယ်ကစိတ်ကို တစ်ခုတည်းသောအာရုံမှာ စိုက်တတ် တဲ့နည်းကို ဆရာတို့က ပြောပြလိုက်တဲ့အခါကြတော့ လုပ်တဲ့အခါကြတော့ ပိုပြီးစိတ်အာရုံလေးကို ကိုယ်ထားတဲ့နေရာမှာ နေတဲ့သဘောတရားကို ကိုယ်သိသွားတယ်၊ ဒီနေ့ တတိယနေ့ဆိုတော့ မနေ့ကထက်ပိုပြီးတော့ တိုးတက်ရမှာပေါ့၊ မနေ့ကဆိုရင်လွင့်တယ်၊ စိတ်အများကြီးလွင့်တယ်၊ ဒီနေ့ဆိုရင် မနေ့ကလောက်တော့ မလွင့်တော့ဘူး၊ ထွက်လေဝင်လေကို မှတ်လို့ရတယ်၊ ထိုင်တဲ့အခါမှာလဲ အဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်သွားတယ်၊ ပိုပြီးတော့ ကြာကြာလေး ထိုင်နိုင်တယ်၊ ဒါကတော့ အလေ့အကျင့်ပါ။

အလေ့အကျင့်ဆိုတာ လုပ်ရင်း လုပ်ရင်းနဲ့ တိုးတက်မှုရှိလာတယ်၊ အရေးကြီးတာကတော့ ကိုယ်လုပ်တဲ့အလုပ်ပေါ်မှာ ယုံယုံကြည်ကြည်နဲ့

သဒ္ဓါတရား ပြည့်ဝစွာနဲ့တားပြီး လုပ်မယ်ဆိုရင် လုပ်ငန်းအောင်မြင်လာတယ်၊ တစ်နေ့က ပြောသလိုပေါ့၊ ယုံကြည်ချက်အပြည့်အဝရှိလာရင်၊ ဝီရိယဆိုတာ နောက်ကလိုက်တယ်၊ ဝီရိယနဲ့ထူထောင်ပြီး သတိနဲ့ဝင်လေထွက်လေပေါ်မှာ ထားရမယ်၊ အဲဒါကို ကိုယ်ကယုံယုံကြည်ကြည်နဲ့ လုပ်သွားမယ်ဆိုရင် သမာဓိဆိုတာဖြစ်လာတယ်၊ သမာဓိ ဆိုတာကတော့ တည်ငြိမ်တဲ့ သဘောတရားရှိတယ်၊ စိတ်က သမာဓိဖြစ်တဲ့အခါကြရင် ကြည်လင်နေတယ်၊ ဘာဖြစ်လို့ ကြည်လင်နေလဲဆို တော့ နိဝရဏတရားတွေ ကင်းကွာနေတယ်၊ တစ်နေ့ကပြောတာ ဒီသဘောတရားတွေပေါ်လာရင် ဒီဟာတွေဟာ စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတဲ့ သဘောတရားတွေပဲ၊ ဒီဟာတွေကို ခွာပစ်ရမယ်၊ ခွာပစ်ရမယ် ဆိုတော့ ဒါတွေ ဘာကြောင့် ပေါ်လာသလဲဆိုရင် သမာဓိအားနည်းတဲ့ အခါကြရင် ဒါတွေ ပေါ်လာတယ်။ သမာဓိအားကောင်းရင် ဒါတွေ မပေါ်ဘူး၊ ကိုယ်က ဒီနေ့ အာနာပါနု သမာဓိလုပ်နေတဲ့ဟာ မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်း ရှစ်ပါးထဲမှ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဆိုတဲ့ သမာဓိမဂ္ဂင် လမ်းကြောင်းကို လိုက်ပြီးတော့ စိတ်ကိုတည်ငြိမ်မှုရအောင် စိတ်ကိုကပ်နေတဲ့ နိဝရဏ တရားတွေ ကင်းအောင် ကွာအောင်ခွာပစ်တာ၊ ခွာပစ်ပြီး ဝင်လေ၊ ထွက်လေလေးမှာ သိနေလို့ရှိရင် ဒီစိတ်သည် အကုသိုလ်စိတ်ကင်းတယ်။

ဘယ်အကုသိုလ်စိတ်တွေ ကင်းလဲဆိုရင် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟဆိုတဲ့ စေတသိက်တွေ ကင်းနေတဲ့အတွက် မဟာကုသိုလ်စိတ်တွေ ဖြစ်နေတယ်၊ ကုသိုလ်တွေဖြစ်တော့ ကုသိုလ်တွေက နောက်ထပ်ခါထပ်ခါ ပွားများမှ ဝင်လေထွက်လေ သိတဲ့အချိန်မှာ နိဝရဏတရားတွေကင်းနေတယ်၊ အကုသိုလ် စေတသိက်တွေကွာနေတယ်၊ ကုသိုလ်စေတသိက်တည်းဟူသော အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ စေတသိက်တွေ ဖြစ်နေတော့ မဟာကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တယ်၊ မဟာ ကုသိုလ်စိတ် တစ်ခု ဖြစ်ပြီးရင် နောက်တစ်ခါ သိအောင်လုပ်ရင် မဟာကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တယ်၊ အဲဒါကြောင့် မို့လို့ ထပ်ခါထပ်ခါပွားများ အားထုတ်ရမယ်၊ ဘာဝနာဆိုတာ ထပ်ခါထပ်ခါ ပွားများအားထုတ်ရတဲ့ သဘောရှိတယ်။

ဒုတိယနေ့ဆိုရင် နှာသီးဝအထက် နှုတ်ခမ်းတစ်နေရာမှာ ဝင်လေ ထွက်လေ သိတယ်မဟုတ်လား၊ ဝင်သွားရင် ထိတဲ့ သဘောတရားလေး၊ ထွက်သွားရင် ထိပြီး ထွက်သွားတာလေး၊ ထိတာလေးကို သိ၊ ဝင်လေ

ထွက်လေလေးကို မှတ်ရုံမကဘူး၊ အကယ်၍ ဝင်လေထွက်လေဟာ ထိတဲ့ သဘောတရားလေး ပေါ်လာလို့ရှိရင် ထိတာလေးကိုပါ ထပ်မှတ်၊ ထိတဲ့ သဘောတရားလေးကိုလဲ မှတ်သွား၊ ထိတာလေးကိုလည်း သိ၊ ဝင်လေ ထွက်လေကိုလဲ သိ၊ နောက်ပြီးတော့ တမင်တကာ မှန်မှန်လေး ရှုနေတဲ့ အတွက်ကြောင့် စိတ်က လွင့်တာနဲ့သွားမယ်၊ မှန်မှန်ရှိပါ၊ သိပ်ပြီးတော့ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ရှုပေးဖို့ မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီလို ကိုယ်က အသက်ရှူနေပါလားလို့ သိနေရင် သတိသိပ်မကွာဘူး၊ အသက်ရှူ နေတာ သိနေတော့ စိတ်က မလွင့်ဘူး၊ တစ်ချက်အာရုံလေးတင်ပြီး ဝင်လေကို ဝင်လေမှတ်၊ ထွက်လေကို ထွက်လေမှတ်၊ အဲဒီလို ဝင်လေထွက်လေ မှတ်နေတုန်း ထိတာလေးကို သိနေရင် သိတာလေးကိုမှတ်၊ မှတ်စရာတွေက များနေတော့ လွင့်တာ နည်းသွားမယ်၊ လက်တွေ့လုပ်တဲ့ အခါကြတော့ အဲဒီလို စိတ်ကို မပြေးအောင် အာရုံကိုတင်ပြီးတော့ အဲဒီလိုမှတ်၊ တစ်ခါတလေ ထိုင်နေတဲ့အခါ ဒုတိယနေ့မှာ နိမိတ်လေးတွေ ပေါ်တတ်တယ်။

နိမိတ်ဆိုတာ အလင်းရောင်လေးတွေ တိမ်ခိုးတိမ်ငွေ့လေးတွေ တွေ့တတ်တယ်၊ အလင်း ရောင်လေးတွေ ဖျတ်ခနဲ ဖျတ်ခနဲ၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လဲ လသာနေတဲ့အခါ လင်းနေသလို တွေ့တတ်တယ်၊ အလင်းရောင်လေးတွေ တွေ့လာလို့ရှိရင် သမာဓိဖြစ်လာတဲ့ နိမိတ်ပဲ၊ သို့သော် သမာဓိဖြစ်လာတဲ့ နိမိတ်ကို ကိုယ်က လိုက်လိုက်လို့ရှိရင် နိမိတ်ပေါ်ရင် နိမိတ်နောက်မလိုက်နဲ့၊ နိမိတ်အတိုင်းပဲ သိနေ၊ ဝင်လေထွက်လေကိုပဲ ပြန်မှတ်၊ ပေါ်လာတိုင်း နိမိတ်နောက်ကို မလိုက်နဲ့၊ လိုက်ရင် ဝင်လေထွက်လေ ပျောက်သွားတယ်၊ ပေါ်တတ်တဲ့ လူပေါ်တယ်၊ လူတိုင်း လူတိုင်း ပေါ်မယ်လို့တော့ မဟုတ်ဘူး၊ အကယ်၍ ပေါ်ခဲ့ရင် နိမိတ်နောက်ကို မလိုက်နဲ့။

သမာဓိကိုရင့်အောင် အလုပ်လုပ်နေရတယ်ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့က ဒီမှာသုံးရက်ပေးထားတာ၊ ဒုတိယနေ့ သမာဓိကောင်းလာတယ်၊ တတိယနေ့ ဆိုရင် ဒီနေ့ထက်တော့ ပိုကောင်းလာမယ်၊ ပင်ပန်းတယ်၊ ကြောင့်ကြ စိုက်ပြီးတော့ အားထုတ်ရတယ်၊ ဒီနေ့ဆိုလို့ရှိရင် ပင်ပန်းတာ နည်းသွားမယ်၊ ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး အားထုတ်တယ်ဆိုရင် ငါ-ဒါရမှ ရပါ့မလားဆိုတဲ့ ကြောင့်ကြမှု လေးတွေ ပါလာတယ်၊ ဒီနေ့ဆိုလို့ရှိရင် ရလာတဲ့အခါကြတော့၊ မကြောင့်ကြဘဲနဲ့ သမာဓိအားနဲ့ ဝင်လေထွက်လေ မှတ်နိုင်တယ်၊ ကြောင့်ကြ

စိုက်ပြီး အားမထုတ်ရဘူး၊ ပြီးတဲ့အခါကျတော့ ကြာကြာလေးထိုင်နိုင်လာတယ်၊ မနေ့ကထက် ဒီနေ့ပိုပြီး ကြာကြာထိုင်နိုင်မှာပေါ့။

ဆရာတို့ သတ်မှတ်ထားတာက တစ်နာရီရအောင်ထိုင်၊ တစ်နာရီကို ချက်ချင်းရရမယ်တော့ မဟုတ်ဘူး၊ တစ်ခါထိုင်ရင် တစ်နာရီ ရအောင် ကြိုးစားထိုင်၊ နာရီဝက်ရလဲ တိုးပြီး မိနစ် (၄၀) လောက် ရအောင်ထိုင်၊ ပြီးတဲ့အခါကြတော့ တစ်နာရီပြည့်အောင် တတ်နိုင်သလောက် ရအောင်ထိုင်သွား၊ (၁၀)ရက်မပြည့်ခင်တော့ အကုန်လုံး တစ်နာရီထိုင်လို့ ရသွားတယ်၊ အသားကျ သွားတယ်၊ အလုပ်လုပ်တဲ့အခါ ကျတော့ သမာဓိရဲ့ အကျိုး ခံစားရတယ်၊ အဲဒီသဘောရှိတယ်၊ သမာဓိ ပိုအားကောင်းလာအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရမယ်။

ကြိုးစားအားထုတ်ဖို့ဟာကလဲ လမ်းကြောင်းကတော့ သမ္မာဝါယာမတဲ့၊ ဝီရိယကို အခြေခံပြီး ကြိုးစားရမယ်၊ သမ္မာသတိ၊ ဝီရိယနဲ့ သတိပေါင်းစပ်ရင် သမာဓိဖြစ်တယ်၊ သမာဓိဖြစ်လာတဲ့စိတ်က တည်ငြိမ်တဲ့ သဘောတရား ဆောင်တယ်၊ အေးငြိမ်းတဲ့ သဘောတရား ဆောင်တယ်၊ ကြည်လင်တဲ့သဘောတရားဆောင်တယ်၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ ကုသိုလ်စေတသိက်တွေယှဉ်နေလို့၊ အကုသိုလ်စေတသိက်နဲ့ ယှဉ်နေတဲ့အခါကျတော့ စိတ်တွေက ညစ်တယ်၊ ထိုင်းတယ်၊ မှိုင်းတယ်၊ မချမ်းသာဘူး၊ ကုသိုလ်စေတသိက်နဲ့ ယှဉ်နေတဲ့အချိန်မှာ စိတ်ကလေးက တည်ငြိမ်တဲ့ သဘောတရားလေးတွေ ကိုယ့်ဟာကိုယ် တွေ့လာလိမ့်မယ်။

အဲဒီလိုသိလို့ရှိရင် ကာယိကဒုက္ခတွေ နည်းသွားလိမ့်မယ်၊ ကာယိက ဒုက္ခဖြစ်လာတဲ့အခါ တတ်နိုင်သလောက် သည်းခံရမယ်၊ သည်းခံပြီးတော့ ဝင်လေထွက်လေလေးကိုပဲမှတ် အာရုံပေါ် စိတ်ကို တင်တင်ပြီးထားလို့ရှိရင် သတိလဲ ကပ်ထားမယ်ဆိုရင် ဝင်လေထွက်လေကို မှတ်နိုင်လို့ရှိရင် သမာဓိ ဖြစ်တယ်။

စိတ်က အာရုံပေါ် ကြာကြာတင်နိုင်လို့ရှိရင် ကာယိကဒုက္ခတွေကိုလဲ ခံလို့ရတယ်၊ တစ်ခါတလေ ဒီမှာ မိနေလို့ရှိရင် နာတာ၊ ကျင်တာတွေ ပျောက်သွားတယ်၊ ကိုယ်တွေ့တွေ့တယ်၊ အမှန်ကတော့ ပျောက်သွားတာ၊ လျော့သွားတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ နာတဲ့နေရာကို စိတ်ကမရောက်တော့ နာတာကျင်တာမသိဘူး၊ သိရင်လဲ နည်းနည်းပဲ သိတယ်၊ သို့သော်လဲပဲ ရုပ်ဆိုတဲ့ ဖောက်ပြန်တတ်တဲ့ သဘောတရားတွေက အမြဲရှိနေတယ်၊

အဲဒါကြောင့် ကာယိက ဒုက္ခတွေ သိပ်ပြင်းထန်လို့ရှိရင် မခံမရပ်ဖြစ်လာရင် ဆက်လုပ်လို့ အကျိုးမရှိတော့ဘူး။

အဲဒီအခါကျ မလွဲမရှောင်သာလို့ ဣရိယာ ပုတ်ကို ပြင်လိုက်ပေါ့၊ ပြင်ပြီးတော့ နည်းနည်းပြေသွားပြီဆိုရင် အသစ်ပြန်ပြီး စိတ်ကို အာရုံပေါ်ပြန်တင်၊ ကာယိကဒုက္ခ ရှိသေးတယ်ဆိုရင်လဲ သည်းခံရမယ်၊ သိပ်ပြီးတော့ အလိုမလိုက်နဲ့၊ နည်းနည်းလေးနာတာကို ပြောင်းလိုက်လို့ရှိရင် သမာဓိမဖြစ်ဘူး၊ သမာဓိ ဖြစ်အောင်သည်းခံရမယ်၊ နောက်ကျတော့လဲ နာတာတော့ သိတာပေါ့လေ၊ ဒါပေမယ့် မှတ်လို့ရတယ်၊ စိတ်ကဇကဂ္ဂတာ ကျရင် နာတာကို မသိတော့ဘူး၊ အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်မှာ နေတယ်၊ ဒုတိယနေ့မှာတော့ ဒါကို ကြိုးစားရမယ်။

နောက် ကျွန်တော်တို့ ~~ရုစိယာအနုပညာ~~ သမာဓိထူထောင်တာ ၃ ရက် ပေးထားတယ်၊ ၃ရက် ပေးထားတော့ နက်ဖြန် တစ်ရက်ပဲ ကျန်တယ်၊ တစ်ရက်ပြီးလို့ရှိရင် နက်ဖြန်ည ဆိုရင် တတိယအဆင့် ဖြစ်တဲ့ ပညာ စခန်းကို တက်လှမ်းရမယ်၊ အဲဒီပညာစခန်းကတော့ သမ္မာသင်္ကပ္ပနဲ့သမ္မာဒိဋ္ဌိ ခုဟာက သီလမဂ္ဂင် အနေနဲ့ သီလတည်ဆောက်ပြီးတော့ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သီလမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး သီလခံယူတယ်၊ အိန္ဒြိယသံဝရသီလကိုပါ စောင့်ထိန်းတော့ သီလစင်ကြယ်မှုတော့ ရပြီ၊ သီလစင်ကြယ်မှုရရင် သီလဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်တယ်၊ စိတ်ကို စင်ကြယ်အောင်၊ လုပ်ဖို့ကတော့ သီလဆောက်တည်လိုက်တာနဲ့ ကာယကံ၊ ဝစီကံ လုံသွားတယ်။

သို့သော်လဲ မနောက်က သီလနဲ့ မထိန်းနိုင်ဘူး၊ မနောက်ကို ထိန်းရမှာက သမာဓိနဲ့ ပြန်ပြီးထိန်းရမှာ၊ ဒီစိတ်ကိုနိုင်မှ မနောက်က အကုသိုလ် မဖြစ်မှာ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်အောင် သမာဓိစခန်းကို တက်လှမ်းတယ်၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်အောင် သမာဓိစခန်းနဲ့ ထူထောင်တယ်၊ သမာဓိစခန်း ထူထောင်လို့ နိဝရဏတရားတွေ ကင်းနေတဲ့အချိန်မှာ စိတ်၏ စင်ကြယ်မှုရတယ်၊ စိတ်ရဲ့ စင်ကြယ်မှုဟာ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ခေါ်တယ်၊ ယခုစိတ္တ ဝိသုဒ္ဓိ အဆင့်ကိုရောက်နေတယ်။

စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ အဆင့်ကို ရောက်နေတာ နက်ဖြန် တစ်ရက်ကို ဒီထက် ပိုပြီး အားကောင်းအောင် ကြိုးစားရမယ်။ အဲဒီလို ကြိုးစားပြီးတော့မှ ပညာစခန်းကို ယခုပျိုးထောင်ထားတဲ့ သီလသမာဓိအားနဲ့ ပညာစခန်းကို တက်လှမ်းရမယ်၊ သမာဓိအားမပါဘဲနဲ့ ဝိပဿနာဆိုတာ ရှုလို့မရဘူး၊ သမာဓိအားနဲ့မှ ဝိပဿနာထင်ရှားအောင် ရှုလို့ရတယ်။

ဒီဟာအတွက် သမာဓိကို ပျိုးထောင်နေတာ ၊ ဝိပဿနာရှုတဲ့ အခါကျတော့ ပရမတ်တရားကို မြင်အောင်ရှုရမယ်၊ ဒါက ဉာဏ်မျက်စိနဲ့ ကိုယ်တွေ့၊ ဉာဏ်တွေ့၊ တွေ့ရမယ့် သဘောတရား၊ အဲဒီတော့ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ အမြင်ရဲ့ စင်ကြယ်မှုရမယ်၊ ယခုဟာက သီလစင်ကြယ်မှုရပြီး၊ စိတ်၏ စင်ကြယ်မှု ယခု လုပ်နေတယ်၊ စိတ်ကို ဖြူစင်အောင် အာနာပါနဲ့ လုပ်ထားတယ်၊ ဝိပဿနာ ကူးနိုင်အောင် နက်ဖြန်တစ်ရက်ကို အစွမ်းကုန် ကြိုးစားရမယ်၊ ဒီထက်ပိုပြီး စိတ်တည်ငြိမ်မှု တွေ့ရလာမယ်၊ ညနေပိုင်းမှာ တရားနာပြီးရင် ဝိပဿနာအကြောင်းကို ပြောမယ်၊ ဝိပဿနာအဆင့်ကို တက်လှမ်းရမယ်၊ အဲဒါပါပဲ။

(သာဓု-သာဓု-သာဓု)

* * *

စတုတ္ထနေ့

အာနာပါနလုပ်တာ ၃ ရက်မြောက်နေ့၊ ၃ ရက် မြောက်နေ့ဆိုတော့ အစပထမ တရားထိုင်ကြကတည်းက ပြောခဲ့တယ်၊ ပထမ ၂ ရက် ကတော့ ပင်ပန်းတယ်၊ ရချင်မှရမယ်၊ တတိယနေ့မှပဲ စိတ်ကငြိမ်သင့်သလောက် ငြိမ်သွားမယ်လို့ ပြောခဲ့တယ်၊ ဘယ်လိုနေကြမလဲ၊ မနေ့ကထက်ပိုပြီး မှတ်လို့ရလား၊ စိတ်လွင့်တာ နည်းသွားတယ် မဟုတ်လား၊ အမှန်ကတော့ သမထဘာဝနာဆိုတာ ဈာန်ဘက်ကိုသွားတာ၊ သမာဓိရအောင်လုပ်တာ၊ အကောင်းဆုံးကတော့- ဥပစာရသမာဓိတဲ့၊ ရနိုင်ရင်ပိုကောင်းတယ်၊ ဒီထက်ကတော့ အပ္ပနာသမာဓိဆိုတာကတော့ အပြည့်အဝ သမာဓိ ဖြစ်သွားတယ်၊ ဥပစာရသမာဓိဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာ ပြနိုင်တဲ့အချိန်က ၃ ရက်ပဲ ဆိုတော့ ဥပစာရသမာဓိကို ရချင်မှရမယ်။

သို့သော် ဥပစာရသမာဓိ မရသည့်တိုင်အောင် ဥပစာရသမာဓိ အနည်းအပါးလောက်တော့ ဖြစ်မယ်၊ ဥပစာရသမာဓိ ဆိုတာ ဘယ်လို အဆင့်မျိုးကို ပြောတာလဲဆိုတော့ တရား ထိုင်တဲ့အခါမှာ အထူးသဖြင့် အာနာပါနနိမိတ် ပေါ်တတ်တယ်၊ အလင်းရောင်တွေ ဘာတွေ ပေါ်တတ်တယ်၊

အလင်းရောင်တွေက ဖျတ်ခနဲ ပေါ်လာပြီး ပျောက်သွားမယ်၊ ဒါမှမဟုတ်လဲ တော်တော်လေး ကြာကြာ ပေါ်လာမယ်၊ ပေါ်လာပြီးတော့ ပျောက်သွားမယ်၊ တည်ငြိမ်မှုတော့ မရှိသေးဘူး၊ အဲဒီလိုနိမိတ်မျိုး ရလာတာက ဥဂ္ဂဟနိမိတ်လို့ ခေါ်တယ်။

ဒီနိမိတ်က ဘာလဲဆိုတော့ မိမိစိတ်က သမာဓိတော်တော်လေး အသင့်အတင့် ဖြစ်လာပြီး၊ အခိုက်အတန့်အားဖြင့်တော့ နှာသီးဝမှာ ဝင်လေ ထွက်လေလေးကို တော်တော်လေး တည်ငြိမ်စွာ မှတ်နိုင်ပြီဆိုတဲ့အခါ ပေါ်ပေါ် လာတတ်တယ်၊ ဒါ မိမိရဲ့စိတ်က ကြည်လင်မှုလေးကို ပြတဲ့ သဘောတရားလေးပဲ၊ အဲဒီလို ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ဖြစ် ပြီးတဲ့နောက်မှာ ဘာလာတတ်လဲ၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်လာတတ်တယ်၊ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ဆိုတာ ခုနပြောတဲ့ နိမိတ်လေး ပေါ်ပေါ်ပြီးတော့ ပျောက်မသွားဘဲနဲ့ တည်ငြိမ် ပြီးလာတယ်၊ အလွန်တောက်ပလာတယ်၊ အဲဒီလိုဟာမျိုး ရတာက သမထသက်သက်သွားတဲ့အခါဖြစ်တယ်၊ သို့သော် ကျွန်တော်တို့က အာနာပါန ကိုဘယ်နည်းသုံးလဲဆိုတော့ အာနာပါနက လေးမျိုးရှိတယ်၊ ဃနဏနည်း ဆိုတာက ဂဏန်းဖြင့်မှတ်တဲ့နည်းပေါ့။

တစ်၊ နှစ်၊ သုံးနဲ့မှတ်တာ၊ ဒါမသုံးခဲ့ဘူး၊ အနုဗန္ဓနာနည်းဆိုတာ နှာသီးဝကိုအစ၊ ရင်ချိုင့်ကိုအလယ်၊ ချက်တိုင်ကိုအဆုံးဆိုပြီး မှတ်တဲ့နည်း၊ ကျွန်တော်တို့မသုံးခဲ့ဘူး၊ ကျွန်တော်တို့သုံးခဲ့တာ နှာသီးဝမှာ စိုက်ပြီးတော့ နှာသီးဝမှာ ဝင်လေထွက်လေကို ဖြစ်သမျှကို ဒီနေရာကနေ မှတ်နေတယ်၊ မှတ်ပြီးတော့ ထိတွေ့မှုလေးကို မှတ်တယ်၊ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်နည်းသုံးလဲ ဆိုတော့- ထပနာနည်းနဲ့ ဖုဿနနည်းဆိုတာ သုံးတယ်၊ ထပနာနည်းနဲ့ ဖုဿနနည်းဆိုတာ ဒီနေရာမှာ ဝင်လေထွက်လေ လိုက်မှတ်တယ်၊ မှတ်တဲ့နေရာမှာတတ်နိုင်လို့ရှိရင် ဝင်လေက အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး ထွက်လေလေက အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး မှတ်လို့ရရင်မှတ်ကြည့်ရတယ်။

ဒါပေမယ့် ဒါကို အရေးမပေးခဲ့ဘူး၊ ဘာကို အရေးပေးခဲ့တုန်း ဆိုရင် ထိမှုလေးကို အရေးပေးပြီး မှတ်ခိုင်းခဲ့တယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဝိပဿနာကူးတဲ့အခါကြတော့ သမာဓိက ဘာသမာဓိလိုသလဲဆိုတော့ ခဏိကသမာဓိရရင် ဝိပဿနာရှုလို့ရတယ်၊ ခဏိကသမာဓိဆိုတာက အခိုက် အတန့်အားဖြင့် မိမိစိုက်ထားတဲ့နေရာမှာ စူးစူးစိုက်စိုက်လေး စိုက်နိုင်ရင်

ခဏိကသမာဓိခေါ်တယ်။ ဘာလို့ ခဏိကသမာဓိခေါ်လဲဆိုတော့ ဝိပဿနာမှာ ဖြစ်တဲ့ပျက်တဲ့သဘောကို ရှုမှာပဲ။ စိတ်ကဈာန်လို့ ငြိမ်နေဖို့မဟုတ်တော့ဘူး။ ရှုလိုက်တဲ့အခါ စူးစူးစိုက်စိုက် လေးရှုလိုက်ရင်၊ စူးစူးစိုက်စိုက် လေးရှုလိုက်တာနဲ့ ဒီအသိလေးက ပျက်သွား တာပဲ။ ထပ်စိုက်ရမှာပဲ။ အဲဒီတော့ စူးစူးစိုက်စိုက်လေး အခိုက်အတန့်အားဖြင့် စိုက်တတ်လို့ ရှိရင် ဝိပဿနာကူးလို့ ရတယ်။ ခုသုံးရက်ဆိုရင် ကြာကြာလေး စိုက်နိုင်တာပဲ။ မိမိစိတ်ကို စိုက်နိုင်တဲ့ သဘောမျိုး ရောက်နေပြီ။ အဲဒီလိုရောက်ရင်၊ ကျွန်တော်တို့ ဝိပဿနာ ပွားများ အားထုတ်လို့ရပြီ။

အဲဒီတော့ သုံးရက်မြောက်တဲ့နေ့မှာ အာနာပါနု ကမ္မဋ္ဌာန်းကနေပြီး တော့၊ ဝိပဿနာဆိုတဲ့ ဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်ဖို့ကြိုးစားရမယ်။ ဝိပဿနာဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ကျေးဇူးရှင်ဆရာကြီး ပြောသွားပြီ။ သဘောအားဖြင့် သိသင့်သလောက်တော့ သိကြပြီပေါ့။ သို့သော် ထပ်ပြီးမှတ်မိအောင် ဝိပဿနာမထိုင်ခင် ကျွန်တော်နည်းနည်းလေး ရှင်းပြ တာပါ။ ဝိပဿနာဆိုတာဘာလဲ။ ပညတ္တိ - ပညတ်တရားတို့ကို၊ ဌပေတွာ- ခွာလှန်ပယ်ရှား၍ ပရမတ်သဘောတရားကို၊ ဝိသေသေန-အထူးထူးအပြားပြား အားဖြင့်၊ ပဿတိ-ရှုတတ်မြင်တတ်၏၊ ဣတိတဿာ-ထို့ကြောင့်၊ ဝိပဿနာ- ဝိပဿနာမည်၏တဲ့။ ဝိပဿနာတရားဆိုတာ ပညတ်တရားတွေကို ခွာလှန်ပယ်ရှားပြီးတော့၊ အထူးထူးအပြားပြားဖြင့်ရှုတာကို ဝိပဿနာခေါ်တယ်။ ဝိပဿနာမှာ ပညတ်ကိုခွာလိုက်လို့ရှိရင်၊ ပရမတ္တသဘောတရားကိုတွေ့မယ်။ ဝိပဿနာဆိုတာ ပညတ်ကိုခွာပြီးတော့ ပရမတ်သဘောတရားကို အထူးထူး အပြားပြားအားဖြင့် ရှုတာကို ဝိပဿနာလို့ခေါ်တယ်။

အဲဒီလို ပရမတ်သဘောတရားကိုရှုတဲ့အခါ ဘယ်လိုရှုရမလဲဆိုတော့ ဝိဝိဇေန-အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့်၊ အနိစ္စာဒိအာကာရေန-အနိစ္စဆိုတဲ့ မမြဲတဲ့အခြင်းအရာတို့ကို၊ ပဿတိ-ရှုတတ်မြင်တတ်၏၊ ဣတိတဿာ- ထို့ကြောင့်၊ ဝိပဿနာမည်၏တဲ့။ အဲဒီ ပရမတ္တသဘောတရားပေါ်မှာ မှီပြီးတော့၊ သူတို့ ၏ လက္ခဏာအမှတ်အသားဖြစ်တဲ့ အနိစ္စဆိုတဲ့ သဘောတရား၊ ဒုက္ခဆင်းရဲတဲ့ သဘောတရား၊ အနတ္တဆိုတဲ့ အစိုးမရတဲ့ သဘောတရားတွေကို မိမိဉာဏ်အားဖြင့် ထင်အောင် မြင်အောင် ရှုတာကို ဝိပဿနာလို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီတော့ ပထမအချက်က ဝိပဿနာတရား

အားထုတ်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်က မိမိစိတ်ထဲမှာ ဘာရှင်းသွားရမလဲဆိုတော့၊ ပညတ်နဲ့ ပရမတ်ကို ပထမရှင်းသွားရမယ်။ ပညတ် ဆိုတာဘာလဲ၊ ပရမတ်ဆိုတာဘာလဲ။ ပညတ်ဆိုတာ ဆရာကြီးခုနုပြောသွားတယ်၊ လူတို့အားဖြင့် တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး သိမှုနားလည်အောင်မှတ်သားပြီး၊ သမုတ်တဲ့၊ ပြောဆိုတဲ့ဟာတွေကို ပညတ်ခေါ်တယ်။ သစ္စာအားဖြင့် သမုတိသစ္စာခေါ်တယ်။ အဟုတ်တကယ် ရှိတဲ့တရားမဟုတ်ဘူး။

အလေ့အထအားဖြင့်ပြောသွားတာ အပေါ်ယံကြောအားဖြင့်တော့ ဟုတ်တယ်၊ ပရမတ္တဆိုတာ ဧကန်အမှန်စင်စစ်ရှိတယ်။ သူ့ရဲ့သဘောတရားက မဖောက်ပြန်ဘဲရှိတယ်၊ အဲဒီသဘောကို ပရမတ္တသဘောတရားခေါ်တယ်။ ပရမတ်ဆိုတာ ဘယ်တော့မှမပြောင်းဘူး၊ ပညတ်သဘောတရားက ပြောင်းတယ်။ ပရမတ်နဲ့ပညတ် ဘယ်လိုခွဲမလဲဆိုရင် (ဥပမာအားဖြင့်) သစ်တောထဲမှာ ကျွန်းပင်ကြီးတစ်ပင်ရှိတယ်ဆိုပါတော့၊ ဒါကို ကျွန်းပင် ခေါ်လိုက်တယ်။ ဒါကြီးကို လှဲလိုက်တယ်။ ကျွန်းလုံးကြီးကို ပိုင်းလိုက် တယ်။ ကျွန်းပင်မရှိတော့ဘူး။ ကျွန်းတုံးဖြစ်သွားပြီး။ ကျွန်းတုံးတွေကို မျှောလိုက်ပြီး စက်ပေါ်မှာတင်လိုက်တော့ ကျွန်းတုံးခေါ်သေးလား၊ မခေါ်တော့ဘူး။ တိုင်ရယ်လို့ဖြစ်သွားမယ်။ ပျဉ်ပြား ဖြစ်သွားမယ်။ အစရှိသည်ဖြင့်ဖြစ်သွားမယ်။ ဒီဟာတွေအသုံးချလိုက်တဲ့အခါ၊ အိမ်ဆောက် လိုက်တဲ့အခါကြတော့ အိမ်လို့ခေါ်လိုက်တယ်။ ဇရပ် ဆောက်လိုက်တဲ့ အခါကြတော့ ဇရပ်လို့ခေါ်တယ်။ ဗီရိလုပ်တော့ ဗီရိလို့ ခေါ်လိုက်မယ်။ ကုလားထိုင်လုပ်လိုက်တော့ ကုလားထိုင်ခေါ်မယ်၊ အမျိုးမျိုး ပြောင်းပြောင်းပြီး တော့ မတည်မြဲဘူး၊ သို့သော်လဲပဲ သစ်ပင်ဘဝကနေ နောက်ဆုံး အိမ်၊ ဇရပ်၊ ဗီရိ၊ စားပွဲ ကုလားထိုင်ဖြစ်တဲ့အထိ မပြောင်းတဲ့ သူ့ရဲ့သဘာဝ သတ္တိကတော့ ဘာသတ္တိလဲ၊ ကျွန်းသစ်ဆိုတဲ့ သတ္တိက အမြဲတမ်းပါနေတယ်။

ပညတ်ဆိုတာကတော့ အခေါ်အဝေါ်အားဖြင့် အသိအမှတ်ပြုတာ၊ လူရယ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်၊ လူနတ်ဗြဟ္မာ၊ ဒါတွေ ဟာ အခေါ်အဝေါ်တွေ ပညတ်နဲ့ ခေါ်တာ၊ ဧကန်စင်စစ်တော့ သတ္တုချကြည့်လိုက်ရင် နက်နက်နဲနဲ နောက်ပိတ်ဆုံး ကြည့်လိုက်ရင် မုချအမှန်စင်စစ်တော့ မရှိဘူးတဲ့၊ ရှိမှာကဘာပဲရှိလဲဆိုတော့ ပရမတ္တသဘောအားဖြင့်သာရှိမယ်တဲ့။ ပရမတ္တသဘောတရားဆိုတာဘာလဲ၊ ပရမတ္တသဘောတရားဆိုတာက စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဒီလေးပါး

ကို ပရမတ္ထသဘောတရားခေါ်တယ်။ ဒီ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ဘာလို့ပရမတ္ထသဘောတရားခေါ်သလဲ ဆိုတော့ ဧကန်အမှန်ရှိတယ်။ ဧကန် အမှန်ရှိပြီးတော့ သဘောတရားအားဖြင့် ဘယ်တော့မှမပြောင်းဘူး၊ ဒါကြောင့် ပရမတ္ထခေါ်တယ်။ စိတ်ဆိုတာဘာလဲ၊ အာရုံတစ်ခုသို့ညွှတ်တတ်တဲ့ သဘော အာရုံတစ်ခုကို ယူတတ်တဲ့ သဘောတရားကို စိတ်လို့ခေါ်တယ်။ မြန်မာလို တိုတိုပြောမယ်ဆိုရင် သိမှုလေးကိုစိတ်လို့ခေါ်လိုက်တယ်။ ဥပမာ-မျက်စိနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရူပါရုံဆိုတဲ့အာရုံရှိတယ်။ ရုပ်ဝတ္ထုတွေရှိတယ်၊ ရူပါရုံရုပ်ဝတ္ထု တွေပေါ်မှာ မျက်စိကနေပြီး ညွှတ်လိုက်တဲ့ သဘောလေးကို ညွှတ်လိုက် တဲ့အခါမှာ ဘာလေးပေါ်လာလဲဆိုတော့ မြင်သိလိုက်တဲ့သဘောလေးပေါ်လာ တယ်။ သိမှုကို စိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ အသံကြားလိုက်တယ်၊ အသံဆိုတဲ့အာရုံ ကို ညွှတ်လိုက်တဲ့သဘောဟာ စိတ်ပဲ၊ ကြားသိစိတ်ဖြစ်သွားတယ်။ သို့သော်လဲ စိတ်ဆိုတာဘယ်တော့မှတစ်ခုတည်းနဲ့ဖြစ်ပေါ်လို့မရဘူး၊ စိတ်ဆိုတဲ့ သဘော တရားဖြစ်ပေါ်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဘာပေါ်လာသလဲဆိုတော့ သူနဲ့အပေါင်း အဖော်ဖြစ်တဲ့ စေတသိက်ပေါ်လာတယ်။

စိတ်တစ်ခုဖြစ်လာရင် စေတသိက်ဆိုတဲ့ သဘောတရား ပါလာ တယ်။ စေတသိက်ဆိုတာ စိတ်နှင့်အတူတကွဖြစ်တယ်။ အဲဒီစိတ်နဲ့ အတူတကွ ချုပ်တယ်။ အဲဒီစိတ်နဲ့ အာရုံယူတာခြင်းတူတယ်။ အဲဒီစိတ်နဲ့ မှီရာဝတ္ထုချင်း တူတယ်။ အဲဒီ လက္ခဏာသဘောတရားကို စေတသိက်ခေါ်တယ်။ ဥပမာ အားဖြင့် အသံကြားလိုက်တယ်။ အသံကြားလိုက်တယ်ဆိုရင် သိရုံနဲ့ မပြီးဘူး၊ သိလိုက်တာနဲ့ ဘာတွေပေါ်လာလဲ၊ ဒီဟာဖြင့်ငှက်သံပဲ၊ ငှက်ကလေးရဲ့ အသံလေးက သာယာလိုက်တာ၊ လိုချင်လိုက်တာ စသည်ဖြင့် အဲဒါလေးတွေပေါ် မှာ သဘောတရားလေးတွေက စေတသိက်သဘောတွေ၊ စိတ်နဲ့အတူဖြစ်ပြီးတော့ ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်တွေပါလာတယ်။

စေတသိက်က အားလုံး(၅၂)ပါးရှိပါတယ်၊ အဲဒီ(၅၂)ပါးမှာ အကုသိုလ် စေတသိက်(၁၄)ပါး၊ ကုသိုလ် စေတသိက် (၂၅)ပါး၊ ပြီးတော့ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်အချို့၌ဖြစ်တဲ့ စေတသိက်(၆)ပါး၊ ပြီးတော့စိတ်ဖြစ်တိုင်းကုသိုလ် စိတ်ဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သည်ဖြစ်စေ၊ အမြဲတမ်းယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်၊ စေတသိက်(၇)ပါးရှိတယ်။ အဲဒီစေတသိက်(၇)ပါးဆိုတာ ဖဿ-ထိတွေ့မှု၊ ဥပမာ-ရူပါရုံနဲ့ မျက်စိအိမ်အတွင်းမှာ စက္ခုပသာဒဆိုတဲ့ အကြည်ဓာတ်

ကလေးနဲ့ တိုက်ဆိုင်ရင်ထိတွေ့မှု ဖဿပေါ်ရတယ်။ ဖဿမရှိဘဲနဲ့ သိမှု မြင်သိစိတ်မဖြစ်ဘူး၊ ဥပမာ-ကျွန်တော့်အနောက်မှာရှိတဲ့ ကုလားထိုင်ကို စက္ခု ပဿာဒနဲ့ ယခုအခိုက်အတန့်မှာ ထိတွေ့မှုမရှိဘူး၊ အဲဒီတော့ ကုလားထိုင်ပေါ်မှာ မြင်သိစိတ်ဆိုတာပေါ်မလာဘူး၊ မြင်သိစိတ်ဖြစ်အောင် သူနှင့် အတူတကွ ဘာပါလာရမလဲဆိုတော့ ဖဿပါရမယ်၊ ဖဿပြီးတော့ ဝေဒနာ တစ်ပြိုင်နက် ပေါ်လာတယ်၊ ဝေဒနာဆိုတာ နာတာ၊ ကျင်တာကို ပြောတာမဟုတ်ဘူး၊ ခံစားမှုဆိုတဲ့ ဝေဒနာပေါ်လာတယ်၊ သညာဆိုတာ မှတ်တဲ့ သဘောပဲ၊ စေတနာဆိုတာ ပေါ်လာတယ်-ဖဿရယ်၊ ဝေဒနာရယ်၊ သညာရယ်၊ စေတနာရယ်၊ ပြီးတော့ မနသိကာရ ဆိုတာနှလုံးသွင်းမှု ပေါ်လာတယ်၊ စိတ်ထဲမှာ နှလုံးသွင်းလိုက်ရတယ်၊ နှလုံးမသွင်းဘဲနဲ့တော့ မဖြစ်ဘူး၊ ဒီတော့ မနသိကာရ၊ ပြီးတော့ဇီဝိတိန္ဒြေဆိုတဲ့ နာမ်သက်၊ စိတ်ရဲ့ နာမ်သက်၊ စိတ်ကအင်မတန်မြန်တယ်၊ မျက်စိတစ်မှိတ် လျှပ်တစ်ပြက် ကလေးမှာ ကုဋေတစ်သိန်းဖြစ်တယ်၊ ချုပ်တယ်။

သို့သော်လဲ အခိုက်အတန့်လေးကတော့ အဲဒီ ဇီဝိတိန္ဒြေ ပေါ်လာတယ်၊ ဒီဟာလေး တည်မြဲဖို့ ဒီအာရုံပေါ်မှာ စူးစူး စိုက် စိုက်ကလေး၊ ဧကဂ္ဂတာခေါ်တဲ့ စေတသိက်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီခုနစ်ပါးနှင့် အကုသိုလ်၊ ကုသိုလ် စေတသိက် တွေက တစ်ခါတည်း ပေါ်လာတယ်၊ ဥပမာ- လိုချင်တဲ့သဘော၊ တပ်မက်တဲ့စိတ် လိုချင်တဲ့သဘောက လောဘခေါ်တယ်။ လောဘစိတ် ဖြစ်လာရင် လောဘစိတ်နဲ့ ဒီစိတ်ပေါ်မှာ လောဘဆိုတဲ့ စေတသိက်ဖြစ်လာရင် လောဘစိတ်နဲ့ ဒီစိတ်ပေါ်မှာ လောဘဆိုတဲ့ စေတသိက်တည်ပြီး လောဘစိတ် ဆိုရင် စေတသိက်ပေါင်း (၁၉)ပါးလောက် ပါတယ်၊ အဲဒါတွေ ပေါင်းလိုက်ပြီးတော့ သိမှုသက်သက်မဟုတ်တော့ဘဲ လောဘဖြစ်လာတယ်၊ ဒေါသထွက်လာရင်လဲ ဒေါသဆိုတာ စေတသိက်ပဲ၊ ဒေါသနဲ့ဆိုင်တဲ့ စေတသိက်တွေနဲ့ ပေါင်းလိုက်တော့ ဒေါသစိတ်ဆိုပြီး အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်သွားတယ်၊ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ရင်လည်း သဒ္ဓါတို့၊ သတိတို့၊ ဟိရိဩတ္တပ္ပ ဆိုတဲ့ မကောင်းတာကို ပြုလုပ်ရမှာ ရှက်တာတို့၊ ကြောက်တာတို့ စသည်ဖြင့် အဲဒီ စေတသိက်တွေပါလာရင် ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သွားတယ်။

ဒီတော့ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဘာနဲ့ ဥပမာပေးလဲ ဆိုတော့ စိတ်နဲ့ စေတသိက်က ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်ဖြစ်ပြီး ဒီစေတသိက်ဆိုတာ

စိတ်ကို မှီတွယ်ပြီးတော့ စိတ်ကို ခြယ်လှယ်တဲ့ သဘောကို စေတသိက်လို့ ခေါ်တယ်တဲ့၊ သူ့ကြောင့် အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သွားတယ်။ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီလို စိတ်တွေ အမျိုးမျိုး ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီ စေတသိက်တွေကြောင့် စိတ်ဟာ သိမှုလေးတစ်ခုသာ မဟုတ်တော့ဘဲနဲ့ စိတ်တွေက ဘယ်လို ဖြစ်သွားသလဲဆိုတော့ စိတ်က အကျဉ်းအားဖြင့်(၈၉)၊ အကျယ်အားဖြင့် (၁၂၁)ဖြစ်သွားရတယ်။ စိတ်များသွားတာက စေတသိက်တွေကြောင့် ဖြစ်တယ်။

စိတ်နဲ့ စေတသိက်ကို ဘယ်လိုဥပမာ ပေးပြန်လဲဆိုတော့ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဒီစိတ်ကို မှီတွယ်ပြီးစိတ်ကို ခြယ်လှယ် ထားတယ်ဆိုတာ ပိုပြီးထင်ရှားအောင်၊ ဥပမာ-ပန်းချီကား ရေးမယ်ဆိုပါတော့၊ ရေဆေးနဲ့ ပန်းချီကားရေးတော့မယ်ဆိုရင် ရေချည်းပဲ ပန်းချီကားပေါ်မှာ ဆွဲလိုက်တော့ ရုပ်ပုံ ပေါ်သလား မပေါ်ဘူး၊ သို့သော် ဒီရေကို သက်ဆိုင်ရာ အရောင်ထည့်လိုက်မယ်၊ အစိမ်းရောင်၊ အနီရောင်၊ အဝါရောင် ထည့်လိုက်မယ်၊ စသည်ဖြင့် ရောင်စုံလေးတွေနဲ့ ကားပေါ်မှာ ဆွဲလိုက်တဲ့အခါကြတော့ ဒီရေနဲ့ အရောင်တွေကြောင့် ကားချပ်ပေါ်မှာ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်ကလေးတွေ၊ အရုပ်လေးတွေ တွေ့လာတယ်။ အဲဒီလိုပဲ စိတ်က စေတသိက်ကြောင့် စိတ်တွေ အမျိုးမျိုးဖြစ်လာတယ်။ စိတ်နဲ့ စေတသိက်ကို ပေါင်းတော့ ဘာဖြစ်လဲဆိုတော့ နာမ်တရားလို့ ခေါ်လိုက်တယ်။ ဒီနာမ်တရားဟာ ပရမတ္ထ သဘောအားဖြင့် ဘယ်တော့မှ မပြောင်းလဲဘူး။

ဥပမာ-စိတ်က လောဘဖြစ်တယ်ဆိုပါတော့ လောဘစိတ်က၊ သဘောသဘာဝ၊ သတ္တိက လိုချင်တဲ့ သဘောတရား၊ တပ်မက်တဲ့ သဘောတရား၊ ငြိတွယ်တဲ့ သဘောတရားတွေက လောဘလို့ ခေါ်လိုက်တယ်။ ဥပမာ- မြန်မာတစ်ယောက်မှာ ဖြစ်တဲ့လောဘနဲ့ အင်္ဂလိပ်တစ်ယောက်မှာ ဖြစ်တဲ့ လောဘစိတ်ဟာ ပညတ်အားဖြင့်တော့ မြန်မာရယ်၊ အင်္ဂလိပ်ရယ်လို့ ခွဲလို့ရတယ်၊ ပရမတ်သဘောအားဖြင့်တော့ သူ့ဖြစ်တဲ့ လောဘစိတ်နဲ့ ကိုယ့်ဖြစ်တဲ့ လောဘစိတ် အတူတူပဲ၊ လိုချင်တာပဲ၊ တပ်မက်တာပဲ၊ ငြိတွယ်တာပဲ၊ ထိုနည်းတူစွာပဲ၊ လူမှာဖြစ်တဲ့ ဒေါသနဲ့ ခွေးမှာဖြစ်တဲ့ ဒေါသကော မတူဘူးလား၊ အတူတူပဲ၊ သဘောတရားအားဖြင့် မပြောင်းလဲဘူး၊ ဒေါသဆိုတာ ကြမ်းတမ်းတယ်၊ ခက်ထန်တယ်၊ စိတ်တွေ ပြောင်းလာတယ်။

ကုသိုလ်ဆိုတာ ထိုနည်းတူစွာပဲ၊ ကုသိုလ် စိတ်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာရင် ဘယ်သူ့မှာပဲ ဖြစ်ပေါ်ဖြစ်ပေါ်၊ ဘယ်လူမျိုးမှာပဲ ဖြစ်ပေါ်ဖြစ်ပေါ် လူမှာ ဖြစ်ပေါ်သည် ဖြစ်စေ၊ နတ်မှာ ဖြစ်ပေါ်သည် ဖြစ်စေ၊ ကုသိုလ်စိတ် သဘာဝအားဖြင့် အတူတူပဲ၊ သူ့မှာ ဖြစ်ပေါ်သည့် စိတ်၊ ယုံကြည်မှုစိတ် ဥပမာ- ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာပေါ်မှာ ယုံကြည်မှု ဆိုတဲ့စိတ်၊ သတိဆိုတဲ့ စေတသိက်ကလေး သူ့မှာ ပါလာမယ်။ ခုနပြောတဲ့ ဟီရိတို့၊ ဩတ္တပ္ပတို့၊ ဒါတွေပါလာမယ်၊ ပြီးတော့ အလောဘတို့၊ အဒေါသတို့၊ အမောဟတို့၊ ကုသိုလ်လုပ်တဲ့အခါ ဒေါသမရှိဘူး၊ ဥပမာ- ဒါနပြုတယ် ဆိုပါတော့ ဒါနဆိုတာ သဘောအားဖြင့် ပစ္စည်းကိုလှူလိုက်ရင် ဒီပစ္စည်းမှာ လောဘ၊ တပ်မက်နေရင် လှူနိုင်ပါ့မလား၊ မလှူနိုင်ဘူး၊ တပ်မက်နေမှာပဲ၊ ကိုယ်ကလှူလိုက်တယ်၊ စွန့်လိုက်တယ်ဆိုကတည်းက မလိုချင်တဲ့ စိတ်နဲ့၊ အလောဘ စေတသိက်နဲ့၊ အဒေါသ စေတသိက်နဲ့ ဒီလိုလှူလိုက်တော့ ကုသိုလ် ဖြစ်တယ်၊ ဘယ်သူပဲလှူလှူ၊ နိုင်ငံခြားသားပဲလှူလှူ၊ မြန်မာပဲလှူလှူ ကုသိုလ်စိတ်ကတော့ ဒီအတိုင်းပဲ လာတယ်။ အဲဒါကြောင့်မို့လို့ ဒါကို ပရမတ္ထသဘောတရားလို့ ခေါ်တယ်။

စိတ်ရယ်၊ စေတသိက်ရယ်၊ ပြီးတော့ ရုပ်သဘောတရားဆိုတာ ရှိသေးတယ်။ ရုပ်သဘောတရား ဆိုတာကတော့ ရုပ်ဆိုတာဘာလဲ၊ ရုပ္ပတိတိလက္ခဏေန ရှုပ်တဲ့၊ ဆရာကြီးလဲပြောသွားပြီ၊ ဖောက်ပြန်တဲ့လက္ခဏာ ရှိခြင်းကြောင့် ရုပ်လို့ခေါ်တယ်၊ ရုပ်ဆိုတာ သူ့သဘာဝ သတ္တိကိုက အခြေခံ ဘာရှိသလဲဆိုတော့ မဟာဘူတ ရုပ်(၄)ပါး၊ ဥပါဒါန်ရုပ်က (၂၄)ပါး ပေါင်းလိုက်ရင် (၂၈)ပါး၊ မဟာဘူတ ရုပ်လေးပါးဆိုတာ အခြေခံ အမာခံ အားကောင်းတဲ့ ရုပ်၊ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်လေးပါး၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါးလို့ ခေါ်တယ်။ ပထဝီဆိုတာ မာတဲ့၊ ပျော့တဲ့ သဘော အမူအရာလက္ခဏာကို ပထဝီဓာတ်လို့ ခေါ်တယ်။

ဥပမာ- သာမညပြောကြတော့ မြေဓာတ်လို့ ခေါ်လိုက်တယ်။ ဒါ သာမညပြောလိုက်တာ။ အမှန်ကတော့ ပရမတ္ထ သဘောအားဖြင့် မြေဓာတ်ရယ်လို့ မဟုတ်ဘူး။ မာတဲ့သဘောတရား၊ ပျော့တဲ့သဘောတရား ရှိတဲ့ဟာကို ပထဝီဓာတ်လို့ခေါ်လိုက်တယ်။ ပြီးတော့ ပူတဲ့သဘောတရား အေးတဲ့သဘောတရားဆိုတာ ရှိတယ်။ ဒါကို တေဇောလို့ခေါ်တယ်။ ပြီးတော့ ထောက်ကန်လှုပ်ရှားတဲ့ သဘောတရားဆိုတာ ရှိတယ်။ ဝါယောဓာတ်လို့

ခေါ်လိုက်တယ်။ ပြီးတော့ ဖွဲ့စည်းတဲ့သဘောတရား၊ ယိုစီးတဲ့သဘောတရား ဆိုတာရှိတယ်။ အဲဒါကို အာပေါဓာတ်လို့ ခေါ်လိုက်တယ်။

ရုပ်တစ်ခုမှာ ဘယ်ကစလဲဆိုတော့ အင်မတန်သေးငယ်တဲ့ ကလာပ်စည်းလေးတွေက စတယ်။ ဆရာကြီး ပြောသွားတယ် မဟုတ်လား။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ သာမညအားဖြင့် ဒီကုလားထိုင်လေးဟာ တစ်လုံး တစ်စည်းတည်း ရှိတယ်လို့ ပညတ်အားဖြင့် ထင်လိုက်တယ်။ ပရမတ္ထ သဘောအားဖြင့် ဒီဥစ္စာက မဟုတ်ဘူး။ ဘာခေါ်သလဲ ဆိုတော့ အင်မတန်မှ သေးငယ်တဲ့ အစုလေးတွေ စုအောင်ဖွဲ့စည်းထားလို့ အခိုင်အမာဆောင်တယ်။ သူ့ကို သေသေချာချာ ကြည့်လိုက်လို့ရှိရင် သဘာဝအတိုင်း အင်မတန် သေးငယ်တဲ့ ရုပ်ကလာပ်လေးတွေ စုပေါင်း ဖွဲ့စည်းထား တာရှိတယ်။ အဲဒီစုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားတဲ့ ရုပ်ကလာပ်ကို ဘာခေါ်လဲ၊ ပရမံအဏုမြူ ခေါ်တယ်။ ပရမံအဏုမြူဆိုတာ ဆရာကြီးလဲပြောသွားပြီ။ ပုံပန်းသဏ္ဌာန် အားဖြင့် နွေအခါမှာ လှည်းဘီးနောက်က ဖုန်တွေထဲတဲ့ အသေးဆုံး ဖုန်ကိုယူလိုက်။ အစိတ်ပေါင်း လေးသောင်းခြောက်ထောင် ခြောက်ရာ ငါးဆယ် ခြောက်စိတ် တစ်စိတ်ဖြစ်တယ်။ ပရမံအဏုမြူကတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်နဲ့မှ မြင်လို့ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့မမြင်စကောင်းဘူး။ ဒီလောက် သေးငယ်တယ်၊ သို့သော်လဲပဲ ဘယ်လောက်ပဲ သေးငယ်သေးငယ် ခုနပြောတဲ့ ဓာတ်ကြီး လေးပါးပါတယ်။ အဲဒီ ရုပ်ကလာပ်ကလေးမှာ ပူတဲ့သဘောတရား၊ အေးတဲ့ သဘောတရား၊ မာတဲ့သဘောတရား၊ ပျော့တဲ့သဘောတရား၊ ဖွဲ့စည်း တဲ့သဘောတရား၊ ယိုစီးတဲ့သဘောတရား၊ နှောက်ပြီးတော့ လှုပ်ရှားတဲ့ သဘောတရား၊ ထောက်ကန်တဲ့ သဘောတရား လေးပါးစလုံး ရုပ်ကလာပ်တိုင်း မှာပါတယ်။

ဘယ်ရုပ်ကလာပ်ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ အဲဒီဓာတ်ကြီးလေးပါးကလဲတစ်ခု နဲ့ တစ်ခုဟာ အထောက်အပံ့ပြုထားတယ်၊ အညမညပြုတဲ့ သဘောတရား ရှိတယ်။ အညမညသဘောက ဘာနဲ့သဏ္ဌာန်ပေးလဲဆိုတော့၊ ဥပမာ ဒေါက်ကလေး (၃)ခုနဲ့ ထောက်ထားတယ်၊ တစ်ခုနဲ့တစ်ခုအမှီသဟဲပြုနေ တယ်၊ ခြေသုံးချောင်း တစ်ချောင်း ဖြုတ်လိုက်လို့ရှိရင် (၂)ချောင်း တည်းနဲ့တည်နေသလား၊ မတည်ဘူး၊ လဲသွားမယ်။ တစ်ချိန်တည်းမှာ (၃)ချောင်းရှိမှ တည်နေမယ်၊ အဲဒီလိုပဲ၊ မဟာဘူတရုပ် လေးပါးက

တေဇောချည်းပဲ ပူတဲ့ရုပ်မရှိဘူး၊ ပထဝီဆိုတဲ့ မာတဲ့သဘောကြီးလဲ မဟုတ်
မတည်နိုင်ဘူး။ ရုပ်ဖြစ်လာပြီဆိုရင် ဓာတ်လေးပါး ပေါင်းလာတယ်။
တစ်ခုနဲ့တစ်ခုဖွဲ့စည်းပြီး တည်လိုက်တယ်။ အဲဒီလို ဓာတ်လေးပါး
ပေါင်းလိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အနည်းဆုံး နောက်ထပ် ဓာတ်လေးပါး
ထပ်ပေါ်လာတယ်။

ဘာလဲဆိုတော့ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာဆိုတဲ့ အထောက်အပံ့ပေးတဲ့
ရုပ်လေးပါး ပေါ်လာတယ်။ ဝဏ္ဏဆိုတာ ရုပ်အဆင်းသဏ္ဌာန်ပေါ်လာတဲ့
သတ္တိ၊ ဂန္ဓဆိုတဲ့ အနံ့ဆိုတာပေါ်လာတယ်၊ ရသဆိုတဲ့ အရသာပေါ်လာတယ်။
ဩဇာဆိုတဲ့ ဩဇာဓါတ်ဆီ ပေါ်လာတယ်။ အနည်းဆုံးအင်္ဂါ(၈)ပါး၊
ဓာတ်(၈)ပါးရှိမှ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုဖြစ်တယ်။ ရုပ်ကလေးတွေ ကုဋေကုဋာ
ပေါင်းလိုက်ရင် အစိုင်အခဲလာမြင်တယ်။ ရုပ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားဟာ
ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဖြစ်ဖြစ်၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမဟုတ်တဲ့ သစ်ပင်တို့၊ ဘာတို့မှာ
ဖြစ်ဖြစ်၊ ဒီဟာတွေအကုန်လုံးဟာ၊ ဖွဲ့စည်းထားတာ ခွဲလိုက်လို့ရှိရင်
နောက်ဆုံးကလာပ်လေးမှာ ဒီရှစ်ပါး အမြဲတမ်းရှိတယ်။ ပြီးတော့လဲပဲ
ဒီရှစ်ပါးမှာ ခုနပြောတဲ့ ဓာတ်ကြီးလေးပါး တစ်ခုခုကနေ အမြဲတမ်းလွန်ကဲတဲ့
သဘောတရားနဲ့ တည်နေတတ်တယ်။ ဒီစားပွဲမှာ ရုပ်ကလာပ်တွေ ရှိတယ်၊
သူ့မှာပူတဲ့ အေးတဲ့ သဘောလဲရှိတယ်၊ မာတဲ့သဘော ပျော့တဲ့သဘောရှိတယ်။
လှုပ်ရှားနေတာရှိတယ်၊ ဖွဲ့စည်းတဲ့ သဘောတွေရှိတယ်၊ သူ့ကိုကျွန်တော်တို့
ကြည့်လိုက်ရင် မာတဲ့ သဘောရှိတယ်၊ ပထဝီဓာတ်လွန်ကဲနေရင် မာတဲ့သဘော
ပျော့တဲ့သဘော၊ ကျွန်တော်တို့ သိတယ်၊ တေဇောလွန်ကဲရင် ပူတဲ့
အေးတဲ့သဘော သိတယ်၊ ဝါယောလွန်ကဲနေရင် လှုပ်ရှားတဲ့ သဘော
အမူအရာကိုသိတယ်၊ အဲဒီတော့ လွန်ကဲတာရှိတယ်၊ တေဇောဓာတ်ထဲမှာလဲ
ပထဝီဆိုတဲ့ မာတာပျော့တာ ရှိတာပဲ၊ လှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောဓာတ်လဲ
ပါတာပဲ၊ ဖွဲ့စည်းခဲ့တဲ့ အာပေါဓာတ်လဲ ပါတာပဲ၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါးက
ဘယ်တော့မှ ခွဲလို့မရဘူး၊ အဲဒါကို ရုပ်လို့ခေါ်တယ်။

ကျွန်တော်တို့ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးမှာ ရုပ်ကလာပ်လေးတွေ အများ
ကြီးနဲ့ဖွဲ့စည်းထားတယ်။ ပညတ်သဘောအားဖြင့် လက်ဆိုတာရှိတယ်၊
ပခုံးဆိုတာရှိတယ်၊ ဝရမတ်သဘောအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ခန္ဓာကိုယ်ဟာ
အတူတူပဲ၊ ဘာပဲရှိလဲဆိုတော့ ရုပ်သဘောတရားပဲရှိတယ်၊ အများကြီး

စုပြီးတော့ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ သဘောတရား၊ ကလာပ်ကလေး၊ ကလာပ်ကလေးတိုင်းမှာ အနည်းဆုံး ရုပ်ရှစ်ပါးရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့ သိဖို့က ထင်ရှားတဲ့ (၄)ပါးကို သိထားရင်ဝိပဿနာရှုလို့ရတယ် ၊ ပထဝီဆိုတာမာတဲ့ ပျော့တဲ့ အမှုအရာလက္ခဏာ၊ တေဇောဆိုတာ ပူတဲ့ အေးတဲ့သဘော အမှုအရာလက္ခဏာ၊ ဝါရောဆိုတာ လှုပ်ရှားတဲ့၊ ထောက်ကန်တဲ့ သဘော အမှုအရာ လက္ခဏာ၊ အာပေါဆိုတဲ့ဖွဲ့စည်းတဲ့သဘော အမှုအရာလက္ခဏာ၊ အဲဒါက ကျွန်တော်တို့ ထင်ထင်ရှားရှားသိနိုင်တယ်။

ဥပမာအားဖြင့်- နွေအခါကြရင် ပူတယ်၊ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ဘာလွန်ကဲနေလဲ၊ တေဇောလွန်ကဲနေတယ်၊ ပူတဲ့တေဇောလွန်ကဲနေရင်ပူတာပဲ၊ ကျွန်တော်တို့ ထိုင်တယ်၊ ထိုင်တဲ့ အခါကြတော့ တောင့်တယ်၊ တင်းတယ်၊ တောင့်တယ် တင်းတယ်ဆိုတာဘာလဲ၊ ပထဝီဓာတ်လွန်ကဲရင် တောင့်တာ တင်းတာပါပဲ၊ အဲဒီတော့ ပညတ်အားဖြင့် ဒူးကိုက်တယ်၊ ပေါင်ကိုက်တယ်ဆိုတာ ပညတ်အားဖြင့် သိလိုက်တယ်၊ ပရမတ်အားဖြင့် သဘောတရားက ဒူးဆိုတာ မရှိဘူး၊ ရုပ်သဘောတရားဘဲရှိတယ်။

ရုပ်သဘောတရားက ဖောက်ပြန်တဲ့ အတွက် အမျိုးမျိုးဖြစ်တယ်၊ တောင့်တယ် တင်းတယ်ဆိုတာ ပထဝီလွန်ကဲနေရင် တောင့်တယ်၊ တင်းတယ်၊ ကျွန်တော်တို့ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါကြတော့ ဒါကို ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို မြင်အောင်ရှုရမယ်။ ဒူးနာတယ်ဆိုတာ ဖယ်လိုက်ပြီးတော့၊ ရုပ်သဘောတရားပဲ၊ နာတယ်ဆိုတာ ပထဝီဓာတ်လွန်ကဲနေတာပါပဲ၊ ပူတယ်ဆိုရင်လဲ၊ ပူတဲ့သဘောပဲ၊ တေဇောလွန်ကဲနေတာပဲ၊ ပူတယ်ဆိုတာ နာမ်ကသိတာပဲ၊ စိတ်နဲ့စေတသိက် ပေါင်းလိုက်တော့ နာမ်ခေါ်တယ်။

အဲဒီတော့ မိမိခန္ဓာကိုယ်ဟာ ပညတ် သဘောအားဖြင့်သာ ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းတွေက နာတာ၊ ပရမတ်သဘောအားဖြင့်တော့ ရုပ်သဘော၊ နာမ်သဘောပဲရှိတယ်၊ တခြားဟာတွေ ဘာမှမရှိဘူး၊ အဲဒီလို ရှုနိုင်ရမယ်၊ လူဆိုတာ နာမည်တပ်လိုက်တာ၊ ဒီဟာဖြင့် မိန်းမ၊ ဒီဟာဖြင့် ယောက်ျား၊ ဒီဟာဖြင့် တိရစ္ဆာန်၊ ဒီဟာဖြင့် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ နာမည်တပ်လိုက်တယ်၊ သို့သော်လဲ ခုနလို သတ္တုချကြည့်လိုက်ရင်၊ ရုပ်နဲ့ နာမ်ပဲရှိတယ်၊ ပရမတ် သဘောအားဖြင့်ရှိတယ်၊ အဲဒီလိုထင်အောင်မြင်အောင် ရှုတာကို ဝိပဿနာ ရှုတယ်လို့ခေါ်တယ်။ ရုပ်နာမ်ကိုမြင်အောင်ရှုတာဘဲ၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊

ရုပ်၊ အဲဒီ(၃)ပါးကို ဘာခေါ်လဲဆိုတော့ သင်္ခတဓာတ်ခေါ်တယ်။ သင်္ခတဓာတ် ဆိုတာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲတဲ့ သဘောတရား ဖြစ်နေတယ်။ မပြုပြင် မပြောင်းလဲလို့လဲမရဘူး၊ မနက်မိုးလင်းတာနဲ့ ကိုယ်လက်သန့်စင်အောင် လုပ်ရတယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အာဟာရတွေနဲ့ ဖြည့်ရတယ်။ အဲဒီလို အမျိုးမျိုးပြုပြင်ပြောင်းလဲပြီး ဥတုနဲ့ သပ္ပာယ် ဖြစ်အောင်နေရတယ်။ အဲဒီလို စိတ်၊စေတသိက်၊ ရုပ်ကဖြစ်ပေါ်နေတယ်။

နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ပရမတ္ထသဘောတရားကတော့ အသင်္ခတဓာတ်တဲ့၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမရှိတဲ့သဘောတရား၊ နိဗ္ဗာန်ကိုဘယ်တော့မှသိလဲဆိုတော့ ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ရုပ်နာမ်ပေါ်မှာ ဝိပဿနာ ရှုရင်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ တက်လာတဲ့အခါကြတော့ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် ရောက်တဲ့အခါကြတော့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပါတယ်။ မိမိခန္ဓာကိုယ် ပေါ်မှာပဲ ရှာရတယ်။ မိမိခန္ဓာကိုယ်ပေါ်မှာ ဘာလို့ရှာရလဲဆိုတော့ ရုပ်သဘော နာမ်သဘောအားဖြင့် ကိုယ်တွေ့အားဖြင့်သိအောင်၊ ဉာဏ်တွေ့အားဖြင့်သိအောင် ရှာရတယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောခဲ့တယ်။

ဥပမာ-ဓာတ်ကြီးလေးပါးဟာ ပရမတ် သဘောအားဖြင့် ဘယ်တော့မှ မပြောင်းလဲဘူး၊ ပူလို့ရှိရင်ခြေထောက်မှာ ပူတယ်။ ပညတ်အားဖြင့် ခြေထောက်လို့ ခေါ်လိုက်တယ်၊ လက်မှာ ပူတယ်၊ ပညတ်အားဖြင့် လက်လို့ ခေါ်လိုက်တယ်။ ပရမတ်သဘောအားဖြင့် ခြေထောက်မှာ ပူတာနဲ့ လက်မှာ ပူတာ ဘာကွာလဲ၊ ဘာမှမကွာဘူး၊ ပူတာ ပူတာပဲ၊ ဘယ်မှာ ပူပူ ပူတာပဲ၊ နာတာဆိုရင်လည်း ဘယ်မှာ နာနာ-နာတာပဲ၊ အဲဒီလို အသိမျိုး သိသွားရင်၊ ရုပ်သဘောတရား၊ နာမ် သဘောတရား သိသွားမယ်၊ အဲဒီလို သိပြီးတဲ့အခါ ရုပ်နာမ်ပေါ်မှာ ရှုရင်းနဲ့ ရုပ်နာမ်တို့ရဲ့ လက္ခဏာကို အမှတ်အသား ကို ကိုယ်က ရှုရတယ်။

ဒီရုပ်နာမ် တွေဟာ မြတ်စွာဘုရားက မမြဲဘူးတဲ့၊ ဘာသဘောတရား ရှိလဲဆိုရင် ဖြစ်ပြီးရင်ပျက်တဲ့ သဘောတရားရှိတယ်၊ ဒီတော့ ကိုယ်က ရုပ်နာမ်ကို ရှုရပြီး၊ ရုပ်နာမ်ပေါ်မှာ လက္ခဏာ အမှတ်အသားကို သိပြီး၊ ဉာဏ်အားဖြင့် ကြည့်ရတယ်၊ ရှုတဲ့အခါကျတော့ ဘာနဲ့သိမလဲဆိုရင် ခန္ဓာအတွင်းမှာ ရုပ်ကလာပ်တွေက အမြဲတမ်းရှိတယ်၊ ဖောက်ပြန်နေတယ်၊ ပြောင်းလဲနေတာကို 'ခုနကရတဲ့ သမာဓိနဲ့ စူးစူးစိုက်စိုက်နဲ့ စိုက်စိုက်ပြီး ကြည့်သွားတယ်။

ဘာလေးတွေ ပေါ်လာမလဲဆိုတော့ ကာယသမ္ပဿဇ ဝေဒနာဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ်လိုတော့ (Sensation) ခံစားမှုတွေ အမျိုးမျိုးပေါ်လာတယ်။ ခံစားမှုတွေ အမျိုးမျိုးပေါ်လာတဲ့အခါကြရင် ပညတ်ဆိုတာ ဖျောက်လိုက်ရမယ်၊ လက်က ပူတယ်ဆိုရင် လက်ကို ဖျောက်လိုက်၊ အမှန်စင်စစ် ဖြစ်နေတာကို ရှုရမယ်၊ ပူတာဖြစ်နေရင် ပူတာက ရုပ်ပဲ၊ ပူတာကိုသိတာက နာမ်ပဲရှိတယ်၊ တင်းတာတွေ့ရင်လည်း တင်းတဲ့ သဘောတရားက ရုပ်ပဲ၊ တင်းမှန်းသိတာက နာမ်က သိတာပဲ၊ သိတာ နာမ်ခေါ်တယ်၊ စိတ်နဲ့စေတသိက် ပေါင်းလိုက်တော့ နာမ်ခေါ်တယ်၊ ထပ်ခါထပ်ခါရှုသွား၊ အဲဒီလိုရှုသွားရင်၊ ဒီဟာတွေဟာ မြဲသလားဆိုတော့ မမြဲဘူး၊ ပြောင်းလဲနေတယ်၊ လှုပ်ရှားနေတဲ့ဟာတွေ တွေ့လိမ့်မယ်၊ အဲဒီလို တွေ့တဲ့အခါကြတော့ မမြဲဘူး၊ အနိစ္စဆိုပြီးတော့ နှလုံးသွင်းရတယ်၊ အဲဒီလိုဝိပဿနာဆိုတာ ပထမ ရုပ်နာမ်ကို သိအောင် ရှုရတယ်၊ ရုပ်နာမ်ရဲ့ လက္ခဏာအမှတ်အသား၊ မမြဲတဲ့ သဘောတရားကို သိအောင် ထပ်ရှုရတယ်၊ အဲဒီလို ရှုနိုင်အောင် ၊ ဝိပဿနာကူးတဲ့အခါကြရင် ကူးတတ်သွားအောင်၊ သဘောတရားလေးကို သိသွားအောင် ပြောသွားမယ်၊ ပြောသွားတဲ့အခါကြရင် ပြောတဲ့အခါမှာ၊ သမုတိသစ္စာဆိုတာ ပညတ်နဲ့ ပြောသွားရမယ်။ ပရမတ်နဲ့ပြောလို့မရဘူး၊ ပညတ်နဲ့ကျွန်တော်တို့က ပြောသွားမယ်။

ဥပမာ-မိမိရဲ့စိတ်ကို နှာသီးဝမှာ စိုက်ထားပါဆိုလိုက်ရင် စိတ်ကို စူးစူးစိုက်စိုက်ကလေး စိုက်လိုက်၊ စိုက်လိုက်ပြီးလို့ရှိရင်၊ နှာသီးဝမှာ ဘာပေါ်လာမလဲ၊ တစ်ခုခုခံစားမှုလေးပေါ်လာမယ်၊ သိမှုလေးပေါ်ချင် ပေါ်လာမယ်၊ ပူတာလေးပေါ်ချင် ပေါ်လာမယ်၊ တင်းတာလေး ပေါ်ချင် ပေါ်လာမယ်၊ ရွရွဖြစ်ချင်လည်း ဖြစ်မယ်၊ ထုံတဲ့သဘော ဖြစ်ချင် ဖြစ်နေလိမ့်မယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်နေတဲ့အခါ၊ ကိုယ့်ရဲ့ခံစားမှုလေးသိနေတယ်၊ ပေါ်ပေါ်နေတာလေးကို ဉာဏ်အားဖြင့် သိနေတယ်၊ ဒါကို သတိကပ်ထားရမယ်၊ သတိကပ်ထား လိုက်တဲ့ အခါကြတော့ ဒါဟာ ဘာဖြစ်နေတာလဲ၊ ရုပ်ကဖြစ်နေတာပဲ၊ ကိုယ်က စူးစူးစိုက်စိုက်၊ စိုက်ပြီးကြည့်နေတဲ့အခါကြရင် သူက မမြဲပဲနဲ့ ပြောင်းနေတာတွေ့မယ်၊ တင်းချင်လည်းပိုတင်းလာမယ်၊ လျော့ချင်လည်း လျော့သွားမယ်၊ ဒါမှမဟုတ်လည်း တင်းရာကနေပြီး အေးသွားမယ်၊ ပူသွားမယ်၊ ဒါမှမဟုတ်လည်း လှုပ်လှုပ်ရှားရှားလေးတွေ့ရမယ်၊ အဲဒီလို တွေ့တဲ့

အခါကြတော့ ဒါဟာ မမြဲတဲ့ သဘောတရားပဲ၊ အနိစ္စပဲ၊ အနိစ္စဆိုတာက ဖြစ်ပြီးပျက်တဲ့ သဘောတရား၊ အဲဒီလိုကိုယ်က မှတ်ရတယ်။

ကျွန်တော်တို့က ဦးခေါင်း ငယ်ထိပ်မှာ စိတ်ကို ထားပါဆိုလို့ရှိရင် ဦးထိပ် ငယ်ထိပ်ကို စိတ်ကို ပြောင်းစိုက်လိုက်ပါ၊ ဒီပြင်နေရာမှာ မစဉ်းစားနဲ့၊ ဒီနေရာမှာ စိုက်လို့ပြောတာ၊ ဒီနေရာမှာ စိတ်ကို စိုက်ထားလိုက်၊ စိုက်ထား လိုက်ရင် ရုပ်ကလာပ်ကလေးတွေရဲ့ သဘောတရားက ကိုယ်ရဲ့ သမာဓိအားနဲ့ ဘယ်လိုလာတွေ့မလဲဆိုရင်၊ ရွရွရွရွဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်၊ ရှိန်ရှိန် ရှိန်ရှိန်လေးနဲ့ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်၊ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက်နဲ့ မတူဘူး၊ တချို့ကျတော့ တင်းသလိုလာတွေ့တယ်၊ အဲဒီလို လက္ခဏာတွေ တွေ့လာရင်၊ ကာယသမ္မဿဇ ဝေဒနာခေါ်တယ်၊ ကာယပဿာဒနဲ့ ထိတွေ့မှုရှိလို့ပေါ်တာ၊ ရုပ်သဘော တရားပဲ၊ အဲဒီ ရုပ်သဘောတရားဟာ မြဲသလားဆိုတော့ မမြဲဘူး၊ ဖောက်ပြန်နေတယ်၊ အဲဒီလို ကိုယ်က ရှုရမယ်။

ပြီးတဲ့အခါမှ ကျွန်တော်တို့က ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးကို ရှုတတ်အောင် ပြောင်းသွား၊ ဦးထိပ် ငယ်ထိပ်ကနေ၊ မျက်နှာကို ရွှေ့ဆိုရင် မိမိစိတ်ကို မျက်နှာမှာထားကြည့်လိုက်၊ မိမိရဲ့ စိတ်ကို မျက်နှာမှာ ထားကြည့်လိုက်ရင် သမာဓိနဲ့ဒီမှာ ရုပ်ကလာပ်လေးတွေက ဘယ်တော့မှ ငြိမ်တာမရှိဘူး၊ အမြဲတမ်း လှုပ်ရှားနေတယ်၊ အဲဒီဖြစ်ပျက်မှု လေးတွေကြောင့်၊ ခံစားမှုလေးတွေ ပေါ်လာတယ်၊ မိမိရဲ့ခံစားမှုလေးတွေ ပေါ်မှာကြည့်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရား တရားတော်အတိုင်း၊ ပူလို့ရှိရင် တေဇောလွန်ကဲတဲ့ရုပ်၊ ဝါယောဆိုရင် လှုပ်ရှားနေတဲ့သဘောတရား၊ ဥပမာ- ပါးကလှုပ်နေတယ်၊ ဝါယောလွန်ကဲတဲ့ ရုပ်သဘောတရားပဲ၊ ပူလာရင် ရုပ်သဘောတရားက တေဇောရုပ်၊ အဲဒီလိုမှတ်မှတ်သွားရမယ်။

မျက်နှာပြီးရင် ဦးခေါင်း နောက်ဘက်ကို ပြောင်းမယ်၊ ပခုံးနှစ်ဖက်ကို ပြောင်းမယ်၊ ပြီးရင် လက်မောင်းတွေ လက်တွေ ပြောင်းမယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို ပိုင်းပိုင်းပြီးရှုဖို့ ပြောင်းမယ်၊ ပထမရှုခါစတော့ ခြုံပြီးရှုရတယ်၊ မြင်လွယ်အောင် သိလွယ်အောင် ခြုံပြီးရှုရတယ်၊ မိမိရဲ့ပေါင်ကို ရှုပါဆိုရင် ပေါင်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့က ပညတ်နဲ့ပြောလိုက်တာ၊ ပေါင်ဆိုတာ အဲဒီပေါင်ဆိုတဲ့နေရာကို ဒီမှာ ဘာဖြစ်နေလည်း၊ သတိလေးနဲ့ကပ်ထား၊ သတိလေးနဲ့ကပ်ထားပြီးရင် ခြုံပြီးတော့ ရှုလိုက်၊ တစ်နေရာရာမှာ တစ်ခုခု ဖြစ်နေတာ လာတွေ့

တတ်တယ်။ တွေ့ရင် အဲဒီတွေ့တာလေးကို ရုပ်သဘောတရားပဲ ဆိုတာ သိနေရမယ်။ ဒါရုပ်ပဲ။ ပူမယ်၊ အေးမယ်၊ တင်းမယ်၊ တောင့်မယ်၊ ရွေ့လျားမယ်၊ ရွရွနဲ့ ယားသလိုခံစားမှုမျိုးတွေ့ရင် ရုပ်သဘော တရားတွေပဲဆိုပြီး ဒါတွေဟာ မတည်ငြိမ်ဘူး။ မမြဲဘူးဆိုပြီး နှလုံးသွင်း မှတ်သွားရမယ်။ အဲဒီလို မှတ်သွားခြင်းအားဖြင့် တဖြည်းဖြည်းနဲ့ ပညတ်အာရုံတွေ ပျောက်သွားပြီး၊ ပရမတ်ဆိုတဲ့သဘောတရားကို ကိုယ်တွေ့လက်တွေ့ ထင်ရှားတွေ့လာမယ်။ ရုပ်နာမ်ကွဲသွားပြီးတော့၊ အနိစ္စကိုလည်း သိလာပြီဆိုရင် ဝိပဿနာ ရောက်လာပြီး ပညတ်ကိုခွာပြီး ပရမတ်ကိုရှုတာ ဒါပါပဲလားဆိုတာ သိလာမယ်။

ယခု ဝိပဿနာရှုဖို့ အစီအစဉ်လေး ပြောပြမယ်။ ယခုအချိန်ကစပြီး ဝိပဿနာ တရားကိုပွားများ အားထုတ်ရမယ်ဆိုတော့ အမျိုးသား အမျိုးသမီးတွေ သက်ဆိုင်ရာမှာ နေရာယူပြီးတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားထံမှာ ဝိပဿနာတရား တောင်းမယ်။ ပြီးတော့ ဝိပဿနာတရားများကို ပွားများအားထုတ်ဖို့ ကိုယ်တွေ့ဉာဏ်တွေ့ တွေ့အောင် ဘယ်လိုနှလုံးသွင်းရမယ်ဆိုတာ၊ ရှုပ်ရှားနည်း ပြောပြသွားမယ်။ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံး ဦးထိပ်ကစပြီး၊ ခြေဖဝါးအထိ၊ ပိုင်းပိုင်းပြီး ပြောသွားမယ်။ ပြောတဲ့အတိုင်း လိုက်ပြီး ရှုသွားရမယ်။ ရှုသွားတဲ့အခါမှာ သမာဓိအားကောင်းဖို့လိုတယ်။ အဲဒီတော့ ဝီရိယနဲ့ သတိကြီးစွာထားပြီး ရှုတဲ့နေရာမှာ စူးစူးစိုက်စိုက် စိုက်ပြီး ပညတ်ခွာပြီး၊ ပရမတ်တရားတွေ ထင်ရှား လာအောင် ရှုရမယ်။

(သာဓု-သာဓု-သာဓု)

* * *

ပဉ္စမနေ့.

ဝိပဿနာတရား မနေ့က ကူးလိုက်တာ ဒီနေ့တစ်နေ့လုံး တရား အားထုတ်တာ တစ်ရက်တော့ပြီးသွားပြီ။ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်တယ် ဆိုတော့ စောစောက မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်းရှစ်ပါးမှာ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်သုံးပါးရှိတယ်။ သီလမဂ္ဂင်ကတော့ ပထမနေ့ကတည်းက သီလ တည်ဆောက်ပြီးတော့ သီလကျိုးမပေါက်အောင်နေခဲ့တယ်။ ဒီရိပ်သာမှာ နေတဲ့အခါကြရင် သီလကျိုးပေါက်စရာအကြောင်း ဘာမှမရှိဘူး။ အိမ်မှာ ဆောက်တည်တဲ့ သီလကမှ ကျိုးပေါက်နိုင်သေးတယ်။ ဒီမှာ စကားမပြော အဓိဋ္ဌာန်နဲ့ ဝစီပိတ်ထားလိုက်တော့ ကျိုးပေါက်စရာ အခွင့်အရေးနည်းသွား တယ်။ မရှိသလောက်ပါပဲ။ ကိုယ့်ဟာကိုယ်လဲသိတယ်။ အဲဒီတော့ အဓိသီလဖြစ်တယ်။ အိန္ဒြိယသံဝရသီလနဲ့ ဆင်ခြင်ထားတော့ အာရုံ(၆)ပါးနဲ့ တွေ့ထိသမျှ အကုသိုလ်မဖြစ်အောင် ကိုယ်က သတိလေးနဲ့ ထိန်းထားတော့ အဓိသီလတဲ့။ အဓိသီလဆိုတာ သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်တော့ အင်မတန်စင်ကြယ်တဲ့ သီလဖြစ်တာပေါ့။ သီလစင်ကြယ်မှလဲ အရာရောက်တာ၊ သီလစင်ကြယ်မှုလေး ရှိသွားပြီ။ ပြီးခဲ့တဲ့ ၃ ရက်က ဘာတွေလုပ်ခဲ့လဲ၊ သမာဓိထူထောင်ခဲ့တယ်။

သမာဓိ စခန်းကို တက်လှမ်းခဲ့တယ်။ သမ္မာဝါယမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဒီလမ်းကြောင်း ၃ ခုနဲ့ လိုက်ခဲ့တယ်။ လိုက်ခဲ့တော့ သမ္မာဝါယမဆိုတာ ဝီရိယ ထူထောင်ပြီးတော့ သတိထားခဲ့တယ်။ ဝင်လေထွက်လေပေါ်မှာ စိတ်ကနေတယ်။ အကြာကြီးတော့ မနေဘူး။ နေသင့်သလောက်နေတယ်။

ဒါက ဘာလဲဆိုရင် စိတ်ကို ကိုယ်ထားတဲ့ နေရာမှာ နေအောင် ကိုယ်က ကျင့်ရမယ်။ လေ့ကျင့်ရမယ်။ အနည်းဆုံး မရဘူးဆို တစ်နေ့က ပြောသလို ဥပစာရသမာဓိမရောက်တောင် ခဏိက သမာဓိတော့ ရောက်မယ်။ ခဏိကသမာဓိဆိုတာ စိတ်ကို အခိုက်အတန့်အားဖြင့် တည်ငြိမ်မှု ရနေတာပဲ။ စိတ်ခဏငြိမ်နေတာပဲ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတာ ပရမတ်သဘောဖြစ်တဲ့ ရုပ်သဘော နာမ်သဘောတရားတွေပေါ်ဆင်ခြင်တာကို သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ဝိပဿနာရှုတာ။ နောက်ဆုံးဒီလိုရှုရင်း၊ ရှုရင်းနဲ့ ဘာဖြစ်လာသလဲဆိုတော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိအမြင်တွေ စင်ကြယ်လာတယ်။ ဟိုတုန်းက မှားပြီးတော့ မြင်ခဲ့တာ၊ ယခုတော့ အမှန်တွေ မြင်လာတယ်။ မြင်လာတော့ အမြင်စင်ကြယ်တာပေါ့။ သမ္မာသင်္ကပ္ပနဲ့ သမာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ပညာမဂ္ဂင်ပဲ။ သီလမဂ္ဂင်လဲပြီးခဲ့ပြီ။ သမာဓိမဂ္ဂင်နဲ့ ဝိပဿနာရှုခဲ့တယ်။

ဝိပဿနာဆိုတာ အချုပ်ကတော့ ပညတ်ကိုခွာပြီး ပရမတ်တရားကို ရှုတာပဲ။ ပရမတ်တရား ဖြစ်တဲ့ ရုပ်သဘော၊ နာမ်သဘောကို သိအောင် ကြိုတင်ပြီး ပြောထားပြီ။ ဒါတွေက ဘာညဏ်လဲဆိုတော့ သုတမယညဏ်၊ ဆရာတို့ ပြောလို့ သိတာတို့၊ ဆရာတို့ မပြောခင် စာအုပ်တွေဖတ်ဖူးခဲ့လို့ သိနေမှာပဲ။ ဓမ္မစကြာသုတ်၊ အနတ္တလက္ခဏာသုတ်တွေ ဖတ်ဖူးတဲ့လူတွေ သိသင့် သလောက်တော့ သိမှာပါ။ ဒါပေမယ့် ညဏ်က သုံးဆင့်ရှိတယ်။ သုတမယညဏ်ဆိုတာ စာဖတ်ပြီးတော့သိတာ။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်စုံတစ်ယောက်က ဟောလို့သိတာ၊ စိန္တာမယညဏ် ဆိုတာ အဲဒီလိုဟောလို့၊ နာလို့ ကြားလို့ သိတဲ့အပေါ်မှာ ကိုယ်ကဆင်ခြင်သုံးသပ်တာ၊ ဒါပေမယ့်လို့ သုတမယညဏ်တို့၊ စိန္တာမယညဏ်ဆိုတာ တကယ်ကိုယ်တွေ ညဏ်တွေ သိတာမဟုတ်ဘူး။ ဘာဝနာမယညဏ်ကြမှ ကိုယ်တွေ ညဏ်တွေ တကယ်သိတာ။

ဥပမာ-ဆားကို ဘယ်လိုနေတယ်ဆိုတာ စာနဲ့ရေးပြမယ်။ တစ်ယောက်က ဖတ်မယ်။ တစ်ယောက်က အလွတ်ကျက်မယ်။ စာမေးပွဲ ဖြေမယ်။ တစ်ရာပေးရင် တစ်ရာရမယ်။ တကယ်သိလားဆိုတော့ မသိဘူး။

ဆားက ငံတယ်ပြောမှာပဲ။ တကယ်လက်တွေ့ဆားကို မြည်းကြည့်တဲ့လူက ဒါဆားပဲလို့ သူများပြောလို့၊ သူများဟောလို့ ဖတ်ထားလို့ သိတဲ့လူနဲ့၊ ဆားကို မြည်းကြည့်တဲ့လူနဲ့ မတူဘူး၊ သူ့ကို ဒီပြင်ဟာ ဖြူဖြူဖွေးဖွေး အပွင့်ကို မြည်းကြည့်ခိုင်း၊ ဒါဆားမဟုတ်ဘူးလို့ သူပြောမယ်။ စာဖတ် ထားတဲ့သူက ဆားနဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်တူရင် ဒါလဲဆားပဲလို့ပြောမှာ၊ အဲဒီ သဘောက ဘာဝနာမယဉာဏ်နဲ့ လက်တွေ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတဲ့ ဝိပဿနာ တရားပွားခြင်းဖြင့် ပရမတ်တရားကို မြင်အောင်ရှုမယ်၊ ပရမတ်တရားက လေးပါးပဲရှိတယ်။ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ သင်္ခတနယ်မှာတော့ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ အသင်္ခတနယ်မှာတော့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းမရှိတဲ့အတွက် နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်ကတော့ ကျွန်တော်တို့ ယခု ဒီစိတ်နဲ့ တွေ့လို့မရသေးဘူး၊ သို့သော်လဲပဲ အသင်္ခတနယ်မှာရှိတဲ့ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ် သဘောတရား တွေကို ဘာဝနာမယဉာဏ်နဲ့ သိနိုင်ကြတယ်။ ရှာရင်တွေ့မယ်။ တရားက ဘယ်မှာရှိတုန်းဆိုတော့ ဟောဒီခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာရှိတယ်။ အကုန်ရှိတယ်။ သစ္စာလေးပါးလဲဒီခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာရှိတယ်။ တွေ့တဲ့လူကတွေ့တယ်။ တွေ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် သူတော်ကောင်းကြီးတွေကတော့ “တရားရှာ ကိုယ်မှာတွေ့တယ်” တဲ့။

ဒီတော့ မနေ့က ဆရာတို့က ကြောင်းပေးလိုက်တယ်။ ဝိပဿနာကို မိမိခန္ဓာကိုယ်ထဲဉာဏ်သွင်းပြီးတော့ ရှုခိုင်းလိုက်တယ်။ တစ်ကိုယ်လုံးရှုခိုင်း လိုက်တော့ ရှုခဲ့ပြီးပြီမဟုတ်လား။ ဒါရုပ်၊ ဒီရုပ်ရဲ့သဘောတရားပေါ်မှာ ဆင်ခြင်လိုက်တော့ ဒီဟာတွေအမြဲတမ်းပြောင်းလဲနေပါလား၊ မမြဲပါလား၊ အနိစ္စလို့ သိလိုက်တယ်။ ခန္ဓာထဲဉာဏ်သွင်းပြီး ရှုလိုက်တဲ့အခါ မိမိရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ဧကန်အမှန်ရှိတဲ့ ပရမတ်တရားတွေ တွေ့မယ်။ ပညတ်ဆိုတဲ့ မိမိရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး၊ ငါဆိုတာ ငါ့လက်၊ ငါ့ခြေ၊ ငါ့ခေါင်းဆိုပြီးတော့ အမည်တပ်ပြီး ခေါ်ထားတဲ့ဟာတွေက ပညတ်။ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးလို့ ခေါ်လိုက်တော့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးက ပညတ်နဲ့ ခေါ်လိုက်တာ။ ငါဆိုတာ ဘာလဲပညတ်။ ပညတ်ဆိုတာကတော့ ဧကန်အမှန်ရှိတာမဟုတ်ဘူး။ သမုတိသစ္စာနယ်ထဲမှာတော့ရှိတာပေါ့။ သို့သော်လည်း ဧကန်အမှန်ရှိလား ဆိုတော့ မရှိဘူး။ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်နဲ့အစိုင်အခဲနဲ့၊ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် နားလည်နေကြတယ်။ အဲဒါတွေဟာ ပညတ်တွေပဲ။ သူက အမြဲပြောင်းလဲ နေတဲ့သဘောတွေရှိတယ်။ ပြောင်းပြောင်းသွားတယ်။ ပြောင်းပြောင်းသွားတဲ့

သဘောတရားတွေနဲ့ ဖုံးထားလို့ မိမိကိုယ်ကိုခန္ဓာကိုယ်ကြီးလို့ထင်နေတာ။ ခေါင်း၊မျက်နှာ၊ လက်ခြေ၊ ဝမ်းဗိုက် ဆိုတဲ့ နာမည်တွေတပ်ပြီး သိတာက ပညတ်တွေ။

ဒီခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ဉာဏ်သွင်းပြီး ပညတ်ကို ခွာလိုက်ပါ။ ခန္ဓာကိုယ်ကိုမှီပြီး ဖြစ်တဲ့ အခေါ်အဝေါ် သဘောတရားတွေ ခွာလိုက်ပါ။ သညာတွေ ခွာလိုက်ပါ။ ခေါင်းလို့ သိနေတဲ့ အမှတ်အသားတွေ ခွာလိုက်ပါ။ ခွာပြီးတော့ ပရမတ်တရားတည်းဟူသော ရုပ်နာမ်သဘောတရားတွေဟာ ခန္ဓာထဲမှာ ဧကန်အမှန်ရှိတယ်။ ဧကန်အမှန်ရှိတဲ့ ပရမတ်တရားကို မမြင်ဘူး။ ယခုတော့ ပျိုးထောင်ထားတဲ့ သမာဓိတည်းဟူသော မှန်ပြောင်းနှင့်ကြည့်တော့ ပညတ်ကွာသွားပြီး ပရမတ်တရားကို ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့လာတယ်။ ဘာဖြစ်လို့တွေ့လဲ၊ ဧကန်ရှိလို့ တွေ့လာတယ်။ ကောင်းပြီ၊ ဦးထိပ် ငယ်ထိပ်မှာ စိတ်စိုက်ခိုင်းလိုက်တယ်။ စိုက်ဆိုတဲ့ သဘောထဲမှာ ဘာပါတုန်း၊ သမာဓိအား ပါတယ်။ ဝီရိယပါတယ်။ သတိပါတယ်။ အဲဒီတော့မှ စိုက်လို့ရတာ၊ ဝီရိယကလဲ အားနည်း၊ သမာဓိကလဲမရှိရင် မစိုက်နိုင်ဘူး၊ စိတ်က ဘယ်ရောက် သွားမှန်း မသိဘူး။ အဲဒီလိုဆိုရင် ကိုယ့်စိတ်ကို သမာဓိဖြစ်အောင် မလုပ်ရသေးဘူး။ သမာဓိတည်းဟူသော မှန်ပြောင်းနဲ့ကြည့်မှ ပရမတ်တရားတည်းဟူသော ဧကန်ရှိသောရုပ်နာမ်သဘောတရားကို ဉာဏ်တွေ့ ကိုယ်တွေ့ တွေ့မယ်။ မျက်စိဖွင့်ကြည့် လိုက်လို့ ရုပ်ဆိုတာ မတွေ့နိုင်ဘူး။ နာမ်ဆိုတာလဲမတွေ့ဘူး။ အင်မတန်ခက်ခဲနက်နဲတယ်။

မြတ်စွာဘုရား တစ်ဆူပွင့်မှ ဒီတရားပေါ်တာ၊ သာသနာကွယ်သွားပြီ ဆိုရင် ဝိပဿနာတရားဆိုတာ မရှိတော့ဘူး။ ဘာကျန်လဲဆိုရင် ဒါန၊ သီလနဲ့ သမာဓိပဲကျန်တယ်။ ဒါန၊ သီလ၊ သမာဓိက ဘာသာတိုင်းမှာ ရှိတယ်။ ဘုရားမပွင့်မီ သီလရှိတဲ့လူရှိတာပဲ။ သမာဓိ အလုပ်လုပ်နေတဲ့ လူတွေရှိတာပဲ၊ ဘုရားပွင့်တော့ လောကီဈာန်တွေ ရနေတဲ့ လူတွေ ရှိတာဘဲ၊ အများကြီး မဟုတ်လား။ သမာဓိရှိလို့ပေါ့၊ သူတို့ သီလ မစင်ကြယ်ဘူးလား။ စင်ကြယ်သင့်သလောက် စင်ကြယ်တာပေါ့။ ဒါပေမယ့်လို့ သူတို့မှာ ဝိပဿနာဉာဏ်ဆိုတဲ့ သစ္စာ ၄ ပါးတရားတွေကို သူတို့ မသိဘူး။ ဘုရားတစ်ဆူပွင့်မှ ဒီတရားပေါ်တာ။ အဲဒီတော့ အချိန်အခါကြီး အင်မတန်ကောင်းနေတယ်။ ဓမ္မာနုပဿနာတရားကြီး မှာခဲ့တဲ့အတိုင်း

အခါကလဲ အင်မတန်ကောင်းများ၊ အချိန်ကလဲ အင်မတန် ကောင်းများ၊ အခွင့်အရေးကလဲကောင်းများ၊ ကိုယ်ကယူတတ်ရင်၊ ယခု ယူတတ်ရင်၊ ယခုယူရင်ယူလို့ ရနေတဲ့ တရားပါများ၊ ဆရာတော်ကြီးက အားမလိုအားမရ ဟောခဲ့တယ်။ ဒီတရားကခုယူတော့ခုမရဘူးလား၊ ရတာပေါ့။ ဆိုင်းဦး၊ နောက်မှ ဘာကိစ္စတွေ၊ ညာကိစ္စတွေပြီးမှဆိုတော့၊ ဒီတရားက မရတော့ဘူး။

အဲဒါကြောင့် အင်မတန်အခွင့်ရေးထူးနဲ့ ကြိုတဲ့ အချိန်အခါ လေးမှာ ဆရာတို့က တိုက်တွန်းနေတာ။ ပါရမီရှိရင် အသက် ကြီးတယ် ငယ်တယ် မဟုတ်ဘူး၊ အချိန်ကျရင် ရောက်လာကြတယ်။ ဒါဘာဖြစ်လို့လဲ၊ ပါရမီက လှုံ့ဆော်လို့။ အဲဒါကြောင့် သေသေချာချာဝီရိယထူထောင်ပြီး၊ သတိထားပြီး ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်မှာ စောစောက ပြောထားတာ ပြန်ကောက်မယ်ဆိုရင် ဦးထိပ်ငယ်ထိပ်ကို စိတ်စိုက်လိုက်ပါဆိုရင် ဘာနဲ့စိုက်မတုန်း။ ဝီရိယနဲ့ သတိနဲ့စိုက်ထားရမယ်။ ဝီရိယနဲ့ သတိအားနည်းရင် မထင်ရှားဘူး၊ အားကောင်းရင် ကောင်းသလောက် ထင်ရှားတယ်။ မှန်ဘီလူးလိုပေါ့။ မှန်ဘီလူးကောင်းရင်အများကြီးမြင်တယ်။ မှန်ဘီလူးညံ့နေရင် နည်းနည်းလေး မြင်တယ်။ အဲဒီလို ရှုခိုင်းတာ၊ အဲဒီလိုရှုခိုင်းလိုက်တော့ သမာဓိမှာဘာပါလဲ ဆိုတော့ သတိပါတယ်။ သတိဆိုတာ အာရုံထင်ရှားအောင် လုပ်တယ်။ ဦးထိပ်ငယ်ထိပ်ကို ဆရာတို့က စူးစူးစိုက်စိုက်လေးထားလိုက်ပါဆိုတော့၊ ရုပ်သဘောတရားတွေ ပေါ်လာတယ်။ ဘယ်လိုပေါ်လာသလဲ၊ ဦးထိပ် ငယ်ထိပ်တစ်ဝိုက်မှာ ပူတဲ့သဘောတွေ၊ ငွေ့ငွေ့ သဘောတွေ၊ ရွရွလေးတွေ၊ တင်းနေတဲ့သဘောတွေ တချို့တလေများ ဆံပင်လေးတွေ ထောင်နေတယ်လို့ ထင်ရတယ်။ ရှုလိုက်ရင် တစ်ယောက်က အေးရင် အားလုံးအေးရမယ်၊ ဒီလို မဟုတ်ဘူး၊ တစ်ယောက်အေးရင်တစ်ယောက်မှာ လှုပ်ရှားတဲ့ သဘောဖြစ်ချင် ဖြစ်မှာပေါ့။ ကိုယ်ဖြစ်တာနဲ့ သူများဖြစ်တာ ဘာမှမဆိုင်ဘူး။ ကိုယ့်အကြောင်းနဲ့ ကိုယ်ဖြစ်တာ။

ခေါင်းကို ရှုပါဆိုတော့ ခေါင်းဆိုတဲ့ သညာကို ဖျောက်လိုက်။ ခေါင်းမရှိဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ စိတ်ကိုတော့ ဒီနေရာမှာထား၊ အဲဒီနေရာမှာ ဖြစ်နေတဲ့သဘောတရားတွေပူချင်ပူမယ်၊ အေးချင်အေးမယ်၊ လှုပ်ရှားချင် လှုပ်ရှားမယ်၊ ရုပ်ဆိုတာရှိတယ်၊ ရုပ်ဆိုတာ မနေ့က ပြောပြီးပြီ၊ ရုပ်ဆိုတာ ဓာတ်ကြီးလေးပါး အခြေခံပြီးတော့ ပူတဲ့သဘောတရား ရှိတယ်၊ အေးတဲ့

သဘောတရား ရှိတယ်၊ တောင့်တဲ့တင်းတဲ့ သဘောတရားရှိတယ်၊ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ အာပေါ လေးပါးရှိတယ်၊ ကာယသမ္မဿဝေဒနာ အားဖြင့် သိနိုင်တယ်၊ ပထဝီကိုသိနိုင်တယ်၊ တေဇောကိုသိနိုင်တယ်၊ ဝါယောသိနိုင်တယ်၊ အာပေါ သဘောတရားကို မသိနိုင်ဘူး၊ ဖွဲ့စည်းတယ်ဆိုတာ အင်မတန် သိမ်မွေ့တော့ ရုပ်အနေနဲ့ ကာယသမ္မဿ ဝေဒနာအနေနဲ့မပေါ်ဘူး။ အဘိဓမ္မာသင်ထားတဲ့ လူတွေ သိတယ်။

ရုပ်ဆိုတာက အစိုင်အခဲကို မြင်ရင် မဟုတ်သေးဘူး၊ ရုပ်ကိုမြင်ရမှာ ဘယ်လိုသဘောတရား အနေနဲ့မြင်ရမလဲဆိုရင် သူ့ရဲ့သဘော လက္ခဏာမျိုး မြင်ရမယ်၊ အစိုင်အခဲကိုမမြင်ရဘူး၊ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်မရှိဘူး၊ ပညတ်ကတော့ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်ရှိတယ်၊ အစိုင်အခဲ ရှိတယ်၊ ဒီဟာ ခုပြောနေတဲ့ ကက်ဆက်ဟာ အစိုင်အခဲကြီး၊ ပညတ်သဘော၊ ပရမတ်သဘောဆိုရင် ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော၊ လေးပါး ဖွဲ့စည်းထားတာမြင်ရမယ်၊ မိမိခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ အာရုံစိုက်ထားရင် ဒီသဘောလေးတွေ ပေါ်လာရင် ဘာကြောင့် ပေါ်လာတာ တုန်း၊ သမာဓိအားမပါရင် ဝိပဿနာမဖြစ်ဘူး။ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား၊ သမာဓိအားနဲ့ ပေါ်လာတော့ ရှုဖို့ အကွက်ကလေး ဖော်ပေးလိုက်သလိုပေါ့၊ သမာဓိအားကောင်းတော့ ပူတယ်၊ အေးတယ်၊ တောင့်တယ်၊ တင်းတယ်၊ လှုပ်ရှားတယ်ဆိုတဲ့ တစ်ခုခုကိုယ်က သိလာတယ်၊ သိလာရင် ပူတယ်၊ အေးတယ်၊ တောင့်တယ်၊ တင်းတယ်၊ လှုပ်ရှားတယ်ဆိုတဲ့သဘောတရားသည် ရုပ်တွေရဲ့ သဘော တရားပဲ။ မြတ်စွာဘုရားက “ဣတိရူပံ” တဲ့၊ အဲဒီလို ပူတာ၊ အေးတာ၊ တောင့်တာ၊ တင်းတာ၊ လှုပ်ရှားတာလေးတွေ၊ ရုပ်လို့ မှတ်လိုက်ပါ။

ဓမ္မစကြာသုတ်တို့၊ အနတ္တလက္ခဏာသုတ်တို့၊ ဖတ်ဖူးတယ် မဟုတ်လား၊ ကိုယ်လည်း အလွတ်ရတယ်မဟုတ်လား၊ ရုပ်တွေကို ပူတဲ့အေးတဲ့ သဘောတရားတွေနဲ့ သုံးသပ်ကြည့်ပါတဲ့၊ ပူတာလေးတွေ ပေါ်မှာ စိတ်ကလေး ညွတ်ပြီး၊ သုံးသပ်ကြည့်၊ ဒီပူတာလေးဟာ ငြိမ်မနေဘူး၊ လှုပ်ရှားနေတယ်၊ ပြောင်းလဲနေတယ်၊ ပူတာပိုပြီးပူချင်ပူမယ်၊ အေးချင်အေးမယ်၊ ဒါမှမဟုတ် လှုပ်ရှားတဲ့သဘောတရား ဝင်ချင် ဝင်လာမယ်၊ အဲဒါတွေကိုရုပ်တဲ့၊ အဲဒီရုပ်ကို သေသေချာချာ သုံးသပ်ကြည့်ရင် ဒီရုပ်ဟာ မမြဲဘူး၊ ဖောက်ပြန်တဲ့ အမူအရာ ရှိတယ်၊ ပြောင်းလဲတဲ့အမူအရာတွေရှိတယ်၊ အဲဒီလိုပြောင်းလဲတဲ့ ဝိပရိကာ

မရှိတဲ့အတွက်ကြောင့် “ရူပံအနိစ္စံ”တဲ့၊ မြတ်စွာဘုရားက အနိစ္စလား၊ နိစ္စလား? ရဟန်းများအား မေးတဲ့အခါ ရဟန်းတွေက အနိစ္စဘန္တေ၊ မမြဲပါဘုရား၊ ဒါကို ဘာဝနာမယဉာဏ်နဲ့သိပြီးဖြေတာ “ရုပ္ပတိတိရူပံ”တဲ့၊ **ရုပ္ပတိတိ** - ဖောက်ပြန်တဲ့ သဘောအမူအရာ ရှိခြင်းကြောင့် ရူပံရုပ်လို့ ခေါ်တယ်၊ အဲဒီရုပ် အမြဲဖောက်ပြန်နေတယ်၊ တည်ငြိမ်တဲ့သဘောမရှိဘူး၊ အဲဒီလို ရုပ်သဘော တရားကို ဉာဏ်ထဲထင်ထင်ရှားရှားမြင်လာပြီ၊ ဉာဏ်တွေ့ သိပြီ၊ ကိုယ်တွေ့လည်း သိပြီ။ ရုပ်ပူတဲ့၊ အေးတဲ့သဘောတရားတွေဟာ၊ ပူတယ်လို့ သိတာ ဘာကြောင့်တုန်း၊ နာမ်ကြောင့် သိတယ်၊ နာမ်က ဘယ်လို သိတုန်း၊ ခံစားလို့သိတာ၊ ပူတာကို ပူတယ်လို့ ခံစားလိုက်လို့သိတာ၊ ခံစားမှုက တစ်ဆင့် ဒါပူပါကလား၊ ခံစားမှုနာမ်က သိတာ၊ ရုပ်ကမသိဘူး။

သူ့ဟာသူ ဖောက်ပြန်နေတာပဲ ပူချင် ပူမယ်၊ အေးချင်အေးမယ်၊ တောင့်ချင် တောင့်မယ်၊ တင်းချင် တင်းမယ်၊ ဒါပေမယ့် ရုပ်နာမ်တွဲနေတော့ ရုပ်ကပူတဲ့ သဘောတရားတွေကို ကာယသမ္မဿ ဝေဒနာကြောင့် သိလိုက်တာက ခံစားမှုအားဖြင့် ဝေဒနာအားဖြင့်သိတာ၊ သိမှုလေးဟာ ရုပ်ပေါ်မှာမှီပြီး ဖြစ်တာ၊ ရုပ်ပူရင် ပူတယ်လို့ သိတယ်၊ ရုပ်တင်းရင် တောင့်ရင် သူကတင်းတယ်၊ တောင့်တယ်လို့ သိတယ်၊ ကိုက်တယ်၊ ခဲတယ်၊ ထုံတယ်၊ ကျင်တယ်ဆိုရင် ခံစားမှုသဘောအားဖြင့် သိတယ်၊ ရုပ်ကပူတော့ နာမ်က ပူတယ်လို့ သိတယ်၊ ပူတဲ့ရုပ်က ဖြစ်ပြီးပျက်ရင် နာမ်ဆိုတဲ့သိမှုကလည်း သိပြီး ပျက်တယ်၊ ဒါကြောင့် ရုပ်နဲ့နာမ်ကလည်း အနိစ္စပဲ၊ မြဲတာ မဟုတ်ဘူး၊ ရုပ်နာမ် အနိစ္စပဲလို့ အဲဒီလို ဉာဏ်မျိုး သိမှုလေးဖြစ်လာမှ **ဝိပဿနာဉာဏ်** ဖြစ်တယ်။

သတိထားရမှာက ဒီနေရာက ရှုလိုက်လို့ ခေါင်းကြီးက ပူနေပါလား ဆိုရင် **ဝိပဿနာ မဟုတ်တော့ဘူး၊ ပညတ်ကို ရှုနေတာ၊** ပူတဲ့ သဘော တရား ပဲလို့ သိရင် ရုပ်သဘောတရားကို မြင်နေပြီ၊ ပညတ်ကွာသွားပြီ၊ ဒါမှ ဝိပဿနာ ပရမတ်တရား၊ **ပရမတ်** ဆိုတာ- စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ ယခုရုပ်ကို တွေ့ပြီမဟုတ်လား၊ တိုက်ရိုက် တွေ့တာ၊ ပူတာကို တိုက်ရိုက်တွေ့တယ်၊ လှုပ်ရှားတာလည်း တိုက်ရိုက် တွေ့တယ် မဟုတ်လား၊ တည့်တည့်ကြီးတွေ့တာ ဒါရုပ်ဆိုတာ ကိုယ်က သိနေပြီ၊ ဘယ်သူလာပြီး ဒါရုပ်မဟုတ်ပါဘူးလို့ ပြောရင် ယုံဦးမလား၊ အဲဒါ **ဘာဝနာမယဉာဏ်**၊

ဧကန်အမှန်သိတဲ့ဉာဏ်၊ ဒီဉာဏ်မျိုးနဲ့ ဝိပဿနာရှုတာ၊ ရုပ်တွေရဲ့ သဘောတရားတွေလည်း ကိုယ်က သိတယ်၊ သိတော့ ကိုယ်က ပထမဦးဆုံး ဝိပဿနာအဆင့်မှာ ဘာကို ကွဲပြားရမလဲဆိုရင်၊ ရုပ်နဲ့ နာမ်ကို ကွဲပြားရမယ်၊ ယခုကိုယ်လည်း ရှုခဲ့ပြီ၊ ရုပ်နာမ်ကွဲကွဲပြားပြား သိပြီ မဟုတ်လား၊ နာမ်က ရုပ်ပေါ်မှာ တည်ပြီးတော့၊ ခံစားမှုအားဖြင့်သိတယ်၊ ရုပ်နာမ်ပဲ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရှိတယ်၊ လက်ဆိုတာ မရှိဘူး၊ ခြေထောက်ဆိုတာ မရှိဘူး၊ ကျောဆိုတာ မရှိဘူး၊ သို့သော် ဆရာတို့က ပိုင်းပိုင်းရှုဆိုတာ ဒီလိုပဲ - ပညတ်နဲ့ ပြောရတာ။

ဥပမာ- ခေါင်းမှာ ပူတယ်၊ ပူတဲ့သဘောက ပရမတ်သဘောတရား၊ ဘယ်တော့မှ မဖောက်ပြန်ဘူး၊ ခေါင်းမှာ ပူတာနဲ့ ခြေထောက်မှာ ပူတာ ဘာခြားနားလည်း၊ ပူတာက ပူတာပဲ မဟုတ်လား၊ မပြောင်းလဲဘူး၊ ပူတဲ့သဘောတရားက ကိုယ့်မှာပူပူ၊ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာပဲ ပူပူ၊ ပြောင်းလဲသလား၊ မပြောင်းလဲဘူး၊ အေးရင်လဲ ဒီအတိုင်းပဲ၊ လှုပ်ရှားရင်လဲ ဒီအတိုင်းပဲ၊ ပထဝီဆိုတဲ့ သဘောက တောင့်မယ်၊ တင်းမယ်၊ ခြေထောက်မှာ ဖြစ်လာမယ် ဆိုပါတော့၊ ကြာကြာထိုင်တာ (၄၅) မိနစ်၊ (၁) နာရီဆိုရင် သူငယ်လေး တစ်ယောက်က ပြောတယ်၊ ဘာမှမဖြစ်ဘူး၊ တစ်နာရီကျော်လောက် ကျတော့ သပ်ကြီးလျှိုထားသလို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဝေဒနာတွေဖြစ်လာတယ်၊ ကိုယ်ကဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး၊ သူ့ဘာသာသူ ဖြစ်လာတာ၊ ခြေထောက်ကြီး တောင့်နေတယ်၊ ပေါင်ကြီးတောင့်နေတယ် ဆိုပြီး မှတ်လိုက်ရင် ပညတ်သဘော တရားပဲ၊ ပထဝီလွန်ကဲနေလို့ ဒီလိုတောင့်တယ်၊ တင်းတယ်၊ တေဇောလွန်ကဲရင် ပူမယ်၊ အေးမယ်၊ ဝါယောလွန်ကဲရင်၊ လှုပ်ရှားမယ်၊ ဒီခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးမှာ ရုပ်သဘောတရား နာမ်သဘောတရားပဲ ရှိတယ်၊ ဘယ်နေရာပဲရှိရုံ လွန်ကဲလာတဲ့တစ်ခုခုက ထင်ရှားလာမယ်၊ တစ်ခါတလေ တချို့ နေရာတွေမှာ ဘာမှမလွန်ကဲတော့ မသိသလို ဖြစ်နေတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ရုပ်သဘော တရား၊ နာမ်သဘောတရား မရှိတဲ့နေရာ မရှိဘူး၊ ရှိနေတာပဲ။

သူ့ဟာသူ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့လေး ဖြစ်နေတာပဲ၊ သမာဓိအားက နည်းတော့ မပေါ်ဘူး၊ အဲဒီနေရာမှာ သမာဓိအားကောင်းကောင်းနဲ့ ပြန်စိုက် ရင် သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့လေး တွေ့ချင်တွေ့မယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးမှာ ရုပ်ကလာပ်လေးတွေ အပြည့်ရှိတယ်၊ ရုပ်ကလာပ်လေးတွေ အပြည့်ရှိရင် ရုပ်ကလာပ်လေးတွေဟာ ဘယ်လောက် သေးလဲဆိုရင်၊ တစ်နေ့က ပြောခဲ့ပြီး၊

အလွန်သေးငယ်တဲ့ အသေးငယ်ဆုံး ဖြစ်တဲ့ရုပ်ကလာပ်ထဲမှာ ပထဝီ၊တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာဆိုတဲ့ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်ပါတယ်။ ဒီခန္ဓာကိုယ် တစ်ခုလုံးဟာ ကုဋေပေါင်းများစွာ ရုပ်ကလာပ်လေးတွေ၊ ယခုပြောနေကြတဲ့ (အလက်တွန်)တို့ ဘာတို့ဆိုတာက နောက်ထပ်ခွဲလို့ ရသေးတယ်။ အသေးဆုံး ရုပ်ကလာပ် ဆိုပေမယ့် သူ့သတ္တိတွေက အကုန်ရှိတယ်။ ပထဝီချည်းနေလို့ မရဘူး၊ အပေါချည်းနေလို့ မရဘူး၊ ဝါရောချည်း နေလို့ မရဘူး၊ တေဇောချည်း နေလို့မရဘူး၊ တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်၊ တစ်ပြိုင်နက်ပျက်၊ တစ်ခုကိုတစ်ခု အညမညသဘောတရားရှိတယ်။ အတူတကွဖြစ်တယ်။ အတူတကွပျက်တယ် ဆိုတဲ့သဘောတရားတွေရှိတယ်။

ဒါကြောင့် ဒီရုပ်ကလေးတွေဟာ ဘယ်လောက်ပဲသေးငယ်သော်လည်း သူ့မှာ သူ့သဘော တရား ရှိနေတယ်။ ပူတာကို ပူတယ်လို့သိတာက အကြည်ဓာတ်၊ ကာယံသမ္ပဿ ဝေဒနာအားဖြင့် ပူတာကို ပူနေတဲ့သဘောတရား လွန်ကဲနေရင် ပူတာကို သိတယ်။ သို့သော်လည်း လေးပါးလုံးပါတယ်။ တေဇောဆိုပါတော့ တေဇောဆိုတဲ့ မီးဓာတ်ဟာ၊ ပထဝီမပါဘူးလား၊ မီးကို ရိုက်လိုက်ရင် ဖုန်းဆိုမြည်သွားတာ၊ အမာခံရှိလို့၊ သို့သော်လည်း မီးက တေဇောဓာတ်လွန်ကဲနေတာ၊ အာပေါဆိုတဲ့ ဖွဲ့စည်း တာလဲပါတယ်။ ဝါယော မပါဘူးလား၊ မီးဟာ အငြိမ်မနေဘူး၊ ဓာတ်လေးပါးလုံးပါတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ အကြည်ဓာတ်မရှိတဲ့နေရာဟာ ဆံပင်နဲ့လက်သည်း အကြည်ဓာတ်မရှိဘူး၊ ဒါကြောင့် ဆံပင်ညှပ်ရင် နာလား မနာဘူး၊ ခံစားမှုမရှိဘူး၊ လက်သည်းလှီးတော့ နာလား၊ မနာဘူး၊ ခံစားမှုမရှိဘူး၊ လက်သည်းလှီးတော့ နာလား၊ မနာဘူး၊ ခံစားမှုမရှိဘူး၊ ကျန်တဲ့နေရာတွေ အကြည်ဓာတ် ရှိတယ်။ ရုပ်ကလာပ်တွေ အပြည့်၊ ဒီရုပ်ကလာပ်လေးတွေက ခုနပြောတဲ့ သဘော တရားနဲ့ သူရှိန်ရှိန်သုတ်သုတ်၊ လှုပ်လှုပ်ရွရွ ခဏမစဲ တသံသံ၊ ဖရိုဖရဲပြိုကွဲ ပျက်စီး၊ လောင်ကျွမ်းပျက်စီးတာတွေ ရှိတယ်။ ရှိနေတော့ အနိစ္စလက္ခဏာတွေ ရှိနေတယ်။

ပထမ ရုပ်နာမ်ကွဲဖို့ အရေးကြီးတယ်။ ရုပ်နာမ်ကို ကွဲကွဲပြားပြား သိပြီးတဲ့နောက်၊ ရုပ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားပေါ်မှာ ပူတာ၊ အေးတာ၊ တောင့်တာ၊ တင်းတာ၊ လှုပ်ရှားတဲ့ပေါ်မှာ ပူတာ၊ အေးတာ၊ တောင့်တာ၊ တင်းတာ၊ လှုပ်ရှားတဲ့အခါ အဲဒီအပေါ်မှာ ရှုလို့ရှိရင် သူ့ရဲ့လက္ခဏာက

ဘာလဲ၊ ~~အနိစ္စမမြဲဘူး~~ အနိစ္စမမြဲဘူး၊ မမြဲတော့၊ မမြဲဘူးလို့ မှတ်လိုက်၊ ရုပ်ပေါ်မှာ သုံးသပ်၊ ခုနပူတာလေးဟာ တည်ငြိမ်မှု ရှိသလား၊ မရှိဘူး၊ ဖောက်ပြန်တဲ့ သဘောတရားရှိတယ်၊ ဒါကြောင့်မို့ “ရုပ် အနိစ္စ” တဲ့၊ ရုပ်ကမမြဲဘူး၊ အဲဒီလိုသိရမယ်၊ ရုပ်ရဲ့သဘောတရား ခန္ဓာထဲမှာ ပေါ်တယ်၊ ပေါ်တာကို ခံစားမှုအားဖြင့် နာမ်ကသိတယ်၊ အဲဒီပေါ်တာကို သုံးသပ်ကြည့်တဲ့အခါ ရုပ်သဘောတရား တွေမမြဲပါလား၊ အနိစ္စ လို့သိတာ၊ ဉာဏ်ကသိတာ၊ ရုပ်လက္ခဏာက အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ သို့သော် အနိစ္စကို ထင်ထင်ရှားရှား ကွဲကွဲပြားပြား သိအောင်ရှု၊ အနိစ္စ သိပြီးရင်၊ ဒုက္ခအလိုလို သိလာမယ်၊ မမြဲလို့ ဆင်းရဲတယ်၊ ပူတယ်၊ အေးတယ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားတွေ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ဒါတွေပဲရှိပါလား၊ ငါမပူနဲ့ ဆိုလို့ရလား မရဘူး၊ မအေးနဲ့ဆိုလို့ရလား မရဘူး၊ ဒီကတင်းတယ် တောင့်တယ်၊ မတင်းနဲ့ မတောင့်နဲ့လို့ ဆိုလို့ရလား၊ မရဘူး၊ အဲဒီတော့ အစိုးရသလား၊ ရုပ်သဘော တရားတွေပေါ် အစိုးရသလား၊ ကိုယ်လိုသလို ဖြစ်သလား၊ မဖြစ်ဘူး၊ မဖြစ်တော့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တပေါ့။

အခုရှုမှာ အနိစ္စကို ပိုပြီး ထင်ထင်ရှားရှားသိအောင်ရှု၊ ဒုက္ခနဲ့ အနတ္တ အလိုအလျောက်သိလာမယ်၊ အနိစ္စရှု ရုပ်တွေနာမ်တွေဟာ မမြဲပါလား၊ အနိစ္စလို့ ကိုယ်ကသိနေတာ ဉာဏ်၊ ဉာဏ်ဆိုတာ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ အင်မတန် အဖိုးတန်တယ်၊ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ်နဲ့ ယှဉ်ပြီး၊ ကုသိုလ်မှာ အကြီးဆုံး၊ ရုပ်၊ နာမ် သဘောတရားကို သိနေတယ်၊ လက္ခဏာကို သိတဲ့ဉာဏ်က အနိစ္စ၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်၊ အနိစ္စဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဆိုတာ တခြားမဟုတ်ပါဘူး၊ ဝိဇ္ဇာဆိုတာ အနိစ္စကို သိတဲ့ဉာဏ်သည် ကုသိုလ်စိတ်၊ ဒီထဲမှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ မပါဘူး၊ အဲဒီတော့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်၊ အနိစ္စလို့ တစ်ခါသိ၊ ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တယ်၊ အာနာပါနတုန်းက ထွက်လေ ဝင်လေ သိရင် ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တယ်၊ နိဝရဏတရားတွေဝင်တယ်ဆိုရင် အကုသိုလ်စိတ်မဟုတ်ဘူးလား၊ အနိစ္စလက္ခဏာကို ကြည့်ပြီး မမြဲဘူးလို့ ကိုယ်က သိတဲ့ ဉာဏ်ထဲမှာ မှတ်လိုက်ရမယ်။

ရှုဖို့ အကွက်ကလေးတွေ သမာဓိအားနဲ့ ဖော်လိုက်တယ်၊ ပေါ်လာတဲ့ အခါမှာ ကိုယ်က သုံးသပ်ရမှာက ဒါတွေဟာ ရုပ်ပဲ၊ ပူတာ၊ အေးတာ၊

တောင့်တာ၊ တင်းတာ ရုပ်သဘောတရားပဲ။ ဧကန်အားဖြင့် အနိစ္စလား၊ နိစ္စလား?၊ အနိစ္စလို့ ကိုယ်က သုံးသပ်လိုက်တာက ဉာဏ်၊ နာမ်သဘောတရားကို သိတယ်။ ရုပ်ကလဲ ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်တယ်။ နာမ်ကလဲ သိပြီးရင် ပျက်တယ်။ ဒီဟာတွေက အနိစ္စလို့ မမြဲဘူးဆိုပြီး ခေါင်းထဲဝင်သွားတယ်။ ဝိပဿနာဆိုတာ ဒါပဲ။

ဒါတော့ ကိုယ်ကရှုရင် ပညတ်ကို ပျောက်ပါစေ၊ ထိုင်တာကြာတော့ တောင့်လာတယ်။ တင်းလာတယ်။ အဲဒီမှာ ငါနာတယ်ဆိုရင် ပညတ်၊ ဝိပဿနာ မဟုတ်ဘူး။ လမ်းမှန်တွေ ဖြစ်အောင် မှန်တဲ့လမ်းပေါ် တင်ပေးနေတယ်။ လက်တွေ့အားဖြင့် နှလုံးသွင်းရမယ်။ အဲဒီလို ဝိပဿနာ ရှုသွားရင်၊ ငါဆိုတာ ပျောက်သွားပြီး၊ နောက်ဆုံးကြတော့ ခန္ဓာကိုယ် တစ်ခုလုံး၊ ပျောက်နေမယ်။ ဘာတွေရှိလဲ၊ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ၊ ရှိန်းရှိန်း သုတ်သုတ် လှုပ်လှုပ် ရွရွ ခဏမစဲ၊ တသဲသဲ၊ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီး လောင်ကျွမ်း ပျက်စီးတာတွေကို တွေ့ရမယ်။ တစ်ခါတလေကြလို့ရှိရင်၊ ပိုင်းပိုင်း ရှုတော့ နေရာမလပ် ရှိတာ တွေ့ရမယ်။ တစ်ကိုယ်လုံး ဘာမှ မကျန်ဘူး။ ပေါ်တဲ့နေရာ လိုက်ရှုရင်၊ ဒီနေရာပေါ်လိုက်၊ ပျောက်လိုက် ရှုလိုက်၊ နောက်တစ်နေရာ ပေါ်လိုက်၊ ပျောက်လိုက်၊ ရှုလိုက်၊ လိုက်တမ်း ပြေးတမ်း ကစားသလို ဖြစ်တတ်တယ်။ မပေါ်တဲ့အခါ ကျလို့ရှိရင် ဪ ဪ ဒါ မပေါ်ဘူး။ ရုပ်သဘော နာမ်သဘောကတော့ ရှိတယ်။ သို့သော် အနည်းဆုံးကတော့ အာရုံစိုက်ထားတဲ့ စိတ်ကလေးကတော့ သိပြီး ပျက်သွားတယ်။ သူလဲ အနိစ္စပဲ။ ပြန်ရှု ခုနမပေါ်တဲ့ နေရာမှာ ပြန်ရှုတော့ ပေါ်လာရော၊ မပေါ်တာကို စိုးရိမ်ခြင်း ကြောင့်ကြခြင်းမရှိနဲ့ ရုပ်ရဲ့ ပရမတ်သဘောကို မြင်အောင် ထင်အောင်ရှု၊ ပညတ်ကို ပျောက်ပြီးရှု၊ ဒါ ဝိပဿနာပဲ။

ဒီနေ့တော့ တော်တော်လေး အချိန်ကြာသွားပြီ။ မနက်ဖြန်မှာ ဆက်ပြီး လိုတာလေးတွေ ဖြည့်စွက် ဟောမယ်။ ရှုပုံရှုနည်း သိအောင် ပြော ပြတာ၊ ဝေဒနာဆိုတာ သုံးမျိုးရှိတယ်။ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပက္ခာဝေဒနာရှိတယ်။ အထူးသဖြင့်က သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ရှိတယ်။ ဝေဒနာဆိုရင် ဒုက္ခဝေဒနာမှ ဝေဒနာလို့ ထင်နေတာ၊ မဟုတ်ဘူး။ သုခဝေဒနာ ရှိတာပဲ။ သုခ ဝေဒနာလည်း အနိစ္စပဲ။ ရှုပါ။ ဒုက္ခဝေဒနာ ပေါ်ရင်လဲ

အနိစ္စဘဲရူ၊ ဝေဒနာပေါ်မှာ ကြိုက်တယ်၊ မကြိုက်တယ်ဆိုတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဝေဒနာကို သုခဝေဒနာကို လိုချင်ပြီး ကြိုက်ပြီး ဒီအတိုင်းလေးများ ရှုရရင်၊ ဘယ်လောက်များ ကောင်းလိုက်မလဲ၊ တောင့်တ လိုက်သေးတယ်၊ ဒုက္ခ ဝေဒနာပေါ်လာတော့ ဒါတွေမလိုချင်ဘူး၊ ဘာလို့ နာကျင်တာတွေ ပေါ်လာရတာလဲ၊ သူ့အကြောင်းနဲ့သူ ပေါ်တာပေါ့။ နောက်မှ အကျိုးတရား၊ အကြောင်းတရားတွေ ဆက်ပြီး ဟောပြမယ်၊ အရေးကြီးတာက ဝေဒနာ ပေါ်မှာကြိုက်တယ်၊ မကြိုက်တယ် သဘောမထားဘဲ ဝေဒနာဆိုတာ ခံစားမှု တစ်ရပ်ပဲလို့ ရှုပါ၊ ငါမပါဘဲ ရှု၊ ရှုရင်ပိုပြီး သည်းခံနိုင်တယ်။ တရား အားထုတ်တယ်ဆိုတာ ပညာနဲ့ယှဉ်ပြီး သည်းခံရမယ်။ ဆက်ပြီး ကြိုးစား ကြည့်

(သာဓု-သာဓု-သာဓု)

* * *

ဆဋ္ဌမနေ့

ဒီနေ့ ဝိပဿနာတရား ပွားများအားထုတ်တာ ဒုတိယမြောက်နေ့ ဖြစ်သွားပြီ။ ဒုတိယမြောက်နေ့ဆိုရင် အနည်းဆုံးကတော့ ရုပ်သဘော၊ နာမ် သဘောတွေကို ရှင်းလောက်ပြီ။ ပညတ်ကို ခွာပြီး ပရမတ်တရားကို ရှုတယ်။ ပရမတ်တရားဆိုတာ ရုပ်နာမ်သဘောတရားကို ခေါ်တယ်။ ခန္ဓာထဲ ဉာဏ်သွင်းပြီးတော့ ပရမတ်တရားကို ရှုတဲ့အခါကြရင် သမာဓိအားနဲ့ ရှာရမယ်။ အဲဒီတော့ သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတာ ကောင်းစွာဆင်ခြင်ခြင်း၊ ဝိပဿနာ ရှုတာပဲ။ ဘယ်ပေါ်မှာဆင်ခြင်လဲ။ ရုပ်နာမ်သဘောတရားပေါ်မှာ ဆင်ခြင် တယ်။ ရုပ်နာမ်သဘောတရားဆိုတာ ဘယ်မှာရှိလဲ။ မိမိရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ရှိတယ်။ ဒါတွေကိုမမြင်အောင်က ပညတ်က ဖုံးထားတယ်။ **ပညတ်ဆိုတာက ငါ၊ ငါဆိုတာ ပညတ်၊ ငါကဖုံးထားလိုက်တယ်။** ပရမတ်တရားကိုမမြင်အောင် ပုံပန်းသဏ္ဌာန်နဲ့ ဖုံးထားလိုက်တယ်။ အခေါ်အဝေါ် နဲ့ ဖုံးထားလိုက်တယ် ဒါ ခေါင်းပဲ၊ ခြေပဲ၊ လက်ပဲ၊ ကျောပဲ။ အဲဒါတွေက ပညတ်တွေ ခန္ဓာကိုယ်ထဲ ဉာဏ်သွင်းပြီး၊ ရှုတဲ့အခါကြတော့ အဲဒီအခေါ် အဝေါ်နဲ့

ပုံပန်းသဏ္ဌာန်တွေကို ခွာပစ်လိုက်ရမယ်၊ ခွာလိုက်တော့မှ ဒီခန္ဓာထဲမှာ လာတွေ့တယ်။

တွေ့တာ ဘယ်လိုရှာလဲဆိုတော့ သမာဓိအားနဲ့ စူးစူးစိုက်စိုက် ဦးထိပ် ငယ်ထိပ်ကို ရှုခိုင်းလိုက်တယ်။ ကိုယ်က စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုလိုက်တဲ့အခါ သမာဓိအားကောင်းတော့ ဘာပေါ်လာသလဲဆိုရင် ရုပ်သဘော တရားတွေကို ခံစားမှုအားဖြင့် သိလာတယ်။ ရုပ်သဘောတရားတွေက ဘာလဲဆိုတော့ ပူတဲ့အေးတဲ့ သဘောတရား၊ မာတဲ့၊ ပျော့တဲ့ သဘောတရား၊ နောက်ပြီးတော့ လှုပ်ရှားတယ်၊ ထောက်ကန်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောတရား၊ ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော၊ အာပေါဆိုတာ ရှုလို့မရဘူး၊ အင်မတန် သိမ်မွေ့ လွန်းတယ်။ ထင်ထင်ရှားရှား ရှုနိုင်တဲ့ ရုပ်သဘောတရားကတော့ ပထဝီဓာတ်ကို ရှုလို့ရတယ်၊ တေဇောဓာတ်ကို ရှုလို့ရတယ်၊ ဝါယောဓာတ်ကို ရှုလို့ရတယ်။ အဲဒီသဘောတရားတွေဟာ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးမှာ ရုပ်ကလာပ်တွေ ရှိနေတယ်။ ရုပ်ကလာပ်တိုင်းမှာ ဒီသဘောတရားတွေ ရှိတယ်။ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုမှာ ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ ဆိုတဲ့ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်ရှိတယ်။ ဘယ်လောက်ပဲ သေးငယ်သေးငယ် ဒီသဘောတရား တွေ ရှိတယ်။ ဒီဟာတွေ သိန်း သန်းကုဋေ စုပေါင်းလိုက်မှ သန်း၂ သန်းဖျားလောက်ဖြစ်တယ်။

အဲဒီအခါကြရင် ကိုယ်က အစိုင်အခဲလေးတွေ သွားမြင်တယ်။ သို့သော်လည်း ဘယ်လောက်ပဲ သေးငယ်တဲ့ ရုပ်ကလေး ရှိပေမယ့်လို့ ဒီသဘောတရားလေးတွေက အကုန်ရှိတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ စုပေါင်း ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ ရုပ်ကလာပ် နေရာလေးမှာ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် မတူဘူး၊ တစ်ယောက်က တင်းတဲ့ သဘောတရားသိရင် ဒါဟာ ပထဝီလွန်ကဲလို့၊ ပထဝီလွန်ကဲရင် တင်းတဲ့ သဘောတရား၊ တေဇောလွန်ကဲရင် အေးတဲ့ပူတဲ့ သဘောတရား၊ ဝါယော လွန်ကဲရင် လှုပ်ရှားတဲ့ သဘောတရား၊ ထောက်ကန်တဲ့ သဘောတရား၊ ဒီသဘောတရားတွေကို ခံစားမှုအားဖြင့် သိလာတယ်။ အဲဒီတော့ ရုပ်သဘောတရားတွေကို ခံစားမှုအားဖြင့် နာမ်ကသိတယ်။ ခန္ဓာငါးပါးရှိတယ်။ အတိုချုပ်လိုက်ရင် ရုပ်နာမ် ခေါ်တယ်။ ခန္ဓာငါးပါးမှာ ရုပ်က တစ်ပါးပဲရှိတယ်။ နာမ်ခန္ဓာက လေးပါးရှိတယ်။ **ဝေဒနက္ခခန္ဓာ** ခံစားတဲ့ သဘောတရား၊ **သည့်က္ခန္ဓာ** မှတ်သားတဲ့ သဘောတရား၊ **သင်္ခါရက္ခန္ဓာ**တဲ့။

ဒီနေရာမှာ စေတနာကို အကြောင်းပြုပြီး ပေါ်လာတဲ့ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဆိုတဲ့စေတသိက်တရားတွေ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာဆိုတာ သိမှုသက်သက်၊ အဲဒီလေးခုဟာ အတူတကွ ဖြစ်ပြီး အတူတကွ ပျက်တယ်၊ သိမှုလေးဟာ ဒီထဲအကုန်ပါတယ်၊ မြင်တဲ့ရူပါရုံပေါ်မှာ ဘာတွေဖြစ်လာလဲ၊ ကြိုက်တယ်၊ မကြိုက်တယ်၊ ကောင်း တယ်၊ မကောင်းဘူးဆိုတာ အကုန်ပါလာတယ်၊ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးက သူဟာ သိမှုပဲ၊ အဲဒီတော့ ရုပ်နာမ်ဆိုတာကိုက တရစပ် ရှုလိုက်တဲ့အခါကြတော့ အမှန်ရှိတဲ့ ပရမတ်တရားပဲကျန်တယ်၊ ပရမတ် တရားက ဘာလဲ၊ ရုပ်နာမ် သဘောတရားပဲ၊ ခန္ဓာထဲမှာ ကျန်တယ်၊ ရုပ်နာမ် သဘောတရားပဲ ရှိတယ်၊ ဒီပြင် သဘောတရားဘာမှမရှိဘူး၊ ပညတ်ကို မဖျောက်ရင်တော့ ငါဆိုတာ ရှိတယ်လို့ထင်တယ်၊ ပညတ်ပျောက်ရင်တော့ ရုပ်နာမ်ပဲရှိတယ်၊ အဲဒီတော့ ရုပ်နဲ့ နာမ်ကွဲဖို့ အရေးကြီးတယ်၊ ရုပ်နာမ်မကွဲဘဲ ဝိပဿနာရှုလို့ မရဘူး၊ ရုပ်နဲ့နာမ်ကွဲရမယ်။

ခန္ဓာထဲမှာ သမာဓိအားနဲ့ ကြည့်တဲ့အခါ ရုပ်သဘောတရားတွေ ပူတယ်၊ အေးတယ်၊ တောင့်တယ်၊ တင်းတယ်၊ လှုပ်ရှားတယ်၊ တစ်ခုခု တွေ့လို့ရှိရင် ဒီဟာတွေဟာ ရုပ်ပဲ၊ အဲဒီတော့ ရုပ်တွေကို ကိုယ်က သိတာက ဘယ်လိုသိတုန်း၊ ခံစားမှုအားဖြင့် သိတယ်။ ပူတာရုပ်၊ သိတာက နာမ် အဲဒီတော့ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ရုပ်နဲ့ သိမှု ဒါပဲရှိတယ်၊ ဒီပြင် ဘာမှမရှိဘူး၊ ပညတ်ကို ဖျောက်ပြီး ပရမတ်ကို ရှုနိုင်ရင် ရုပ်နာမ်ကွဲပြားကွဲပြားသွားတယ်၊ ဒီပေါ်မှာ သုံးသပ်ကြည့်တဲ့အခါကြတော့ သူဟာ အမြဲပြောင်းလဲနေတဲ့ သဘောတရား ရှိတယ်၊ ဝိပရိဏာမ သဘောနဲ့ မြဲတယ်ဆိုတာ မရှိဘူး၊ ခုနပြောတဲ့ ပူတာတွေရင် သူက ရိန်ရိန်၊ ရိန်ရိန်နဲ့ အမြဲ ပြောင်းလဲ နေတယ်၊ ပြောင်းပြောင်းသွားတယ်၊ ဒါကြောင့် သူ့ကို မမြဲတဲ့အတွက်ကြောင့် အနိစ္စပဲ၊ ရုပ်တို့ရဲ့ လက္ခဏာက အနိစ္စ၊ သဘောတရားသိပြီးတဲ့အခါ ရုပ်လက္ခဏာက ဖောက်ပြန်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်တယ် ပျက်ပြီးရင် ဖြစ်တယ်၊ မမြဲတဲ့ သဘောတရား သူ့မှာရှိတယ်၊ အဲဒါကို ကိုယ်တွေ့ဉာဏ်တွေတွေ့အောင် ရှုရမယ်၊ တွေ့တဲ့ အခါမှာ ကိုယ့်က ဘာမှ ရှာစရာမလိုဘူး၊ တွေ့တာကို ရှုရမယ်။

ဝိပဿနာ ရှုတဲ့အခါမှာ ဦးထိပ် ငယ်ထိပ်မှာ စူးစူးစိုက်စိုက်ကလေး စိုက်ထားတော့ ရှုကွက်ကလေး ဖော်ပေးလိုက်တယ်၊ ဘယ်လိုဖော်ပေးလိုက်လဲ

နပူတဲ့ အေးတဲ့သဘောတရား တစ်ခုခုသိသွားတယ်။ ဒါဟာ ဘာကြောင့်
 သိလဲ။ သမာဓိအားနဲ့သိတယ်။ ရှုတဲ့နေရာလေးကို သတိထားလိုက်တော့
 မှာဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်သဘောတရား ပေါ်လာတယ်။ ကိုယ်က ဉာဏ်နဲ့
 သုံးသပ်ရမယ်။ ဒီသဘော တရားက ရုပ်ပဲ။ ဒီရုပ်ကို သုံးသပ်ကြည့်လိုက်တော့
 မြဲပါလား။ အမြဲပြောင်းလဲ နေတဲ့သဘောတရား ရှိပါလားဆိုတဲ့ အနိစ္စ
 ဗက္ခဏာရှုရမယ်။ ကိုယ်က ဘာပေါ်ချင်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ မရှုရဘူး။
 ဒီပြင်ဟာတွေ မစဉ်းစားရဘူး။ ကိုယ်တွေ့ တွေ့နေတဲ့ အပေါ်မှာ ခုနပြောတဲ့
 သဘောတရား ပေါ်ရင် သတိလေး ကပ်ထား။ ကပ်ပြီးတော့ သုံးသပ်ရင်
 ရုပ်သဘောတရား ရွေ့လျောနေတယ်။ ပြောင်းလဲနေတယ်ဆိုတာ ဉာဏ်ထဲမှာ
 ပေါ်လာမယ်။ ဘာလို့ ရုပ်တွေဟာ ဖြစ်ပြီး ပျက်လဲ။ ပျက်ပြီးဖြစ်လဲဆိုတာ
 အကြောင်းတရား လေးပါးရှိတယ်။ ရုပ်ဟာ အကြောင်းတရားလေးပါးပေါ်မှာ
 ခိုပြီး ဖြစ်တယ်။

အဲဒါဘာလဲဆိုရင် ကံရယ်၊ စိတ်ရယ်၊ ဥတုရယ်၊ အာဟာရရယ်။
 ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်က မွေးကတည်းက ကမ္မဇရုပ် ပါလာတယ်။
 ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်က ကံရှိသလောက် ဒီရုပ်ပေါ်မှာ နေနေရတယ်။
 ကံကုန်သွားရင် ရုပ်ပျက်ပြီး သေရော။ အဲဒါကမ္မဇရုပ် ခေါ်တယ်။
 ဘဝကံကြောင့် ဖြစ်လာတဲ့ရုပ်၊ နောက်တစ်ခု မွေးပြီးတဲ့အခါ မွေးမွေးချင်း
 ဘာစားလဲ။ အာဟာရ၊ အာဟာရပေါ်မှာ မှီဝဲနေတယ်။ အာဟာရကို
 မှီဝဲနေလို့ ပျက်ပြီးရင် အသစ်တစ်ခုပြန်ဖြစ်တယ်။ အာဟာရက ဩဇာဓာတ်
 ကနေ ရုပ်အသစ်အသစ်တွေဖြစ်အောင် ပြန်ပြီး အစားထိုးတယ်။ နောက်
 တစ်ခု ဘာလဲ။ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တယ်။ စိတ်ကြောင့် ရုပ်တွေ ပြောင်းတယ်။
 စိတ်ဆိုးတဲ့အခါကြရင် မျက်နှာ နီလာမယ်။ ခက်ထန်လာမယ်။ ရုပ်ပြောင်း
 သွားမယ်။ ဝမ်းသာနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက် သူ့ရုပ်ဟာ ကြည်လင်နေမယ်။
 ဝမ်းနည်းနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ စိတ်ဆင်းရဲနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နဲ့ ဝမ်းသာနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့ဟာ မျက်နှာကြည့်ရင်တောင်မှ သိနိုင်တယ်။

စိတ်ပြောင်းရင် ရုပ်ပြောင်းတယ်။ စိတ်ကလည်း တရစပ်
 ပြောင်းတယ်။ ရုပ်တွေကလည်း ပြောင်းတယ်။ ကံ၊ စိတ်၊ အာဟာရ၊ ဥတု၊
 ဥတုက ပူတယ်။ အေးတယ် မဟုတ်လား။ ပူတဲ့အခါကြရင် ရုပ်က
 ပြောင်းသွားပြီ။ ပူတဲ့ရုပ်က ပေါ်လာတယ်။ ပူတဲ့အခါကြတော့ အေးတဲ့

နေရာရှာတယ်။ အေးတဲ့အခါကြာ ရုပ်က အေးနေတော့၊ အနွေးထည် ဝတ်ထားရတယ်။ ရာသီဥတု ပြောင်းတိုင်းပြောင်းတိုင်း ရုပ်ကပြောင်းတယ်။ ရုပ်ဟာ အကြောင်းတရား လေးပါးပေါ်မှာ တည်တယ်။ အကြောင်းတရား လေးပါး မရှိရင် ရုပ်ကပျက်တယ်။ အာဟာရ ထမင်း(၇) ရက်လောက် မစားရင် သေမယ်။ ကံကုန်ရင် သေမယ်။ ဥတုကြောင့်လည်း သေနိုင်တယ်။ စိတ်ကြောင့် ရုပ်တွေဟာ ပျက်စီးနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ စိတ်ကြောင့် ဖြစ်တဲ့ရောဂါတွေအများကြီးပဲ။ အကြောင်းတရား လေးပါးပေါ်မှာ မှီပြီး၊ ဖြစ်တဲ့ရုပ်က ဖြစ်ပြီး ပျက်တယ်။ ပျက်ပြီး ဖြစ်တယ်။ ဖြစ်ပျက် အစဉ်ကြီးဟာ အမြဲရှိနေတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ အနိစ္စ ရုပ်ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်တယ်။ ရှုတဲ့အခါကြာရင် ရုပ်ရဲ့ လက္ခဏာဟာ အနိစ္စ လက္ခဏာကို မြင်အောင်၊ ထင်အောင် ရှုရမယ်။ သိမှုကလည်း သိပြီးရင် ပျက်တယ်။ အသစ်ပြန်သိတယ်။ သိပြီးပျက်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ရုပ်နာမ် နှစ်ခုလုံးဟာ မမြဲဘူး၊ အနိစ္စ၊ အနိစ္စ အစဉ်ကြီးဟာ ရှိနေတယ်။ ဒါကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံး ဘယ်နေရာမှ တည်ငြိမ်မှုမရှိဘူး၊ တစ်ချိန်လုံး ခဏမစဲ တသဲသဲ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲ ပျက်စီးနေတယ်။ ပညတ်က ဖုံးထားတော့ မနေ့ကလည်း ငါပဲ၊ ဒီနေ့လည်း ငါပဲ၊ သို့သော်လည်း ယခု တည့်တည့်လေး မြင်နေတာ၊ အသစ်အသစ်ကလေးတွေ ဖြစ်နေတာ၊ ပြောင်းလဲနေတယ်။ အဲဒီသဘောတရားပဲ။

ဒီမီးချောင်းကြည့်၊ ခုလင်းနေတာ ဒီမီးပဲ၊ ဘယ်ဟုတ်မလဲ၊ နောက်အသစ် ဓာတ်အားကနေပြီး သန္တတိအစဉ်နဲ့ အမြဲ လင်းနေတယ်။ အဲဒီလိုပဲ ရုပ်က ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်တယ်။ နာမ်ကလည်း သိပြီးရင် ပျက်တယ်။ ရုပ်နာမ်သည် အနိစ္စဆိုတာ ကိုယ်က သဘောပေါက်အောင် သုံးသပ်ရမယ်။ အဲဒီတော့ တခြားဘာမှ စဉ်းစားဖို့ မလိုဘူး၊ ကိုယ့်သမာဓိအားနဲ့ ရှုလိုက်တဲ့ အပေါ်မှာ သတိလေးကပ်ပြီး၊ မှန်တဲ့ လမ်းကြောင်းအတိုင်း သုံးသပ်သွားရင် ဝိပဿနာရှုတာပဲ။ ပညတ်ပါလာရင် ဝိပဿနာမဟုတ်တော့ဘူး၊ ငါပါလာရင် ဝိပဿနာမဟုတ်တော့ဘူး၊ ထုံတယ်၊ ကျင်တယ်၊ ကိုက်တယ်ဆိုပြီး အောက်ပိုင်းတွေမှာ ဖြစ်တယ်၊ ထုံတယ်၊ ကျင်တယ်၊ ကိုက်တယ်ဆိုတာ ပထဝီဓာတ်လွန်ကဲလို့ ဖြစ်တဲ့ ရုပ်သဘောတရားပဲ၊ တေဇောလွန်ကဲလို့၊ ဝါယောလွန်ကဲတဲ့နေရာမှာ လှုပ်လှုပ်ရှားရှား တွန်းကန်တဲ့ သဘောတရား၊

လုပ်ရှားတဲ့ သဘောတရားရှိတယ်။ အဲဒါ ဝါယောသဘောတရားပဲ။ အဲဒီလို ပရမတ်မြင်ပြီးတော့ ရှုရမယ်။

ကိုယ့်ဒူးခေါင်းနာတယ်ဆိုရင်-ပညတ်။ ကျောကုန်းကြီးတောင့်နေတာ၊ တင်းနေတာ၊ ပခုံးကြီးတင်းနေတာကို ငါ့ပခုံးကြီးတင်းနေတာပဲဆိုရင်၊ ဒါပရမတ် မဟုတ်တော့ဘူး။ ပညတ်ကိုမြင်တာ၊ ရုပ်နာမ်ကွဲပြားပြီးသိမှ၊ ကွဲပြားပြီးမြင်မှ ပိုပြီးတော့ ထင်ရှားတယ်။ ဝေဒနာဆိုတာ အများအားဖြင့်တော့ ဘယ်လိုဟာမျိုးကို အောက်မေ့တတ်လဲဆိုရင် နာကျင်တဲ့ သဘောတရားကို ဝေဒနာထင်တယ်။ အမှန်ကတော့ ဝေဒနာဆိုတာ ခံစားမှုပဲ။ ဝေဒနာဆိုတာ သုံးမျိုးရှိတယ်။ ဒုက္ခဝေဒနာရှိတယ်။ သုခဝေဒနာရှိတယ်။ ဥပေက္ခာဝေဒနာရှိတယ်။ သုခဝေဒနာဆိုတာ ဘာလဲဆိုရင် သက်သက်သာသာလေး ခံစားနေရတယ်။ ဒုက္ခဝေဒနာကတော့ နာတယ်၊ ကျင်တယ်၊ တောင့်တယ်၊ ကိုက်တယ်ဆိုတော့ မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ပြီး၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံးကျတော့ ဒုက္ခဝေဒနာ ပေါ်မှာပဲ။ ဒါကရုပ်ပဲလို့ ရှုရမယ့်အစား ရုပ်ကိုမရှုနိုင်ဘူး။ ငါနာတယ်ဆိုပြီး ရှုတတ်တယ်။ နာတဲ့သဘောတရားပေါ်မှာ ခံစားမှုပဲ။ ဒုက္ခဝေဒနာပဲ။ အဲဒါရုပ် သဘောတရားဘဲ။ အနိစ္စပဲ။ အဲဒီလို ဆင်ခြင် သုံးသပ်သွားရင် ဝိပဿနာ ဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်။ ပိုပြီးတော့ နာကျင်တာတွေပေါ်မှာ သည်းခံနိုင်တယ်။ ငါနာတယ်ဆိုရင် ပိုနာတယ်။ ဒါ ခံစားမှုပဲ ၊ အကြောင်းတရားရှိလို့ နာတာပဲ။ ထိုင်ထိုင်ချင်း သက်သက်သာသာလေး (၁၅)မိနစ်၊ မိနစ်(၂၀) ၊ နာရီဝက်လောက် ရှုလို့ ကောင်းလို့ ကိုယ်က ဣရိယာပုတ် မပြောင်းလဲဘဲ၊ ထိုင်ရင် ရုပ်က ဖောက်ပြန်လာတော့ ဟိုက တောင့်လာ တင်းလာတယ်။ ဒါဘာလဲ ဆိုတော့ ပြောင်းလဲတာပဲ။ ခံစားမှုလဲအနိစ္စပဲ။ ခုန ကောင်းနေတဲ့ဟာလေးကို ကိုယ်က ငြိတွယ် သဘောကျနေတယ်။ သုခဝေဒနာက ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ပြောင်းလာတော့ စိတ်ထဲက မကြိုက်ဘူး၊ မနှစ်သက်ဘူး၊ မလိုချင်ဘူး၊ အဲဒါ ဒေါသ။

ခုနတုန်းက ကပ်ငြိနေတာလေးနဲ့ ငါရှုရင်ကောင်းမှာပဲ။ ဒီလိုများ ရှုရရင် (၁)နာရီ ရှုရ ရှုရ (၂)နာရီ ရှုရရှုရ၊ အဲဒီငြိတွယ်တဲ့သဘော လောဘ၊ အဲဒီတော့ ဝေဒနာခံစားမှု ရှုတဲ့အခါကြဲရင် လမ်းမှန်ကမ်းမှန်ရောက်ဖို့၊ လမ်းမှားလည်းရှိတာပဲ။ လမ်းမှန်ဘယ်လိုရှုမလဲဆိုရင် သုခဝေဒနာဖြစ်လာရင် ဒါဟာ အနိစ္စပဲလို့ ရှုရမယ်။ ဒုက္ခဝေဒနာ ပေါ်လာတော့လဲ၊ ဒီဟာဟာ ဒုက္ခသဘောတရားတွေပဲ၊ ရုပ်သဘောတရားတွေပဲ၊ ဒါတွေမြဲတာ မဟုတ်ဘူး။

အနိစ္စပဲလို့ ရှုရမယ်၊ သုခဝေဒနာပေါ်လာရင် အနိစ္စရှု၊ ဒုက္ခဝေဒနာပေါ်လာရင် အနိစ္စလို့ရှု၊ သုခဝေဒနာပေါ်လာလို့ သူ့ကို တပ်မက်တဲ့သဘော၊ လိုချင်တဲ့ သဘောနဲ့ မရှုရဘူး၊ အကယ်၍ လိုချင်တဲ့သဘောနဲ့ သုခဝေဒနာကို ရှုမိရင်၊ ဒီဝေဒနာပေါ်မှာ အနိစ္စရှုရမယ့်အစား ဝေဒနာပစ္စယာတဏှာ ဖြစ်သွားမယ်၊ ဒုက္ခဝေဒနာကို ကိုယ်က ရှုတဲ့အခါကြရင် ဒီဝေဒနာကို မနှစ်သက်ဘူး၊ ဒေါသ၊ မလိုချင်တဲ့သဘောနဲ့ ဆိုရင် ပဋိဿာအနုဿယ ပါသွားမယ်၊ သုခဝေဒနာကို ရာဂါနုဿယ မပါပါစေနဲ့လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားတယ်။

ဝေဒနာပေါ်မှာ ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်ရင်လဲ၊ မကြိုက်တဲ့သဘောတွေ မဖြစ် ပါစေနဲ့၊ ဒေါသမဖြစ်ပါနဲ့၊ ဝေဒနာပေါ်မှာ ဘယ်လိုထားရမလဲ၊ ခံစားမှုပေါ်မှာ မမြဲဘူးဆိုပြီး အနိစ္စနဲ့ရှု၊ ဝေဒနာ ပစ္စယာတဏှာတဲ့၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ အမြဲရွတ် နေကြတယ် မဟုတ်လား၊ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာဝိညာဏ၊ ဝိညာဏပစ္စယာနာမရူပံ၊ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာဝေဒနာတဲ့၊ ယံခုကာယသမ္ပဿ၊ ဖဿနဲ့လာပြီးတွေ့တဲ့ အခါကြတော့ ခံစားမှုတွေပေါ်မှာ ကာယသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာတွေ ပေါ်တယ်၊ ဟိုမှာတော့ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာတဲ့၊ အဲဒီ ဝေဒနာပေါ်မှာ တဏှာဖြစ်သွားရင် ဝေဒနာပစ္စယာတဏှာ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏဆိုပြီးတော့ တစ်ခါတည်း ဒီသံသရာလည်နေတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကြီးဟာ မဆုံးတော့ဘူး ။

အဲဒီတော့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သံသရာက ဖြတ်ချင်ရင် ဘယ်နားက ဖြတ်မလဲ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာမကူးဘဲနဲ့ ဝေဒနာပစ္စယာ အနိစ္စလို့ရှု၊ ဝေဒနာက (၃)မျိုးရှိတယ်၊ (၅)မျိုးရှိတယ်၊ (၃)မျိုးက သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ နောက် သောမနဿ ဝေဒနာနဲ့ ဒေါမနဿ ဝေဒနာ၊ ကာယိက ဒုက္ခဆိုတာ၊ နာတယ်၊ ကျင်တယ်၊ ဒါဒုက္ခဝေဒနာ၊ သုခဝေဒနာက ကာယိကသုခ၊ သောမနဿ ဆိုတာက စိတ်ချမ်းသာတာ၊ ဒေါမနဿ- စိတ်ဆင်းရဲတယ်၊ စိတ်ချမ်းသာရင် အဲဒီပေါ်မှာ မကပ်ငြိမ့်၊ အရေးကြီးတယ်၊ ဆင်းရဲတဲ့ သဘောတရားတွေ ပေါ်လာရင် မနှစ်သက်တဲ့ သဘောတရားနဲ့မရှုရဘူး၊ အဲဒီတော့မှ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာကို မကူးဘဲ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ အနိစ္စလို့ မှတ်လိုက်၊ အဲဒီလိုမှတ်လိုက်တော့ ပေါ်လာတဲ့ ဝေဒနာတွေဟာ မြတ်စွာဘုရားက ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အကြောင်းတရား အကျိုး

တရားနဲ့လွတ်ပြီး၊ ဘယ်ဟာမှ လောကကြီးမှာ မရှိဘူးတဲ့၊ လောကကြီးမှာ ဖြစ်နေတာအားလုံးဟာ အကြောင်းကင်းပြီး အကျိုးတရားမရှိဘူး၊ အကျိုးကင်း ပြီးတော့ အကြောင်းတရားမရှိဘူး၊ လောကကြီးမှာဖြစ်နေတာ မှန်သမျှ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားကင်းဘာ မရှိဘူး၊ ရှုနေတဲ့အချိန်မှာ သုခ ဝေဒနာတွေ၊ ကောင်းတဲ့ခံစားမှုတွေ ဖြစ်ပေါ်တာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတွေ ပေါ်တာဟာ ဝိဘက် အကျိုးတရားတွေပဲ၊ ကောင်းတဲ့အကျိုးတရားတွေ ခံစားနေရင် ကုလသဝိဘက်၊ မကောင်းတဲ့ နာတယ်၊ ကျင်တယ်၊ ကိုက်တယ်၊ ခဲတယ်ဆိုရင် အကုသလဝိဘက်၊ ဒါတွေဟာ အကျိုးပေးသက်သက်ပဲ။

ဒါပေမယ့် အဲဒီ အကျိုးတရားတွေ ပေါ်လာတဲ့အခါကြရင် အကျိုးတရားတွေမှီပြီး၊ တပ်မက်နေရင် လောဘ၊ ကောင်းတဲ့အကျိုး တရားတွေ ဖြစ်နေလို့ ကုသလဝိဘက်၊ ကိုယ်က တပ်မက်တဲ့ သဘောနဲ့ ရှုလိုက်တော့၊ ဒီအကျိုးတရားပေါ်မှာ ဖြစ်တဲ့အကြောင်းတရားအသစ်က အကုသိုလ်၊ တစ်ခါခုန ဒုက္ခဝေဒနာပေါ်မှာ ကိုယ်က ဒီအကျိုးတရားပေါ်မှာ မလိုချင်ဘူး၊ မနှစ်သက် ဘူးလို့ သွားရှုရင် အကြောင်းတရားအသစ်ဟာ အကုသိုလ် ဖြစ်သွားမယ်၊ ဒီတော့ အကုသိုလ် မဖြစ်ပါစေနဲ့တဲ့၊ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ဘယ်လိုရှုရမလဲ၊ အနိစ္စလို့ ရှုရမယ့် ဒုက္ခဝေဒနာပေါ်လာရင်လည်း၊ ဝေဒနာပစ္စယာ အနိစ္စဆိုတော့ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ မကူးတော့ဘူး၊ အဲဒီဝေဒနာပေါ်မှာ ကောင်းတာခံစားမှု ရှိရှိ အညီအမျှ ထားပြီးရှု၊ အနိစ္စရှု ကောင်းတာလေးကို နောက်ထပ် လိုချင်တာတို့ ဒုက္ခ ဝေဒနာခံစားနေရရင် ဒုက္ခဝေဒနာကို မလိုချင်ရုံမက ကောင်းတာလေး ပြန်လိုချင်တဲ့ သဘောရှိတယ်။ ဒါလဲတဏှာပဲ၊ အဲဒီလို မှန်အောင်ရှုသွားဖို့ အရေးကြီး တယ်၊ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် အကုန်လုံး ကိုယ်တွေ့သမျှ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်မှာ ခံစားမှုလေးတွေ တွေ့တာ အကုန်လုံးပေါ်မှာ အနိစ္စလို့ ထင်နိုင်ရမယ်။

ဒါဘာကို ဆိုတာလဲ၊ ခံစားမှုဆိုတာ ဘာတွေလဲ၊ ရုပ်သည် ပူတယ်၊ အေးတယ်၊ တောင့်တယ်၊ တင်းတယ်ဆိုတာတွေ၊ ဒါရုပ်ပဲ၊ ရုပ်သဘောပဲ၊ ငါနဲ့ဘာမှ မဆိုင်ဘူး၊ ငါဆိုတာမရှိဘူး၊ ရုပ်ပဲရှိတယ်၊ ဒီမှာ ပညတ်တွေ ပျောက်သွားရင် ငါလဲမရှိတော့ဘူး၊ အခေါ်အဝေါ်လဲမရှိဘူး၊ ဘာကျန်ခဲ့လဲ၊ ရုပ်သဘော တရားတွေပဲ ရှိတယ်၊ နာမ်သဘောတရားတွေပဲ ရှိတယ်၊ ရုပ်ချည်းသက်သက်ဆိုရင် နာတာလည်းမသိဘူး၊ ကျင်တာလဲ မသိဘူး၊

တောင့်တာလည်း မသိဘူး၊ တင်းတာလည်းမသိဘူး၊ ဥပမာ - သစ်ပင်ကြီး
 သွားပြီး ဓားနဲ့ခုတ်ကြည့်ပါ။ သူနာတယ်ပြောမလား၊ ဘာမှမဖြစ်ဘူး
 ဒါရုပ်ကြီးသက်သက်၊ နာမ်မှမရှိဘဲ၊ သူလည်း ပထဝီတေဇော၊ အာပေါ၊
 ဝါယော ဓာတ်ကြီးလေးပါး အခြေခံပြီး ဖြစ်လာတာ၊ သက်မဲ့ရုပ်၊ ကျွန်တော်တို့က
 သက်ရှိရုပ်၊ နာမ်ရှိတော့ သိတယ်၊ အဲဒီတော့ ရုပ်နာမ်က ဒီလိုကွဲနေရမယ်၊
 အဲဒီလိုကွဲတော့မှ ဝိပဿနာဉာဏ် ပထမအဆင့်ကို ရောက်မယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်
 ပထမအဆင့်ဘာလဲ၊ ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ဆိုတာ ဘာလဲ၊
 ဥဒယ- ဖြစ်တာ၊ ဝယ - ပျက်တာ၊ ရုပ်နာမ်တို့ရဲ့ ဖြစ်ပျက်အစဉ်ကို သိတဲ့
 အဆင့်ကို ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀)ပါးရှိတယ်၊ နောက်ဆုံး
 အဲဒီကို ရောက်အောင် တက်ဖို့က ရုပ်- နာမ် မကွဲလို့မရဘူး။

သူက ပညတ်တွေနဲ့ မှားတတ်တယ်၊ ပညတ်တွေ ရှုနေရင် ဥဒယဗ္ဗယ
 ဉာဏ် ဘယ်ဖြစ်တော့မလဲ၊ အရေးကြီးတာ၊ ရုပ်နာမ်တို့ရဲ့ ဖြစ်-ပျက်ကို
 ကွဲကွဲပြားပြား သိအောင် တစ်ကိုယ်လုံးကို ခြုံကြည့်လိုက်တဲ့အခါ ရုပ်ကြည့်လဲ
 အနိစ္စလို့သိ၊ နာမ်ကြည့်လဲ အနိစ္စလို့ မြင်အောင်ရှု ပေးပါ။ ရုပ်နာမ်
 နှစ်ပါးဟာ ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်တယ်၊ ပျက်ပြီး ပြန်ဖြစ်တယ်၊ ခုနပြောတဲ့
 အကြောင်းတရား လေးပါးကြောင့်ပဲ၊ အကြောင်းတရား လေးပါးထဲက
 တစ်ခုခုပျက်သွားရင် ရုပ်က သေသွားမယ်၊ ကံကုန်ရင်လည်း သေမယ်၊
 အာဟာရမှရှိရင်လည်း သေမယ်၊ စိတ်ကြောင့်လည်း သေမယ်၊ ဥတု
 ကြောင့်လည်း သေမယ်၊ ဒီအကြောင်းတရား လေးပါးရှိနေလို့ ရုပ်-နာမ်ကို
 အထောက်အကူ ပြုနေတယ်၊ ရုပ်နာမ် သဘောတရား ရှိနေတယ်၊ ဒါကြောင့်
 ကိုယ်က ဖြစ်ပြီး ပျက်တယ်၊ ပျက်ပြီးရင် ဖြစ်တယ်၊ ဒါ မကုန်နိုင် ပါလား၊
 ဘယ်ကုန်နိုင်မလဲ၊ ကိုယ်ပြုခဲ့တဲ့ သင်္ခါရ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တွေက ဘဝ
 အသင်္ချေက ပါလာတာ၊ သင်္ခါရ တရားတွေကြောင့် အကျိုး ဖြစ်နေတာ။

ဒါကြောင့် ရုပ်နာမ် ရနေတာ၊ ဒီရုပ်နာမ်တွေက နောက်ထပ် သင်္ခါရ
 အသစ် အသစ်တွေကလည်း ဖြစ်နေတယ်ဆိုတော့ ဒါက မဆုံးတော့ဘူး၊
 တစ်ခါ ယခု ဒီဘဝစုတိကျသွားရင် ပဋိသန္ဓေစိတ်ကတော့ တစ်ဘဝ
 တစ်ဘဝမှာတော့ သွားဖြစ်ဦးမှာပဲ၊ အရေးကြီးတာက ဆရာကြီးပြောသလို
 အပါယ်မကျဖို့ အရေးကြီးတယ်၊ အပါယ် မကျအောင် ဘာလုပ်ရမလဲ၊
 အပါယ်ကိုလားစေတတ်တဲ့ အကုသိုလ် ဓာတ်တွေ ကုန်အောင် ခန်းအောင်

လုပ်ပြီးတော့၊ အသစ်ဖြစ်တဲ့၊ အပါယ်ကို ကျစေတတ်တဲ့ ဟာတွေကိုလည်း မဖြစ်အောင်လုပ်၊ ရှိပြီးသား အပါယ်လားစေတတ်တဲ့ အကုသိုလ်ကံတွေလည်း ကုန်အောင်ချေပစ်ရမယ်၊ ဒီအပါယ်ကိုလားစေတတ်တဲ့ အကုသိုလ် တရားတွေကို ချေနိုင် သတ်နိုင်တာက ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ သတ်လို့ရတယ်၊ ဒီပြင် သတ်လို့ မရဘူး ၊ ဒီပြင်ကုသိုလ်က အပါယ်ကျစေတဲ့ အကုသိုလ်ကို မချေနိုင်ဘူး၊ ကိုယ်က ဒါနတွေ ပြုထားတယ်၊ ဘယ်လောက်ပဲပြုထား ပြုထား၊ အပါယ်ကျစေတဲ့ အကုသိုလ်ကို ဒါနက မချေနိုင်ဘူး၊ အကုသိုလ်ဆိုတာ ပေးဆပ်ရတဲ့သဘောရှိတယ်။

ကုသိုလ်ဆိုတာ ကိုယ်က ခံစားရတဲ့ သဘောရှိတယ်၊ အကုသိုလ်ဆိုတာ သူများဆီ ကြွေးယူ ထားရသလို မဆပ်လို့ကို မရဘူး၊ ကုသိုလ်ဆိုတာ ကိုယ့်မှာ ငွေတစ်သိန်းရှိတယ်၊ ဒီနေ့ မယူတော့ဘူး၊ အကုန်လုံး လှူပစ်လိုက်မယ်ဆိုရင် ပြတ်သွားတယ်၊ အကြွေးတင်တာက မဆပ်လို့ကို မရဘူး၊ ဆပ်ရမယ်၊ အဲဒီလို ကိုယ်ကဆပ်ရမယ့်အစား ကိုယ့်မှာရှိတဲ့ အကုသိုလ်ဓာတ်တွေကို ခုနပြောတဲ့ အနိစ္စဝိဇ္ဇာဉာဏ်နဲ့ ချေပစ်ရမယ်၊ ဒါဘာလဲဆိုရင် ကိလေသာကို သတ်တာ ကိုယ်က ရှုရင်းရှုရင်းနဲ့ ရုပ်နာမ်သဘောတရား၊ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေတက်လာရင် ကိုယ့်ရှိတဲ့ အပါယ် ကျစေတတ်တဲ့ဟာတွေ ပယ်ပယ်ပြီးတော့ ကုန်သွားတော့၊ ကျစရာမရှိတော့ဘူး၊ အဲဒါ အရေးကြီးတယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်က ဒီလောက်တန်ဖိုးရှိတယ်၊ ဒီလောက်အားကြီးတယ်၊ ကုသိုလ်နဲ့ အကုသိုလ် ဘယ်ဟာက ကောင်းလည်း၊ တစ်ချို့ကထင်တယ်၊ အကုသိုလ်ကအားကောင်းတယ်၊ ဘယ်ဟုတ်မလဲ၊ ကုသိုလ်က အားကောင်းတာ၊ ကုသိုလ်အားမကောင်းရင် နိဗ္ဗာန်ရောက်တဲ့ လူ တစ်ယောက်မှ ရှိမှာမဟုတ်ဘူး။

ဒီတော့ ဘယ်ကုသိုလ်လည်း၊ ဝိပဿနာ ကုသိုလ်က နိဗ္ဗာန်ကို တက်လှမ်းဖို့ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ဆက်နေတယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ နက်ဖြန် ဆိုရင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဆိုတဲ့ ဖြစ်-ပျက် အစဉ်ကိုခန္ဓာထဲမှာ မြင်အောင်ရှု၊ ပြောင်းလဲသွားပြီဆိုရင်၊ ပြောင်းလဲသွားပြီ၊ မရှိတော့ဘူး၊ ဒါရုပ်သဘောပဲ၊ ရုပ်သဘောတရားလည်း တည်ငြိမ်မှု မရှိဘူး၊ အမြဲပြောင်းလဲနေတာပဲဆိုပြီး အနိစ္စသိရင် ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်အနုစား ရလာပြီ၊ ဒီကနေ့ဆိုရင် အနုစားက ရင့်ကျက်လာအောင် တခြားဘာမှ မရှုရဘူး၊ ဒါပဲ ရှုရမယ်၊ ရှုရင်းရှုရင်းနဲ့ ကိုယ်က

အမြင်တွေ စင်ကြယ်လာမယ်၊ အနိစ္စကို ပိုပြီးတော့ မြင်လာမယ်၊ အဲဒီဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ် အရင့်စား ရောက်အောင်၊ မနက်ဖြန် ကြိုးစားရမယ်၊ ကြိုးစားပြီး အလုပ်လုပ်ဖို့ အရေးကြီးတယ်၊

ဘာလုပ်ရမလဲဆိုတော့ ကိုယ်အားကိုးရမှာက ဝီရိယရယ်၊ သတိရယ်၊ သဒ္ဓါ ဆိုတာတော့ ရှိပြီးသားပဲ၊ သဒ္ဓါအဆင့်ကတော့ ကိုယ်က ယုံကြည်နေပြီ၊ တကယ်အလုပ်လုပ်တဲ့အခါကျတော့ ဝီရိယ မရှိဘဲနဲ့ ရပါ့မလား၊ မရဘူး၊ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါကျရင်၊ ပထမဦးဆုံး ဝိပဿနာဉာဏ် မြင်လာအောင် သမာဓိအားကို မွေးရမယ်၊ ပထမထိုင်ခါစက(၅) မိနစ်(၁၀) မိနစ်(၁၅) မိနစ်လောက် သမာဓိ ဖြစ်မယ့် ဝင်လေထွက်လေပေါ်မှာ ရှုပါ၊ စိတ်ငြိမ်လာပြီ တည်လာပြီ၊ အားကောင်းလာပြီဆိုရင် ကိုယ့်ဟာကိုယ်လည်း သိတယ်၊ စိတ်က မပျံ့တော့ဘူး၊ ဒီနေရာမှာ တော်တော်လေးနေပြီဆိုရင် စိတ်ကို လိုချင်တဲ့နေရာ တင်လိုက်၊ ဦးထိပ် ငယ်ထိပ်ပေါ်မှာ တင်လိုက် သိသာပါတယ်၊ ဖျန်းခနဲ ဖျန်းခနဲ၊ တချို့ ပွင့်သလို ဖြစ်လာတယ်၊ တစ်ချို့များ သံမှိုလေးနဲ့၊ ဖောက်လိုက်သလိုလို စူးလေး လွန်လေးနဲ့များ၊ ဖောက်လိုက်သလိုလို ခံစားမှုလေး ဖြစ်လာတယ်၊

ဒါဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သတိအားကောင်းလို့ အလုပ်လုပ် တဲ့အခါမှာ သတိက ရှုဖို့ အကွက်ကလေး ဖော်ပေးတယ်၊ ဖော်ပေးလိုက်တာကို ပညာနဲ့ သုံးသပ်ရမယ်၊ ဒီဟာ ရုပ်မမြဲဘူးလို့ သိလိုက်တာ ပညာ၊ ပညာဆိုတာ သိတာ၊ အဲဒီလို ခန္ဓာကိုယ် တစ်ခုလုံးကို ဖြိုကြည့်ရင် အကုန်လုံးမှာ ရုပ်ကလာပ်တွေဟာ အပြည့်ပဲ၊ ရုပ်ကလာပ်တွေကလဲ မမြဲဘူး၊ ခဏလေးမှ မမြဲဘူး၊ ရှိန်ရှိန်သုတ်သုတ်၊ လှုပ်လှုပ်ရွရွ၊ ခဏမစဲ တသဲသဲ၊ ပြိုကွဲပျက်စီး နေပါလား ဆိုတာမြင်လာမယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်မှာ မမြဲဘူးဆိုတာ သိတော့ မမြဲတာ နောက်တော့ ဒုက္ခဆိုတာ သိလာမယ်၊ ဒုက္ခဆိုတာ ဆင်းရဲတယ်၊ ဒုက္ခဆိုတာ ဒုက္ခဝေဒနာရှိနေတဲ့အခါကျရင်၊ အနိစ္စနဲ့ ရှုမရရင် သိပ်နာရင် ဒုက္ခနဲ့ရှု၊ ဪ သိဆင်းရဲပါလား။ အင်မတန်မှ ဆင်းရဲတဲ့သဘောတရားရှိပါ လား၊ ရုပ်သဘောတရားဟာ ဆင်းရဲပါလား၊ ကိုယ်က နာလို့ ဒီနေရာမနာချင် ဘူး၊ ပျောက်သွားရင်ကောင်းမယ်လို့ ဒီလိုကော ကိုယ့်အလိုလိုက်လား။ မလိုက်ဘူး၊ အနတ္တပဲ၊ အကုသိုလ်ဝိဘက် အကျိုးပေးမကုန်မချင်းတော့ ကိုယ်ကဆပ်ပေါ့၊ တချို့ကပြောတယ်၊ ဒီလောက်နာနေရင်ထလိုက်၊ ပျောက်

မသွားဘူးလား၊ ပျောက်သွားတယ်၊ အကုသလဝိဘတ်အကျိုးပေးက မကုန်ဘူး၊ နာတာထလိုက်ရင် ပျောက်မသွားဘူးလား၊ ပျောက်သွားလို့ ရှိရင် ပြီးရောလား၊ ဟိုဝိဘက်အကျိုးက ဆက်ပေးဦးမှာ၊ အခုဟာ ကိုကဆပ်လိုက်ရင် ဆပ်လိုက် ကုန်သွားရင် နောက်မလာတော့ဘူး။ တစ်ဝက်တစ်ပျက်ဆိုရင် နောက်ကျန်တဲ့အကျိုးပေးက ပိုပြီးခံရမယ်၊ အဲဒီလိုသဘောလေးလဲပေါက်ရမယ်။ ခံစားစရာရှိလဲခံပေါ့၊ ခံစရာရှိတာ ခံလို့၊ နာစရာရှိတာ ကုန်တော့ နာပါစေလို့ ရှာတာတောင် မတွေ့တော့ဘူး၊ ကုန်သွားရင်ဘယ်ရှိတော့မလဲ။

ဒါပေမယ့် ဝေဒနာဘယ်တော့မှ မကုန်ဘူး၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ကုန်ချင် ကုန်မယ်၊ နည်းချင် နည်းသွားမယ်၊ ခန္ဓာငါးပါးရှိတယ်၊ ဝေဒနာရှိမှာပေါ့၊ ဝေဒနာကုန်အောင်ရှု၊ ကုန်အောင်ရှုဆိုတာ ဖြတ်ပြောလိုက်တာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတွေ ကုန်အောင်ရှုဖို့ လက်နက်က အနိစ္စပဲရှိတယ်၊ အနိစ္စမှလွဲပြီး ဘာမှမရှိဘူး၊ အဲဒီတော့ ယခု ဒီနေ့ နက်ဖြန်ဆိုရင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုရင့်ကျက်အောင် ကြိုးစားရမယ်၊ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာနှစ်ပါးက ဒီဟာကို ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးကွဲသွားလို့ရှိရင် ဝိပဿနာ ရှုတဲ့အတွက် ဘာရမလဲ၊ အမြင်ရဲ့ စင်ကြယ်မှုရမယ်၊ ကိုယ်က ရုပ်နာမ်ကွဲပြားမှု သိသွားပြီ၊ ရုပ်နာမ်သဘောတရားသိတာကို နာမရူပ ပဋိစ္ဆေဒဉာဏ်တဲ့၊ နည်းတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဟုတ်ဘူး၊ အမြင်ရဲ့စင်ကြယ်မှု၊ ငါလိုမမြင်တော့ဘူး၊ ရုပ်နာမ်လို့ ကိုယ်ကမြင်တယ်၊ “နာမရူပပဋိဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိ ~~မရှိပါ~~”တဲ့၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ တစ်ခုရသွားပြီ၊ ရုပ်နာမ်ရဲ့အမြင်စင်ကြယ်သွားတော့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တို့ ပေါ်လာတော့ ရုပ်နာမ်တွေရဲ့လက္ခဏာတွေ အနိစ္စ သဘောတရားတွေ ဒါတွေ အကုန်သိလာတော့ အမြင်က ပိုပိုပြီး စင်ကြယ် လာတယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အဆင့်ကို ရောက်တယ်ဆိုတာ နည်းတဲ့ အဆင့်မဟုတ်ဘူး၊ အားလုံးကို ပုထုဇဉ် လို့ခေါ်တယ်၊ ပုထုဇဉ်ဆိုတာ ကိလေသာထူ ပြောတဲ့ လူကိုခေါ်လိုက်တာပဲ၊ ပုထုဇဉ်နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ အန္ဓပုထုဇဉ်တဲ့၊ ကလျာဏပုထုဇဉ်တဲ့။

အန္ဓပုထုဇဉ် ဆိုတာ အတိုချုပ်ကတော့ အကန်း၊ သစ္စာလေးပါးကို မသိဘူး၊ ခန္ဓာငါးပါး မသိဘူး၊ ဓာတ် ၁၈ ပါး မသိဘူး၊ အာယတန ၁၂ပါးကို မသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အန္ဓပုထုဇဉ်ခေါ်တယ်၊ သူဟာအကန်းပဲ၊ ကလျာဏပုထုဇဉ်က ရုပ်သဘော၊ နာမ်သဘော၊ ခန္ဓာငါးပါးသစ္စာလေးပါးသိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခေါ်တယ်၊ ဒါပေမယ့် လို့သိတာ အဆင့်သုံးဆင့် ရှိသေးတယ်၊ သုတမယဉာဏ်နဲ့ စာအုပ်တွေဖတ်၊

အဘိဓမ္မာတွေ့ဖတ်၊ သိသင့်သလောက်သိတာပေါ့။ စိန္တာမယဉာဏ်ရောက်တယ်၊ သို့သော် တကယ်သိလား၊ မသိလားမသိဘူး၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်ရောက်ပြီး တော့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အနုစားသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ကလျာဏပုထုဇဉ် အရင့်စားဖြစ်သွားပြီ၊ ကျောင်းမှာ စာတို့ ဘာတို့ ဖတ်ပြီး သိတာ အနုစား၊ ဒါက အရင့်စား၊ အဲဒီအရင့်စားပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘာနဲ့ညီမျှလဲဆိုတော့ စူဠ သောတပန်နဲ့ညီမျှတယ်။ စူဠသောတပန် ဘာအကျိုးရှိလဲဆိုတော့ သေရင် နောက်ဘဝ အပယ်မကျဘူး၊ တစ်ဘဝကို ပြောတာ၊ သောတပန်ဆိုတာ အပယ်တံခါး လုံးဝပိတ်တယ်။ နောင်ဘဝ ဒီထက် တိုးတက်အောင်လုပ်ဖို့ အခွင့်အရေး ရှိတယ်၊ ယခုလို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရောက်သွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ နောက်ဘဝ အပါယ်မရောက်တော့ ဘူး၊ ဘာကြောင့် မရောက်သလဲ၊ ဘယ်လိုစိတ်မျိုးဖြစ် လို့ မရောက်သလဲဆိုတာ နောက်မှပဲဆက်တော့မယ်၊ ဒီနေ့တော့ ဒါလောက်ပဲ တော်ပြီ။

(သာဓု-သာဓု-သာဓု)

* * *

သတ္တမနေ့

ဒီနေ့တော့ သိသင့်သိထိုက်တဲ့ တရားတွေကို ပြောပြမယ်။ သိသင့်သိထိုက်တဲ့ တရားကဘာလဲဆိုတော့ ဝိသုဒ္ဓိတရား (၇)ပါးကို သိသင့်သိထိုက်တယ်။ ဝိသုဒ္ဓိတရား(၇)ပါးကတော့ အထူးသန့်ရှင်းစင်ကြယ်တဲ့ တရား(၇)ပါးပေါ့။ ဝိသုဒ္ဓိတရား(၇)ပါးနဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အတူတူပါပဲ။ သဘောတရားအားဖြင့်တော့ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်များအားလုံးဟာ ဦးတည်ချက် အတူတူပါပဲ။ ခပ်ဖိုလ်နီဗ္ဗာန်ရောက်ဖို့ချည်းပဲ။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားက ပညာပိုင်းဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာနဲ့ ပတ်သက်လို့ မဂ္ဂင်နှစ်ပါးနဲ့ပဲ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားခဲ့တယ်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုပြီးတော့ ရုပ်နာမ်တရားပေါ်မှာ ကောင်းစွာ ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ရုပ်နာမ်တရားပေါ်မှာ ကောင်းစွာဆင်ခြင်ခြင်းအားဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ကောင်းသော သိခြင်း၊ မြင်ခြင်းဆိုပြီးတော့ ဟောသွားတယ်။

ဝိသုဒ္ဓိ(၇)ပါးမှာတော့ ဝိပဿနညာဏ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ဝိပဿနာရှုရမယ့် အဆင့်တွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ နည်းနည်းလေး ပိုပြီးတော့ အသေးစိတ်ပြီး ဟောကြားသွားတယ်။ ဝိသုဒ္ဓိ (၇)ပါးဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ သီလဝိသုဒ္ဓိ သီလစင်ကြယ်ခြင်းတဲ့၊ ပြီးတော့ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ-စိတ်၏စင်ကြယ်မှု၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ-အမြင်စင်ကြယ်မှု၊ ကင်္ခါဝိဟရဏဝိသုဒ္ဓိ-ဘုရားတရားသံဃာပေါ်မှာ ယုံမှားသံသယဖြစ်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်သွားခြင်းအားဖြင့် စင်ကြယ်မှု ရရှိတာ၊ ပြီးတော့ မဂ္ဂါမဂ္ဂညာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ- မိမိတရားအားထုတ်တဲ့နေရာမှာ လမ်းမှန်နဲ့

လမ်းမှားကို သိသွားခြင်းအားဖြင့် စင်ကြယ်မှုရရှိသွားတာကို မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိခေါ်တယ်။ ပြီးတော့ ပဋိပဋ္ဌာဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိတဲ့၊ ပဋိပဒါဉာဏဝိသုဒ္ဓိဆိုတဲ့ ပဋိပဒါဉာဏဝိသုဒ္ဓိဆိုတာ မိမိဝိပဿနာတရားပွားများအားထုတ်တဲ့အခါ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကိုရောက်ရာရောက်ကြောင်း အထောက်အပံ့ဖြစ်တဲ့ ဉာဏ်တွေကို ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိခေါ်တယ်။ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဆိုတာကတော့ လောကုတ္တရာ ဘက်ကို ရောက်သွားတဲ့အခါမှာ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရသွားခြင်း အားဖြင့် စင်ကြယ်မှုရတာကို ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဆိုပြီးတော့ အဲဒီလို (၇)ပါး မြတ်စွာဘုရားကဟောသွားတယ်။

အဲဒါ ပထမဝိပဿနာတရားပွားများ အားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် လိုအပ်ချက်ကတော့ သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ မိမိ၏ သီလ စင်ကြယ်ရမယ်တဲ့၊ သီလစင်ကြယ်ရမယ်ဆိုတာ မိမိ၏ သီလစင်ကြယ်မှုနှင့် ပတ်သက်လို့ မြတ်စွာဘုရားက (၄) မျိုးဟောသွားတယ်။ ပထမတစ်ခုကတော့ ရဟန်းတော်များအတွက် (၂၂၇)သွယ်သော သိက္ခာပုဒ်ရှိတယ်။ အဲဒီသိက္ခာပုဒ်ကို စင်စင်ကြယ်ကြယ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမယ်တဲ့၊ ကျွန်တော်တို့ လူပုဂ္ဂိုလ်တွေ အတွက်မှာတော့ (၅)ပါးသီလ ရှိတယ်၊ (၈)ပါးသီလရှိတယ်၊ (၉)ပါးသီလရှိတယ်၊ (၁၀)ပါး သီလရှိတယ်၊ အဲဒီသီလတွေ စောင့်ထိန်းတဲ့ အခါမှာ စင်ကြယ်ရမယ်တဲ့၊ ဒီမှာ ရှစ်ပါးသီလ စောင့်ထိန်းထားတယ်၊ ရှစ်ပါးသီလ စောင့်ထိန်းထားတော့ ကျွန်တော်တို့ သီလစင်ကြယ်ဖို့က၊ ပထမပါဏာတိပါတာ ဝေရာမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဓိယာမိ ဆိုပြီးတော့ သူတစ်ပါးအသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏ဆိုတဲ့ စင်ကြယ်မှုမျိုးကို ထိန်းသိမ်းတယ်။ သူတစ်ပါးအသက်ကိုမသတ်ဘူး၊ အဲဒီလို ထိန်းသိမ်းခဲ့တယ်၊ ဥပမာ- တရားထိုင်ခါစ တချို့တလေက ခြင်လေးကိုက်တာနဲ့ မဆင်ခြင်ဘူး၊ မစဉ်းစားဘူး ဖတ်ကနဲ ရိုက်လိုက်တာပဲ၊ ယခုဆိုလို့ရှိရင် မိမိသီလစောင့်ထိန်း ထားတယ်၊ သီလကလည်း အရင်သီလနဲ့မတူတော့ဘူး၊ အဲဒီလိုစင်ကြယ်ရမယ်။

ပါဏာတိပါတာ ပြီးတော့ အဒိန္နာဒါနာ- သူတစ်ပါးပစ္စည်းကို မပေးဘဲနဲ့မယူရဘူး၊ မခိုးရဘူး၊ ဒါကလဲစင်ကြယ်ပြီးသားပါ၊ ပြီးတော့ အဗြဟ္မစရိယာ သိက္ခာပုဒ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရာမဏိဆိုပြီးတော့ အဗြဟ္မစရိယာ ရွာသားတို့ ဓလေ့ကိုရှောင်ကျဉ်ပါ၏ဆိုပြီး၊ ကျွန်တော်တို့ ထိန်းသိမ်းထား တယ်၊ အဗြဟ္မစရိယာ သိက္ခာပုဒ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ မေထုန်ငယ်(၇)

ပါးဆိုတာ ရှိတယ်၊ မေထုန်ငယ် (၇) ပါးဆိုတာက မိမိစောင့်ထိန်းအပ်တဲ့ သီလကိုတော့မကျိုးပါဘူး၊ သို့သော် မေထုန်ငယ်(၇)ပါးမှမလွတ်ရင်တဲ့ သီလညှိုးတယ်၊ အဲဒါကဘာလဲဆိုတော့၊ “ထိကြည့်ကစား၊ အသံကြား၊ ကြံငြား ကာမဂုဏ်တဲ့၊ စည်းစိမ်သာယာဝဋ်ပတ္တနာ - သတ္တငယ်မေထုန်” ဆိုပြီးတော့ ရှိတယ်၊ ထိကြည့်ကစား ဆိုတာက တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦးထိခြင်းအားဖြင့် ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်၊ ကစားခြင်းအားဖြင့် လောကီအာရုံ ကာမဂုဏ် သဘောတရားတွေ၊ စိတ်တွေဖြစ်မယ်၊ ကြံငြားကာမဂုဏ်တဲ့၊ ကာမဂုဏ် သဘောတရားတွေ စိတ်ထဲမှာကူးမယ်၊ သာယာတဲ့စည်းစိမ်တွေပေါ်မှာ သာယာမိမယ်၊ ဝဋ်ပတ္တနာတဲ့၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဘဝဝဋ်တွေပေါ်မှာ သာယာမိတယ် ဆိုရင် အဗြဟ္မစရိယာ သိက္ခာ ပုဒ်ကညှိုးနွမ်းသွားပြီ၊ အဲဒီတော့အဲဒီဟာလဲ ရှောင်ကြဉ်ရမယ်။

ဝိပဿနာတရား ပွားများတဲ့အခါ မုသာဝါဒါ ဝေဒါမဏိဆိုတဲ့အထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ ပြောခဲ့ပါပြီ၊မုသာဝါဒါလိမ်လည်ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ ၏သာမဟုတ်သေးဘူး။ ဖရဿဝါစာ ဆဲရေးတိုင်းတွာတဲ့စကား၊ ကြမ်းတမ်းတဲ့ စကား၊ ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏၊ နောက်ပြီးတော့၊ ပိသုနဝါစာဆိုတာ တစ်ဦး နဲ့တစ်ဦးမတဲ့အောင် ဂုံးချောတဲ့စကားမပြောရဘူး၊ သမ္မပလာပဝါစာ၊ အကျိုးမဲ့တဲ့စကားမပြောရဘူး၊ ဒီတော့ နှုတ်ပိတ်ဖို့ မေတ္တာရပ်ခံထားတယ်၊ ကျင့်တဲ့နေရာမှာ စကားမပြောဘဲကျင့်ကြပါ။ စကားမပြောဘဲကျင့်ရင်၊ သမ္မာဝါစာ ဖြစ်သွားတာပေါ့၊ အထူးသဖြင့် သမ္မပလာပဝါစာ မဖြစ်တော့ဘူး၊ အဲဒီတော့ ဒီမှာ နေတုန်းတော့ ပြည့်စုံပြီးသားပဲ၊ မိမိတို့သီလ(၈) ပါးမှာ ပြည့်စုံနေရင်၊ သီလစင်ကြယ်မှုရရှိတာပဲ၊ ဒီမှာတော့ ပြောစရာမရှိပါဘူး၊ ကာယကံ ဝစီကံ၊ မကဘူး၊ မနောက်ပါ ထိန်းထားတာ၊ ဟိုနေ့က ဦးဘဘိုး ပြောသလိုပဲ၊ သာမညသီလမဟုတ်ဘူး၊ အဓိသီလ သီလဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်သွားတာပေါ့။ (၈)ပါး သီလ စောင့်ထိန်းပြီးတဲ့အပြင်၊ ဝိပဿနာတရား ပွားများအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ဘာသီလရှိသေးလဲ ဆိုတော့ ဣန္ဒြိယသံဝရရှိသေးတယ်။

ဣန္ဒြိယသံဝရ သီလဆိုတာက မိမိဣန္ဒြေကို စောင့်ထိန်းဖို့ဆိုတာက စက္ခုန္ဒြေဆိုတဲ့မျက်စိက မြင်တဲ့ကိစ္စတွေ၊ နားကကြားတဲ့ကိစ္စတွေ၊ နှာခေါင်းက နေပြီး အနံ့ရတဲ့ ကိစ္စတွေ၊ လျှာနှင့်ထိတွေ့မှုတွေတဲ့အခါ၊ ကာယအားဖြင့် ထိတွေ့တဲ့အခါ ဒါမှမဟုတ်ရင် စိတ်က ဖြစ်သွားတဲ့ တွေးတောမှု၊ အဲဒီဟာတွေမှာ

အကုသိုလ် မဖြစ်အောင် သတိနဲ့ကပ်ပြီး ထိန်းသိမ်းရမယ်။ အဲဒီလို ထိန်းသိမ်းရမယ်။ အဲဒီလိုထိန်းသိမ်းသွားရင် ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကို စောင့်ထိန်းတာပဲ။ အဲဒီတော့ တရားထိုင်နေတဲ့အချိန်မှာ သီလအလုံခြုံဆုံးပဲဖြစ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ မျက်စိ ကလဲမှိတ်ထားတယ်။ စင်္ကြံ၊ နားကကြားလဲ ဂရုမစိုက်ဘူး။ နှာခေါင်းက ဘာအနံ့မှမရှိဘူး။ စသည်ဖြင့် ဣန္ဒြိယထိန်းသိမ်းထားတယ်။ လွတ်သွားတဲ့အခါ၊ ဘယ်တော့မှ လွတ်သွားမလဲ။ နားတဲ့အခါမှာ လွတ်သွားမယ်။

အဲဒီအခါမှာ သတိလေးနဲ့ ကပ်ထားပြီးတော့ အာရုံတွေဝင်လာသမျှကို ဖြစ်သမျှကို ဒွါရ(၆) ပါးက ပေါ်သမျှကို သတိလေးနဲ့၊ အကုသိုလ်မဖြစ်အောင် ထိန်းထားလိုက်ရင်၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလပြည့်စုံသွားတာပဲ။ အဲဒါပြီးတော့ ဘာသီလရှိသေးသလဲဆိုတော့ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ မိမိရဲ့အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စေရမယ်တဲ့။ ဒီဟာနဲ့ ပတ်သက်လို့၊ မြတ်စွာဘုရားက အထူးသဖြင့်၊ ရဟန်းတော်တွေကို သတိပေးသွားတယ်။ ပညတ်သွားတယ်။ ရဟန်းတော်တွေ စောင့်ထိန်းရမဲ့ သိက္ခာပုဒ်က နှစ်ရာနှစ် ဆယ့်ခုနှစ်သွယ် ဆိုပေမဲ့၊ ချဲ့လိုက်ရင် ကုဋေနဲ့ချီရှိတယ်။ အဲဒီတော့ ရဟန်းတော်တွေမှာ ဒကာ၊ ဒကာမတွေလာလို့ရှိရင်၊ လာဘ်သပကာကို မျှော်ကိုးပြီး၊ ပန်းကလေးလက်ဆောင်ပေးလိုက်တာတို့၊ သစ်သီးလေး လက်ဆောင်ပေးလိုက်တာတို့ မလုပ်သင့်ဘူး။ ဒီလိုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် မိမိ သီလညှိုးနွမ်းတယ်တဲ့။

လူပုဂ္ဂိုလ်တွေအနေနဲ့ကတော့ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမှာကောင်းတဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဆိုတာတော့ ငါးပါးသီလစောင့်ထိန်းထားရင် ကောင်းတဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဖြစ်သွားတာပဲ။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအားဖြင့် မပြုလုပ်အပ်တဲ့အကြောင်း(၅)မျိုးရှိတယ်။ ငါးမျိုးကဘာလဲဆိုတော့၊ သတ္တဝါတွေကို သေစေနိုင်တဲ့ အဆိပ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ဟာမျိုး၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မရှာအပ်ဘူး၊ လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်ပစ္စည်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မရှာအပ်ဘူး၊ လူလူချင်းရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်းအားဖြင့်အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမရှာအပ်ဘူး၊ မူးယစ်စေတတ်တဲ့သေရည်သေရက်ပစ္စည်းစသည် အားဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမရှာအပ်ဘူးတဲ့။ သတ်ပြီးတော့ စားရမယ့် တိရစ္ဆာန်တို့၊ ဘာတို့ မွေးမြူရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မရှာအပ်ဘူးတဲ့။ အဲဒါတွေကတော့၊ သမ္မာအာဇီဝမဖြစ်ဘူးတဲ့၊ ကျွန်တော်တို့ အနေနဲ့ က အဲဒါတွေ လွတ်ကင်းအောင်နေရင် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလနဲ့ ညီညွတ်တယ်။

ဒီမှာနေတဲ့အခါမှာ ဒါတွေဘာမှ မဖြစ်ပါဘူး။ ဖြစ်စရာ အကြောင်း
 ဘာမှမရှိဘူး။ စတုတ္ထသီလကတော့- ပစ္စယသန္နိဿိတသီလတဲ့။ ပစ္စည်းအသုံး
 အဆောင်နဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့၊ အကုသိုလ် မဖြစ်အောင် သတိထားရမယ်။
 ပစ္စည်းအသုံးအဆောင်ဆိုတာ ဘာတွေလဲ။ ရဟန်းတော်တွေကို သတိပေး
 စားတာက ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေးဆိုတဲ့ ပစ္စည်းလေးပါးနှင့်
 ပတ်သက်ပြီးတော့ သုံးဆောင်တဲ့နေရာမှာ စွဲလန်းမှုမရှိဘူး။ ကျောင်းမှာနေတယ်
 ဆိုရင် မိမိနေတဲ့ကျောင်းကို စွဲလန်းမှုမရှိရဘူး။ မိမိကျောင်းမှာသီတင်းသုံးတာဟာ
 ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်အောင်၊ အရိပ်အာဝါသလေးဖြစ်အောင်၊ ဒါလဲပဲလူတဲဒကာ
 ဒကာမ မရှိမှ၊ ဒီလိုကျောင်းမျိုးက သီတင်းသုံးဖို့ရတယ်။ မိမိကုသိုလ်အလျောက်
 ဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ သတိထားဖို့ဟုတ်လား။ အာဟာရကို မှီဝဲတဲ့နေရာမှာ
 ဆွမ်းစားတာဟာ၊ ပရိပတ္တိသာသနာ၊ ပဋိပတ္တိသာသနာ၊ ပဋိဝေဓသာသနာရယ်
 လို့၊ ရဟန်းတော်တွေမှာ သာသနာပြုဖို့ (၃)ရပ်ရှိတယ်။ ပရိပတ္တိသာသနာပြုရ
 မယ်၊ ပဋိပတ္တိသာသနာပြုရမယ်၊ ပဋိဝေဓသာသနာပြုရမယ်။ အဲဒီတော့ -
 ငါအာဟာရမှီဝဲတာဟာ၊ သာသနာသုံးရပ်မှာ တစ်ခုခုကျွမ်းကျင်ရာ စွမ်းသန်ရာမှာ
 ပြုဖို့ပဲဆိုတဲ့ သဘောနဲ့မှီဝဲရမယ်။ ဆေးမှီဝဲတဲ့နေရာမှာလဲ ရဟန်းကိစ္စကို
 ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ မှီဝဲတဲ့သဘောနဲ့ မှီဝဲရမယ် စသည်ဖြင့် ကျွန်တော်တို့လဲပဲ
 တရားအားထုတ်တဲ့အချိန်မှာ အစာစားတာမှာလဲ၊ သတိလေးနဲ့စားလိုက်၊
 အမှတ်တမဲ့ မဟုတ်ဘဲနဲ့၊ အစာ စားခြင်းအားဖြင့် အာဟာရလေးကို မှီဝဲပြီးတော့၊
 ငါတရားအားထုတ်ဖို့မှီဝဲတာဘဲ၊ ငါဒီမှာ တရားအားထုတ်တဲ့နေရာမှာ
 ကျန်းကျန်းမာမာရှိအောင် ဇရပ်မှာနေရ တာပဲ။ ဆေးမှီဝဲရင်လဲတရားအားထုတ်ဖို့
 ကျန်းမာရေးအတွက် ဆေးမှီဝဲတာပဲ။ အဝတ်အစားမှာလဲ ဟိရိသြတ္တိပွန့်
 ရာသီဥတုနဲ့ညီမျှဖို့၊ အဝတ်အစားကိုအသုံးပြုတာပဲ၊ ဒီလိုစိတ်မျိုး သဘောမျိုးနဲ့
 လှပဖို့မဟုတ်ဘူးဆိုပြီး၊ အဲဒီ သဘောမျိုးနဲ့ သုံးဆောင်သွားရင်၊ ပစ္စယသန္နိဿိတ
 သီလနဲ့ပြည့်စုံသွားတယ်။ ဒီတော့ လေးပါးသော သီလနဲ့ပြည့်စုံသွားတာပေါ့။
 အဲဒါပြီးတော့ကာ၊ မိမိရဲ့ စိတ်သန့်ရှင်းရမယ်။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိစိတ် သန့်ရှင်းတယ်
 ဆိုတာ၊ နိဝရဏတရားငါးပါး မဝင်အောင်အားထုတ်တာ၊ နိဝရဏ တရားခြောက်ပါး
 မဝင်အောင် အာနာပါနဲ့ သမာဓိထူထောင်ခဲ့တယ်။ သမာဓိထူထောင်တဲ့အခါ
 ကြာတော့ကျွန်တော်တို့ဝိပဿနာမှာတော့ခဏိတသမာဓိ၊ သမာဓိမှာတော့ ဥပစာရ
 သမာဓိခေါ်တယ်။ အဲဒီသမာဓိနားတော့ ရောက်လာကြတာပဲ။ တော်တော်လေး

ဆိတ်ငြိမ်လာကြတာဘဲ၊ စိတ်ကိုနှာသီးဝဆိုတဲ့ အာရုံလေးမှာ ညွတ်ထားတဲ့ အချိန်မှာ၊ စိတ်ကလွင့်လွင့်သွားရင်၊ စိတ်လွင့်သွားသွားခြင်း သိရမယ်၊ လွင့်သွားတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် မိမိစိတ်ကို မိမိပြန်ဖမ်းတော့မှာပဲ၊ အဲဒီလို စိတ်လွင့်သွားမှန်း သိသိခြင်း၊ ဖမ်းလိုက်တာနဲ့၊ အဲဒီလောက်အထိ ရောက်ရင် တဖြည်းဖြည်း စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သွားတယ်၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိပြီးတော့မှ၊ တစ်ခါ ဝိပဿနာပွားများတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က ဘယ်အဆင့်လဲဆိုရင် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ဖို့လိုတယ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဆိုတာ အသေးစိတ်ပြောခဲ့ပြီ၊ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ရုပ်နာမ် ကွဲပြားဖို့ လိုတာကို ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိလဲခေါ်တယ်။

နာမရူပ ပဋိစ္ဆေဒဉာဏ် လို့လဲခေါ်တယ်၊ နာမရူပပရိဂ္ဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိလို့လဲ ခေါ်တယ်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိငါးမျိုးထဲမှာ ဒီဟာတစ်ပါးအပါအဝင်ပဲ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဆိုတာက မိမိတရားရှုတဲ့အခါမှာ၊ ဒီဟာဖြင့်ရင် ရုပ်သဘောတရားပဲ၊ ဒီဟာဖြင့်ရင် နာမ် ဆိုတဲ့ သဘောတရားပဲ၊ နာမ်ဆိုတာက သိမှုနှင့်တကွဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စေတသိက် ကလေးတွေကို နာမ်လို့ခေါ်လိုက်ကာ ဒါရုပ်ပဲ၊ နာမ်ပဲ၊ ရုပ်နဲ့ နာမ်ကလွဲလို့ တခြားဘာမှမတွေ့ဘူး၊ မရှိဘူး၊ ဥပမာ-နာတယ်၊ နာတယ် ဆိုတာက ရုပ်ကဖောက်ပြန်လို့၊ ရုပ်ကဖောက်ပြန်လို့ သိမှုဖြစ်တာပဲ၊ နာမှုကို ဘာကသိသလဲ၊ နာမ်ကသိတာဘဲ၊ ခံစားတာကလဲစိတ်ကခံစားတာပဲ ခံစားမှုဆိုတာရှိတယ်၊ ခံစားသူဆိုတာမရှိဘူး၊ အဲဒီရုပ်နာမ်သဘောတရားတွေကို ထင်ထင်ရှားရှား ကွဲပြားအောင်သိရင် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်တယ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိက၊ ရုပ်သဘောတရားမှာလဲ တော်တော်ပြည့်ပြည့်စုံစုံပြောသွားပြီ၊ ရုပ်(၂၈)ပါး ထဲမှာ တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်ကတော့ အခြေခံဖြစ်တဲ့မဟာဘူတ ရုပ်လေးပါးဖြစ်တဲ့၊ ပထဝီဆိုတဲ့ မာတဲ့ပျော့တဲ့သဘော အမှုအရာကို သိရမယ်၊ မာတဲ့ပျော့တဲ့သဘောအမှုအရာကို သိရင် ဒါဟာရုပ်ရဲ့သဘောတရားပဲ၊ ပထဝီလွန်ကဲတာပဲ၊ ပူတဲ့အေးတဲ့အခါ ကြရင်လဲ၊ ဒါရုပ်သဘောတရားပဲ၊ တေဇောလွန်ကဲတာပဲ၊ လှုပ်ရှားတဲ့ သဘောတရားတွေ တွေ့လာတဲ့အခါကြရင် ဝါယောလွန်ကဲတာပဲ၊ ရုပ်ပဲ၊ ရုပ်သဘောတရားပဲ၊ အဲဒီလိုနှလုံးသွင်းတတ်ပြီးတော့၊ ပညတ်အာရုံတွေ တဖြည်းဖြည်း ပျောက်ပျောက်သွားနိုင်ရင် ရုပ်ကိုသိသွားတယ်၊ နာမ်ကတော့ ဒါတွေဖြစ်တာကိုယ်ကသိနေတယ်၊ နာမ်ကလဲ(၂)ချက်ရှိတယ်၊ တရား အားထုတ်တဲ့အခါမှာ ကျွန်တော်တို့မှာ ပဉ္စဒွါရ ဝဇ္ဇာန်း၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်း ဆိုပြီးရှိတယ်၊ ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇာန်းဆိုတာ - မိမိတို့အာရုံ တွေကို ကျွန်တော်တို့

မျက်စိဆိုတဲ့ ဒွါရ၊ နားဆိုတဲ့ ဒွါရ၊ မျက်စိကတော့ ရူပါရုံ ဆိုတဲ့ အဆင်းကို မြင်တယ်၊ မြင်သိစိတ်ဖြစ်တယ်၊ နားကတော့အသံကိုကြားတယ်၊ ကြားသိစိတ် ဖြစ်တယ်၊ နှာခေါင်းကတော့ အနံ့ရရင်၊ နံသိစိတ်ဖြစ်တယ်၊ လျှာကတော့ ထိတွေ့လိုက်တဲ့ အရသာပေါ်မှာ ထိတွေ့စိတ်ဖြစ်တယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်ကလဲ ထိတွေ့တဲ့အခါကြရင်၊ ကာယဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်တယ်၊ ကျွန်တော်တို့ တရား အားထုတ်တဲ့အခါမှာ အဆင့်က ဘယ်လိုသွားသလဲဆိုတော့၊ ကျွန်တော်တို့ မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်းဆိုတဲ့ မြတ်စွာဘုရားက မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်းဆိုတာ - စိတ်ရဲ့ နေရာဌာနက ဟဒယဝတ္ထုရှိတယ်၊ ဟဒယဝတ္ထု ၊ ကမ္မဇရုပ် ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်၊ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်းက၊ ကျွန်တော်တို့ တရား အားထုတ်တဲ့ အခါမှာ၊ ဥပမာ ကျွန်တော်တို့ ပြောခဲ့သလို လက်မောင်းကို မိမိစိတ်ကိုစိုက်လိုက်၊ မိမိအံ့ရုံကိုစိုက်လိုက်တဲ့အချိန်မှာ ဘယ်ကနေသွားတာလဲ၊ မနောဒွါရ ဝဇ္ဇာန်း ဆိုတဲ့ မနောကနေ တိုက်ရိုက်သွားလိုက်တယ်၊ ဒီနေရာလေး စိတ်စိုက်လိုက်တယ်၊ စူးစူးစိုက်စိုက်ကလေး စိုက်လိုက်တော့ သမာဓိ ဖြစ်လာတယ်၊ သမာဓိဖြစ်တဲ့အခါ ကြတော့၊ သမာဓိဆိုတဲ့ မှန်ပြောင်းနဲ့ ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ၊ သာမညအားဖြင့် မိမိခန္ဓာကိုယ်မှာ၊ ရုပ်ကလာပ်ကလေး တွေ ဖောက်ပြန်မှုကြောင့်၊ ဘာလေး ပေါ်လာလဲဆိုတော့ ခံစားမှုလေးပေါ်လာတယ်၊ အဲဒီလိုပေါ်လာတဲ့ ခံစားမှုလေး ဟာဘာခေါ်သလဲ၊ ကာယဝိညာဉ်စိတ် ကလေးပေါ်လာတယ်၊ ကာယဝိညာဉ်စိတ် ကလေးက ခံစားမှုလေးပေါ်လာတဲ့ အပေါ်မှာ ကိုယ်ကဘယ်လို နှလုံးသွင်း လိုက်ရမလဲ၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်းကနေပြီးတော့ ဒါရုပ်သဘောတရားပဲ၊ ဒီလိုနှလုံးသွင်းလိုက်တယ်၊ မိမိမနောကနေသွားတဲ့ အာရုံလေးဟာ စိတ် သဘောတရားလေးနဲ့သွားတာ၊ သိမှုလေးနဲ့သွားတာ၊ ဟိုမှာဖြစ်တော့လဲပဲ၊ ကာယဝိညာဉ်စိတ်ကလေးရှိတယ်၊ ကာယဝိညာဉ်စိတ် ကလေးကလဲ၊ ရုပ်ကြောင့်- ဖြစ်ပေါ်တဲ့ စိတ်ကလေးကိုသိတယ်၊ ရုပ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်တဲ့ စိတ်ကလေးကလဲ ဘယ်ကိုပြန်လာ သလဲဆိုတော့၊ မိမိမနောအာရုံထဲမှာ လာပြီးတော့ ပူတယ်၊ အေးတယ်ဆိုတာ လာပြီးတော့သိတယ်၊ မမြဲဘူးဆိုတာကို လာပြီးတော့သိတယ်၊ အဲဒီလိုမိမိရှု တဲ့အခါမှာ ရုပ်သဘောတရားပဲ၊ သိမှုဆိုတာ နာမ်သဘောတရားပဲ၊ အဲဒီလို ပိုင်းခြားပြီးတော့ ကိုယ်တွေ ဉာဏ်တွေ သိတဲ့အခါမှာ ငါဆိုတာ မရှိတော့ဘူး၊ သိမှုဆိုတာရှိတယ်။ ခံစားမှုဆိုတာရှိတယ်၊ ခံစားမှုတို့၊ သိမှုတို့ကတော့ ဘာတွေလဲ၊ နာမ်သဘောတရားတွေပဲ၊ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးပဲ၊

ဥပမာ ခံစားမှုတွေ့လိုက်ရင် နာမ်ခန္ဓာလေးပါးအားဖြင့် ပထမတော့ခံစားမှုလေးသိလိုက်တယ်။ ခံစားမှုလေးရယ်လို့ သိမှုလေးဖြစ်ပေါ်လာတာက၊ ဝေဒနက္ခန္ဓာခေါ်တယ်။ ဝေဒနာတွေရဲ့ အစုအဝေး။

ဒါလေးဟာဝေဒနာပဲလို့ ခန္ဓာထဲမှာ ပူတဲ့အေးတဲ့သဘောလေးမှတ်လိုက်တယ်။ ဒါမှမဟုတ် လှုပ်ရှားတဲ့ သဘောလေးမှတ်လိုက်တယ်။ မှတ်လိုက်တဲ့အခါကြတော့ ဘာဖြစ်လဲ၊ သည့်က္ခန္ဓာလေး ဖြစ်သွားတယ်။ မှတ်လိုက်တဲ့အခါကြတော့ ဒီဟာလေးဟာ မမြဲပါလား၊ ဖြစ်ပြီးပျက်နေပါလား ဆိုပြီး နှလုံးသွင်းလိုက်တဲ့အခါကြတော့၊ မိမိရဲ့စေတနာ ဦးဆောင်တဲ့ကုသိုလ်အကုသိုလ်စိတ်၊ ဒီမှာတော့ ကုသိုလ်စိတ်ကလာဖြစ်တာ၊ အဲဒါတွေအားလုံးကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာနေပြီးတော့၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ သိမှုပေါ်မှာ ချယ်လှယ်တဲ့သဘောနဲ့ လုပ်လိုက်တော့၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကလဲဘာစိတ်ဖြစ်သွားလဲဆိုတော့ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သွားတယ်။ ဒါကလွဲလို့ ဘာမှမရှိဘူး၊ ရုပ်သဘောတရား နာမ်သဘောတရားပဲ ရှိတယ်ဆိုတာ သိလို့ရှိရင် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်တယ်။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်တဲ့အခါကြတော့ နောက်တစ်ဆင့်တက်တဲ့အခါ ဘယ်လို သန့်ရှင်းမှုမျိုးဖြစ်လဲဆိုတော့၊ ကင်္ခါဝိတရဏ ယုံမှားသံသယရှိခြင်းမှ ကင်းလွတ်တဲ့၊ သန့်ရှင်းတဲ့ သဘောတရားကိုရတယ်။ ယုံမှားသံသယ ဖြစ်တယ်ဆိုတာက ဘယ်ပေါ်မှာ ဖြစ်လဲဆိုတော့ မြတ်စွာဘုရားက ကံ ကံ၏ အကျိုးတရားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဟောထားတယ်။ ဟောထားပေမယ့်လို့ တချို့က ယုံ မှားသံသယဖြစ်တတ်တယ်။ ယခင်ဘဝဆိုတာ ရှိခဲ့ရင်၊ ယခင်ဘဝက ငါဘာများ ဖြစ်ခဲ့သလဲ၊ ယခင်ဘဝက ငါဆိုတာတကယ်ပဲရှိခဲ့သလား၊ တတိယဘဝတုန်းက ငါဆိုတာရှိရဲ့လား၊ ဘယ်ပုံသဏ္ဌာန်နဲ့ရှိသလဲ၊ နောက်ဘဝကြရင် ငါဆိုတာရှိဦးမှာလား၊ ငါဆိုတာရှိခဲ့ရင်၊ ဘယ်လိုများရှိမလဲ၊ ဘယ်ဟာကိုများ ငါခေါ်မလဲ စသည်ဖြင့် ဒီသဘောတရားမျိုးတွေ ယုံမှားသံသယဖြစ်တတ်တယ်။ နောက်ပြီးတော့-ဥပမာ-နိုင်ငံခြားက အမျိုးသမီးတစ်ယောက်က မေးဖူးပါတယ်။ ခံစားမှုတွေ ဖြစ်တတ်တယ်၊ ရှုတယ်၊ ရှုတဲ့အခါကြတော့ ဝေဒနာခံစားမှုတွေ မမြဲဘူး ဆိုတာသိပါတယ်။ ဖြစ်ပြီးပျက်သွားတယ်ဆိုတာ သိပါတယ်တဲ့၊ သို့သော် ခံစားမှုဆိုတာ အမြဲရှိနေတာပဲတဲ့၊ အဲဒီတော့သူ့စိတ်ထဲမှာ မမြဲဘူးဆိုတဲ့ အခြေအနေကတော့ အမြဲရှိနေတယ်။ ဒါကတော့ မြဲနေပါလား ဆိုပြီး၊ သူ့မှာ သံသယဖြစ်နေတယ်လို့ လာပြောတယ်။ ကျွန်တော်တို့က ဘာပြန်ပြောလိုက်လဲ

ဆိုတော့ ရုပ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ပျက်သွားတယ်။ ပျက်သွားသော်လည်း
 ရုပ်ဆိုတဲ့သဘော တရားဟာ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ မှာမှီတယ်။
 အဲဒီတော့ကာဖြစ်ပြီး ပျက်သွားသော်လည်း အမြဲတမ်း ပြန်ပြန်တွေ့နေရတာက
 ဘာကြောင့်လဲ။ အနီးကပ်အကြောင်းကတော့ နေ့တိုင်းအာဟာရတွေ ဖြည့်သွင်း
 နေတယ်။ အာဟာရတွေဖြည့်သွင်းတော့ အာဟာရတွေကနေပြီး ခန္ဓာထဲ
 ရောက်တော့ ပါစကဝမ်းမီးကချက်လိုက်တဲ့အခါ ဩဇာဓာတ်တွေဖြစ်ပြီး
 အစားထိုးနေတယ်။ ဒါကြောင့် ပျက်တဲ့ရုပ်က ပြန်ပြန်လာသလိုဖြစ်နေတယ်။
 အဲဒီလိုသူ့ကိုပြောလိုက်တယ်။ နောက်ပြီးတော့ ရုပ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး အကြောင်း
 ရှိတယ်။ အရင့်အရင့်တန်းက အကြောင်းရင်းလဲ ရှိတယ်။ အရင့်အရင့်
 အကြောင်းရင်းကတော့ အဝိဇ္ဇာရယ်၊ တဏှာရယ်၊ ကံကြောင့်ဖြစ်တာ။
 အဝိဇ္ဇာဆိုတာ သစ္စာလေးပါးမသိဘူး၊ သစ္စာလေးပါးမသိတော့၊ ကျွန်တော်တို့က
 ဘာတွေ ပြုခဲ့လဲဆိုတော့ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံ မကောင်းမှုအကုသိုလ်ကံတွေ
 ပြုခဲ့တယ်။ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ၊ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံအားလျှော့စွာ
 သူ့မှာကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်ဆိုတာရှိတယ်။ ကမ္မဇရုပ်တွေကလဲရှိတယ်။
 ကမ္မဇရုပ်တွေကလဲ တစ်ခဏတိုင်း၊ တစ်ခဏတိုင်းမှာ အသစ်အသစ်ဖြစ်နေတယ်။
 ပျက်သွား ပျက်သွားလဲ အစားထိုးနေတဲ့အကြောင်း တွေကရှိလို့၊ ရုပ်သဘော
 တွေအစဉ်တန်း နေတယ်။ အဲဒီလိုသူ့ကိုပြောပြတယ်။ စိတ်ကလဲ ထိုနည်းတူစွာပဲ။
 စိတ်သဘော တရားက အမြဲတမ်းပဲ ပျက်တာပဲ။ ပျက်ပေမယ့် အမြဲတမ်းပဲ
 ရှိနေတယ်။ စိတ်က ဘာနဲ့အခြေပြုလဲဆိုတော့၊ စိတ် ဖြစ်ရခြင်းအနီးကပ်ဆုံး
 အကြောင်းရင်း ကတော့၊ ဖဿ၊ ဖဿမပါဘဲနဲ့ စိတ်ဆိုတာမဖြစ်ဘူး။
 စိတ်ဆိုတာ အာရုံမှီတာကို၊ သက်ဆိုင်ရာ ပဿာဒရုပ်နဲ့ ထိတွေ့တဲ့အခါစိတ်
 ဆိုတာ အမြဲတမ်းဖြစ်တယ်။ ဒါက အနီးကပ်အကြောင်းရင်း၊ ယခင် ယခင်
 အကြောင်းရင်းတွေကတော့ စိတ်ကလဲဘဲ ဒီအဝိဇ္ဇာရယ်၊ တဏှာရယ်၊ ကံရယ်
 ကျွန်တော်တို့ သင်္ခါရဆိုတဲ့ သဘောတရားရှိတယ်။ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ
 အားလျှော့စွာ စိတ်တွေဖြစ်နေတာပဲ။ အဲဒီလိုပြောလိုက်တော့ စိတ်ရှင်းသွားတယ်။
 ယခုလဲပဲ မိမိတို့ တရားအားထုတ်နေတယ်။ တရားအားထုတ်နေတဲ့ အခါမှာ၊
 ယခုဆိုလို့ရှိရင် ဖြစ်တာပျက်တာတွေ သိလာပြီ၊ ဖြစ်ပျက်တွေ သိတဲ့အခါကြာတော့၊
 တစ်ခါတလေ ဒါတွေဟာ ဘာပါလိမ့် ဆိုပြီးတော့၊ ငါရှုရဲ့သားနဲ့ မကုန်နိုင်
 ပါလားဆိုပြီး ဖြစ်တတ်တယ်။ အနိစ္စတစ်ချိန်လုံး သုံးသပ်နေတာပဲ။ အနိစ္စသုံးသပ်

သော်လည်း မပျောက်နိုင်ပါလား၊ မပြီးနိုင်ပါလား၊ ဒါကတော့ ခုနပြောသလိုပဲ၊ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးတော့ ပရိနိဗ္ဗာန် မစံသေးသရွေ့ ရုပ်သဘောတရား၊ နာမ်သဘောတရားက ရှိနေမှာပဲ၊ ရုပ်သဘော နာမ်သဘော ရှိနေသရွေ့တော့ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားကတော့ ရှိမှာပဲ၊ ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်မှာပဲ၊ ပျက်ပြီးရင်ဖြစ်မှာပဲ ဇာတိ ဆိုတဲ့သဘော တရားထဲမှာ မရဏဆိုတာ အမြဲပါလာတယ်၊ ဇာတိရှိရင် မရဏရှိတယ်၊ ဇာတိမရှိတဲ့နေရာက နိဗ္ဗာန်တစ်ခုပဲရှိတယ်၊ ဒီပျက်တဲ့ သဘောဖြစ်ရင် ဖြစ်တဲ့သဘောက အတူပါလာတာပဲ၊ သို့သော်လဲပဲ၊ ခုနပြောတဲ့ ကမ္မဇရုပ်တွေက၊ ကံအကျိုးပေးတဲ့ရုပ်တွေက၊ အာဟာရအကျိုးပေးတဲ့ ရုပ်တွေက ရှိနေသရွေ့တော့၊ ရုပ်အသစ်အသစ်တွေဖြစ်နေမှာပဲ၊ သို့သော်လဲ ရှုတဲ့နေရာမှာ၊ ကျွန်တော်တို့ ရှုဖန်များလို့ ဉာဏ်ထက်လာတဲ့အခါကြတော့၊ ခုနပြောတဲ့ ပညတ်တရားတွေ ပျောက်ပြီး၊ ပရမတ်သဘောတရားအားဖြင့် ရုပ်နာမ်ကိုလဲ ရုပ်နာမ်လို့ သိသွားမယ်၊ ရုပ်နာမ် တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုကို သေသေချာချာ ထင်ထင်ရှားရှား သိသွားမယ်၊ ဖြစ်ပျက်ကို သိမှုကဘာလဲ၊ သမာဓိလိုတယ်၊ ပညာလိုတယ်၊ ပညာက မိမိမှာရှိတဲ့ ဉာဏ်ပညာနဲ့၊ ဒါဉာဏ်ပိုင်းဆိုတော့၊ ပညာပိုင်းဆိုတော့ ဉာဏ်ကို အသုံးပြုရတယ်၊ ဉာဏ်ကလေးနဲ့ရှုရတယ်၊ ရှုတဲ့အခါကြရင် ဖြစ်တာ ပျက်တာကို သေသေချာချာ သိသွားလို့ရှိရင်၊ ဒုက္ခဝေဒနာခံစားရတာတွေ၊ တဖြည်းဖြည်း အလိုလို လျော့သွားလိမ့်မယ်၊ လျော့သွားတဲ့အခါကြတာမှ သိမယ်၊ ဖြစ်တာ တွေက ဝိပါက်အကျိုးတွေပါလား ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရကို အသေအချာ အနိစ္စမှန်း သိသွားရင်၊ ခုနပြောတဲ့ ဒုက္ခတွေ ချုပ်ငြိမ်းသင့်သလောက် ချုပ်ငြိမ်းသွားပါလား ဆိုတာသိသွားလိမ့်မယ်၊ ကင်္ခါဝိတရဏ၊ ယုံမှားသံသယတွေဖြစ်လာရင်၊ ယုံမှားသံသယ ဖြစ်တဲ့ အပေါ်မှာ ကိုယ်က ဉာဏ်နဲ့ ဆင်ခြင် သုံးသပ်ပြီးတော့ လွတ်မြောက်သွားရင် ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိဆိုတဲ့ သန့်ရှင်းမှုဆိုတာကိုရတယ်။ နောက်တစ်ဆင့်က ဘာခေါ်လဲဆိုတော့ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိတဲ့၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဆိုတာက လမ်းမှန်လမ်းမှား တရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ လမ်းမှားကို ရောက်သွားတတ်တယ်၊ လမ်းမှန်လမ်းမှားကိုခွဲခြားပြီးသိရင်၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်တယ်တဲ့။ လမ်းမှားဆိုတာက ဘာကိုပြောတာလဲဆိုတော့ ဝိပဿနာရှုပြီး၊ ဖြစ်တဲ့ပျက်တဲ့သဘောတရားတွေ သိပြီဆိုရင်၊ ရုပ်နာမ်ကို ခွဲလိုက်တယ်၊ ရုပ်နာမ်ခွဲလိုက်တဲ့နေရာမှာ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဆိုတဲ့ နာမရူပ

ပဋိစ္ဆေဒဉာဏ်က အခြေခံပေါ့၊ ဒီအခြေခံကို ရသွားလို့ ရုပ်မှန်း နာမ်မှန်းသိရင် ဒါက ရုပ်၊ ဒါက နာမ်၊ ရှုတိုင်းရှုတိုင်း သုံးသပ်ဖို့မလိုပါဘူး၊ ကိုယ့်စိတ်ထဲမှာ ရှင်းသွားပြီဆိုရင်၊ ဘယ်မှာ အာရုံပြုရမလဲဆိုတော့၊ သူတို့ရဲ့ လက္ခဏာပေါ်မှာ ရှုရမယ်၊ ရုပ်ရဲ့သဘောတရား၊ နာမ်ရဲ့သဘောတရားကို ကိုယ်သိသွားရင် သူတို့ရဲ့လက္ခဏာပေါ်မှာ ရှုရမယ်၊ သူတို့ရဲ့လက္ခဏာဆိုတာ အမှတ်အသား ပေါ့လေ၊ သူတို့ရဲ့အမှတ်အသားကဘာလဲ၊ ဖြစ်ပြီးရင်ပျက်၊ မမြဲဘူး၊ အဲဒီ ဖြစ်ပျက်ကို ကိုယ်ကသိရမယ်၊ ပထမတော့အနုစားသဘောလေးသိမယ်၊ ခပ်ကျဲကျဲလေး သိမယ်၊ ခပ်ကျဲကျဲ သိမယ်ဆိုတာက၊ ဘယ်လိုသိမလဲဆိုတော့၊ ပထမနေ့တော့အကြမ်းစား ဝေဒနာတွေဟာ အကြာကြီးဖြစ်နေမယ်၊ နောက်ပြောင်းသွားမယ်၊ ဒုက္ခ ဝေဒနာမရှိတော့ဘူး၊ ဝေဒနာအသစ်ဖြစ်လာပြီ ဆိုရင် ဩော်မမြဲပါလား၊ အသစ်ဖြစ်တယ်ဆိုရင် အဟောင်းက ချုပ်သွား ပါပေါ့လား၊ ဒီလိုခပ်ကြာကြာလေးတွေ့မယ်၊ သို့သော် ခုလောက်ဆိုရင် ရုပ်နာမ်ဟာ ဖြစ်တာပျက်တာ တော်တော်လေးမြန်ပါလားဆိုတာ သိလာ လိမ့်မယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်တဲ့ပျက်တဲ့ သဘောတရားလေးကို အစဉ်မပြတ်လိုက်နိုင်လို့၊ ဖြစ်တာပျက်တာကို သိလာတဲ့အခါကြာ ဘာဖြစ်ဟတ်သလဲ ဆိုတော့၊ စိတ်၏ ကြည်လင်မှု၊ သန့်ရှင်းမှု လေး၊ ဩဘာသ ဖြစ်တတ်တယ်။ ဩဘာသဆိုတာ - အလင်းရောင်ပေါ်လာတယ်၊ မိမိထိုင်နေတာ အလင်းရောင်ထဲမှာ ထိုင်နေသလို၊ မိမိခန္ဓာကိုယ်ကပဲ အလင်းရောင်ဆွလွမ်းနေသလိုလို ဖြစ်တတ်တယ်၊ နောက်ပြီး တော့ ဘာဖြစ် တတ်သေးလဲဆိုရင် ပီတိဆိုတဲ့ သဘောတရားဆွ ဖြစ်တတ်တယ်၊ ပီတိဆိုတာ ပီတိ(၅)မျိုးရှိတယ်၊ အတိုချုံးပြောလိုက်ရင်၊ ကျေနပ်တဲ့ သဘော တရား၊ ဒီစိတ်က ကျေနပ်ကျေနပ်နပ်ကလေးဖြစ်နေတဲ့ သဘောတရားလေး၊ ပီတိဖြစ်တတ်တယ်၊ ဒီလိုမှမဟုတ်ရင် ရှုနေရင်းနဲ့၊ ပဿဒ္ဓိ အေးငြိမ်းမှုလေး ရလာတယ်၊ စိတ်ကအေးငြိမ်းမှုသဘောလေးဖြစ်လာတယ်၊ စိတ်ကငြိမ်းပြီးတော့၊ အေးငြိမ်း မှုရတဲ့သဘောတရားဖြစ်လာတတ်တယ်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လဲ ဉာဏ ဉာဏ်တွေ ထက်မြက်လာတယ်၊ ဉာဏ်တွေ ထက်မြက်လာတယ်ဆိုတာ အနိစ္စကို အမြဲမပြတ်ရှုသွားနိုင်တယ်၊ ဖြစ်ပျက်ကို တော်တော်လေး အသေးစိတ်ပြီး သိသွားတဲ့သဘောတရား ဖြစ်လာတတ်တယ်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင် သုခဆိုတဲ့ သဘောတရားဝင်လာတတ်တယ်၊ သုခဆိုတာကိုယ်၏ ချမ်းသာမှုလေး ဖြစ်တတ်တယ်တဲ့၊ ဒါမှမဟုတ်ရင် ဥပဋ္ဌာနဆိုတဲ့သတိတွေသိပ်ကောင်းတယ်။

သတိတွေသိပ်ထက်လာတယ်။ ဟိုတုန်းကမေ့နေတာတွေ ပြန်ပြီးစဉ်းစားရင် ပြန်ပေါ်လာတတ်တယ်။ နောက်ဘာ ဖြစ်တတ်သေးလဲဆိုရင် အဓိမောက္ခဆိုတဲ့ သဒ္ဓါတွေဖြစ်လာတယ်။ ယုံကြည်မှု၊ ဘုရားပေါ်မှာ ယုံကြည်မှု၊ တရားပေါ်မှာ ယုံကြည်မှုဆိုတဲ့ သဒ္ဓါတွေထက်လာတတ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားတရားတော်ဟာ အင်မတန်ချမ်းသာပါလား၊ သူများကိုဖြင့် ပြောဦးမှပဲ စသည်ဖြင့် သဒ္ဓါတွေ ဖြစ်လာတတ်တယ်။ ပဂ္ဂဟတဲ့၊ ပဂ္ဂဟဆိုတာ ဝီရိယတွေ ထက်သန်လာတတ် တယ်။ မိမိတာရှည်စွာထိုင်လာတယ်။ ထိုင်တဲ့ အခါမှာလဲ အေးငြိမ်းနေတယ်။ အဲဒီလို သဘောတရားတွေဖြစ်တတ်တယ်။ ဒါမှမဟုတ်ရင်လဲ ဘာဝင်လာ တတ်သေးလဲဆိုတော့ ဥပေက္ခာဖြစ်လာတယ်။ ဥပေက္ခာဆိုတာ ခံစားမှုပေါ်မှာလဲ မငြိတွယ်တော့ဘူး၊ အညီအမျှ နေတတ်သွား တယ်။ အဲဒီလိုနေတတ်သွားတော့ အဲဒီ(၉)ပါးဟာ ကောင်းသောအဆင့်ကို ရောက်တာပြတာပဲ။ မိမိညာဏ်ထက်လို့၊ မိမိရဲ့ သမာဓိအားကောင်းလို့ ဒီလို အဆင့်အတန်းကို ရောက်တာပဲ။ ဒီလိုသဘောတရားရောက်တာပဲ။ ဒါပေမယ့် ဒါမျိုးပေါ်လာရင် သူတို့နဲ့အတူ ဘာလိုက်လာတတ်လဲဆိုတော့ နိကန္တီဆိုတဲ့ သဘောတရားလေးလိုက်လာတယ်။ နိကန္တီဆိုတာက အဲဒီပေါ်မှာ ကပ်ငြိတွယ်တာတဲ့ သဘောတရားတွေ ဝင်လာတယ်။ ပီတိဖြစ်တယ်ဆိုပါတော့၊ အလင်းရောင် ဖြစ်နေတယ်ဆိုပါတော့၊ ဩဘာသ၊ ဩဘာသပေါ်မှာ ဩဘာသဆိုတဲ့ အလင်းရောင်ထဲမှာ နေရတာကို အရသာ ရှိပြီးတော့ ဒါနဲ့ပဲတော်တော်လေး ကပ်ငြိတွယ်တာသွားတယ်။ ဥပမာ-ပီတိဖြစ်နေတယ်၊ ကျေနပ်မှုလေးရနေတယ်။ အဲဒီကျေနပ်မှုလေးကိုပဲ တပ်မက်သွားတယ်။ ပဿဒ္ဓိဆိုတဲ့ အေးငြိမ်းမှုလေးရတယ်။ သူ့အေးငြိမ်းမှု လေးနဲ့ပဲနေတတ်သွားတယ်။ ဒီဟာက ဝိပဿနာအန္တရာယ်လို့ ဘာလို့ ခေါ်သလဲဆိုတော့ ဒါတွေဖြစ်လာတဲ့အခါ ဒါတွေပေါ်မှာ ငြိတွယ်ကပ်ငြိပြီးတော့ မိမိစိတ်ထဲမှာ မဂ်ညာဏ် ဖိုလ်ညာဏ်ရတယ်လို့ ထင်သွားတတ်တယ်။ အဲဒီလောက် ကောင်းတယ်။ အဲဒီလိုများအထင်မှားပြီးတော့ ငါတော့ မဂ်ညာဏ် ဖိုလ်ညာဏ် ဖြင့်ရပြီ၊ အေးငြိမ်းမှုရပြီ၊ အညီအမျှ ငါရှုတတ်သွား ပြီဆိုရင် လမ်းမှားသွားပြီတဲ့၊ မဂ်ညာဏ် ဖိုလ်ညာဏ်ဘက်ကို မရောက်တော့ဘူး၊ သူဒီဟာလေးနဲ့ ကပ်ငြိ တွယ်တာပြီးတော့ တင်းတိမ်သွားမယ်၊ မိမိရှုတဲ့အခါကြရင် ဒါတွေ ပေါ်လာ ရင် မဟုတ်သေးဘူး၊ ကိုယ်ကဘာလုပ်ရမလဲဆိုရင် ဒါတွေနဲ့ မကျေနပ်နဲ့၊ ဒါတွေအပေါ်မှာ အနိစ္စနဲ့ပြန်ပြီး နှလုံးသွင်းရမယ်၊ ဒါလဲမမြဲဘူး၊ ကိုယ်က

အနိစ္စနဲ့ ပြန်ပြီးနှလုံးသွင်းပါတဲ့။ ဒီလိုပီတိဝင်သွားတယ်။ ပဿဒ္ဓိဝင်သွားတယ်။ သုခဝင်သွားမယ်ဆိုရင် အနိစ္စ၊ စဉ်းစားကြည့်တဲ့၊ ဒါဟာဖြင့်အနိစ္စပဲလို့ မိမိရဲ့စိတ်ထဲမှာ ထင်လာမြင်လာရင် မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် မရောက်သေးပါဘူး။ ဆက်လုပ်ပါဦးတဲ့။ အဲဒီတော့ ဒီလိုနေရာမျိုးကြရင် ဘယ်လောက်အထိ တွယ်တာသလဲဆိုရင်ပြောလို့မရဘူး။ ဒါလေးပဲကျေနပ်နေတယ်။ စောစော တုန်းကရတယ်။ ခုမရဘူး။ အဲဒီလိုပြောတယ်။ ဒီဟာက လွန်မြောက်သွားမှ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အရင့်စားကိုရောက်မယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အရင့်စား ဆိုတာကတော့ ဖြစ်တာပျက်တာကို ကျွန်တော်တို့ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဆိုတာက ထိုးထွင်းပြီးတော့မှ သိရတဲ့ဉာဏ်။ ဘာကိုထိုးထွင်းပြီးတော့သိရသလဲ။ ပညတ်တရားကို ထိုးထွင်းပြီးတော့မှ သိရတဲ့တရား။ ပညတ်ကဖုံးနေတယ်။ ပညတ်က ဘာတွေနဲ့ဖုံးနေသလဲ။ သမုဟဃနပညတ်ဆိုတာရှိတယ်။ သမုဟဃနပညတ်ဆိုတာက ကျွန်တော်တို့ အမှန်အားဖြင့် ရုပ်သဘောတရား တွေက အင်မတန်မှ သေးငယ်တဲ့ရုပ်ကလာပ်လေးတွေ စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထား တာကို စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားတာလို့ မမြင်ဘဲနဲ့ ကျွန်တော်တို့က ဒါကို တစ် ပေါင်းတည်းပဲ၊ တစ်စုတည်းပဲမြင်တဲ့ဟာကို သမုဟဃနခေါ်တယ်။ ပရမတ္ထကို အဲဒါနဲ့ဖုံးတယ်။ ဘာနဲ့ဖုံးသေးလဲဆိုတော့ သဏ္ဌာနပညတ်ဆိုတာ ပုံပန်း သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ပရမတ်ကိုဖုံးတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကကြည့်လိုက်တဲ့အခါ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်အနေနဲ့တွေ့တယ်။ ပရမတ်ဆိုတာပုံပန်းသဏ္ဌာန်မရှိဘူးဆိုတာ မသိဘူး။ သညှာက မှတ်လိုက်တယ်။ သန္တတိပညတ်ဆိုတာက အစဉ်တန်းနေ တယ်။ ရုပ်ကလည်းဆက်ကာဆက်ကာဖြစ်နေတယ်။ ဘယ်တော့မှမပြတ်ဘူး။ နောက်ကော အနန္တ ရပစ္စည်းဆိုတာ စိတ်ကလေးတစ်ခဏပြီးရင် နောက်တစ်ခဏ က လိုက်လာတာပဲ။ စိတ်တစ်ခုပေါ်လာတယ်။ ဒါချုပ်သွားရင် နောက်စိတ် တစ်ခုပေါ်လာတာပဲ။ အစဉ်တန်းနေနေတာမြဲတယ်ထင်တယ်။ အဲဒီလို သန္တတိ ပညတ်ကလည်းရှိတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဘာရှိလဲဆိုတော့ သုဘဃန ပညတ်ဆိုတာ ရှိသေးတယ်။ မိမိကိုယ်ကိုတင့်တယ်တယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ကောင်းတယ် ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးတွေကလဲရှိတယ်။ ဒီပညတ်တွေကို ရုပ်မှန်း နာမ်မှန်းသိပြီးတဲ့နောက် နာမရူပပဋိစ္စဒဉာဏ်ကို သိသွားပြီးတဲ့နောက် ရုပ်သဘောတရား၊ နာမ်သဘောတရားကို သိသွားရင်၊ ဘာပျောက်သွားမလဲ ဆိုတော့ သမုဟဃနပညတ်ပျောက်သွားမယ်။ သဏ္ဌာနပညတ်ပျောက်သွားမယ်။

ရုပ်ကပူတဲ့သဘောပဲ။ ဒါတွေဟာ ဖြစ်ပျက်ကလေးတွေဟာ အင်မတန်မှ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့လေးနဲ့ ဖြစ်-ပျက်နေတဲ့အခါကြလို့ရှိရင် ဒီရုပ်သဘောတရား ဟာ အင်မတန်မှ သိမ်မွေ့ပါလား။ စုပေါင်းပြီးဖွဲ့စည်းထားတာပါလားဆိုတာ သိသွားတဲ့အခါကြ သမူဟဃနပျောက်သွားမယ်။ နာမရူပပဋိစ္ဆေဒဉာဏ်နဲ့ ပျောက်တယ်။ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်မရှိဘူးဆိုတော့ နာမရူပပဋိစ္ဆေဒဉာဏ်နဲ့ ပယ်လို့ ရတယ်။ သန္တတိကပညတ်ကတော့ အနိစ္စနဲ့ ဖြတ်ရတယ်။ အနိစ္စသိမှ သန္တတိဆိုတာ အစဉ်တန်းနေတာလေးဖြစ်လို့ရတယ်။ ဒီဟာဖြင့်အစဉ်တန်း နေတာမဟုတ်ဘူး။ တစ်ခုဖြစ်ပြီးမှ နောက်တစ်ခုဖြစ်တာဆိုတာ။ သန္တတိပညတ် အစဉ်တန်းနေတာ ပြတ်တယ်။ သုဘဃနပညတ်ဆိုတာ မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို မိမိတင့်တယ်တယ်။ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ဆိုတာကတော့ ဝိပဿနာ ဉာဏ်တက် လာတဲ့အခါကြတော့မှ ဒုက္ခသဘောတရားပါလား။ အန္တရာယ်သဘောတရားပါ လားဆိုတာ သိလာတဲ့ အခါကြတော့မှ ပညတ်ကပျောက်တယ်။ ဖြစ်- ပျက်ကို ခုနပြောတဲ့ ဝိပဿနာ အန္တရာယ် (၁၀)ပါးကို လွန်မြောက်အောင် အနိစ္စနဲ့ ဆက်ရှုလို့ရှိရင်၊ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာရဲ့ ဖြစ်- ပျက်ကိုပိုပြီး ထင်ရှားသည် ထင်ထင်ရှားရှား မြင်လာတဲ့အခါ ကြတော့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အရင့်စား ရောက်လာပြီး၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရင့်စား ရောက်အောင် ကြိုးစားနေတာ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှာ ကြာကြာရှုရတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကဖြစ်- ပျက်တဲ့ သဘောက၊ အခြေခံသဘောတရားပဲ။ သူ့ကိုရှုတဲ့အခါမှာ ဘာနဲ့ရှုရမလဲ။ သမ္မသနဉာဏ်ဆိုတဲ့ သုံးသပ်ဆင်ခြင်တတ်တဲ့ ဉာဏ်နဲ့ရှုရတယ်။ ဒါလေးကို ဖြစ်ပျက်ခံစားမှုလေးတွေ တွေ့ပြီဆိုရင် ရုပ်နာမ်သဘောတရား ထင်ရှားသွားပြီ ဆိုတာနဲ့၊ မိမိအာရုံကဘယ်ပေါ်မှာမိလဲ၊ ဖြစ်တာပျက်တာဆိုတဲ့ သဘောတရားကို၊ ထင်ရှားအောင် ဒီဉာဏ်နဲ့သုံးသပ်၊ ဉာဏ်နဲ့ သုံးသပ်လို့ ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့လာပြီဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ဒီကိုက်တာ ခဲတာတွေဟာလဲ။ အဲဒီအခါမှာ ပျောက်သွားမယ်။ **ဥပမာ-** သာမညအားဖြင့်တော့ ငါထိုင်လို့ပဲ၊ ထုံတာကျဉ်တာပဲ၊ ကိုက်တာပဲဆိုတဲ့ အစွဲကတော့ရှိတယ်။ သာမညအားဖြင့်တော့ ဟုတ်ပါတယ် ဣရိယာပုတ်ကို မပြောင်းလို့ရှိရင် ဒါတွေဖြစ်တာပဲ။ ပရမတ်သဘောတရားနဲ့ ကြည့်လိုက်လို့ရှိရင်တော့၊ ဒါတွေဖြစ်တာက ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ ရုပ်က ဖောက်ပြန်လို့ ဖြစ်တာပဲ။ ရုပ်ကမဖောက်ပြန်ရင် ထိုင်ကာစအတိုင်း တည်နေရမယ်။ ရုပ်ကဖောက်ပြန်တဲ့အတွက် ထိုင်ကာစတုန်းက ဘာမှမဖြစ်ပေမယ့်၊ ကြာသွား

တော့ ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်လာတယ်။ ဝေဒနာတွေပေါ်လာတယ်။ ပညတ်
မပျောက်တော့၊ ကိုယ်ကရှုတဲ့အခါ မတိုးဘူး၊ ကိုယ်ကပညတ်အာရုံ
ပျောက်သွားလို့ အနိစ္စကို သေသေချာချာ သိရင်ဖြစ်တဲ့ ပျက်တဲ့သဘောကို
သိရင်၊ ထင်ရှားလာရင် နောက်ကိုယ်တိုင်တွေ့ပါလိမ့်မယ်၊ အနိစ္စကို မှန်မှန်
ရှုနိုင်ရင်၊ တဖြည်းဖြည်း ပျောက်သွားမယ်၊ လျော့သွားမယ်၊ အခိုက်အတန့်
အားဖြင့် လျော့ချင်လျော့သွားမယ်၊ ခပ်ကြာကြာလျော့ချင် လျော့သွားမယ်။
လျော့သွားတဲ့အခါမှာ ကိုယ်ကဝမ်းသာတတ်တယ်၊ ဝမ်းသာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်၊
ဝေဒနာက ပြန်တက်လာမယ်၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ ခုနကပညာကလွတ်သွားတယ်၊
နာတာကိုး၊ နာတော့ အနိစ္စတွေ့လို့ရှိရင်၊ အနိစ္စကို ဉာဏ်ထဲမှာ လေးလေး
နက်နက် ဖြစ်တဲ့ပျက်တဲ့သဘောကိုသိလို့ရှိရင်၊ ပျောက်သွားတယ်၊ ပြိုကျသွား
တယ်၊ အနိစ္စရဲ့သတ္တိ ကိလေသာကို ပယ်တာ သတ်တာ၊ ကိလေသာပယ်တယ်-
သတ်တယ်ဆိုတာ ဘာခေါ်လဲ၊ အကုသိုလ်ကို ခြေတာဘဲ၊ အကုသိုလ်ကို ခြေ
လိုက်တော့၊ အခိုက်အတန့်အားဖြင့်တော့ ဖြစ်နေပြီ၊ နာတယ်ဆိုတာက၊
အကုသိုလ်ဝိပါက်အကျိုးပေးတဲ့ အခိုက်အတန့်လေးတော့ နာတာဘဲ၊ အဲဒီ
အကုသိုလ်ဝိပါက် အခိုက်အတန့်လေးမှာ ကုသိုလ်ဆိုတဲ့၊ မဟာကုသိုလ်ဆိုတဲ့၊
အနိစ္စနဲ့မြင်နိုင်လို့ရှိရင်၊ ဒီဥစ္စာကပြိုသွားတာဘဲ၊ ပြိုသွားတဲ့အခါမှာ၊ ကိုယ်က
စိတ်ကိုထိန်းပြီးတော့ ဆက်ပြီးတော့ အနိစ္စနဲ့အညီ အမျှထားပြီး ရှုသွားနိုင်ရင်၊
တဖြည်းဖြည်း ဒုက္ခဝေဒနာတွေ ပျောက်သွားတတ်ပါတယ်။

အဲဒီအခါကျတော့ နာတဲ့ဝေဒနာ၊ တောင့်တဲ့ဝေဒနာ သိပ်မလာတော့
ဘူး၊ သက်သက်သာသာနဲ့ တရားအရသာကို တွေ့သွားမယ်၊ အဲဒီအရသာကို
မတပ်မက်ရဘူး၊ ကိုယ်က ဘာရှုရမလဲ၊ ဒီအရသာပေါ်မှာမှီပြီးတော့ဒါလဲမမြဲဘူး၊
အနိစ္စဘဲလို့ရှုသွားရမယ်၊ အဲဒီလိုရှုသွားနိုင်လို့ရှိရင် နောက်တစ်ဆင့်ဖြစ်တဲ့
ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ ဆိုတဲ့ဝိပဿနာဉာဏ်ဘက်ကို ဒီအခါကြတော့မှ
ကူးသွားတယ်၊ အဲဒီအခါကြတော့ ဝိပဿနာ အထက်အဆင့်ကို ရောက်တယ်၊
ယခုတော့ ရှုကြဦးပေါ့၊ တစ်ခါတလေကြတော့ အနိစ္စချည်း မဟုတ်ပါဘူး၊
သိပ်ပြီးနာတယ်၊ ကိုက်တယ် ဖြစ်လာရင်၊ အဲဒီလို နာတယ်ကိုက်တယ်လို့
ရှုလို့ အနိစ္စနဲ့ထင်ချင်ထင်သွားမယ်၊ တစ်ခါတလေကြတော့လဲ ဉာဏ်ထဲမှာ
မဝင်ဘူး၊ အာရုံထဲမှာ မဝင်ဘူး၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ နာတာက အမြဲလိုလို
ဆက်တိုက်ဆိုတော့ အနိစ္စဉာဏ်ထဲမှာမဝင်ဘူး၊ အဲဒီတော့ကိုယ်က ဘာသက်

ထားရမလဲဆိုတော့ ရုပ်ဆိုတာ ဖေါက်ပြန်တဲ့သဘောတရားပဲ။ ဒီလိုရှုရင်လဲ ရပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ်ရင်လဲ၊ ဒီလိုဒုက္ခကြီးဘဲလို့သိနေပြီ။ တိုက်ရိုက်သိနေ ပြီဆိုရင်၊ ရုပ်နာမ်ဟာ ဒုက္ခလို့ရှုရင်လဲရပါတယ်။ ဒုက္ခဆိုတာ (၃)မျိုးရှိတယ်။ ဒုက္ခဆိုတာ နာတာ ကျင်တာတိုက်ရိုက်ကြီး၊ ဒါကဘယ်သူမှ ပြောဖို့မလိုဘူး၊ တရားထိုင်မှသိတဲ့ ဒုက္ခမျိုးမဟုတ်ဘူး၊ တရားမထိုင်လဲသိတဲ့ဒုက္ခမျိုး၊ နာတယ် ကျင်တယ် ကိုက်တယ် ခဲတယ် တောင့်တယ် တင်းတယ် ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခတဒုက္ခ၊ နောက်ပြီးတော့ ဘယဌဒုက္ခဆိုတာရှိသေးတယ်၊ ဘယဌဒုက္ခဆိုတာ- မိမိတို့၏ ဘဝဟာဘေးအန္တရာယ်ရှိတယ်၊ အတွင်းအန္တရာယ်ရှိတယ်၊ အပြင်အန္တရာယ် ရှိတယ်၊ မိမိတို့အနေနဲ့ မမြင်လို့သာ၊ မွေးကတည်းက မိဘက မှက်၊ ယင်၊ ခြင် မသမ်းရအောင် ဂရုစိုက်ရတယ်၊ ကျန်းမာရေးနဲ့ပြည့်စုံအောင် သင့်လျော်တဲ့ အာဟာရနဲ့ ပြုစုရတယ်၊ ယခုကြီးလာတော့ ကျွန်တော်တို့ လွတ်သေးသလား ဆိုတော့ မလွတ်ဘူး။ ဘယဌဒုက္ခ၊ အပြင်ဒုက္ခရှိတယ်၊ အတွင်းဒုက္ခရှိတယ်၊ အပြင်အန္တရာယ်ရှိတယ်၊ အတွင်းအန္တရာယ်ရှိတယ်၊ ဒါ့ကြောင့်လဲပဲရုပ်နာမ်ဟာ ဒုက္ခပဲ၊ နောက်ပြီးတော့ဝိပရိဏာမဒုက္ခတဲ့၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခဆိုတာ- ခန္ဓာငါးပါး ဟာအမြဲဖေါက်ပြန်နေတယ်၊ တည်ငြိမ်မှုမရှိဘူး။ ပြောင်းလဲတတ်တဲ့သဘော တရားရှိတယ်၊ အဲဒါကိုလဲဒုက္ခလို့ခေါ်တယ်။ ဒီလိုအခါမျိုးမှာ ဒုက္ခနဲ့ဉာဏ် ပေါက်ရင်၊ ဒုက္ခရှုကြည့်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လဲအစိုးမရဘူး၊ မနာပါနဲ့ ဆိုလဲမရဘူး၊ နာတာပဲ၊ ကျင်တာပဲ၊ မရဘူး၊ အစိုးမရတဲ့ သဘောတရားဟာ ဘာလဲ၊ အနတ္တ တဲ့၊ အနတ္တနဲ့လဲရံဖန်ရံခါ ရှုလို့ရတယ်၊ သို့သော်လဲဘဲ အခြေခံကတော့၊ အကောင်းဆုံးကတော့ပိုပြီးထင်ရှားတာက အနိစ္စပိုပြီးထင်ရှားတယ်၊ ရံဖန်ရံခါ ရုပ်ပေါ်မှာရှု၊ ရံဖန်ရံခါ နာမပေါ်မှာရှု၊ ဝေဒနာပေါ်မှာရှု၊ သိမှုလေးပေါ်မှာရှု၊ တစ်ခုမဟုတ်တစ်ခု၊ ကိုယ်ရဲ့ဘဝ အထုံပါရမီက၊ ဘယ်လိုပါလာမလဲ၊ ရုပ်တရားပေါ်မှာ မိပြီးတော့ နားလည်လွယ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကရှိချင်ရှိမယ်၊ ဝေဒနာ ပေါ်မှာ မိပြီးတော့ နားလည်လွယ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ရှိချင်ရှိမယ်၊ ရုပ်တရားပေါ်မှာရှု ဝေဒနာပေါ်မှာရှုလိုက်။ အဲဒီလို သတိကိုကပ်ပြီးတော့ရှုလိုက်လို့ရှိရင်၊ မြတ်စွာဘုရား သာသနာနဲ့ ကြုံတဲ့ခေတ်၊ နောက်ပြီးတော့ ဒီမှာလာပြီးအားထုတ် တာက ပါရမီမျိုးစေ့လေး ပါမလာဘဲနဲ့ ဝိပဿနာကို အားထုတ်ဘို့ ဆိုတဲ့ စိတ်မျိုးဆိုတာ မပေါ်ပါဘူး၊ မိမိတို့ ပါရမီပါလာလို့၊ ဒီလိုစိတ်မျိုးပေါ်လာတယ်၊ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်နဲ့ ကြုံတဲ့ အခွင့်ကောင်း အခါကောင်းလဲဖြစ်တယ်၊

ဆရာကြီး ပြောသွားသလို၊ ပဓာနိယင်္ဂါးပါးနဲ့ ပြည်စုံတဲ့ အခြေအနေမျိုးမှာ ရောက်နေတယ်၊ အဲဒီအတွက် ကိုယ်က ဘာလုပ်ရမလဲဆိုတော့၊ မိမိလိုချင်တဲ့ ရည်ရွယ်ချက် ပန်းတိုင်ကိုရောက်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်သွားကြရင် အနည်းဆုံး၊ မနေ့က ဆရာဦးဘဘိုး ပြောသွားတဲ့အတိုင်း၊ စူဠသောတာပန် အဖြစ်တော့ ရောက်မှာပဲ၊ စူဠသောတာပန်အဆင့် ရောက်တယ်ဆိုရင်၊ မဟာသောတာပန် ဖြစ်ဖို့ အောက်လှေကားထစ်ပေါ်တော့ ရောက်လာပြီ၊ အဲဒီတော့ ကြိုးစားအားထုတ်ကြပါ။

(သာဓု-သာဓု-သာဓု)

အဋ္ဌမနေ့.

ကျွန်တော်တို့ မနေ့က ဝိသုဒ္ဓိ(၇)ပါး၊ ဝိပဿနာတရားအား ထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ သိသင့်သိထိုက်တာ ပြောခဲ့တယ်။ ဝိသုဒ္ဓိငါးပါးဖြစ်တဲ့ သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပြောခဲ့တယ်။ မနေ့က မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဆိုတာကတော့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အနုစားပေါ်လာလို့ရှိရင် ကျွန်တော်တို့က ချမ်းသာမှုတွေ အမျိုးမျိုးရတတ်တယ်။ ဥပမာ-တရားထိုင်ကာစကတော့ ဒုက္ခဒဏ်ချက်တွေ များတာပေါ့။ (၇)ရက်မြောက်လို့ရှိရင် ဒုက္ခဒဏ်ချက်တွေပါးသွားတတ်တယ်။ မပါးသေးသည့်တိုင်အောင် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ လေ့လာခဲ့တဲ့၊ ကျင့်ခဲ့တဲ့ အားထုတ်ခဲ့တဲ့ အတွေ့အကြုံအရ နာတယ်၊ ကျင်တယ်၊ ကိုက်တယ်၊ ခဲတယ်၊ ထုံတယ်ဆိုရင် ဝိပဿနာဉာဏ်က သက်ဝင်သွားတော့ သည်းခံနိုင်စိတ်တွေ ဖြစ်လာတယ်။ ဒုက္ခဆိုတာကလဲ၊ ကာယိက ဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခဆိုပြီး (၂)မျိုးရှိတယ်။ ကာယိကဒုက္ခဆိုတဲ့ ဒုက္ခက ရုပ်ကဖောက်ပြန်လို့ဖြစ်တဲ့ဒုက္ခ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ ရုပ်ကဖောက်ပြန်လို့ ဖြစ်တဲ့ နာတယ်၊ ကျင်တယ်၊ ကိုက်တယ်၊ ခဲတယ်၊

ထုံတယ်ဆိုတဲ့ ဒုက္ခပေါ်မှာ မှီပြီးတော့ စိတ်ညစ်တယ်၊ စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒါက စေတသိကဒုက္ခခေါ်တယ်၊ ကျွန်တော်တို့ကို ဘယ်ဒုက္ခက ပိုပြီးတော့ ဒုက္ခပေးလဲဆိုတော့ စိတ်ကဖြစ်တဲ့ စေတသိကဒုက္ခက ပိုပြီး ဒုက္ခပေးတယ်။

တရားအားထုတ်လို့ တော်တော်လေး သမာဓိကောင်းသွားမယ်၊ ရုပ်နာမ်သဘောတရားလဲ တော်တော်လေး ဉာဏ်သက်ဝင်သွားမယ်၊ ရုပ်နာမ်မှာ အနိစ္စတွေသိသွားမယ်ဆိုရင် တရားအားထုတ်ခါစနဲ့ မတူတော့ဘူး၊ ကာယိက ဒုက္ခတွေကို သည်းခံနိုင်စိတ် ဖြစ်သွားတယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ စိတ်မှာ အနှောင့်အယှက်မဖြစ်တော့ဘူး။ **ဥပမာ**-ဥပေက္ခာသဘောမျိုးထားပြီး ရှသွားနိုင်တယ်၊ နာတယ်၊ ကျင်တယ်၊ ကိုက်တယ်၊ ခဲတယ်ဆိုတဲ့ ဒုက္ခကိုလည်း သည်းခံနိုင်တယ်၊ စေတသိကဒုက္ခသိပ်မဖြစ်ဘူး၊ **ဥပမာ**- ခြင်ကလေး ကိုက်သွား မယ်၊ ယားလာမယ်၊ တစ်ခါတလေတော့ ဖြစ်ဖူးလားမသိဘူး၊ ပုရွက်ဆိတ် မျက်နှာပေါ်လျှောက်တတ်တယ်၊ ကာယိကဒုက္ခအားဖြင့် မကြီးပါဘူး။ ကာယိက ဒုက္ခအားဖြင့်ပုရွက်ဆိတ်ကလေး လမ်းလျှောက်တာဘာဖြစ်လဲ၊ ကာယိက ဒုက္ခအားဖြင့် ဘာပင်ပန်းစရာရှိလဲ၊ ဒါပေမဲ့တကယ်ကျတော့၊ ခူးကိုက်တာ ရှုတာထက် ပုရွက်ဆိတ်ကလေး လမ်းလျှောက်တာက တော်တော်ကို အနှောင့်အယှက်ဖြစ်တယ်၊ သည်းမခံနိုင်လောက်အောင်ကိုဖြစ်တယ်၊ မနေတတ်၊ မထိုင်တတ် အဲဒါက ဘာကိုပြတာလဲ။ စေတသိကဒုက္ခကိုပြတာ၊ ကာယိကဒုက္ခ မဟုတ်ဘူး၊ စိတ်ကမထားတတ်လို့ ပုရွက်ဆိတ်ကလေးလမ်းလျှောက်သွားတာ၊ မျက်စိထဲဝင်တော့ မလိုလို၊ နားထဲဝင်တော့မလိုလို၊ မနေတတ်မထိုင်တတ် ဖြစ်လာတယ်၊ ဒီလို ဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ ပုရွက်ဆိတ်ဆိုတဲ့ ပညတ်အာရုံကို ပျောက်လိုက်၊ ဒီမှာဘာဖြစ်နေလဲ၊ ခံစားမှုလေးဖြစ်နေတယ်။ ခံစားမှု ဆိုတာ ဝေဒနာ၊ နာမ်သဘောတရားပဲ၊ ဒါလေးဟာ မြဲသလား၊ မမြဲဘူး၊ ဒီမှာဖဿဆိုတဲ့ ထိတွေ့မှုလေးဖြစ်နေလို့လဲ ဒီခံစားမှုလေး ဖြစ်တာပဲ၊ ရုပ်သဘောတရားကလဲ မြဲတာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီလို ဆက်ကာဆက်ကာ သည်းခံပြီးတော့ အာရုံကို ယူနိုင်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဘာတွေမလဲဆိုရင် ဒါလေးသည်းခံနိုင်သွားတယ်၊ တစ်ခါတလေကြတော့ ဘယ်ရောက်သွားမှန်းမသိဘူး၊ ပျောက်သွားတယ်။

အဲဒီတော့ ဒါတွေဟာ စေတသိကဒုက္ခက ကျွန်တော်တို့ကိုဒုက္ခပေး တယ်ဆိုတဲ့ သဘောပါဘဲ။ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တွေကျတော့၊ ကျွန်တော်တို့လို

ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်မရှိတော့ဘူး၊ သူတို့မှာ ဘာစိတ်ဖြစ်လဲ၊ ကြိယာစိတ်ဘဲဖြစ်နေတယ်၊ အကုသိုလ်စိတ် ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ရင်လဲ အကြောင်းအားလျော်စွာ၊ နောက်ကို အကျိုးပေးမယ့် သဘောတရားတွေက ရှိသေးတယ်၊ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တွေကြတော့ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်မရှိတော့ဘူး၊ သူတို့ဖြစ်တဲ့ စိတ်က ကြိယာစိတ်ပဲဖြစ်တယ်၊ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေကြတော့ သူတို့မှာက ဘယ်ကဒုက္ခတော့ရှိတယ်၊ သို့သော် စေတသိကဒုက္ခမဖြစ်တော့ဘူး။ (၇)ရက်မြောက်တဲ့နေ့ဆိုရင် တချို့လဲ ဝေဒနာတွေပါးသွားမယ်၊ တချို့လဲ ဝေဒနာဖြစ်သည့်တိုင်အောင် သည်းခံနိုင်စွမ်းရှိလာမယ်၊ အညီအမျှ ရှုတတ်လာနိုင်တယ်။ အဲဒီမှာ ခုနပြောတဲ့ မဂ္ဂါမဂ္ဂဏဒနဒဿနဝိသုဒ္ဓိမှာ ဘာတွေ ဝင်လာတတ်သလဲဆိုရင်၊ ပီတိတို့၊ ပဿဒ္ဓိတို့၊ သုခတို့ဝင်လာရင် နည်းနည်းကျေကျေနပ်နပ်လေး ဖြစ်လာတယ်၊ တရားထိုင်လို့ကောင်းတယ် ဆိုတဲ့သဘောလေး ဖြစ်လာမယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်လာရင်အဲဒီအပေါ်မှာ ငြိတွယ်စိတ်နဲ့ ငြိတွယ်နေလို့မရဘူး။

အဲဒီအခါမှာ သတိထားဖို့ ဥပတ္တိလေသာ(၁၀)ပါး၊ ကိုယ်မသိဘဲနဲ့ ဝင်လာတတ်တယ်၊ အနိစ္စ ကိုရှုမှတိုးတက်မယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အရင့်စားကို ရောက်မယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်အရင့်စားကို ရောက်ရင်၊ ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ်ကို ရောက်လာတယ်။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိဆိုတာ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်မရခင် မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရောက်အောင် အထောက်အပံ့ ပေးလာတဲ့ဉာဏ်ကို ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ ခေါ်တယ်၊ အဲဒီတော့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရင့်စား ရောက်လာလို့ရှိရင် ဘာကိုထင်ရှားသလဲ ဆိုတော့ ရုပ်သဘောတရား၊ နာမ်သဘောတရား ဖြစ်တာ ပျက်တာကို ဉာဏ်ထဲမှာ ထင်ထင်ရှားရှား သိလာတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ထိုင်ကာစ တုန်းကတော့ ခပ်ကြမ်းကြမ်းပေါ့လေ၊ ပြီးတဲ့အခါကြတော့ ခံစားမှု လေးတွေ သိမ်မွေ့သွားလိုက်မယ်၊ နောက်ပြီးတော့ ဖြစ်တာပျက်တာလေးတွေ ပထမတုန်း ကတော့ နှေးကွေးတာတွေရမယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အရင့်စား ရောက်လာတော့ ဖြစ်ပျက်မှုအင်မတန်မြန်ပါလား။ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ရဲ့ ဖြစ်ပျက်မှု အင်မတန် မြန်ပါလား။ ခဏလေးမှာ အများကြီးဖြစ်ပျက်နေပါလား၊ ခန္ဓာကိုယ် တစ်ခုလုံးမှာ ဖြစ်ပျက်တွေဟာ အင်မတန်များပါလား။

အဲဒီလို ရင့်သန်လာတယ်၊ ရင့်သန်လာတဲ့အခါကြတော့ ခံစားမှု အားဖြင့်လည်း ညက်ညောသွားတယ်။ အဲဒီအခါကြရင် ဒုက္ခ ဝေဒနာဆိုတာ

သိပ်မဖြစ်တော့ဘူး။ ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် ကိုယ်ကရှုသွားနိုင်တယ်။ ဥပမာ-
ခြေထောက်ထုံလာတယ်၊ ခြေထောက်ထုံလာတာကို ကိုယ်က ဒီအခါမှာ
ခြေထောက်ရယ်လို့ အမှတ် မရှိတော့ဘူး၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရင့်
စားရောက်လာရင်၊ ခန္ဓာဆိုတဲ့ အစွဲအလမ်း အာရုံပျောက်နေတယ်၊ ဖြစ်ပျက်
နေတဲ့ခံစားမှုတွေပဲ သိနေတယ်၊ အဲဒီလို သိနေတဲ့အခါကြတော့ ထုံတာကျင်တာ၊
ဘယ်လိုရှုလိုက်သလဲဆိုတော့ ရုပ်နာမ်သဘောတရားတွေပဲ၊ အဲဒီလိုသဘော
ထားပြီး ရှုလိုက်လို့ရှိရင် ရုပ်နာမ်ကမမြဲပါလားဆိုပြီး နှလုံးသွင်းပြီး
ဆက်ကာ ဆက်ကာ ရှုရတယ်။ ဘာဝနာဆိုတာက ဘာဝေတဗ္ဗတ္တိဘာဝနာတဲ့၊
ဘာဝေ တဗ္ဗတ္တိဘာဝနာဆိုတာ လွန်စွာ အကျိုးရှိသောကြောင့် တစ်ကြိမ်ဖြစ်စေ
ပြီးတဲ့နောက်၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဖြစ်အောင် ကျိုးစားရာ၏တဲ့၊ အဲဒါကို ဘာဝနာ
ခေါ်တယ်။

လွယ်လွယ်ပြောလိုက် တော့ ပွားများတာပေါ့၊ ဆက်ကာဆက်ကာ
ဖြစ်အောင်၊ တစ်ခါရတယ်၊ တစ်ခါရတဲ့ဉာဏ်ကို နောက်တစ်ခါရအောင်
ဆက်ကာဆက်ကာ ကျိုးစားသွားတာ၊ ဖြစ်ပျက်ကို ဆက်ကာဆက်ကာ
ရှုလိုက်ရင် ခုန ပြောတဲ့ဝေဒနာ ပြေသွားတာ တွေ့လိမ့်မယ်။ လျော့သွားတာ
တွေ့လိမ့် မယ်။ အဲဒီအခါကြတော့ ဘယ်နေရာပဲဖြစ်ဖြစ် အနိစ္စတင်လိုက်ရင်
ပျက်သွားတာ တွေ့လိမ့်မယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အရင့်စားကို ရောက်လာရင်၊
ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်က ဘာအထောက်အပံ့ ပေးနိုင်လဲဆိုတော့၊ သဿတဒိဋ္ဌိနဲ့
ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ (၂)ပါး အစွဲအလမ်း ရှိတယ်၊ သဿတဒိဋ္ဌိ ဆိုတာကတော့
ငါဒီဘဝကနေပြီး နောက်ဘဝ ဖြစ်လို့ရှိရင် ဤလူကသာ သေသွားတယ်၊
ငါဆိုတဲ့အကောင်လေးက မသေဘူး။ အတ္တဆိုတဲ့ ကောင်လေးကမသေဘူး၊
လိပ်ပြာလေးကရှိနေတယ်၊ နောင်ဘဝကို သွားပြီးတည်တယ်။

အဲဒီလို သဘောတရားလေးရှိတယ်၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဆိုတာကတော့
ဒီဘဝကနေပြီး နောက်ဘဝဆိုတာမရှိတော့ဘူး ပြတ်ပြီဆိုတဲ့ အစွဲအလမ်းရှိတယ်၊
အဲဒီလို ရှိလို့ရှိရင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်က ဘာပြုလဲဆိုတော့
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဆိုတာပျက်ပြီးရင် ရပ်မသွားဘူး၊ ပျက်ပြီးရင် ပြီးသွားလား၊
ပျက်ပြီးရင် မပြီးဘူး၊ ထပ်ဖြစ်တယ်၊ ထပ်ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်တာဘဲ။ ပျက်ပြီးရင်
ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်တဲ့ သဘောတရားဟာ အမြဲတမ်းပေါ်နေတယ်၊
ရုပ်သဘောတရားလဲ ပျက်ပြီးရင် ဖြစ်တာပဲ၊ နာမ်သ ဘောတရားကလဲ

သိပြီးရင် နောက်ထပ် သိမှုလေးတွေဟာ တစ်ခုပြီးရင် တစ်ခုလာတယ်။ နောက်တစ်ခု လာတယ်။ ဆက်ကာဆက်ကာ ရှေ့ကသိမှုမှာ နောက်သိမှုပေါ်လာအောင် ကျေးဇူး ပြုသွားတယ်။

အဲဒီတော့ ဘဝကလဲ ဒီအတိုင်းပဲ၊ ရုပ်နာမ်-ခန္ဓာက ဒီလို သဘောတရားမျိုး ရှိသလို လက္ခဏာမျိုးရှိသလို၊ သေရင်လဲပဲ ဒီလိုပဲ ဖြစ်မှာပဲ။ ဒီလိုကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာ သက်ဝင်သွားရမယ်၊ ရုပ်သဘောတရားဆိုတာ ပျက်ပြီးရင် ပြန်ဖြစ်တဲ့ သဘောရှိတယ်၊ သေတယ်ဆိုတာဘာလဲ၊ သေတယ်ဆိုတာ နောက်ဆုံး စုတိစိတ်ကလေး ချုပ်သွားတာဘဲ၊ စုတိဆိုတဲ့စိတ်ချုပ်သွားရင် နာမ်သဘော တရားက နိဗ္ဗာန်မရောက်မချင်း အနန္တရပစ္စည်းအရ အနန္တရ ပစ္စည်းဆိုတာက ကြားကာလ မရှိဘူး၊ အခြားမဲ့ သဘောတရား။ နာမ် သဘောတရားဟာ ပျက်သွားပြီးရင် ပျက်သွားတဲ့ သိမှုလေးတွေက နောက်သိမ လေးကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုတယ်တဲ့။ နောက်သိမှုလေးကလဲ ပျက်သွားရင်၊ နောက်သိမှုလေး ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုတယ်၊ နာမ်သဘောတရားက ဘယ်တော့မှ ချုပ်ငြိမ်သလဲဆိုတော့ နိဗ္ဗာန်ကိုဝင်သွားတဲ့၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတဲ့အခါကြာမှ ချုပ်မယ်၊ ပရိနိဗ္ဗာန် မစံသေးသမျှ နာမ်သဘော တရားက ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်မယ်၊ ပျက်ပြီးရင်ဖြစ်မယ် ဆိုတာ အမြဲတမ်းရှိနေတယ်၊ ဒီတော့ သေတယ်ဆိုရင် စုတိစိတ်ဆိုတာ လာတယ်။ စုတိ-အခြားမဲ့၌၊ စုတိဆိုတာ ဘာမှ မဟုတ်ပါဘူး ။ ဒီဘဝရဲ့ နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ စိတ်တစ်ခဏလေးမှာ စုတိစိတ်ဖြစ်ပြီး ပျက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ပဋိသန္ဓေ စိတ်ကဝင်လာတယ်။ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဝင်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အတူတကွ ကမ္မဇရုပ်သုံးပါး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ ပဋ္ဌာန်းဖတ်ဖူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင်ဟေ့ သိပါတယ်၊ အညမညပစ္စည်းမှာ သဟဇာတပစ္စည်းပါတယ်၊ ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ အညမည သဟဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယောတဲ့။

ဩက္ကန္တိက္ခဏေဆိုတာက ပဋိသန္ဓေတည်တဲ့ အခါမှာ ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ နာမ်နှင့်ရုပ်တို့သည် အညမည တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မှီတုအခါ မှီတုသဘော အထောက်အပံ့ပြုတယ်။ သဟဇာတ အတူတကွ ဖြစ်ကြတယ်တဲ့၊ ပဋိသန္ဓေ တည်တဲ့အခါမှာ ရုပ်နဲ့နာမ် အတူတကွ တစ်ခါတည်း ဖြစ်တယ်၊ ပဋိသန္ဓေတည်တဲ့အတိုင်းပဲ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဆိုလို့ရှိရင် ဒီသဘောတရား အတိုင်းပဲရှိတယ်၊ ဖြစ်ပြီးရင်ပျက်တယ်၊ ပျက်ပြီးရင် ထပ်ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့

သဘောတရားရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့မှာ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတွေရှိတယ်။ ဒီကံတွေက ဘာလဲဆိုတော့ ကမ္မပစ္စယသတ္တိဆိုတဲ့ သဘောတရားရှိတယ် မိမိလုပ်လိုက်တဲ့ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတွေ၊ ကမ္မပစ္စယသတ္တိရှိတဲ့ အတွက်ကြောင့် သူက နောက်ကိုအကျိုးပေးတယ်။ အဲဒီဟာရှိသမျှ ခုနပြောတဲ့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရက ချုပ်တယ်ရယ်လို့မရှိဘူး။ သေတယ်ဆိုတာ ဒီဘဝကံကုန်သွားတာ၊ နောက်ဘဝကံအကျိုးပေးမယ်၊ နောက်ဘဝကံအကျိုးပေးတယ်ဆိုတာနဲ့ ရုပ်နာမ်ကဖြစ်မှာပဲ။ ဒီလိုသဘောမျိုး သိသွားရင်၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိပယ်သွားတယ်။ သဿတဒိဋ္ဌိဆိုတာကတော့ ဒီမှာတစ်ခုခုမပျက်ဘဲနဲ့ နောက်ဘဝကို ပါသွားတယ်ဆိုရင် အဲဒါကလဲ ဖြစ်ပျက်ကို ကြည့်လိုက်ရင် ပထမရုပ်ကလာပ်ကလေးဖြစ်ပြီးရင်ပျက်သွားတယ်။ ရုပ်ကလာပ်ကလေးနဲ့ နာမ်ကလေး ဘာကျန်သေးသလဲ၊ ဘာမှ မကျန်တော့ဘူး။ နောက်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကလာပ်ကလေးနဲ့ နောက်ဖြစ်တဲ့ နာမ်ကလေးက အသစ်ပဲ။ ဒီကြားထဲ အတ္တက ဒီကနေ ဟိုဟို ပြောင်းသွားတယ်ဆိုတာမတွေ့ရဘူး၊ ရှာကြည့်၊ အဲဒီအတွက်ကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိကိုလဲ ပြုတ်စေနိုင်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီဉာဏ်တွေအကြောင်းပြောနေတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာတရားထိုင်လာကတည်းက ပြောခဲ့တယ်။ ဒီမှာတရားထိုင်တာ သစ္စာလေးပါးကို သိဘို့၊ ဒုက္ခအရိယာသစ္စာကို သိဖို့၊ ဒုက္ခ အရိယာသစ္စာဆိုတဲ့ ကျွန်တော်တို့ သာမညများအနေနဲ့မဟုတ်ဘဲ၊ အရိယာများအနေနဲ့သိသင့်တဲ့ သစ္စာပဲ။

ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ သုခလို့ထင်တာတွေက အရိယများအနေနဲ့ဒုက္ခလို့မြင်တယ်။ အဲဒီလို ဒုက္ခအရိယာသစ္စာ သိဖို့၊ သမုဒယအရိယသစ္စာဆိုတဲ့ တွယ်တာမှုဆိုတဲ့ တဏှာကိုပယ်ဖို့၊ ဒုက္ခအရိယသစ္စာကိုသိပြီးတော့ သမုဒယအရိယသစ္စာကို ပယ်နိုင်မှ နိရောဓအရိယသစ္စာဆိုတဲ့ မဂ်ဉာဏ်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ဖို့၊ ရည်ရွယ်ပြီးအားထုတ်ဖို့ ကျွန်တော်တို့ပြောခဲ့တယ်။ ဒုက္ခအရိယသစ္စာကို ဝိပဿနာအားထုတ်ခြင်းအားဖြင့် ဘယ်လိုသိသလဲ၊ သမုဒယအရိယသစ္စာကို ဘယ်လို ပယ်မလဲ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်အားဖြင့် သဘောပေါက်အောင်လို့ ဒီလို ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ကျွန်တော်တို့ပြောတာ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အရင့်စားရောက်သွားရင် ဖြစ်တဲ့ပျက်တဲ့သဘောတရားတွေက မိမိရဲ့ စိတ်အာရုံက ဘယ်ဘက်ကို ညွှတ်သွားသလဲဆိုတော့ ပျက်တဲ့ဘက်ကို ညွှတ်သွားတတ်

တယ်၊ ဘာတွေမြင်မလဲ၊ ပျက်တဲ့သဘောတရားတွေပဲ မြင်မယ်၊ အာရုံတင်လိုက်၊ ရှုလိုက်၊ ရှုလိုက်တာနဲ့ ပျက်သွားတာ တွေလိမ့်မယ်။

ချုပ်သွားတာတွေလိမ့်မယ်၊ ပျောက်သွားတာတွေလိမ့်မယ်၊ အာရုံတင်လိုက်၊ ချုပ်သွားတယ် ပျက်သွားတယ်၊ ပျောက်သွားတယ် ဖြစ်တဲ့ ဘက်ကို အာရုံမရောက်တော့ဘူး ပျက်တဲ့ဘက်ကိုပဲ အာရုံရောက်သွားတယ်၊

ဥပမာ-ဘယ်လိုပေးထားသလဲဆိုတော့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်က သဲကမ်းပါး သောင်ပြင်ကြီးမှာနေပြီးတော့၊ သဲတွေက ပြိုပြိုကျသွားသလိုပဲ၊ မိမိရဲ့ ခန္ဓာတွင်းမှာ ဉာဏ်သွင်းပြီး ရှုတဲ့အခါကြရင် ပျက်နေတဲ့ ရုပ်သဘောတွေက ပျက်ပျက် သွားပါလား၊ အမြဲတမ်းကို တစ်ချိန်လုံး မြန်မြန်ပျက်နေပါလားလို့၊ ပျက်တာ တွေချည်းမြင်လိုက်မယ်၊ တစ်ခါတလေကြတော့ တချို့က ပျက်တာကို မြင်ပေမယ့် မသိတဲ့အခါလဲရှိသေးတယ်၊ ဘယ်လိုမြင်ပေမဲ့မသိသလဲဆိုတော့

ဥပမာ-ဒီမှာမြင်ပေမယ့် ရှုလိုက်တယ်၊ ရှုလိုက်တဲ့အခါကြတော့ သူတို့က ဘာပြောလဲဆိုတော့ ဒီကရှုလိုက်ရင် ဒီကနေ အောက်ဆင်းသွားတယ်၊ အဲဒီလို ပြောတယ်၊ အမှန်ကတော့ သူတို့ပျက်တာကိုမမြင်ဘူး၊ သန္တတိအစဉ်က ခေါင်းထဲမှာစွဲနေတော့ ဒီဟာလေးက ရွှေ့သွားတယ်လို့ ထင်တယ်၊ အမှန်ကတော့ ရွှေ့တာမဟုတ်ဘူး၊ ဒီမှာ ပျက်တဲ့ သဘောတရားလေးက ဒီမှာတင် ပျက်တယ်။

အဲဒီမှာ ပျက်တာလေးကို တွေ့ပေမယ့် ဆက်ကာဆက်ကာ ပျက်သွားတော့ သူ့အနေနဲ့ ဒါလေး ရွှေ့သွားတယ်လို့ ထင်ခြင်းဖြစ်တယ်၊

ဥပမာ-ဘာနဲ့တူသလဲဆိုတော့ မီးလုံးတွေကို ဆိုင်တွေမှာ ဝိုင်းပြီးထွန်းထားတယ်၊ ဒါပေမယ့် တစ်ကြိမ်ဖွင့်ရင် တစ်လုံးတည်း ဖွင့်ထားတယ်။ ဒီတစ်လုံးဖွင့်ပြီးရင် ပိတ်တယ်။ နောက်တစ်လုံးက ဖွင့်ပြီးရင် ပိတ်တယ်။ ကြည့်လိုက်တဲ့ အခါကြတော့ တစ်လုံးတည်း ရွှေ့သွားနေသလို ထင်ရတယ်။ အမှန်ကတော့ မီးတစ်လုံးတည်း ရွှေ့သွားနေတာမဟုတ်ဘူး၊ မီးတစ်လုံးက သူ့နေရာတွင် ဖွင့်ပြီး ပိတ်သွားတယ်၊ နောက်တစ်လုံးကဖွင့်တယ်၊ ပိတ်တယ်၊ နောက်တစ်လုံးက ဆက်ဖွင့်တယ်၊ ပိတ်သွားတယ်၊ အဲဒီလို သူကလုပ်ထားတယ်၊ သန္တတိအစဉ်က ဆက်သွားနေတယ်ထင်တယ်၊ အမှန်ကတော့ တစ်လုံးပြီး တစ်လုံး ပိတ်သွား နေတယ်၊ အဲဒီလိုပဲ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာပျက်တာကို အဲဒီသဘောတရားနဲ့ မြင်တတ်တယ်။ အဲဒီလိုမြင်တဲ့အခါကြရင် အနိစ္စကို သုံးသပ်ပြီးတော့ မမြဲလိုသာ

ပျက်တာပဲ။ ဒီကပျက်သွားပြီး ဒီကပျက်တာဘဲ ဆိုပြီး သဘောပေါက်အောင်ရှုရမယ်။ ဒါဘင်္ဂဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။ ဘင်္ဂဉာဏ်ကိုရောက်လာလို့ ရှိရင် ရုပ်သဘောတရား၊ နာမ်သဘောတရားတွေဟာ ခဏလေးမှ မတည်ဘူး။ ပျက်တာဟာ အင်မတန်မြန်တယ်။ အင်မတန်မြန်ပါလားလို့ အာရုံက မိလိုက်တာနဲ့ အာရုံကဘယ်ကိုရောက်သွားလဲဆိုတော့ ရုပ်သဘောတရား၊ နာမ်သဘောတရားတွေပေါ်မှာ ကြောက်တဲ့သဘောတရားမျိုး ရောက်သွားတယ်။ ရုပ်သဘောတရား၊ နာမ်သဘောတရားတွေဟာ ကြောက်စရာကောင်းပါလား ဆိုတော့ ဘယဉာဏ်ဆိုတာရောက်သွားတယ်။ ဘယဉာဏ်ဆိုတာ ဒီအခါကြတော့ ရုပ်သဘောတရားတွေဟာ တစ်ချိန်လုံး ပျက်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် မိမိစိတ်ထဲမှာ ဉာဏ်ထဲမှာ ဘယ်လို ထင်လာသလဲဆိုတော့ အန္တရာယ် သဖွယ်ရှိတဲ့ သဘောတရားတွေပဲ။ ဘေးအန္တရာယ်ရှိတဲ့ သဘောတရားတွေပဲ ဆိုပြီးတော့ အဲဒီလို ရုပ်သဘောတရားပေါ်မှာ ဘေးအန္တရာယ်နာမ်သဘော တရားပေါ်မှာ ဘေးအန္တရာယ်တွေနဲ့ပါလားဆိုပြီး မြင်လာတယ်။ အဲဒီလို မြင်လာရင် ဒီဉာဏ်က ကျွန်တော်တို့ကို ဘာအထောက်အကူ ပေးလဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့မှာ ဘာသညာက စွဲနေလဲဆိုတော့ အဘယသညာစွဲနေတတ်တယ်။

ဘေးမရှိဘူးဆိုတဲ့ သညာလေးစွဲနေတယ်။ ဘယ်လိုဘေးမရှိဘူးလဲ ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ သေရမှာပဲ။ လူရယ်လို့ဖြစ်လာရင် သေရမှာပဲ သိတယ်။ ဒါပေမယ့် ငါတော့ ယခုမသေသေးပါဘူး။ အန္တရာယ် မရှိသေးပါဘူး။ အဲဒီလို အစွဲအလမ်းရှိတယ်။ အမှန်ကတော့ မရဏတရားဆိုတာ အချိန်မရွေး အရွယ်မရွေးလာတတ်တယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ လက်တွေ့ဆိုလို့ရှိရင် အင်မတန်မှ တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် အမေရိကန်က ဖေဖော်ဝါရီလက ဒီကိုရောက်လာတယ်။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်က မနေ့တစ်နေ့ကမှ သိရတယ်။ အမေရိကန်မှာ ဒီဇင်ဘာလ(၂၀)ရက်နေ့ကပဲ လေယာဉ်ပျံ စီးသွားရင်းနဲ့ လေယာဉ်ပျံပျက်သွားလို့ အနိစ္စရောက်တယ်ဆိုတော့ ဘေးအန္တရာယ်ဆိုတာ မပြောနိုင်ဘူး ဒီပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ လေယာဉ်ပေါ်တက်တုန်းက အန္တရာယ်ရှိတယ်။ သေမယ်ဆိုတာသိရင် ဘယ်တက်ပါ့မလဲ။ သူ့အနေနဲ့ အန္တရာယ်မရှိဘူးဆိုပြီး တက်သွားတာ။ ဖြစ်တဲ့ကံက ဝင်လာတဲ့ အခါကြတော့ သူ့မှာဘဝချုပ်သွားတယ်။ အဲဒီလို ကံနဲ့ပတ်သက်ပြီးရှိပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်က သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး၏ ညီတော်

တိဿမင်းသားဟာ ရဟန်းတော်တွေကို ကဲ့ရဲ့တယ်တဲ့၊ ရဟန်းတော်တွေက သူများတွေဆီက ဆီဥထောပတ်တွေ ချက်ပြုတ်ကျွေးတာစားသောက်ပြီးတော့ စည်းစိမ်ရစ်နေတဲ့သဘောတွေနဲ့ ပြစ်တင်တဲ့ သဘောပြောတယ်၊ ပြောတော့ သူ့ဘခင်ဘုရင်က ဘာပြောလဲဆိုတော့၊ သင်ဟာ ငါ့ရဲ့မင်းစည်းစိမ်ကို (၇) ရက်ခံစားလိုက်၊ မင်းစည်းစိမ်ဟာ အင်မတန်ချမ်းသာတယ် (၇)ရက်ခံစားပြီး နောက်ကို (၇)ရက်မြောက်တဲ့ နေ့ကျရင် မင်းကို ငါသတ်မယ်ဆိုပြီး ဖယ်ပေးလိုက်တယ်၊ မင်းစည်းစိမ်နဲ့နေဆိုပြီး ပေးလိုက်တယ်၊ (၇)ရက်မြောက်တဲ့ နေ့ကြတော့ သူ့ကိုမေးတယ်၊ ဘယ်နှယ့်လဲ (၇)ရက် မင်းစည်းစိမ် ခံစားရတာ ပျော်ရဲ့လား၊ ဘယ်ပျော်နိုင်ပါ့မလဲ (၇)ရက်မြောက်တဲ့နေ့မှာ သေမယ်ဆိုတာ သိတယ်၊ ဘယ်ပျော်နိုင်ပါ့မလဲ၊ အေး မင်းဟာ (၇) ရက်မြောက်တဲ့နေ့မှာ သေမယ်ဆိုတာသိတယ်၊ မင်းဟာ(၇)ရက်တောင် ရှိသေးတယ်၊ ရဟန်းတော် အရှင်သူမြတ်တွေက ရုပ်နာမ် သဘောတရားဆိုတာ အချိန်မရွေးအခါမရွေး သေနိုင်တယ်ဆိုတာ အမြဲတမ်းသိနေတယ်၊ သိနေတော့၊ ဘယ်လို ဆီဥထောပတ် တွေ ကျွေးကျွေး သူတို့က ဒါကိုအရသာခံစားနေတာမဟုတ်ဘူးဆိုတာ ပြောတယ်။

ဘယဉာဏ်ဆိုတာက အဘယသညာဆိုတဲ့ ကျွန်တော်တို့မှာရှိတဲ့ ဘေးအန္တရာယ်မရှိဘူးဆိုတဲ့ အစွဲအလမ်းကို သူက ဖြုတ်ပေးတာ၊ ဘေးအန္တယ် ရှိတယ်၊ ရုပ်သဘောတွေ၊ နာမ်သဘောတွေဆိုတာ အမြဲတမ်းပျက်နေတယ်၊ ပျက်တဲ့ အတွက်ကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်သဖွယ်ဖြစ်ပါလားဆိုတဲ့ ဉာဏ်ထဲမှာ ထင်လာတယ်၊ ဘေးအန္တရာယ်သဖွယ် ရှိပါလား ဆိုတာ ဉာဏ်ထဲမှာထင်လာရင် ကိုယ်မှာရှိတဲ့ အဘယသညာကိုပါ ပယ်ပစ်တယ်၊ ဘယဉာဏ်ပြီးတော့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေက ပျက်နေတယ်၊ ပျက်တဲ့ဘက်ကများနေတယ်၊ ပျက်တာ တွေကလဲ ဘေးအန္တရာယ်သဖွယ်ဖြစ်လာတယ်ဆိုတော့ အဲဒီလိုအခါမှာ ဘာဉာဏ်ဝင်လာလဲဆိုတော့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေက ဖြစ်ပြီး ပျက်နေရင် ရုပ်နာမ် သဘောတွေက နှစ်သက်ဖွယ်ရာ သဘောမဟုတ်ပါလား၊ ဒီဟာတွေဟာ စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောတွေ ပါလား၊ ငြိတွယ်စရာမဟုတ်ဘူးဆိုပြီး ဉာဏ်ထဲမှာ သက်ဝင်လာတယ်တဲ့။

အဲဒီလို ရုပ်နာမ်သဘောတရားတွေက နှစ်သက်ဖွယ်ရာမရှိဘူး၊ ဒီလိုပျက်စီးနေတာဟာ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာတွေဆိုတဲ့ ဉာဏ်ဝင်လာရင် ကျွန်တော်

ကိုမှာ ဘာ သည့်ဘာစွဲ ပြုတ်မလဲဆိုတော့ သုဘသညာ ပြုတ်သွားမယ်၊ သုဘသညာဆိုတာ မိမိကိုယ်ကို နှစ်သက်တာ၊ နှစ်သက်တဲ့ သဘောတရား၊ ကိုယ့်ခန္ဓာ ကိုယ်ကြီးက နှစ်သက်ဖွယ်ရာလို့ စွဲလမ်းတာ ရှိကြတာပေါ့။ အဲဒီလို အစွဲအလမ်းကို ဖြုတ်ပေးတယ်၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာရဲ့ အပေါ်မှာ ဒုက္ခကို သူပြခဲ့တယ် ဘေးအန္တရာယ်ဆိုတာပြခဲ့တယ်၊ ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်တဲ့ အတွက်ကြောင့် နှစ်သက်ဖွယ်ရာ မရှိဘူးဆိုတဲ့ သမုဒယပယ်ဖို့ကို ပြခဲ့တယ်၊ သမုဒယဆိုတာ မရှိသင့်ဘူးဆိုတာကိုပြခဲ့တယ်။ အာဒိနဝညဏ်ဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟာ နှစ်သက်ဖွယ်ရာမရှိဘူး၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ သဘောတရားဘဲ၊ သုဘမဟုတ်ဘူး၊ အသုဘဆိုတဲ့ ဉာဏ်သက်ဝင်လာတယ်၊ ဉာဏ်သက်ဝင်လာတဲ့ အခါမှာ၊ အာဒိနဝညဏ်ကိုရောက်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘာဆက်ရှုရမလဲ ဆိုတော့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟာ မမြဲဘူးဆိုတာဘဲ ဆက်ရှုရမယ်၊ အနိစ္စသဘော တရားနဲ့ ထင်ရင် အနိစ္စဆက်ရှုရမယ်။ ဒုက္ခသဘောတရားနဲ့ထင်ရင် ဒုက္ခ ဆက်ရှုရတယ်၊ အနတ္တသဘောတရားနဲ့ထင်ရင် အနတ္တဆက်ရှုရတယ်၊ ပိုပြီးတော့ကောင်းတာကတော့ အနိစ္စကိုသန့်သန့်ကြီးရှုသွားရင်၊ ဒုက္ခကလဲ သူ့ဟာသူ မြင်လာမှာပဲ၊ အနတ္တကလဲ သူ့ဟာသူမြင်လာမှာပဲ။

အဲဒီလို အနိစ္စကိုရှုသွားရင် ဘယ်ကိုရောက်လာလဲဆိုတော့ စက်ဆုပ် ဖွယ်ရာပဲ၊ နှစ်သက်ဖွယ်မရှိဘူးဆိုတဲ့ အာဒိနဝညဏ်ကို ရောက်လာရင် ဘယ်ကို ဆက်သွားလဲဆိုရင် မမြဲတဲ့သဘော တရားတွေဟာ ငြိတွယ်စရာ မရှိဘူးဆိုပြီး မိမိစိတ်ထဲမှာ ဒီရုပ်တွေ နာမ်တွေဟာ ပြတ်တယ်မရှိဘူး၊ ပျက်ပြီးရင်း ပျက်နေတာပဲ၊ ပျက်တဲ့သဘောတရားတွေဟာ အင်မတန်မြန်တယ်၊ အဲဒီလို မြန်တဲ့အတွက် အချိန်ကာလမရွေး သူဟာ အန္တရာယ်သဖွယ်၊ အမြဲတမ်း ပျက်နေတယ်၊ အန္တရာယ်သဖွယ် အမြဲတမ်း ပျက်နေတဲ့ အတွက်ကြောင့် သူ့ကိုတပ်မက်စရာမရှိဘူး၊ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ မဟုတ်ဘူးဆိုပြီး ဒီဟာပေါ်မှာ ငြီးငွေ့လာတယ်၊ ဒီဟာကို တော့ ပါဠိလို ဘာခေါ်လဲဆိုတော့ နိဗ္ဗိန္ဒညဏ်ခေါ်တယ်၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ အနေနဲ့ ထိုင်တဲ့ အခါမှာ တစ်ခါတလေ ငြီးငွေ့ရုံတင်မကဘူး၊ ထိုင်ရတာပျင်းတဲ့ စိတ်တွေဖြစ်လာတယ်၊ ထိုင်နေရင် ဒုက္ခဝေဒနာကလဲမတွေ့တော့ဘူး။ ဒုက္ခဝေဒနာတွေရင် မငြီးငွေ့ဘူး၊ ဒုက္ခပေါ်မှာ အာရုံမိပြီးရှုတာ၊ ငြီးငွေ့ဖွယ်ရာဖြစ်လာတာ၊ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ လေးဖြစ်လာပြီး သူဟာမပြီးနိုင်ဘူး၊ ဆုံးလဲ မဆုံးနိုင်ဘူး၊ တစ်ချိန်လုံးဖြစ်ပျက်နဲ့ သွားနေတာ မြင်လာရတော့ ကြာကြာရှုရတာငြီးငွေ့လာတယ်။

အဲဒီမှာ တရားအားထုတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ဘာလို့လဲဆိုတော့ မိမိရဲ့ ဝီရိယကို ပိုပြီးတော့ စိုက်ထုတ်ပေးရမယ်။ သတိကို ပိုပြီးတော့ကပ်ပေးရမယ်။ အဲဒီလိုလုပ်ပြီးတဲ့အခါကြရင် ဘာဖြစ်လာလဲဆိုတော့ ဒုက္ခတွေပြန်ပေါ်လာတတ်တယ်။ ပြန်ပေါ်လာပြီးတော့ ဘယ်ကိုရောက်လာလဲဆိုတော့ ဒီသဘောတရားတွေက နှစ်သက်ဖွယ်ရာမရှိဘူး ဆိုတာလဲ သိသွားပြီး၊ ငြီးငွေ့ဖွယ်ရာဆိုတာလဲသိသွားပြီး၊ သူတို့က ဖောက်ပြန်လာပြီဆိုတာတွေ့တော့၊ ဒီရုပ်တရား နာမ်တရား၊ သင်္ခါရတရားတွေက လွတ်မြောက်ချင် တဲ့ စိတ်မျိုးဖြစ်လာတယ်။ ဒီသဘောတရားတွေကနေ လွတ်ချင်တယ်။ လွတ်ရာကို ရှာတဲ့ သဘောတရားမျိုး၊ ရှာချင်တဲ့စိတ်မျိုး ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီလို စိတ်မျိုးဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီလို စိတ်မျိုးဖြစ်လာတာကို မု ခွံတုကမျှတာဉာဏ်ခေါ်တယ် ၊ ထွက်ပေါက် ရှာချင်တဲ့စိတ်၊ ထွက်ပေါက်ရှာတဲ့စိတ် ၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရကနေ လွတ်ရာ လွတ်ကြောင်း ရှာလိုတဲ့ စိတ် ဖြစ်လာတယ်။ ဖြစ်တဲ့အခါကျတော့ ဘာလုပ်ရမလဲဆိုတော့၊ မိမိကိုယ်ကို မိမိပြန်ပြီး ဆုံးမရတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားတာ ဒီတစ်လမ်းပဲရှိတယ်။ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရက လွတ်မြောက်ချင်ရင်၊ ရုပ်နာမ်ပေါ်မှာပဲ သူတို့ရဲ့ သဘောတရားတွေကိုပဲ ပိုပြီးသိအောင် ဆက်ရှုရမယ်။ သူတို့ရဲ့ လက္ခဏာကိုပဲ ရှုရမယ်။ သူတို့ရဲ့ လက္ခဏာဆိုတာက ဘာကိုရှုရမလဲ။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တပဲ ပြန်ရှုရတယ်။ အနိစ္စကို ပိုပြီး ဉာဏ်ထဲမှာ ရှင်းသည်ထက် ရှင်းအောင်၊ ဖြစ်တဲ့ပျက်တဲ့သဘော၊ မမြဲတဲ့သဘော၊ ဖောက်ပြန်တဲ့သဘော၊ တည်ငြိမ်မှု မရှိတဲ့သဘော၊ အမျိုးမျိုးပေါ့လေ၊ ဆင့်ကာဆင့်ကာ ရှုရမယ်။ တစ်ခါတလေ ရှုတဲ့အခါမှာ အနိစ္စကာလအားဖြင့် ပိုင်းခြားပြီးရှုရတယ်။ ကာလအားဖြင့် ပိုင်းခြားရှုတယ်ဆိုတာက မိမိရှုနေတဲ့ အခိုက်အတန့်လေးမှာပဲ ရှိပါလား အခိုက်အတန့်လေးက လွန်သွားရင် မရှိတော့ဘူး။ ယခု ကိုယ်ရှုနေတဲ့ဟာ အသစ်ပါလား၊ အဲဒီအသစ်ကလေးက ရှုနေတဲ့ အခိုက်အတန့်ပဲရှိပါလား၊ ဒါအသစ်ပါလား ဆိုပြီးတော့လဲ ကာလပိုင်းခြားပြီးတော့ အနိစ္စ ရှုရတယ်။ နောက်ဖြစ်တဲ့ရုပ်က မပေါ်သေးဘူး၊ ခုနကဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကချုပ်သွားပြီး လတ်တလောပဲရှိတယ်။

ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်လေးပဲ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာကရှိပါလား၊ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်လေး လွတ်သွားတာနဲ့ ဒီခန္ဓာတွေဟာ မရှိတော့ဘူး၊ နောက်ခန္ဓာတွေ

ပေါ်လာပြီဆိုပြီး အဲဒီလို အနိစ္စကိုရှုရတယ်။ အဲဒီလို အနိစ္စကို အဖန်တလဲလဲ ရှုနိုင်ရင်၊ မုဉ္ဇိတုကမျှတာဉာဏ်ကနေ ဘယ်ရောက်သွားလဲဆိုတော့ ပဋိသန္ခါဉာဏ်ကို ရောက်တယ်တဲ့၊ ပဋိသန္ခါဉာဏ်ဆိုတာက တခြားတော့မဟုတ် ပါဘူး။ ရုပ်တို့ရဲ့ လက္ခဏာကို ပိုပြီးထင်ရှားသည်ထက် ထင်ရှားလာတယ်၊ ထိုင်တဲ့အခါ ဘာဖြစ်တတ်သလဲဆိုတော့ ခံစားမှုအားဖြင့် တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကြံတော့ ပူလာတယ်၊ တစ်ကိုယ်လုံးပူလာတယ်၊ တချို့များတော်တော် ပူတယ်။ ပူလာတဲ့သဘောက ဘာလဲဆိုတော့ တေဇောလွန်ကဲလို့၊ တေဇောသတ္တိက ရုပ်တရားကို ရင့်ကျက်စေတဲ့ သဘောတရား၊ လောင်ကျွမ်း စေတဲ့သဘောတရား သူ့မှာပါတယ်။

ရုပ်သဘောတရားက ပထဝီက အမာခံသဘောတရားပေးလိုက်တယ်၊ အာပေါက ဖွဲ့စည်းပေးလိုက်တယ်၊ ဝါယောက ထောက်ခံပေးလိုက်တယ်၊ တေဇောက ရင့်ကျက်စေတယ်၊ ချုပ်ဆုံးစေတယ်၊ အဲဒီတော့ ပူတဲ့သဘော တရားလေး ဝင်လာတဲ့အခါကြ ကျွန်တော်တို့ ဆရာကြီးရှိတုန်းကဆိုရင်၊ သိပ်ပူလာပြီဆိုရင် သာဓု ခေါ်တယ်။

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ သိပ်ပူလာတဲ့အခါကြရင် ပညတ်က တော်တော် ပါးသွားတယ်။ ပူတဲ့သဘောတရားထဲမှာ အပူကိုရှုနေပြီဆိုရင် ပုံ ပန်းသဏ္ဌာန်နဲ့ ရှုလို့မရတော့ဘူး၊ အစိုင်အခဲသဘောမျိုးနဲ့လဲ ရှုလို့မရတော့ဘူး၊ အစိုင်အခဲ ဘယ်လိုမှ မြင်လို့မရဘူး၊ သုဘဆိုတဲ့ တင့်တယ်တဲ့ သဘောနဲ့လဲ မရတော့ဘူး၊ ပူတာက မတင့်တယ်ဘူး၊ သူဟာ ဘာအစဉ်လေးရှိတယ်ဆိုတော့ သန္တီအစဉ်လေး ရှိတယ်။ ပူတာက တစ်ရှိန်တိုးပူနေတယ်။ သန္တီအစဉ်လေးကို ပူတာက တိုးလာလိုက်၊ လျော့သွားလိုက်၊ ဒါလေးကိုမှတ်နေရင်၊ အနိစ္စနဲ့ ဖြတ်နေရင်၊ အနိစ္စဉာဏ်နဲ့ရှုနေရင်၊ ပူတဲ့ဟာ တဖြည်းဖြည်း လျော့ပါးသွားပြီး ငွေ့ငွေ့လေးဖြစ်လာတယ်၊ တစ်ကိုယ်လုံး ပူတာမျှလေးဖြစ်လာတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာ ဩစတြေးလျ လူမျိုးတစ်ယောက် လာထိုင်တုန်းက ဘယ်လောက်တောင် ပူလဲဆိုတော့၊ ဆရာကြီးရှိတုန်းကပါ၊ ည (၁၀) နာရီ လောက်ရှိပြီ၊ အပေါ်က ရုပ်အင်္ကျီဘာမှမရှိဘူး၊ ဆရာကြီးကတွေ့သွားတော့ ဘာဖြစ်နေလဲ သွားကြည့်စမ်းဆိုလို့ သွားကြည့်တော့ ပူလွန်းလို့တဲ့၊ ဒါနဲ့ ဆရာကြီးက တရားခန်းထဲ ခေါ်သွားတယ်၊ အပူဓာတ်တွေ လာတတ်တယ်၊ ဒါမှ မဟုတ်ရင်လဲ၊ ရှုရင်းရှုရင်း ခန္ဓာကိုယ်မှာ ခံစားမှုလေးနဲ့ ညက်ညက် ညောညော ဖြစ်တတ်တယ်။

အဲဒီအခါကြရင်လဲ ရှုလိုက်ရင် အတွင်းကို များများစိုက်ပြီး ထိုးဖောက်လို့ရတယ်။ ကိုယ့်ဟာကိုယ်သိပါတယ်။ ပဋိသန္ဓိဉာဏ်ကနေ ဘယ်ရောက်သွားလဲဆိုတော့ သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ်ကို ရောက်သွားတယ်။ သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ်ဆိုတာ-ရုပ်နာမ်သန္ဓိရကို အညီအမျှ ရှုနိုင်သွားတဲ့ သဘောတရားကို သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ် ရောက်သွားရင် တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ ဘယ်လိုဖြစ်သလဲဆိုတော့တဲ့ ရုပ်နာမ်ပေါ်မှာ ကြောက်တဲ့စိတ်ကင်းစားတယ်။ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာပေါ်မှာ တွယ်တာတဲ့ စိတ်လဲမရှိတော့ဘူး။ နှစ်သက်တဲ့စိတ်လဲ မရှိတော့ဘူး။ နောက်ပြီးတော့ ဖြစ်မှု-ပျက်မှုတွေက အညီအမျှ ဖြစ်သွားတယ်။ ကျွန်တော်တို့ တရားထိုင်ကာစ ဆိုရင် အညီအမျှ မဖြစ်ဘူး။ ပူတဲ့နေရာကပူမယ်။ အေးတဲ့နေရာကအေးမယ်။ ကိုက်တဲ့ နေရာကကိုက်မယ်။ လှုပ်တဲ့နေရာက လှုပ်မယ်။ ဒီအခါကြတော့ မဟုတ်ဘူး။ အညီအမျှ သူ့ဟာနဲ့သူ တစ်ကိုယ်လုံး ညီညီမျှမျှ သိကာမျှလေး၊ ငွေငွေလေးလောက်ပဲရှိတယ်။ ဒီပြင်လို သဘောမျိုးနဲ့ ရှုလိုက်ရင်လဲ သိမ်သိမ် မွေမွေလေး အညီအမျှဖြစ်နေတယ်။ ပြီးတော့ ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး မရှုရတော့ဘူး။ ရှုတာကြောင့်ကြစိုက်ပြီးရှုရတယ်။ သူကကြောင့်ကြစိုက်ပြီး မရှုရတော့ဘူး။ သူ့သဘာဝလေးနဲ့ဖြစ်နေတာက အညီအညွတ်လေး ရှုတတ်သွားတယ်။ ဖြစ်တဲ့ ပျက်တဲ့သဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနိစ္စသဘောလေးကို အညီအမျှ ရှုတတ်သွားတယ်။

အဲဒီအခါမျိုးမှာ ဒုက္ခဒဏ်ချက်က မပေါ်တော့ဘူး။ ဒုက္ခဒဏ်ချက် ပေါ်လာရင်လဲ သူ့စိတ်ကိုမထိခိုက်ဘူး။ သူ့အညီအမျှထားနိုင်တယ်။ အဲဒီလို အခြေအနေမျိုးရောက်လာရင် ကြောက်တဲ့စိတ်မရှိတော့ဘူး။ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာပေါ်မှာ တွယ်တာတဲ့စိတ်မရှိဘူး။ သိပ်ပြီးတော့ ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး မရှုရဘူး။ သူ့အရှိန်နဲ့သူ ကြာကြာသွားတယ်။ ဒုက္ခဒဏ်ချက်မရှိတော့ဘူး။ ငြိမ်ငြိမ် သက်သက် သမာဓိမလွတ်တမ်း ရှုသွားနိုင်တယ်။ ဒီလို ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် ဖြစ်လာရင် သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ် ရဲ့ လက္ခဏာပဲတဲ့။ သမာဓိလဲကောင်းတယ်။ ပညာကလဲကောင်းတယ်။ ပညာနဲ့သမာဓိညီမျှတယ်။ သမာဓိလွန်ကဲလဲမရဘူး။ ပညာလွန်ကဲလဲမရဘူး။ ပညာလွန်ကဲရင် စဉ်းစားတဲ့အပိုင်းရောက်သွားတယ်။ စဉ်းစားတာမဟုတ်ဘူး။ ထိတွေ့မှုအပေါ်မှာ အမှန် မိမိခံစားမှုပေါ်မှာ မှီပြီးတော့ သုံးသပ်တာ။ အဲဒီအခါကြတော့ သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ်ဆိုတာ

ဝိပဿနာဉာဏ်၊ လောကီအရုံမှာတော့ အထွတ်အထိပ်ပဲ။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် လွန်သွားခဲ့ရင် အနုလောမဉာဏ်ကို ရောက်တယ်။ အနုလောမဉာဏ်ဆိုတာ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရအကြောင်းကိုသိသွားလို့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ဖြစ်မှု ပျက်မှု၊ ဒုက္ခသစ္စာဆိုတာ သူသိသင့်သလောက် သိသွားပြီ။ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်သင့်သလောက် ပယ်သွားပြီဆိုတော့ ဘယ်ကို အာရုံပြုထားသလဲဆိုတော့ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုဖို့အားယူတယ်။ အားယူတဲ့အချိန်မှာ အနုလောမဉာဏ်ကို ရောက်သွားတယ်။

ဆရာကြီးရှိစဉ်က ဥပမာလေး ပေးထားတာရှိတယ်။ ဘာနဲ့ပေးထား သလဲဆိုတော့ အနုလောမဉာဏ်ဆိုတာ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာထဲမှာ လှေနဲ့သင်္ဘောနဲ့ သွားတဲ့အခါ ကမ်းထောက်ငှက်ဆိုတာ ရှိတယ်တဲ့။ တိုင်ထိပ်ပေါ်မှာ နားပြီးတော့ ကမ်းနဲ့နီးတဲ့အခါ ပျံသန်းကြည့်တယ်။ ကမ်းရောက်အောင် မပျံနိုင်သေးဘူးဆိုရင် သင်္ဘောကိုပြန်လာတယ်။ ကမ်းကိုရောက်အောင်ပျံနိုင်တဲ့ အခြေအနေမျိုးရှိရင် သင်္ဘောကိုပျံမလာတော့ဘူးတဲ့။ ကမ်းဘက်ကိုကူးသွားတယ်။ အနုလောမဉာဏ် ဆိုတာလဲ။ အနိစ္စကို ရှုရင်းရှုရင်းနဲ့ လောကုတ္တရာ ဘက်ကို ကူးနိုင်တဲ့ သမာဓိအားကို ဒီနေရာမှာ အားယူတယ်တဲ့။ သမာဓိပညာနဲ့ အားယူပြီးရတာနဲ့ ရှိရင်း နိဗ္ဗာန်ဘက်ကို-အာရုံနဲ့စမ်းတယ်။ လွတ်ကြည့်တယ်။ လွတ်ကြည့်တော့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရချုပ်သလား၊ မချုပ်ဘူးလား၊ မချုပ်ရင်ပြန်ကျိုးစားရတယ်။ ကျိုးစားရတော့ အနိစ္စနဲ့ပဲ ပြန်တင်တယ်။

ဒီလိုအခါကြတော့ ကျွန်တော်တို့ ဒီအနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တမှာ၊ အနိစ္စ သန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က အနိစ္စနဲ့ပဲ အာရုံယူတယ်။ ဒုက္ခသန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က ဒုက္ခနဲ့ပဲ အာရုံယူတယ်။ အနတ္တသန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က အနတ္တနဲ့ပဲ အာရုံယူတတ် တယ်။ ယူပြီးတော့ အနုလောမဉာဏ်ကိုရောက်တယ်။ အနုလောမဉာဏ်ဆိုတာ ဝိပဿနာဉာဏ်ထဲမှာ လောကီအာရုံဘက်က သူက အကြီးဆုံးပဲ။ အဲဒီကနေ လွတ်သွားရင် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်မဟုတ်တော့ဘူး။ ဘယ်ဉာဏ်ကို ရောက်သွားလဲ ဆိုတော့ ဉာဏ်သေ့၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ရောက်သွားတယ်။ ဂေါတြဘူဉာဏ်ကို ရောက်သွားတယ်တဲ့။ ဂေါတြဘူဉာဏ်ဆိုတာက ရုပ်နာမ်သဘောတရားကို သိပြီးတော့ ပုထုဇဉ်ဘဝကနေ အရိယာဘဝကို ပြောင်းသွားတဲ့ အခိုက်အတန့် လေးကိုခေါ်တယ်။ ဂေါတြဘူပြီးရင် ဘာလဲဆိုတော့ မဂ်ဉာဏ်ဆိုတာ လာတယ်။ မဂ်ဉာဏ်ဆိုတာက ဉာဏ်ပဲ ပထမ မဂ်ဉာဏ်က သောတာပတ္တိ

မဂ်ဉာဏ်-သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဆိုလို့ရှိရင် သူ့အနေနဲ့ ဘာသိသွားလဲ ဘာပြတ်သွားလဲဆိုတော့၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပြတ်သွားတယ်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မရှိတော့ဘူး၊ ငါဆိုတဲ့ သက္ကာယသူ့မှာမရှိတော့ဘူး၊ ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတဲ့ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ပေါ်မှာ ယုံမှားသံသယစိတ် မရှိတော့ဘူးတဲ့။

သိလဗ္ဗတပရာမာသဆိုတဲ့ မှားယွင်းသောအကျင့်တွေ မရှိတော့ဘူး၊ သုံးပါးပြတ်သွားပြီ၊ ပထမမဂ်ရတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ပြတ်သွားတယ်၊ မဂ်ဉာဏ် ကို ရသွားတာနဲ့ မဂ်ဇောကို ရသွားတော့ပြတ်တဲ့ တစ်ခဏလေးပဲ မဂ်ဇောရတာနဲ့ဘယ်ကိုကျသွားလဲ၊ မဂ်ရဲ့အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဖိုလ်ဇောကျသွားတယ်၊ ဖိုလ်ဇောကျသွားပြီးတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်၊ ပစ္စဝေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်တယ်၊ ပစ္စဝေက္ခာဏာဉာဏ်ဆိုတာက ခုနပြောသွားတဲ့ဟာလေးကို ပြန်သုံးသပ်တယ်၊ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ရတဲ့ အချိန်မှာ သိမှုလေးလဲရှိတယ်၊ သို့သော်လဲ ဘယ်လိုသဘောတရားနဲ့ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဖိုလ်ဇောက ပြန်ထလာတဲ့အခါ သုံးသပ်တဲ့ဉာဏ်ကို ပစ္စဝေက္ခာဏာဉာဏ်ခေါ်တယ်၊ ဂေါတြဘူကနေပြီးတော့ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကျတယ်၊ အဲဒီပစ္စဝေက္ခာဏာဉာဏ်အထိဖြစ်တာကို ဉာနဒဿနဝိသုဒ္ဓိခေါ်တယ်၊ ဝိသုဒ္ဓိ(၇)ပါးကို တရားအားထုတ်ရင်းနဲ့ အရိယာသစ္စာလေးပါးကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး သိနိုင်သလဲ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ဘယ်အထိ သိနိုင်သလဲ၊ သမုဒယသစ္စာကို ဘယ်အထိသိနိုင်သလဲ၊ ပယ်နိုင်သလဲဆိုတာ သဘောပေါက်အောင်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ကျွန်တော်တို့က ပြောပြတယ်။

ဒီကာလကလဲ တရားအားထုတ်မှ ရတဲ့ကာလ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ လေးမျိုးရှိတယ်။ ဥဏ္ဏ ငိုတညု ပုဂ္ဂိုလ်တစ်မျိုး၊ ဥဏ္ဏငိုတညု ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာကတော့ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်က ရှင်သာရိပုတ္တရာတို့လို တရားတော်ကို ကျဉ်းချုပ်ကလေးတစ်ပိုဒ်၊ တစ်ဂါထာလေး နာကြားလိုက်တာနဲ့ ဉာဏ်ပွင့် သွားတယ်-ဉာဏ်ပွင့်သွားတော့ သောတာပန်ဖြစ်သွားတယ်၊ နောက် တစ်မျိုးကတော့ ဝိပဋ္ဌိတညုပုဂ္ဂိုလ်၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်ကိုနာတဲ့ အခါမှာ ကျွန်တော်တို့လို တရားအားမထုတ်ရဘူး၊ အကျဉ်းရော အကျယ်ရော ဟောလို့၊ နာရလို့ သုတမယဉာဏ် ဝိန္ဒာမယဉာဏ်နဲ့ သုံးသပ်စဉ်းစားရုံနဲ့ ဘာဝနာမယဉာဏ်နဲ့ အရိယာဖြစ်သွားတယ်၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်(၂)မျိုးကတော့၊ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားက ခေတ်ကကုန်သွားပြီ မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ ယခုရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ နေယျပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်၊ နေယျပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတဲ့

ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကတော့ ဒီဘဝမှာ အားထုတ်ရင် လိုအပ်တဲ့ ဝီရိယနဲ့ လိုအပ်တဲ့ သတိနဲ့ အားထုတ်လို့ရှိရင် တစ်မင်တစ်ဖိုလ် ရနိုင်တဲ့ ပါရမီများရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကို နေယျပုဂ္ဂိုလ်ခေါ်တယ်။

ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာက ဒီဘဝမှာတစ်မင်တစ်ဖိုလ်မရဘူး၊ သို့သော်လဲဘဲ ကျိုးစားအားထုတ်သွားရင် နောက်ဘဝ၊ နောက်ဘဝတွေမှာ ရနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ပါရမီအကျိုးဖြစ်သွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ၊ ယခုခေတ်ကတော့ နေယျပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်ဘဲရှိတော့ ကျွန်တော်တို့သက်သက်သာသာတော့မရဘူး၊ ကြိုးကြိုးစားစားနဲ့အားထုတ်သွားမယ်ဆိုရင် ကြိုးစားသလောက် ကိုယ့်မှာအကျိုးရှိမှာပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့မည်သည်မှာ အင်မတန်ပွင့်နိုင်ခဲ့ပါတယ်၊ အဲဒီတော့ ယခုလို ဘုရားသာသနာနဲ့ကြုံကြုံကြက်တယ်၊ လူ့ဘဝလဲရတယ်၊ တရားပေါ်မှာလဲ ယုံကြည်တယ်၊ ဒါကြောင့်လဲ လာကြတာပေါ့၊ အဲဒီ ဒုလ္လဘ တရားတွေ ပြည့်စုံ နေတဲ့အခါမှာ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိဒုလ္လဘနဲ့လဲ ပြည့်စုံတယ်၊ သဒ္ဓမ္မသာဝနံအတိ ဒုလ္လဘဆိုတဲ့ ဒုလ္လဘတရားနဲ့ပြည့်စုံအောင် ပြည့်စုံနိုင်တဲ့ အဆင့်ရောက်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ကြပါ။

(သာဓု-သာဓု-သာဓု)

နဝမနေ့

ဒီနေ့ (၉)ရက်မြောက်တဲ့နေ့ကြလို့ရှိရင် ကျွန်တော်တို့ ပြောလေ့ပြောထရှိတာ မဂ္ဂင် (၈) ပါး၊ မဂ္ဂင်(၈)ပါးမှာ၊ သမာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ မဂ္ဂင် ပြောလေ့ပြောထ ရှိတယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာကောင်းစွာမြင်ခြင်း၊ သမာဒိဋ္ဌိမှာ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးက ရေးသွားတယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၅)မျိုးရှိတယ်။ တစ်မျိုးက ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိတဲ့၊ အဲဒီကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာက တော့ ကံကိုကိုယ်ယုံကြည်တာကို ခေါ်တယ်။ ကံ ကံ၏ အကျိုးဆိုတာ မိမိ ပြုလုပ်တာ၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ၊ အဲဒီလို မိမိကမပြုလုပ်လိုက်ရင် ပြုလုပ်လိုက်တဲ့ အတွက် နောက်ကို အကျိုးကလာတယ်။ မိမိပြုလုပ်လိုက်တာ နောက်ကိုဖြစ်ထွန်းတယ်ဆိုတဲ့ ယုံကြည်တဲ့သဘောကို ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ နောက်တစ်ခုက နာမရူပပရိဂ္ဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိတဲ့၊ ရုပ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားက ဒီလိုရှိတယ်။ နာမ်ဆိုတဲ့သဘောတရားက ဒီလိုရှိတယ်ဆိုတာ ပိုင်းခြားပြီး သိသွားတာကိုး၊ နာမရူပပရိဂ္ဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိခေါ်တယ်။

ပြီးတော့ ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိတဲ့၊ ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဖြစ်သမျှတွေဟာ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးပဲရှိတယ်။ အကြောင်းတရားပေါ်မှာမှီပြီး အကျိုးတရားဖြစ်တယ်လို့ နားလည်သဘော

ပေါက်တာကိုခေါ်တယ်။ ဝိပဿနာဉာဏဒဿနသမ္မာဒိဋ္ဌိတဲ့ ဝိပဿနာ တရားကို ပွားများအားထုတ်ခြင်းအားဖြင့် ဒီလို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ် ခန္ဓာပေါ်မှာ ဖြစ်တဲ့ ပျက်တဲ့ သဘောတရားတွေသိခြင်းနဲ့ သိမှုနားလည်မှုတွေ အဆင့်ဆင့် သိခြင်းဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဉာဏ်အဆင့်ကို သိသွားတာကို ဝိပဿနာ ဉာဏဒဿန သမ္မာဒိဋ္ဌိခေါ်တယ်။ နောက်ဆုံး သမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ လောကုတ္တရာ မဂ္ဂဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိတဲ့ လောကုတ္တရာမဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာက မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ရခြင်းအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်တဲ့အခါ ကြတော့ လောကုတ္တရာ မဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ သဘောတရားအားဖြင့် ဖြစ်တဲ့ စိတ်တွေကို သိလာတာကိုး။ လောကုတ္တရာမဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိခေါ်တယ်။ အဲဒီသမ္မာဒိဋ္ဌိ (၅) မျိုးထဲမှာ နာမရူပရိဂ္ဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ ကျွန်တော်တို့ အထူးပြောဖို့မလိုပါဘူး။

ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာ တရားစပြီးအားထုတ်ကတည်းက နေ့စဉ်နေ့တိုင်း လိုလိုပဲ ဆရာဦးဘဘိုးက သေသေချာချာရှင်းပြခဲ့တယ်။ မိမိရှုတဲ့နေရာမှာ ပညတ်ကို ခွာပြီး ရုပ်ဆိုတာ ဘယ်လိုရှိတယ်၊ ရုပ် (၂၈) ပါးထဲမှာ အခြေခံဖြစ်တဲ့ ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊ ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယောဆိုတာ မိမိခန္ဓာကိုယ်မှာတွေ့မယ်၊ တွေ့လဲတွေ့ခဲ့ကြပြီ၊ အဲဒါတွေလဲသိနေတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ နာမ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားက စိတ်နဲ့စေတသိက်ပဲ၊ စိတ်ပေါ်မှာ စေတသိက်တွေက မှီပြီး၊ သိမှုနဲ့တကွ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စေတနာဇောတွေကို နာမ်သဘောတရားခေါ်တယ်။ နောက်ပြီးတော့ ရုပ်နာမ်ကို မိမိတရား အားထုတ်တဲ့အခါမှာ ရှုတဲ့အခါကြတော့ ကွဲပြားပြီးတော့ သိသွားကြပြီ၊ အဲဒီလိုသိသွားရင် နာမရူပရိဂ္ဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ ဒါပဲ။

ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိတဲ့၊ ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဖြစ်သမျှတွေက အကြောင်းတရားပေါ်မှာ မှီပြီးအကျိုးတရားဖြစ်တယ်။ အကြောင်းတရားမရှိဘဲနဲ့ အကျိုးတရားမဖြစ်ဘူးဆိုပြီး၊ မြတ်စွာဘုရားက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်နဲ့ ဟောသွားတော်မူတယ်၊ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်နဲ့ ဟောတော်မူသွားတယ်။ အကြောင်းနဲ့အကျိုးရှိတာပဲ၊ ဥပမာအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ယေဘုယျအားဖြင့် - မဂ္ဂ၊ မဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လမ်းမှန်လမ်းမှားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး နည်းည်းပါးပါးပြောခဲ့တယ်။ ရုပ်သဘော တရားတွေဖြစ်နေတာဟာ အကြောင်းတရားက အာဟာရတွေစားနေကြကော့၊ အာဟာရပေါ်မှာ မှီပြီးတော့ ဓာတ်မြေဩဇာတွေဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီပြင်

အကြောင်းတရားတွေကတော့ အဝိဇ္ဇာရယ်၊ တဏှာရယ်၊ ကံရယ်ကြောင့် ဖြစ်တယ်ဆိုပြီး ပြောပြခဲ့တယ်။

နာမ်ကလဲ ဖဿကြောင့်ဖြစ်တယ်၊ ဖဿဆိုတာပေါ့လေ ဖဿမရှိဘဲနဲ့ သိစိတ်မဖြစ်ဘူး၊ ဖဿရှိမှ သိစိတ်ကရှိတယ်၊ အာရုံနဲ့ပဿာဒ ထိခိုက်တဲ့ အခါကြရင် သိမှုလေးပေါ်လာတယ်၊ ရှေးရှေးအကြောင်းကတော့ အဝိဇ္ဇာရယ်၊ တဏှာရယ်၊ ကံရယ်ကြောင့်ပေါ့။ အဝိဇ္ဇာဆိုတာကလဲ သစ္စာလေးပါး မသိတဲ့ အတွက်ကြောင့် ကျွန်တော်တို့မှာ တဏှာဆိုတဲ့ သမုဒယသစ္စာက ဖြစ်နေတော့ ကျွန်တော်တို့က ကံတွေပြုတဲ့ အခါ ကံက အကျိုးပေးဖြစ်တဲ့ ဘဝဆိုတဲ့ ရုပ်သဘော၊ နာမ်သဘောတွေနဲ့ နေခဲ့ရတယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကြတော့ မြတ်စွာဘုရားက သုံးပိုင်းပိုင်းပြီး ဟောသွားတယ်၊ အတိတ်ကာလက ပထမပိုင်း ဘယ်ကနေစပြလဲ၊ မြတ်စွာဘုရားက အဝိဇ္ဇာကနေ စပြတယ်။

အဝိဇ္ဇာဆိုတာ သစ္စာလေးပါးကို မသိတဲ့သဘောမျိုး၊ ကျွန်တော်တို့ မိုက်မဲခဲ့တဲ့ သဘောမျိုး၊ မိုက်မဲတယ်ဆိုတာမသိဘူး၊ သစ္စာလေးပါးကိုမသိဘူး၊ သစ္စာလေးပါးကိုမသိတော့ ဒုက္ခသစ္စာကို မသိဘူး၊ သမုဒယသစ္စာကို မသိဘူး။ ဒီတော့ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်မပြုတတ်ဘူး။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရာ၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရာဆိုတာက နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ အဓိပ္ပာယ်ကောက်တဲ့အခါ ဥပမာ-သဗ္ဗေသင်္ခါရာအနိစ္စဆိုတာကတော့ ဟေတုမကသင်္ခါရ၊ အလုံးစုံ ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည်ဆိုတာ၊ ရုပ်နာမ်သဘောတရားကိုပြောတာ၊ ရုပ်နာမ်သဘောတရားဆိုတာ သင်္ခါရပဲ၊ ဘာကြောင့် သင်္ခါရလဲ၊ မမြဲဘူး၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲတဲ့ သဘောတရားရှိတယ်၊ ဒါကတစ်မျိုး၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ သုံးတဲ့ သင်္ခါရကတော့ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်သင်္ခါရကိုပြောတာလဲ။

သစ္စာလေးပါးကို မသိတဲ့အတွက်ကြောင့် ကျွန်တော်တို့က ကံတွေ ပြုခဲ့တယ်၊ အဲဒီကံတွေကို သင်္ခါရလို့ ခေါ်တယ်၊ ကောင်းတဲ့ ကံလဲပြုခဲ့တယ်၊ မကောင်းတဲ့ ကံလဲပြုခဲ့တယ်။ သစ္စာလေးပါး မသိတော့ကာ ကုသိုလ်ဆိုတာလဲ ပွားခဲ့တာပေါ့၊ ကုသိုလ်ပွားတော့ အကျိုးပေးစရာ ကံတွေ ဖြစ်လာတာပေါ့၊ အကုသိုလ်ကံပွားတော့ အကုသိုလ်ကံကြောင့် အကျိုးပေးစရာတွေ ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီမှာ သင်္ခါရက ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အနန္တာဘိသင်္ခါရ ဆိုပြီး သင်္ခါရ(၃)ပါးကို အဝိဇ္ဇာအကြောင်းပြုပြီးတော့ ပြုလုပ်ခဲ့တယ်၊ ပြုလုပ်ခဲ့တော့ ပုညာဘိသင်္ခါရဆိုတာက ကုသိုလ်ပေါ့။

ကုသိုလ်ဆိုတာက ကမ္မာဝါစရကုသိုလ်၊ ကမ္မာဝါစရကုသိုလ် ဆိုတာကတော့ ကျွန်တော်တို့ ကမ္မဘုံမှာ ဖြစ်လေ့ ဖြစ်ထရှိတဲ့ ကုသိုလ်မျိုး၊ ကမ္မဘုံဆိုတာက (၃၁)ဘုံမှာ၊ ကမ္မဘုံ(၁၁)ဘုံရှိတယ်၊ နတ်ပြည် (၆)ထပ်၊ လူ့ဘုံ၊ အပါယ်ဘုံ(၄)၊ (၁၁)ဘုံ၊ အဲဒီ(၁၁)ဘုံမှာ အများအားဖြင့် ဖြစ်တဲ့စိတ်ဟာ ကမ္မာဝါစရကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တယ်၊ ကမ္မာဝါစရကုသိုလ်ပြုခဲ့တယ်၊ ဒါန၊ သီလ စသည်ဖြင့် ဆောက်တည်ခဲ့တယ်၊ ပြီးတော့ ရူပါဝါစရကုသိုလ်တွေလဲ ပြုခဲ့မယ်၊ ဘာပြုလို့လဲ ဆိုတော့၊ ကျွန်တော်တို့က သံသရာကြီးက အရှည်ကြီးပဲ ရူပါဝါစရကုသိုလ်ဆိုတာကတော့ ဈာန်ဆိုတဲ့ ကုသိုလ်တွေပြုခဲ့တယ်၊ အပုညဘိသင်္ခါရဆိုတာကတော့ အကုသိုလ်ကံတွေလဲပြုခဲ့တယ်၊ မသိလို့၊ နောက်ပြီးတော့ အနန္တဘိသင်္ခါရ ဆိုတာကတော့ အရူပကံနဲ့ ပြုခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်မျိုး၊ အရူပဘုံကိုရောက်တဲ့ ဗြာဟ္မာမျိုးကို အနန္တဘိသင်္ခါရ ခေါ်တယ်၊ ဒီလို ကုသိုလ်ကံတွေ ပြုခဲ့တော့ ဒီသင်္ခါရ(၃၄)ပါးကိုပြုခဲ့တယ်၊ ပြုခဲ့တဲ့ အတွက်ကြောင့် အကြောင်းတရားပေါ်မှာ မှီပြီးတော့ သင်္ခါရပစ္စယာဝိညာဏ် ကံကြောင့်ပဋိသန္ဓေဖြစ်တယ်။

အတိတ်ဘဝက အဝိဇ္ဇာအကြောင်းပြုပြီးတော့၊ ဒီဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေ တည်လာတယ်၊ ပဋိသန္ဓေတည်တယ်ဆိုတာနဲ့ သင်္ခါရပစ္စယာဝိညာဏ်ဆိုပြီးတော့ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြစ်တာနဲ့တပြိုင်နက်တည်း ဝိညာဏပစ္စယာနာမရူပံဆိုပြီး ရုပ်နာမ်တရားဖြစ်တယ်၊ ဒီနေရာမှာ ဒီဘဝဖြစ်လာတယ်၊ ဒုတိယပိုင်း ဝိညာဏပစ္စယာနာမရူပံဆိုတာကလဲ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ထဲမှာ ရုပ်နာမ်ဟာ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ အချိန်မှာ တစ်ချိန်တည်းတစ်ပြိုင်တည်းဖြစ်တယ်၊ မနေ့က လဲပြောခဲ့တယ်၊ ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယောတဲ့၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြစ်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဒီဟာလေးပေါ်မှာ အကြောင်း ပြုပြီး ချက်ချင်းပဲ ဘာဝင်လာရမလဲဆိုတော့ စေတသိက်တွေ ဝင်လာတယ်၊ စိတ်ရှိရင် စေတသိက်က တစ်ပြိုင်နက်တည်းရှိတယ်၊ နာမရူပဆိုတာကတော့ စိတ်ရော၊ စေတသိက်ရော၊ ရုပ်ရောတစ်ပြိုင်တည်းဖြစ်တာကိုခေါ်တယ်။

ဒီလို အကြောင်းတရားကြောင့် အကျိုးတရားတွေ ဖြစ်လာတယ်၊ ဒီလို အကျိုးတရားဖြစ်လာတယ်ဆိုရင် ပဋိသန္ဓေဖြစ်လာတယ်၊ ကျွန်တော်တို့ ကမ္မဇရုပ်၊ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်နဲ့ ဘဝစခဲ့တာက ဘာနဲ့စခဲ့လဲဆိုတော့ ကာယဒဿက ကလာပ်ဆိုတဲ့၊ မိမိတို့ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ် ဖြစ်မယ့် ကလာပ်ကလေး တစ်ခု၊

ပြီးတော့ ဘာဝဒဿ ကလာပ်ဆိုတဲ့ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားဆိုတဲ့ သဘောတရားဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကလာပ်ကလေးတစ်ခု၊ သူက အဲဒီ (၁၀)ပါးထဲမှာ ပါတယ်၊ အဝိနိဗ္ဗာဏရုပ် (၈)ပါး၊ ရုပ်ဖြစ်တိုင်း ဓာတ်ကြီး(၄)ပါးဆိုတဲ့ ပထဝီ၊ တေဇော၊ အပေါ၊ ဝါယော၊ ဒီဟာဖြစ်တာနဲ့ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ ဆိုတာ ဝင်လာတယ်၊ ဒီရှစ်ပါးကတော့ အမြဲတမ်းပါနေတယ်၊ ကမ္မဇရုပ်ကတော့ ဘာဝဒဿက ဆိုတာက ဘာပိုလာလဲဆိုတော့ ဇီဝိတိန္ဒြေဘာဝရုပ်ဆိုတာ ပေါ်လာတယ်၊ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားရယ်လို့ ဖြစ်စေမယ့် ရုပ်ကလာပ် ပေါ်လာတယ်။

ပြီးတော့ ဝတ္ထုရုပ်ဆိုတာပေါ်လာတယ်၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ဆိုတာ ကတော့ ကျွန်တော်တို့ စိတ်မှီရာ တည်ရာကို ဟဒယရုပ်ခေါ်တယ်၊ အဲဒီရုပ်ကလာပ်ကလေးသုံးပါး၊ ကမ္မဇရုပ်(၃)ပါးပေါ်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြစ်တာကို နာမရူပလို့ ခေါ်လိုက်တယ်၊ ဒီဟာလေးဖြစ်တယ် ဆိုတာ တစ်ခဏပဲ၊ အဲဒီတစ်ခဏလေး ဖြစ်တာနဲ့ နောက်စိတ်တွေ ဆင့်ကဲ ဆင့်ကဲဖြစ်လာတယ်၊ ကမ္မဇရုပ်တွေသာ ပွားလာတာမဟုတ်ဘူး၊ ဥတုဇရုပ် ကလဲ ပွားလာတယ်၊ အာဟာရရုပ်ကလဲ ပွားလာတယ်၊ စိတ္တဇရုပ်ကလဲ ပွားလာတယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်လာတဲ့ အကြောင်းပေါ်မှာ မှီပြီးတော့ နာမရူပ ပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ နာမရူပ ပစ္စယာ သဠာယတနံ ဆိုတာက ကျွန်တော်တို့ ပသာဒရုပ်တွေလာတယ်၊ သဠာယတနံရူပံ (၅)ပါးလာတယ်၊ မျက်စိက မြင်ဖို့ ပသာဒရုပ်တွေဖြစ်လာတယ်၊ နားကကြားဖို့ ပသာဒရုပ်တွေဖြစ်လာတယ်၊ နှာခေါင်းကနေပြီး အနံ့ရဖို့ ဖြစ်လာတယ်။

အဲဒီလို သဠာယတနံဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်၊ သဠာယတနံ ဖြစ်လာတဲ့ အခါကြတော့ သဠာယတနံတွေ ပြည့်စုံလာပြီဆိုရင် ဘာတွေဖြစ်လာလဲ၊ ဖဿဆိုတာဖြစ်လာတယ်၊ ကျွန်တော်တို့မှာ မျက်စိပသာဒရှိတယ်၊ မျက်စိပသာဒရှိလာလို့ရှိရင်၊ ဟိုမှာ အာရုံနဲ့ တွေ့ရင်၊ ဖဿကင်းလို့ရလား၊ မရဘူး၊ ဖဿဆိုတာက ထိတွေ့မှု ပေါ်လာတယ်၊ အသံပေါ်လာရင် ဖဿကတော့ ပေါ်လာတာပဲ၊ အဲဒီလို ပေါ်လာပြီးတော့ ဒါတွေက အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာနဲ့က အကြောင်းတရား၊ ပဋိသန္ဓေကနေပြီးတော့ သဠာယတနံ ပစ္စယာ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာဝေဒနာလာဖြစ်တယ်၊ ဖဿနဲ့ထိတွေ့မှု ဖြစ်ရင် ခံစားမှု ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ အဲဒီအထိကတော့ အကျိုးတရား၊ ဟိုက အဝိဇ္ဇာနဲ့

သင်္ခါရပေါ်မှာမှီပြီးတော့ ကြောင်းတရားတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု မှီမှီပြီး
ကျေးဇူးပြုလာလိုက်တာ ဝေဒနာ ခံစားနိုင်တဲ့ အခြေအနေ ရောက်
လာတယ်။

ကျွန်တော်တို့က ဝေဒနာထိ အကျိုးတရားပဲ၊ အကျိုးတရားဆိုတော့
ဝိပါက်ပဲ၊ ဝိပါက်ဆိုတာ ဘာမှပြုပြင်လို့မရဘူး၊ အဲဒီ အပေါ်မှာ မှီပြီးတော့၊
ဒီဘဝမှာပဲ ဝေဒနာဖြစ်ပြီးတဲ့နောက်ကို ဝေဒနာပစ္စယာတဏှာကနေပြီး
စတော့ အကြောင်းတရားပြန်ဖြစ်တယ်၊ ဒါက ကျွန်တော်တို့အပေါ်မှာမှီသွားပြီ၊
ဝေဒနာအပေါ်မှာ မှီတွယ်ပြီးသွားလိုက်ရင် အကုသိုလ်တဏှာတွေဖြစ်သွား
တယ်၊ သစ္စာလေးပါး မသိသေးသရွေ့တော့ အကုသိုလ်တဏှာတွေ ဖြစ်
သွားမယ်။

အဲဒီတော့ အကြောင်းတရားတွေက ဒီဘဝမှာ ဘယ်အထိ သွားလဲ၊
တဏှာလာမယ်၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံလာမယ်။ ဥပါဒါနံဆိုတာ
တဏှာအကြီးစားပေါ့။ တဏှာတွေဖြစ်လာတဲ့အတွက်ကြောင့် ဥပါဒါနပစ္စယာ
ဘဝေါ ဆိုတာလာမယ်၊ ဘဝဆိုတာလာမယ်၊ ဘဝဆိုတာ ဘာကိုပြောတာလဲ၊
ခုနုပြောတဲ့ သင်္ခါရတွေကို ပြန်ဖြစ်တာ ကျွန်တော်တို့ ကံတွေကို ပြန်ပြုတော့
မယ်၊ စွဲလမ်းမှု၊ တပ်မက်မှုတွေကြောင့် ကံတွေပြန်ပြုတော့မယ်၊ ကုသိုလ်ကံ
ဖြစ်ချင် ဖြစ်မယ်၊ အကုသိုလ်ကံဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်၊ အဲဒီအပေါ်မှာ ကျွန်တော်တို့က
အကြောင်းတရားအသစ်တွေ ပြန်ပြန်လုပ်တော့ အကြောင်းတရားပေါ်မှာ
မှီပြီးတော့ နောက် အနာဂတ်ကာမှာ ဇာတိဆိုပြီး ပြန်လာတယ်၊ ဇာတိပစ္စယာ
ဇရာ၊ မရဏဆိုပြီးတော့ ဇာတိဖြစ်လာရင်အိုရမယ်၊ နာရမယ်၊ သေရမယ်
ဆိုတဲ့ သဘောတရားတွေက မလွဲဘူး၊ ဒါ အနာဂတ်ကာလမှာ ဖြစ်
ရမယ်။

မြတ်စွာဘုရားက သံသရာလည်နေတာက သူ့တရားနဲ့ သူလည်တာပဲ
ဆိုပြီး ဟောတော်မူသွားတယ်၊ အကြောင်းတရားပေါ်မှာဖြစ်တဲ့ အကျိုး
တရားပဲလို့၊ မိမိစိတ်က နှလုံးသွင်းလိုက်လို့ရှိရင် ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟ
သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာဖြစ်တယ်၊ ဥပမာ-ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာတွေ့ဆုံကြတယ်၊ ဒီမှာ
တရားနာကြတယ်၊ ဒါတွေက ဟိုးရှေးဘဝတုန်းက ကျွန်တော်တို့မှာ ပါရမီ
အကျိုးဆက်ရှိကြလို့ တွေ့ဆုံကြတာပဲ၊ ယခုလို တွေ့ဆုံကြတဲ့အခါမှာ

တရားဓမ္မတွေပြောကြတယ်၊ ဆိုကြတယ်၊ အကြောင်းတရား အသစ်တွေက ဘာပြုနေလဲ၊ ကုသိုလ်တွေပြုနေတယ်၊ အထူးသဖြင့် ဝိပဿနာတရားပွားများ အားထုတ်တယ်ဆိုတဲ့အခါကြတော့ ကျွန်တော်တို့ ဒီကုသိုလ်ကလေးမျိုးရှိတာကို ကမ္မာဝါစရကုသိုလ်ဆိုတာရှိတယ်၊ ကမ္မာဝါစရကုသိုလ်ဆိုတာက ကာမဘုံ (၁၁)ဘုံမှာဖြစ်တတ်တဲ့စိတ်ကို ကမ္မာဝါစရကုသိုလ်ဖြစ်တယ်၊ ရူပါဝါစရ ကုသိုလ်ဆိုတာကတော့ ရူပဈာန်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာဖြစ်တယ်၊ ကျွန်တော်တို့လဲ မဖြစ်ဘူးလားဆိုတော့ တရားထိုင်ရင်းနဲ့ ဈာန်သမာဓိအဖြစ်ရောက်သွားရင် ရူပါဝါစရကုသိုလ်ဖြစ်တယ်၊ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ရရင် မဂ်ဆိုတာ ကုသိုလ်စိတ်၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်ဖြစ်တယ်၊ ဒီမှာကျွန်တော်တို့ တရားနာတဲ့ အခါကြတော့ မဟာကုသိုလ်ဖြစ်နေကြတယ်၊ မဟာကုသိုလ်ကလဲ အကျဉ်းအားဖြင့်တော့ ရှစ်ပါးရှိတယ်၊ ရှစ်ပါးဆိုတာက မြတ်စွာဘုရား အင်မတန် အကျဉ်းရုံးပြီးတော့ ဟောတယ်။

မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ပါးကို အသေးစိတ်ခွဲထုတ်လိုက်လို့ရှိရင် မဟာကုသိုလ်စိတ်၊ တစ်သောင်းကိုးထောင်လေးရာလေးဆယ်လောက် ရှိတယ်တဲ့၊ ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာပြောတဲ့ မဟာကုသိုလ်လို့ခေါ်တဲ့ မဟာကုသိုလ်စိတ်ကလဲ အင်္ဂါသုံးပါးရှိတယ်၊ ဝေဒနာနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ပထမအင်္ဂါ၊ မိမိတရားနာနေတယ်၊ သောမနဿနဲ့ နာသလား၊ ဥပေက္ခာနဲ့ နာသလား၊ သောမနဿဆိုတာ စိတ်ပါဝင်စားစွာ စိတ်ကချမ်းချမ်းသာသာနာလိုက်တာ သောမနဿနဲ့နာမယ်၊ ပြီးတော့ ဉာဏ်နဲ့ ယှဉ်ပြီးတော့ တရားကို နာတယ်၊ ဒီတော့ ဒီလိုလေးလေးနက်နက်နဲ့ စိတ်ကကြည်ကြည်လင်လင်နဲ့ နာလို့ရှိရင် သောမနဿနဲ့နာတယ်၊ ဉာဏ်နဲ့ယှဉ်ပြီးတော့ နာတယ်၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်။

ပြီးတော့ သူများတိုက်တွန်းလို့လုပ်ရတာရယ်၊ ကိုယ့်သဘောနဲ့ ကိုယ်လုပ်တာရယ်၊ မတူသေးဘူး၊ ကိုယ့်သဘောနဲ့ ကိုယ်လုပ်တဲ့စေတနာက ပိုထက်သန်တယ်၊ အသင်္ခါရိကခေါ်တယ်၊ အဲဒီတော့ ဒီမှာ တရားအားထုတ်နေတဲ့ အချိန်မှာဖြစ်စေ၊ တရားနာနေတဲ့အချိန်မှာဖြစ်စေ၊ တရားနှလုံးသွင်းနေတဲ့ အချိန်မှာဖြစ်စေ၊ မိမိတို့ စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်နေတဲ့ မဟာကုသိုလ်စိတ်အဖြစ်မျိုးထဲမှာ သောမနဿဖြစ်ပြီးတော့ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဆိုတဲ့ ဉာဏ်ပညာနဲ့ယှဉ်ပြီးတော့ မိမိသဘောအလျောက် မိမိကြိုးစားအားထုတ်တယ်ဆိုရင် အသင်္ခါရိကဆိုရင် မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈)ခုထဲမှာ ဒီစိတ်က အထက်သန်ဆုံးပဲ၊ ဒီစိတ်က

အထက်သန်ဆုံးဆိုတာက ဒီစိတ်က ဘယ်အပေါ်မှာမှီပြီးတော့ဖြစ်တဲ့ စိတ်လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ပုညကိရိယာဝတ္ထု (၁၀)ပါးဆိုတဲ့ ကုသိုလ်စိတ် (၁၀)ပါးထဲမှာ ဘာဝနာကုသိုလ်ဆိုတာပါတယ်။ အဲဒီမှာ ကျွန်တော်တို့ သမထဘာဝနာရယ်၊ ဝိပဿနာဘာဝနာရယ်ပွားများတယ်။

ဒီတော့ ဝိပဿနာဘာဝနာပွားများတဲ့အပေါ်မှာမှီပြီးဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ် စိတ်မျိုး၊ ဝိပဿနာပွားများတယ်ဆိုကတည်းက ဝိပဿနာဘာဝနာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ထင်တဲ့အခါမှာ အလောဘလဲပါတယ်၊ အဒေါသလဲပါတယ်၊ ပြီးတော့ ပညာစေတသိက်ဆိုတာ မဟာကုသိုလ်(၈)ပါးထဲမှာ နံပါတ် (၁)ထဲမှာ အထက်ဆုံးကုသိုလ်ထဲရောက်သွားတယ်။ ဒီလို ကုသိုလ်မျိုးတွေကို ကျွန်တော်တို့ပြုတာက အကြောင်းတရား အသစ်တွေလုပ်နေတာ အကြောင်း တရားအသစ်တွေက နောင်ကိုအကျိုးဖြစ်ဖို့၊ နောင်ကိုဆိုတာက အကာလိကော ဆိုတာ အခါမလင့်ဘူး၊ ချက်ချင်းလဲအကျိုးပေးမယ်၊ နောက်ဘဝမှာအကျိုးပေး ဦးမယ်၊ နောက်ဘဝတွေ၊ နောက်ဘဝတွေမှာ အကျိုးပေးရဦးမယ်၊ အထူး သဖြင့် ဒီမှာထိုင်တဲ့ ကုသိုလ်က ပါရမီကုသိုလ်မျိုး၊ ပါရမီကုသိုလ်မျိုးဆိုတာက ပါရမီမြောက်တဲ့ ကုသိုလ်ရှိတယ်။ မိမိကုသိုလ်တော့ ပြုပါရဲ့ ဒါပေမယ့် တဏှာပေါ်မှာ မှီပြီးပြုတဲ့ ကုသိုလ်ရှိတယ်။ အယူမှားပြီးပြုတဲ့ ကုသိုလ် ရှိတယ်။

ဥပမာအားဖြင့် ဘဝသမ္ပတ္တိ၊ ဇာတိသမ္ပတ္တိဆိုတဲ့ ဘဝရဲ့ ကောင်းစားမှု၊ ဥပမာ - နတ်ပြည်ရောက်ချင်တယ်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ချင်တယ်၊ စသည်ဖြင့် ဘဝကောင်းစားရေး ဘောဂသမ္ပပတ္တိ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာကြွယ်ဝရေး၊ အဲဒီလို တဏှာမျိုးနဲ့လဲ ကုသိုလ်ပြုတတ်တာပဲ၊ အဲဒီလို ကုသိုလ်မျိုးပြုလိုက် လို့ရှိရင် ပါရမီကုသိုလ်မမြောက်တော့ဘူးတဲ့၊ ဒီလိုတဏှာလဲမပါဘူး၊ အယူမှားခြင်း မျိုးလဲမပါဘဲနဲ့ သစ္စာလေးပါးသိစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ သိစေခြင်းအလို့ငှာ ဒီပြင် မျှော်မှန်းချက်မထားဘဲနဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ရန်ဆိုတဲ့ တဏှာနဲ့လွတ်ကင်းတဲ့၊ ဒီဌီနဲ့လွတ်ကင်းတဲ့ ကုသိုလ်မျိုးကိုပြုရင် အဲဒီ ကုသိုလ်မျိုးက ပါရမီမြောက်တဲ့ ကုသိုလ်မျိုး။

ပီတိစဉ်

		ဘဝင်
		ဘဝင်
		ဘဝင်
တိ	၁	အတိတဘဝင်
န	၂	ဘဝင်ဂဝလန
ဒ	၃	ဘဝင်ဂုပစ္ဆေဒ
ဝ	၄	ပဉ္စဒ္ဓါရဝဇ္ဇန်း
ဝ	၅	စက္ခုဝိညာဏ်
သံ	၆	သမ္မုပ္ပါဒ်
ဏ	၇	သန္တိရဏ
ဂ	၈	ဝုဋ္ဌော
ဇ	၉	ဇော
ဇ	၁၀	ဇော
ဇ	၁၁	ဇော
ဇ	၁၂	ဇော
ဇ	၁၃	ဇော
ဇ	၁၄	ဇော
ဇ	၁၅	ဇော
ရံ	၁၆	တဒါရံ
ရံ	၁၇	တဒါရံ
		ဘဝင်
		ဘဝင်

ဒီမှာ ကျွန်တော်တို့ တရားထိုင်ကတည်းက နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိကရဏတ္ထာယဆိုပြီး ထိုင်ထားတယ်။ ယခုပြုနေတဲ့ ကုသိုလ်တွေက ပါရမီမြောက်တဲ့ ကုသိုလ်၊ ပါရမီမြောက်တဲ့ ကုသိုလ်က နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်တဲ့အထိ အကျိုးပေးသွားတယ်။ ဘဝပေါင်း ဘယ်လောက်များများ အကျိုးပေးတယ်။ ခုနလိုကုသိုလ်ကျိုးက နိဗ္ဗာန် မဂ်ဖိုလ်ကို ရောက်နိုင်အောင် အထောက်အပံ့ ပေးတဲ့ အစွမ်းသတ္တိမရှိဘူး။

ဥပမာ-ဒါနပြုတယ်ဆိုရင် ပစ္စည်းဥစ္စာနဲ့တော့ ပြည့်စုံမှာပေါ့။ သို့သော် ပါရမီမြောက်တဲ့အတွက် နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် အထောက်အပံ့မပေးနိုင်ဘူး။ မိမိပြုတိုင်းပြုတိုင်း ဒါနပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သီလပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘာဝနာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ပုညကိရိယာဝတ္ထု(၁၀)ပါးဆိုတဲ့ ကုသိုလ်မှာ ဘယ်ကုသိုလ်ပဲပြုပြု မိမိကနေပြီး မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရည်စူးပြီးတော့ သစ္စာလေးပါးကို ရည်စူးပြီး ပြုလို့ရှိရင် ပါရမီကုသိုလ်၊ ပါရမီမြောက်တဲ့ ကုသိုလ်ဖြစ်သွားတယ်။ ဒီလိုကုသိုလ်မျိုးတွေ ပြုတာက ဒီပေါ်မှာ အကြောင်းပြုပြီးတော့ အကျိုးတရားတွေလာဦးမယ်၊ ကောင်းတဲ့အကျိုးတရားတွေလာမယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်သွားတယ်။ အဲဒီအကြောင်းတရား အကျိုးတရားတွေ သိသွားရင် ဟေတုပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ခေါ်တယ်။

ပြီးတော့ ဝိပဿနာ ဉာဏဒဿန သမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ ကျွန်တော်တို့ ပြောဖို့ မလိုတော့ပါဘူး။ ဝိသုဒ္ဓိထဲမှာပါသွားပြီးပြီ။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်လဲပဲ သိသင့်သလောက် သိကြပြီ။ ဝိပဿနာကို ပွားများခြင်းအားဖြင့် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေ က စထိုင်တဲ့နေ့နဲ့မတူဘူး။ တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ ပြောင်းပြောင်းသွားတယ်။ တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ ပိုသိလာတယ်။ ဝိပဿနာဉာဏဒဿန သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ရောက်တာပဲ။ လောကုတ္တရာ မဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ ပြောလို့မဖြစ်ဘူး။ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်တွေ့တဲ့ အခါမှ သိတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဒီမှာ ဒီနေ့များများ အသေးစိတ်ပြောချင်တာကတော့ ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဒီသမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ အခြေခံပဲ။ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်လဲ ကံ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်တဲ့ ဘာသာ တွေရှိတာပဲ။ ဒီလို ကံ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်ရင် နိဗ္ဗာန်ကို မရောက် သည်တိုင်အောင်။ သံသရာလည်တဲ့အခါမှာ သက်သက်သာသာ လည်သွားလို့ရတယ်။ ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့၊ မြတ်စွာ ဘုရား ဟောတော်မူတာတွေရှိတယ်။ အဲဒီထဲ ဥပမာဆိုပါတော့။ မြတ်စွာဘုရားတရားက အကျဉ်းဆုံး ဆိုလိုက်လို့ရှိရင်-

သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ
သစိတ္တ ပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါနဿသနံ

သဗ္ဗပါပဿ-အလုံးစုံသောမကောင်းမှုတွေကို၊ အကရဏံ-ရှောင်ကျဉ်ရမယ်၊
ပြီးတော့ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ-အလုံးစုံသော ကုသိုလ်ကို ဆောင်ထားရမယ်၊
ပြုလုပ်ရမယ်၊ သစိတ္တပရိယောဒပနံ-စိတ်ကို ကြည်လင်သန့်ရှင်းအောင်
ပြုလုပ်ရမယ်၊ ဧတံဗုဒ္ဓါနဿသနံ-ဤသုံးပါးတို့သည် ဗုဒ္ဓတိုင်း၊ ဘုရားတိုင်း၏
အဆုံးအမတည်းတဲ့၊ မြတ်စွာဘုရားတရားတော်များဟာ၊ ဘယ်လောက်ပဲ
အတိုချုံးသည်ဖြစ်စေ၊ ဒီထဲမှာ အပြည့်ပါသွား တာပဲ၊ ဘယ်တော့မှ ပိုတယ်မရှိဘူး၊
လိုတယ်မရှိဘူး၊ အတိအကျပါသွားတာချည်းပဲ၊ ဒီဟာကို မကောင်းမှုကို
ရှောင်ကြဉ်ပါဆိုတာ သီလသိက္ခာပုဒ်ကို ယူလိုက်ရင်ရတယ်၊ ကောင်းမှုကို
ဆောင်ပါဆိုတာက သမာဓိကို ယူလိုက်ရင် ရတယ်။

ပြီးတော့ကာ စိတ်ကို ကြည်လင်သန့်ရှင်းအောင်လုပ်ဆိုတာ ပညာကို
ယူလိုက်ရင်ရတယ်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လဲ သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံကုသလဿ
ဥပသမ္ပဒါဆိုတာ- မြတ်စွာဘုရား ဘာကိုခွဲပြလဲ၊ ကုသိုလ်နဲ့အကုသိုလ်ကို
ခွဲပြီး မကောင်းမှုနဲ့ကောင်းမှုကို ခွဲပြတယ်၊ မကောင်းမှုဆိုတာရှိတယ်၊
ကောင်းမှုဆိုတာရှိတယ်၊ မကောင်းမှုဆိုတာ သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါက - မိမိလုပ်ခြင်း
ဟာ အပြစ်မကင်းဘူး၊ သူတစ်ပါးကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေမယ်။ အဲဒီလို
ပြုမှုချက်က သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါက နောင်ကို ဆင်းရဲတယ်တဲ့၊ အနဝဇ္ဇအပြစ်ကင်းတဲ့
ကံမျိုးကို ပြုခဲ့တဲ့အခါ သုခဝိပါကာ၊ ချမ်းသာသောအကျိုးကို ပေးတယ်တဲ့၊
ကုသိုလ်နဲ့အကုသိုလ်ကို ရှင်းပြတယ်၊ အကုသိုလ်ကို ရှောင်ခိုင်းတာကလဲ၊
မကောင်းကျိုးပေးမယ်၊ ဆင်းရဲတဲ့အကျိုးပေးမယ်၊ ရှောင်ကြ၊ ကုသိုလ်ကို
ဆောင်ကြဆိုတာက မိမိတို့ကုသိုလ်ပြုရင် ကောင်းတဲ့အကျိုးကိုပေးမယ်၊
ချမ်းသာတဲ့အကျိုးကိုပေးမယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ဆောင်ကြ၊ ဒီထဲမှာလဲ ကမ္မဿ
ကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အခြေခံပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်မှာ မြတ်စွာဘုရား သီတင်း
သုံးတော်မူတဲ့အခါ တောဒေးယျပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့သား သုဘဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က
မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်ထားတယ်၊ ဘယ်လိုလျှောက်ထားလဲဆိုတော့
“မြတ်စွာဘုရား၊ လောကမှာလူတွေဟာ၊ အမျိုးမျိုးကြံတယ်တဲ့၊ အသက်ရှည်တဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိတယ်၊ အသက်တိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိတယ်၊ ကျန်းမာရေး ပြည့်စုံတဲ့

ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိတယ်ကျန်းမာရေး မပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိတယ်။” အမြဲတမ်းလိုလို ကျန်းမာရေးချို့တဲ့နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးလဲရှိပါတယ်။ အဆင်းလှတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိပါတယ်။ အရုပ်ဆိုးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိတယ်။ ချမ်းသာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိတယ်။ ဆင်းရဲတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိတယ်။ နာမည်ကျော်ကြားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိတယ်။ နာမည်မကျော်ကြား အညတြပုဂ္ဂိုလ်များလဲရှိတယ်။ ပညာရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိတယ်။ ပညာမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လဲရှိတယ်။ အဲဒီလို လူလူချင်း မတူဘဲ အမျိုးမျိုးအစားစား ကွဲပြားနေတာ ဘာဖြစ်လို့ပါလဲဆိုတော့ မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဖြေကြားတော်မူတယ်။

အကယ်၍များ အရင့်အရင်ဘဝတွေက ပါဏာတိပါတကံတွေများ ပြုလုပ်ခဲ့မယ်ဆိုရင် သူများအသက်တွေ သတ်ခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ငရဲမကျခဲ့သော် နောက်ဘဝမှာ အသက်တိုတတ်တယ်။ ပါဏာတိပါတကံ မကျူးလွန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက အသက်ရှည်တတ်တယ်။ အသက်ရှည်ခြင်းအကြောင်းကတော့ ဒါပဲ။ ကျန်းမာရေးနဲ့ ပြည့်စုံတယ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက သူတစ်ပါးကို ဆင်းရဲညှဉ်းပန်းတဲ့ကိစ္စတွေ မပြုလုပ်ခဲ့လို့ရှိရင် ကျန်းမာရေး ပြည့်စုံတယ်။ အရင့်ရင်ဘဝတွေတုန်းက သူတစ်ပါးကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခဲ့တဲ့ ကံတွေပြုခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေက နောက်ဘဝမှာ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့တတ်တယ်။ ဒေါသခက်ထန် ကြမ်းတမ်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက အရုပ်ဆိုးတတ်တယ်။ ဒေါသမကြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် မျိုးတွေကတော့ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်အဆင်းလှပတယ်။ ဒါနနည်းပါးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေက ပစ္စည်းဥစ္စာချို့တဲ့တယ်။ ဒါနပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ပစ္စည်းဥစ္စာ ကြွယ်ဝတယ်။

မကျော်ကြားတဲ့ အညတြပုဂ္ဂိုလ်တွေက ရှေးဘဝတုန်းက ဣဿာ မစ္ဆိရိယ ဆိုတဲ့ သူများကို မနာလိုတဲ့စိတ်တွေ၊ ဝန်တိုတဲ့စိတ်တွေ၊ သဘောမျိုးတွေ ရှိခဲ့တဲ့အတွက် ဖြစ်တယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေက မကျော်ကြား မထင်ရှားဖြစ်တာတဲ့။ ဣဿာမစ္ဆိရိယကင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ကျော်ကြားထင်ရှားတယ်တဲ့။ ပညာရှိနဲ့ ပေါင်းခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ မေးမြန်းခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဒီဘဝမှာ ပညာနဲ့ ပြည့်စုံတယ်။ ပညာရှိကို မပေါင်းဖော်ခဲ့ဘူး၊ မမေးမမြန်းခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကတော့ ဒီဘဝမှာ ပညာချို့တဲ့တယ်တဲ့။ ဆိုပြီးတော့ ကံ-ကံ၏ အကျိုး တရားတွေကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောသွားတယ်။

ကံနဲ့ပတ်သက်၍ ကံက (၄)မျိုးခွဲထားတယ်။ ကံရဲ့ ကိစ္စဆိုတာရှိတယ်။ မိမိပြုလုပ်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ ကိစ္စရှိတယ်။ ကံ၏ အကျိုးပေးပုံရှိတယ်။ ဘယ်လို ကံမျိုးက ဘယ်တော့ အကျိုးပေးမယ်ဆိုတာရှိတယ်။ ကံနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်ကံနေပြီး ဦးစားယူသွားတယ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားမျိုးရှိတယ်။ ပြီးတော့ ဒီကံက ဘယ်ပေါ်မှာမှီပြီး ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားရှိတယ်။ (၄)မျိုးပြတယ်။ ပထမ တစ်ခုကတော့ ကံရဲ့ ကိစ္စ၊ မိမိပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ ကာယကံ၊ ဝဇီကံ၊ မနောကံတွေဟာ၊ ကိစ္စအားဖြင့် ဘယ်နှစ်မျိုးရှိလဲဆိုတော့ လေးမျိုး ရှိတယ်။

ပထမက **ဇနကကံ** ဇနကကံဆိုတာ၊ သူ့ရဲ့ကိစ္စက ဒုတိယဘဝကို အကျိုးပေးတယ်။ ဇနကကံပြီးတော့ **ဥပတ္တန္တကကံ**၊ ဥပတ္တန္တကကံဆိုတာက- သူ့ကိစ္စက ဒုတိယဘဝကို အကျိုးပေးနိုင်တဲ့ အင်အားမရှိဘူး။ ဇနကကံကို အထောက်အပံ့ပေးတဲ့ သဘောမျိုးရှိတဲ့ကံ၊ ကုသိုလ်ကံကိုအထောက်အပံ့ပေး တာ၊ အကုသိုလ်ကံကို အထောက်အပံ့ပေးတာ၊ သူ့သဘာဝသတ္တိကတော့ ကုသိုလ်ဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်စေ လုပ်ခဲ့တာကို သူက အထောက်အပံ့ပေးသွား မယ်။ ပြီးတော့ **ဥပပိဋကကံ**၊ ဥပပိဋကကံဆိုတာကတော့၊ ဒုတိယ ဘဝအကျိုးပေးတဲ့ ဇနကကံမှာမှီပြီးတော့ သူကအကျိုးမပေးအောင် အနှောင့်အယှက်ပြုတာကိုခေါ်တယ်။ **ဥပမာ-** ဒီဘဝမှာ ဆောင်ရွက်ကြတဲ့ တချို့ကိစ္စတွေကလည်းကုသိုလ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ရှိရင် ကုသိုလ်ကံက အားပေးနေ ရင်၊ ကုသိုလ်ကံက ဆက်တိုက်လာနေရင် မိမိဆောင်ရွက်တာဟာ အောင်မြင် သွားတယ်။ ဇနကကံပေါ်မှာ အထောက်အပံ့ပေးသွားတဲ့ ကုသိုလ်ကံတွေရှိရင် ကျွန်တော်တို့မှာ ချမ်းချမ်းသာသာ ရှောရှောရှူရှူပေးမယ်။

တစ်ခါတလေကြတော့ ဥပပိဋကကံ အကျိုးပေးတဲ့အခါကြတော့ ရှောရှောရှူရှူမရှိဘူး။ အနှောင့်အယှက်တွေ ပေးတတ်တယ်။ အဲဒီလိုသဘောမျိုးကို ဥပပိဋကကံခေါ်တယ်။ နောက်ဆုံးက **ဥပဃာတကကံ**၊ ဥပဃာတကကံဆိုတာက အကျိုးပေးတဲ့ ကံကို ဖြတ်လိုက်တာကိုခေါ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဘဝကွယ်လွန် တာနဲ့ပတ်သက်ပြီး အကြောင်းလေးမျိုးဟောထားတယ်။ ကွယ်လွန်တာဟာ အကြောင်းလေးမျိုး၊ တစ်မျိုးမျိုးကြောင့် ကွယ်လွန်တယ်။ သက်တမ်းစေ့လို့ ကွယ်လွန်တဲ့သဘောရှိတယ်။ **ဥပမာ-**လူ့ဘဝဆိုတာ သက်တမ်းက အတက် အကျ ရှိတယ်။ တက်ကပ်၊ ဆုတ်ကပ်၊ ယခုဆိုလို့ရှိရင် ဆုတ်ကပ်၊

ဒီဆုတ်ကပ်မှာ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူတဲ့အခါမှာ သက်တမ်း ဘယ်လောက်ရှိမလဲ၊ လူ့ဘဝ(၁၀၀)လို့ပြောတယ်၊ အသက်(၁၀၀)ပတ်ဝန်းကျင် မှာ ကွယ်လွန်တယ်ဆိုရင် သက်တမ်းပြည့်လို့ ကွယ်လွန်ပြီလို့ပြောကြတယ်၊

နောက်တစ်ခုက ကံကုန်လို့ ကွယ်လွန်တာရှိတယ်၊ ဒီဘဝမှာ ဖြစ်စေတဲ့ကံက ကျွန်တော်တို့မှာ အမျိုးမျိုးရှိပါတယ်၊ ဘဝမှာ ဖြစ်စရာ ကံကုန်သွားရင်လဲ ကွယ်လွန်တယ်တဲ့၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လဲ သက်တမ်းစေ့ တယ်၊ ကံကလဲကုန်သွားတယ်၊ အဲဒီအကြောင်းနှစ်ပါးကြောင့်လဲကွယ်လွန်တယ်၊ သက်တမ်းလဲမစေ့သေးဘူး၊ ကံကလဲရှိသေးတယ်၊ သို့သော်လည်းပဲ ခုနက ပြောတဲ့ ဥပဃာတကကံ အကျိုးပေးလိုက်တဲ့အခါကြတော့ ကံမကုန် သေးသော်လည်း သက်တမ်းမစေ့သေးသော်လည်း၊ ရုတ်တရက်ပြတ်သွားတယ် အဲဒါတွေဟာ ကံရဲ့ကိစ္စ၊ ကံရဲ့ကိစ္စပြီးတော့ နောက်တစ်ခါ ဘာလာသေးလဲ ဆိုတော့ ကံရဲ့အကျိုးပေးမှု၊ ကံဆိုတာက တစ်ဘဝတည်း အကျိုးပေးတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဘဝပေါင်းများစွာ အကျိုးပေးနိုင်တယ်၊ အဲဒီတော့ ကံတွေက ဘယ်လိုအကျိုးပေးသလဲဆိုတော့ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံဆိုတာက ဒီဘဝမှာ အကျိုးပေးတဲ့ကံကို ခေါ်တယ်။

ဥပမာ- ယခု(၁၀)ရက် တရားထိုင်ထားတဲ့ ကုသိုလ်ကံတွေရထား တယ်၊ ရထားတော့ ကုသိုလ်ကံတွေက ဒီဘဝတွင် ပြီးသွားတာမဟုတ်ဘူး၊ ဒီဘဝမှာ အကျိုးပေးမယ့်ကံလဲပါတယ်၊ ဒုတိယဘဝမှာ အကျိုးပေးမယ့် ကံလဲပါတယ်၊ တတိယဘဝကနေ ရှေ့ကိုအကျိုးပေးမယ့် အပိုင်းလဲပါတယ်၊ တစ်ခါတလေ အကြောင်းမညီညွတ်လို့၊ အကျိုးပေးခွင့်မရလို့၊ အဟောသိကံလဲ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီတော့ ကံက လူတွေဖြစ်ထိုက်မယ့် ကာလအားဖြင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ၊ ဒီဘဝအကျိုးပေးတဲ့ကံ၊ ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံ ဆိုတာက ဒုတိယဘဝမှာ အကျိုးပေးတဲ့ ကံကိုခေါ်တယ်၊ တတိယဘဝ ဟိုဘက် အကျိုးပေးတဲ့ကံက အပရာပရိယဝေဒနိယကံခေါ်တယ်၊ အကြောင်းမညီညွတ်လို့၊ အကျိုးပေးခွင့်မရှိလို့ အကျိုးမပေးတဲ့ကံကို အဟောသိကံခေါ်တယ်၊ ကံဆိုတာက အကျိုးပေးခွင့်ရှိမှ အကျိုးပေးလို့ရတယ်၊ အကျိုးပေးခွင့် တိုက်ဆိုင်မယ်ဆိုရင် အကျိုးပေးနိုင်ခွင့်ရှိပါတယ်။ ဒီကံ ဘယ်အပေါ်မှာမှီလဲဆိုတော့ ကံအကျိုးပေး ခွင့်က ကတိပေါ်မှာလဲတည်တယ်၊ ဘဝကလဲ မှန်ရမယ်၊ ကာလဒေသပေါ်မှာလဲ မှီသေးတယ်။

ကာလဒေသကလဲ မှန်ရမယ်တဲ့၊ ပယောဂလဲရှိသေးတယ်၊ ပယောဂဆိုတာ ဝီရိယပေါ့၊ ပြီးတော့ ဥပဓိကလဲရှိသေးတယ်၊ ဒီလေးပါးပြည့်စုံမှ ကံက အကျိုးပေးလို့ရတယ်၊ (၄)ပါး မပြည့်စုံရင် ကံအကျိုးပေးခွင့် မရှိဘူး။

ဥပမာ-ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ဒါနတွေပြုထားတယ်၊ ကုသိုလ်တွေ ပြုထားတယ်၊ သီလတွေစောင့်ထိန်းထားတယ်၊ သို့သော်လဲ လူဆိုတာက အကုသိုလ်ကင်းတာမဟုတ်ဘူး၊ ယခုဘဝသို့မဟုတ် ရှေ့ဘဝများက အကုသိုလ် ပြုထားတာ ရှိချင်ရှိရမယ်။ သေပေါက်သေဝန့်ကျတော့ မတော်တဆ မကောင်းတဲ့ အာရုံဝင်သွားလို့ နိမိတ်က ဝင်သွားရင်၊ သူ့ဒုတိယဘဝအပါယ် လေးပါးကို ရောက်သွားလေ့ရှိတယ်၊ မိမိပြုထားတဲ့ ဒါနကုသိုလ်တွေက ကတိမမှန်တဲ့အတွက် အကျိုးပေးခွင့် မရှိသေးဘူး။ ဒီကံတွေက ဆိုင်းသွားတယ်၊ ဘဝကလဲမှန်ရမယ်၊ ကာလဒေသကလဲ မှန်ရမယ်၊ နောက်ပြီး ဝီရိယပါရမယ်၊ ဝီရိယမရှိဘဲနဲ့ကံက အကျိုးပေးလို့မရဘူး။

မြတ်စွာဘုရားက ကံချည်းပဲမယုံရဘူးတဲ့၊ ကံချည်းပဲယုံလို့ မဖြစ်ဘူးတဲ့၊ ကံပေါ်မှာ အကြောင်းပြုရမယ်၊ ဉာဏ်ပေါ်မှာလဲအကြောင်းပြုရမယ်၊ ဝီရိယပေါ်မှာလဲ အကြောင်းပြုရမယ်၊ ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝီရိယပြည့်စုံမှရမယ်၊ ဥပဓိကလဲ ရှိသေးတယ်၊ အဲဒီလို ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းနဲ့ တိုက်ဆိုင်မှ အကျိုးဆုံးတယ်၊ အကျိုးပေးတဲ့အခါမှာ ချက်ချင်းဒီဘဝမှာ အကျိုးပေးတယ်၊ ဒုတိယဘဝမှာ အကျိုးပေးတယ်၊ တတိယဘဝမှ ဘဝများစွာ အကျိုးပေးတယ်၊ ဘယ်လို အကျိုးပေးသလဲဆိုတော့ ကာယကံ ပြုလုပ်သည်ဖြစ်စေ၊ ဝစီကံပြုလုပ်သည် ဖြစ်စေ၊ အခြေခံက မနောက်၊ မနောက်က စေတနာပေါ်မှာမှီတယ်၊ စေတနာ ဦးဆောင်ပြီးတော့ ကျန်တဲ့စေတသိက်တွေပါသွားတယ်၊ စိတ်ဆိုတာက ဝီထိတွေရှိတယ်၊ ဝီထိအများကြီးပါတယ်၊ စိတ်အစဉ်ဒီအတိုင်းသွားတာကို ရှိတယ်တဲ့၊ ဝီထိတွေ အမျိုးမျိုးရှိတယ်။

ဥပမာ - ဝီထိတစ်ခုကို ယူကြည့်လိုက်ရင် ပဉ္စဒွါရ ဝီထိဆိုတာရှိတယ်၊ စိတ်က ဘယ်လိုအကြောင်းပြုပြီး ဖြစ်လာသလဲဆိုတော့ ဒွါရငါးပါးဖြစ်တဲ့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ခန္ဓာကိုယ် ထိတွေ့မှု(၅)နေရာက အာရုံတွေ ဝင်လာနိုင်တယ်၊ အာရုံတွေ ဝင်လာနိုင်တာကို ပဉ္စဒွါရဝီထိခေါ်တယ်၊ ပဉ္စဒွါရမှာဆိုရင် မျက်စိကနေပြီး ဝတ္ထုတစ်ခုခုကို မြင်လိုက်တဲ့ အခါကြာရင် ရူပါရုံမြင်လိုက်ရင်၊ စိတ်က မြင်တဲ့အပေါ်မှာရှိတယ်၊ မြင်တာကသေသေချာချာ

စူးစူးစိုက်စိုက် အာရုံစိုက်ပြီး မြင်တဲ့ဟာတွေ ရှိတယ်၊ ပါဠိလိုတော့ အတိမဟန္တာရုံနဲ့ မဟန္တာရုံ စူးစူးစိုက်စိုက် ဂရုစိုက်ပြီး မြင်လိုက်တဲ့ အခါတွေရှိမယ်၊ ဒါမှ မဟုတ်ရင်လဲ လမ်းသွားလမ်းလာ အမှတ်တမဲ့မြင်လိုက်တာရှိမယ်။ ဝီထိအစဉ် ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖြစ်တဲ့အခါမှာ ဘယ်အာရုံဖြစ်လဲဆိုတော့ သေသေချာချာ သတိထားလိုက်တဲ့အခါမှာ ဝီထိအစဉ်လေးတွေ အများကြီးဖြစ်တယ်။

ဘယ်လိုပဲပဲဖြစ်ဖြစ် တစ်ဝီထိ၊ တစ်ဝီထိမှာ စိတ်တစ်ခဏ(၁၇) ချက်ကို တစ်ဝီထိခေါ်တယ်၊ အင်မတန်မြန်ပါတယ်၊ တစ်ဝီထိမှာ စိတ်တစ်ခဏ (၁၇)ချက် အမြဲတမ်းဖြစ်တယ်။ ဘဝင်စိတ်ဆိုတာရှိပါတယ်၊ အနီးကပ် ဆုံးကတော့ အိပ်နေတဲ့အချိန်မျိုးမှာ ဘာအာရုံမှမဝင်ဘူး၊ မသိဘူး၊ သို့သော် စိတ်မရှိဘူးလားဆိုတော့ စိတ်ရှိတယ်၊ စိတ်ပြတ်သွားရင် ဒီဘဝချုပ်သွားမယ်၊ ဘဝင်စိတ်ဆိုတာရှိတယ်၊ ပါဠိလို “ဘဝဂ်”လို့ခေါ်တယ်၊ ဘဝဂ်ဆိုတာ ဘဝရဲ့အင်္ဂါ၊ အာရုံတစ်ခုဝင်သွားရင် ဘဝင်စိတ် (၃)ချက်ဖြစ်တယ်၊ ၃-ချက် ပေါ်ပြီးမှ ဘာပေါ်လဲဆိုတော့ “ပဉ္စဒ္ဓါရဝဇ္ဇန်း” ဆိုတာဖြစ်တယ်၊ ပဉ္စဒ္ဓါရဝဇ္ဇန်း ဆိုတာ ဥပမာ-အသံလေးကို ကြားလိုက်ရင်၊ နားဘက်က အာရုံယူလိုက်တယ်၊ အနံ့လေးရလိုက်ရင် နှာခေါင်းဘက်က ယူလိုက်တယ်။ ရူပါရုံတွေရင် မျက်စိက အာရုံယူလိုက်တယ်။

အဲဒီလို ပထမ တစ်ခဏလေးမှာ ပဉ္စဒ္ဓါရဝဇ္ဇန်းဆိုတဲ့ သဘောတရား လေးတစ်ခဏဖြစ်တယ်၊ တစ်ခဏဖြစ်ပြီးတဲ့အခါ ဒီစိတ်ပေါ်မှာမှီပြီးတော့ ဘာဖြစ်လဲဆိုရင် “စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်” ဖြစ်တယ်။ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ပြီး တစ်ခဏချင်းမှာ နောက်ဘာစိတ်ဖြစ်လာသလဲဆိုတော့ “သမ္ပဒိဆိုင်း” ဖြစ်လာတယ် သမ္ပဒိဆိုင်း ဆိုတာဟာ ဘာလဲဆိုတော့ မြင်လိုက်တဲ့ အာရုံလေး ပေါ်မှာ မနောကနေ-လက်ခံလိုက်တဲ့ အခိုက်အတန့်လေးကိုခေါ်တယ်၊ သမ္ပဒိဆိုင်း ပြီးတော့ ဘာပေါ်လဲဆိုတော့ “သန္တိရဏ”စိတ်ပေါ်တယ်၊ သန္တိရဏ စိတ်ဆိုတာ ဒီဟာလေးကို မြင်လိုက်တယ်၊ မြင်ပြီးလက်ခံလိုက်တယ်၊ မြင်သိစိတ်လေးဖြစ်တယ်။ မနောကလက်ခံလိုက်တယ်၊ လက်ခံပြီးတော့ ဒီအာရုံလေးကို စူးစမ်းလိုက်တယ်၊ အဲဒီလို သန္တိရဏစိတ်ဖြစ်ပြီးတော့ “ဝုဋ္ဌော”ဆိုတဲ့စိတ် ဝုဋ္ဌောဆိုတာက ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်တာကိုခေါ်တယ်။

ဥပမာ-ဒီဟာမော်တော်ကားဆိုပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်လေး ချလိုက်တယ်၊ အဲဒီလိုချလိုက်ပြီးတော့ အဲဒီအထိ စိတ်ကို စိတ်အားဖြင့် ဘာအမျိုးအစားလဲ

ဆိုတော့ “ကဗျာကတ” စိတ်ခေါ်တယ်။ ကံမဖြစ်သေးဘူး၊ အဲဒီအခိုက်အတန့်မှာ ကုသိုလ်ကံလဲ မဖြစ်သေးဘူး၊ အကုသိုလ်ကံလဲ မဖြစ်သေးဘူး၊ သို့သော် ဆုံးဖြတ်ချက်ချပြီးတဲ့နောက်မှ “ဇော” ဆိုတာပေါ်လာတယ်။ ကုသိုလ်အကုသိုလ် စိတ်တွေကို “ဇော” လို့ခေါ်လိုက်တယ်။ ဇောက(၇)ကြိမ်ဖြစ်တယ်၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်စိတ်တွေမှာ ဇောဖြစ်တဲ့ စိတ်တွေပါလာတယ်၊ ပထမ ဇောက ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ရင် အားလုံး(၇)ခုစလုံး ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သွားတယ်။ မပြောင်းတော့ဘူး၊ စတဲ့စိတ်က ပထမဇော၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ရင် နောက်ဆုံး ဇောအထိ အကုသိုလ်စိတ်ပဲ ဖြစ်သွားတယ်၊ အဲဒါကို မှတ်လိုက်တာက သဒ္ဓါရုံနှစ်ကြိမ်ဖြစ်တယ်၊ အားလုံး(၁၇)ကြိမ်ဖြစ်တယ်၊ (၁၇)ကြိမ် ကံအကျိုးပေးတာက ဘယ်လိုပေးလဲဆိုတော့ ကုသိုလ်ကံပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ကံပဲဖြစ်ဖြစ် ပထမဇောတွေမှန်သမျှ ဒီဘဝမှာပဲအကျိုးပေးတယ်၊ သတ္တမဇောဆိုတဲ့ နောက်ဆုံးဇောကတော့ ဒုတိယဘဝဖြစ်ဖို့ အကျိုးပေးခွင့်ရှိ တယ်တဲ့။ အလယ်ငါးဇောကတော့ တတိယဘဝမှစ၍ ဟိုဘက်ကို အကျိုးပေး တယ်၊ ကျွန်တော်တို့ ပြုလုပ်ခဲ့သမျှ ကုသိုလ်ဖြစ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ဖြစ် ဇောတွေက အများကြီးဆိုတော့ စိတ်ဝီထိကျတာ၊ စကားလေးတစ်ခွန်းတည်း ကြားလိုက်ရင် ဥပမာ-နွားဆိုတဲ့စကားတစ်ခွန်းကိုကြားလိုက်ရင် ဝီထိ(၄)ခါ ကျတယ်တဲ့၊ ပထမနွားဆိုတဲ့ စကားကြားလိုက်ရင် နားကနေပြီး တစ်ဝီထိကျ တယ်၊ နားကနေပြီးဖြစ်တဲ့စိတ်ပြီးမှ မနောက်လက်ခံပြီး ဒီပေါ်မှာမှီပြီး နွားရဲ့ပုံပန်း သဏ္ဌာန်လေးကို ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့ဝီထိ၊ ပြီးတော့မှ ဒီဟာမြင်ရင် နွားပဲ၊ ဆိုပြီး စိတ်ထဲရှင်းသွားတာ တစ်ဝီထိ၊ စကားလေးတစ်ခွန်း ကြားရင် အနည်းဆုံး ဝီထိ(၄)ကြိမ် ကျတယ်၊ တစ်ဝီထိ၊ တစ်ဝီထိမှာဇော (၇)ကြိမ်ဆိုတော့ ပေါင်း(၂၈)ဇောလောက်ကျတယ်။

ဘယ်လောက်ဇောများလဲဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်ပေါ့၊ အဲဒီဇောတွေ ကျတိုင်း ကျတိုင်း ပထမဇောတွေမှန်သမျှ ဒီဘဝမှာအကျိုးပေးတယ်၊ ဒီဘဝမှာ အကြောင်းကမညီညွတ်လို့ အကျိုးပေးခွင့်မရှိရင်အဟောသိကံဖြစ်သွားတယ်၊ မလာတော့ဘူး၊ သတ္တမဇောတွေမှန်သမျှကတော့ ဒုတိယဘဝဖြစ်ဖို့ကို အကျိုးပေးတယ်၊ အဲဒီဇောမှာ ဒုတိယဘဝဖြစ်ဖို့အကျိုးပြုတော့ကျန်တဲ့ဇောတွေက အဟောသိကံ ဖြစ်သွားတယ်၊ သို့သော် အလယ်ဇောတွေက တတိယဘဝမှစ၍ ဟိုဘက်မှာ အကျိုးပေးဖို့ဆက်သွားတယ်၊ ယခုကျွန်တော်တို့ ဒီဘဝ

ဝိပါက်အကျိုးမှန်သမျှတွေဟာ ဘာစောတွေလဲဆိုတော့ ယခုဘဝလုပ်ခဲ့တဲ့ ပထမစောတွေနဲ့ ဒုတိယဘဝနောက်ပိုင်းမှာ ပြုလိုက်တဲ့ အလယ်(၅) စောတွေဖြစ် ပြီးတော့ကျွန်တော်တို့မှာ ဒီဘဝဝိပါက်ဆိုတဲ့ အကျိုးကိုရတယ်။ ဒီပေါ်မှာ မှီပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ကံအသစ်တွေ ပြုလုပ်တယ်။ ကုသိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ် ပထမ စောမှန်သမျှ ဒီဘဝမှာ အကျိုးပေးတယ်။ ပါရမီမြောက်တဲ့ စောဆိုရင် အလယ်(၅)စော အင်မတန်အားကောင်းတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကို တတိယဘဝမှစ၍ ဟိုဘက်မှာတော့ နိဗ္ဗာန်မရမချင်း အကျိုးကို သူက အခွင့်သာသလို ပေးသွားတယ်။ အဟောသိကံနဲ့ ပတ်သက်လို့ကတော့ ဥပမာအားဖြင့် အင်္ဂုလိမာလကြားဖူးကြမှာပေါ့။ အင်္ဂုလိမာလက အဲဒီဘဝမှာ သူသတ်ထားတာမနည်းဘူး။

သို့သော်လဲ မြတ်စွာဘုရားနဲ့တွေ့သွားပြီး သူကဘာဖြစ်သွားလဲ ဆိုတော့ ရဟန္တာဖြစ်သွားတယ်။ ရဟန္တာဖြစ်သွားတော့ သူသတ်ထားတာမနည်း တာမဟုတ်ဘူး။ သို့သော်လဲ ရဟန္တာဖြစ်သွားတာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် ကိလေသာပယ် သွားပြီ။ သူ့ဝဋ်ကပြတ်သွားပြီ။ သူ့မှာဒုတိယဘဝမရှိတော့ဘူး။ ရဟန္တာဖြစ်တဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ ကျွန်တော်တို့လိုကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ် မဖြစ်တော့ဘူး။ ကြိယာစိတ်ဆိုတဲ့ ကံမဖြစ်တဲ့စိတ်ပဲ သူ့မှာဖြစ်တော့တယ်။ သူက ဒုတိယ ဘဝမရှိတော့ဘူး။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော့မယ်။ ဒီတော့ ဒုတိယဘဝကနေ ဟိုဘက် အကျိုးပေးဖို့ကံတွေဟာ အကျိုးပေးခွင့်မရှိတော့ဘူး။ အဟောသိကံဖြစ်သွားတယ်။ သို့သော်လဲ သူသတ်ထားတဲ့ ပထမစောက လက်ရှိဘဝမှာ အကျိုးပေးရမယ်။ အဲဒီတော့ သူဘယ်လိုဖြစ်သွားသလဲ။ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးတဲ့နောက် ဆွမ်းခံ ကြတဲ့အခါမှာ မြို့ထဲကိုမြတ်စွာဘုရားနဲ့ဝင်လာတဲ့အခါ လူတွေ ပထမတော့ ကြောက်ကြတယ်။ ကြောက်လို့ပြေးကြတယ်။

နောက်တော့ သူတို့မိဘသတ်ထားတယ်။ သူတို့ညီသတ်ထားတယ် ဆိုပြီးတော့ ဝိုင်းပြီး ခဲနဲ့ပေါက်ကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက “ချစ်သားသည်းခံ” လို့ ပြောရတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲ။ သူလုပ်ထားတဲ့အပြစ်တွေက ရှိနေတာကိုး။ ဒါတွေက ဘာသဘောလဲ။ ပထမစောတွေ ကတိကလဲမှန်နေတယ်။ ကာလဒေသကလဲလိုက်နေတယ်။ အဲဒီတော့ သူ့မှာအကျိုးပေးသွားတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဆွမ်းခံတော့ မရရှာဘူး။ ဒါက အကုသိုလ်ပထမစောကြောင့် ရဟန္တာဖြစ်တာတောင် မရရှာဘူး။ နောက်တော့မှ အသက်ကယ်တဲ့ အင်္ဂုလိမာလ

သုတ်ကို မြတ်စွာဘုရားကဇာတ်တော်မှ လူတွေကသူ့ကိုပြန်ပြီး ကြည်ညိုလာကြတယ်။ ဒီဝဋ်လဲကျွတ်သွားတယ်။ သောတာပန်လဲ ဒီအတိုင်းပဲ။ အပါယ်ကို သွားဖို့ အကုသိုလ်သူတို့မှာ အကျိုးမပေးတော့ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ သူတို့မှာက သေပေါက်သေဝကျရင်၊ ကုသိုလ်စိတ်နဲ့သေသွားမယ်၊ သေသွားရင် အပါယ်မလားတော့ဘူး။ အပါယ်မလားလို့ရှိရင် ကတိက အကုသိုလ်အကျိုး ပေးခွင့်မရတော့ဘူး။ မိမိပြုခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံရှိရင် အပါယ်ကျဖို့ အကျိုး မပေးတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် အပါယ်မလားဘူးလို့ ပြောတာ။

အဲဒါတွေကို ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ၊ ဥပဇ္ဇဝေဒနိယကံ၊ အပရာပရိယ ဝေဒနိယကံ၊ အဟောသိကံရယ်လို့ ကံလေးမျိုးခေါ်တယ်။ ကမ္မဿကတာ သမာဒိဋ္ဌိနဲ့ပတ်သက်ပြီး ခုနက အကျိုးပေးတဲ့ကံကို ပြောသွားတယ်။ သေပေါက်သေဝမှာ ဘယ်ကံကနေပြီး ဦးစားယူပြီး အကျိုးပေးမယ်ဆိုတာ (၄)မျိုးရှိတယ်။ ပထမကံက “ဂရုကံ” တဲ့။ ဂရုကံဆိုတာ ကံကြီးထိုက်တာ၊ ပြီးတော့ အာသဏ္ဌကံ၊ အာသဏ္ဌကံဆိုတာ သေပေါက်သေဝနားမှာ နောက်ဆုံး စိတ်ဝီထိအချိန်ကလေးမရောက်ခင် မရဏသန္တဝီထိမရောက်ခင်ဖြစ်တဲ့ကံ၊ ပြီးတော့ “အာစိဏ္ဏကံ” အမြဲထားဝစဉ်ပြုလုပ်နေကြကံ၊ ဒါမှမဟုတ်ရင် တစ်ခါပြုလုပ်ပြီးရင် အဖန်ဖန်အောက်မေ့လုံးသွင်းတဲ့ကံ၊ ပြီးတော့ “ကဋုက္ကာကံ” ကဋုက္ကာကံဆိုတာ အပေါ်က သုံးခုကလွဲရင် ဖြစ်တဲ့ကံ၊ အပေါ်ကသုံးခုကတော့ ဂရုကံ၊ အာသဏ္ဌကံ၊ အာစိဏ္ဏကံ၊ ဒီဘဝပြုလုပ်တဲ့အပေါ်မှာမှီပြီး ဖြစ်တဲ့ကံ၊ ကဋုက္ကာကံဆိုတာက ဒီဘဝပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ ကံရယ်၊ အတိတ်ကပြုခဲ့တဲ့ကံပေါ့၊ ဒီဂရုကံက ဦးစားယူတဲ့ကံ၊ ကံကြီးပေါ့။

ဂရုကံကို ဘယ်လိုပြောလဲဆိုတော့ အကုသိုလ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ (၁) မြတ်စွာဘုရားကို သွေးစိမ်းထွက်အောင်ပြုတဲ့ကံ၊ (၂) ရဟန္တာကိုသတ်တဲ့ ကံ၊ (၃) အမိကိုသတ်တဲ့ကံ၊ (၄) အဖကိုသတ်တဲ့ကံ၊ (၅) သံဃာကို ဂိုဏ်းကွဲ အောင်ပြုလုပ်တဲ့ကံမျိုးတွေကို ခေါ်တယ်။ အကယ်၍များ ဒီဘဝမှာ ဒီကံမျိုးပြုလုပ်ခဲ့ သည်ရှိသော ဒီပြင်ကံက ဘာကံကြီးပဲ ပြုလုပ်ထား ပြုလုပ်ထား အကျိုးပေးခွင့် မရဘူးတဲ့။ ဒုတိယဘဝမှာ ဒီကံအကျိုးပေးတော့မယ်၊ အကုသိုလ်ကံဆိုရင် အပါယ်လားတော့မယ်၊ ကုသိုလ်ဘက်ကဆိုရင်လဲ ဂရုကံဆိုတာက ဈာန် သမာပတ်ဝင်စားနိုင်လို့ ဈာန်စိတ်နဲ့ နေနိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေကြရင် ကုသိုလ်ဘက်မှာ ဂရုကံခေါ်တယ်။ ဈာန်ကဦးစားယူပြီးတော့ ပဋိသန္ဓေပေးတယ်။

ဂရုကံထဲမှာ ကျွန်တော်မပြောခဲ့တဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသုံးပါးရှိသေးတယ်။ အဲဒါလဲ ကံကြီးထိုက်တယ်။ အဲဒီကံကြီးထိုက်တဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသုံးပါးကတော့ နတ္တိကဒိဋ္ဌိရယ်၊ အဟောတုကဒိဋ္ဌိရယ်၊ အကိရိယာဒိဋ္ဌိရယ်။ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ကံ-ကံ၏အကျိုးနဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ အယူအဆမျိုး၊ နတ္တိကဒိဋ္ဌိဆိုတာကတော့ အကျိုးတရားကိုပယ်တဲ့ အယူအဆမျိုးကို နတ္တိကဒိဋ္ဌိလို့ခေါ်တယ်။ မိမိ ဘာလုပ်လုပ် ဒီဟာလုပ်တဲ့အတွက်အကျိုးတရားမရှိဘူး။

လူများကိုသတ်လို့ ကိုယ့်မှာငရဲမရောက်ဘူး၊ ဒုက္ခမရောက်ဘူး၊ ဒါန သီလတို့ စောင့်နေလို့လဲ အလကားပဲ၊ နောက်ဘာမှအကျိုးဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး ဆိုတဲ့ အကျိုးတရားကို လုံးလုံးပယ်တဲ့ အယူအဆမျိုးကို အမြင်မျိုးကို နတ္တိကဒိဋ္ဌိလို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို အယူအဆမျိုးနဲ့ ယုံကြည်ချက်မျိုးနဲ့ သေသွားလို့ရှိ ရင် စဉ်းစားကြည့်ပေါ့၊ အကျိုးတရားကိုပယ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သူလုပ်ချင်ရာ လုပ်တော့မှာပေါ့၊ အကုသိုလ်ကို လုပ်တော့မှာပေါ့၊ ဘာကြောင့်လဲ ကျွန်တော်တို့ သာမညပုထုဇဉ်တွေမှာ “ပါပသ္မိ ရမတိမနော” ဆိုတဲ့စိတ်က အကုသိုလ်မှာ မွေ့လျော်တယ်။ ဒီလိုမှ ကံ-ကံ၏အကျိုးနဲ့ ထိန်းမထားရင် အကုသိုလ် လုပ်တော့မယ်၊ ဒါကြောင့် ဂရုကံလို့ခေါ်တယ်။

ကံကြီးထိုက်တယ်၊ အဟောတုကဒိဋ္ဌိဆိုတာကတော့ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားကို ပယ်တဲ့အယူအဆမျိုးကိုခေါ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရားနဲ့သွားတယ်၊ သူတို့က အကြောင်းတရား အကျိုးတရားမရှိဘူး၊ ဥပမာ-လူရယ်လို့ဖြစ်လာရင် ဟိုဘဝတုန်းက ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုထားလို့ သေခေါက်သေဝမှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ကံက ကောင်းတဲ့ ကံဝင်လာလို့ ဒီမှာကျွန်တော်တို့ လူ့ဘဝလာဖြစ်တယ်၊ သုဂတိရောက်တယ်၊ အကြောင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်တယ်၊ သူတို့ကအကြောင်းမရှိဘူး။

ဟိုတုန်းက အကြောင်းမရှိဘူး၊ မိဘနှစ်ပါးကြောင့်ဖြစ်တာပဲ၊ အကြောင်း ကို ပယ်လိုက်တယ်၊ အကြောင်းကို ပယ်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် သွယ်ဝိုက် သောနည်းအားဖြင့် အကျိုးကို ပယ်တာပဲ၊ အဲဒါလဲကံကြီးထိုက်တယ်၊ သူတို့လဲ ဂရုကံထိုက်တယ်၊ ပြီးတော့ အကိရိယာဒိဋ္ဌိရှိတယ်။ အကိရိယာဒိဋ္ဌိကတော့ အကြောင်းကိုပယ်တယ်၊ ဂရုကံထိုက်တဲ့အထဲမှာ အဇာတသတ်မင်း ရှိသေးတယ်၊ အဇာတသတ်မင်းဟာ အဖကို သတ်မိတယ်၊ နောက်ပိုင်းမှာ မြတ်စွာဘုရားကို ကြည်ညိုတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားသာသနာမှာ အထောက်အပံ့ပြုတယ်၊

သူ့ရဲ့သားကိုတောင် ရဟန်းခံပေးလိုက်သေးတယ်။ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ထဲမှာ မြတ်စွာဘုရားကို အကြည်ညိုဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ပဲ။

အဲဒီလောက်ထိ ကုသိုလ်တွေပြုခဲ့သော်လည်း အဖသတ်ထားတဲ့ ပဉ္စာနန္တရိယကံထိုက်ထားတော့ သူက ဘယ်လိုသွားရသလဲ၊ လောလောဆယ် တော့ သေတဲ့အခါမှာ အပါယ်ကိုသွားရတယ်၊ ငရဲကိုသွားရတယ်၊ ဒါဂရုကံ၊ အဲဒီဂရုကံမရှိရင် ဒုတိယဘဝဖြစ်ဖို့ ဘယ်ကံက အကျိုးပေးမလဲဆိုတော့ အာသန္နကံက အကျိုးပေးမယ်၊ အာသန္နကံဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ သေပေါက် သေဝကျလို့ရှိရင် နောက်ဆုံး မရဏာသန္တဇောခေါ်တယ်၊ နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ စိတ်အစဉ်လေး မရဏာသန္တဝီထိလေးမဖြစ်ခင် ပေါ်တဲ့ကံကို ခေါ်တယ်၊ အဲဒါက သေခါနီးမှပေါ်တာ၊ သေခါနီးမှာဆိုရင် ကံ-ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် ပေါ်တတ်တယ်တဲ့၊ ကံပေါ်တယ်ဆိုတာ မိမိတစ်ခုခုပြုလုပ်နေတာကို ပေါ်လာတယ်၊ ဥပမာအားဖြင့် မိမိဒါနပြုလုပ်တဲ့အာရုံပေါ်လာချင်ပေါ်လာမယ်၊ သီလဆောက်တည်တဲ့အာရုံပေါ်လာချင် ပေါ်လာမယ်၊ ဘာဝနာပွားထားတဲ့အာရုံ ပေါ်ချင်ပေါ်လာမယ်၊ ကုသိုလ်ဘက်က ဒီလိုနိမိတ်မျိုးတွေ ပေါ်လာမယ်၊ ကမ္မနိမိတ်တွေဖြစ်တတ်တယ်၊ ကံနဲ့ပတ်သက်ပြီးဖြစ်တဲ့ အကြောင်းအရာ ပေါ်လာတတ်တယ်။

ဥပမာ-ဘုရားဖူးဖူးတယ်၊ သီလဆောက်တည်ဖူးတယ်ဆိုရင် မိမိဖူးဖူးတဲ့ ဘုရားဆေတီပုထိုး ပေါ်ချင်ပေါ်မယ်၊ မိမိသီလဆောက်တည်တဲ့ ကျောင်းတို့ဘာတို့ ပေါ်ချင်ပေါ်လာမယ်၊ အကုသိုလ်ဘက်ကဆိုရင်လဲ **ဥပမာ-**လုပ်နေကြဟာတွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အရာဝတ္ထုပေါ်လာတတ်တယ်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လဲ ဂတိနိမိတ်ပေါ် တယ်၊ ဂတိနိမိတ်ဆိုတာ လားရာဘဝရဲ့ အာရုံတွေပေါ်လာတတ်တယ်၊ အဲဒီအာရုံတွေ ပေါ်မှာ မှီပြီးတော့ ခုနပြောတဲ့ မရဏာသန္တဇော ပေါ်လာတယ်၊ ပြီးတော့ မရဏာသန္တဝီထိဇော(၇)ကြိမ်မကျတော့ဘူး၊ (၅)ကြိမ်ပဲကျတော့ တယ်၊ အဲဒီဇောက ကုသိုလ်အာရုံဖြစ်ရင် ကုသိုလ်ဇောခေါ်တယ်၊ အကုသိုလ်ဇော ကျရင် အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီဇောပေါ်မှာမှီပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ ဘဝင်တို့ သဒ္ဓါရုံဘို့ ပေါ်ပြီးတော့ နောက်ဆုံးစုတိစိတ် ပေါ် လာတယ်၊ စုတိစိတ်ဆိုတာ ဒီဘဝရဲ့ နောက်ဆုံးစိတ် တစ်ခဏလေးကို ခေါ်လိုက်တာ၊ စုတိစိတ်ဆိုတာ ဝိပါက်စိတ်ခေါ်တယ်၊ ဝိပါက်စိတ်ဆိုတာက သူကအကျိုးပေးတာမဟုတ်ဘူး။

နောက်ဘဝပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးမှာက မရဏာသန္တဇော(၅)ခုက အကျိုးပေးမှာ၊ မရဏာသန္တဇော(၅)ခုက သူကနေပြီးဘာဖြစ်စေလဲ၊ ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်စေတယ်။ အဲဒါကို ကျွန်တော်တို့ သေပေါက်သေဝမှာဖြစ်တဲ့ကံက အာသန္နကံ ခေါ်တယ်။ သေပေါက်သေဝအာရုံကောင်းပါစေဆိုပြီး နေထိုင် မကောင်းလို့ရှိရင် ဆွမ်းကျွေးတယ်၊ သင်္ကန်းလှူတယ်၊ ပရိတ်ရွတ်တယ်၊ ပရိတ်နာတယ်၊ တရားနာစေတယ်။ အဲဒီလိုဘာလို့လုပ်သလဲဆိုတော့ အာသန္နကံ ကောင်းပါစေ၊ သေပေါက်သေဝမှာ ကုသိုလ်ကံတွေ ကုသိုလ်ကံရဲ့နိမိတ်ဖြစ်မယ်၊ ကုသိုလ်ကံရဲ့သုဂတိနိမိတ်ဖြစ်တဲ့ ကံတွေလာပါစေတော့ဆိုပြီး ကျွန်တော်တို့ အာသန္နကံကောင်းအောင်ပြုလုပ်သွားတယ်။ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်ကလဲ အကုသိုလ်ကံတွေ ပြုလုပ်ထားပေမယ့် မြတ်စွာဘုရားကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ရဟန္တာကြောင့်ဖြစ်စေ၊ အာသန္နကံကောင်းရင် ဒုတိယဘဝမှာတော့ သုဂတိ ရောက်သွားတာတွေရှိတယ်။ ဥပမာ-ဘုရင့်အမိန့်အရ လူတွေကို ဓားနဲ့ ခုတ်သတ်ရတယ်။ တစ်သက်လုံးသတ်ရာကနေပြီးတော့ အသက်အရွယ်ရင့် ရော်လာတော့ သူ့ကို အငြိမ်းစားပေးလိုက်တယ်။ အငြိမ်းစားပေးလိုက်တော့ သူ့မှာ ဆန္ဒက အင်မတန်ပြင်းပြတာက သူ့အနားယူရလို့ရှိရင် သေသေချာချာ ဝတ်စားပြီး အစားကောင်းအသောက်ကောင်းနဲ့စားမယ်ဆိုပြီး ပြင်ဆင်ထားတဲ့ အခိုက်အတန့်လေးမှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြွလာတယ်။ ကြွ လာတော့ သူက အရှင်သာရိပုတ္တရာကိုယ်တော်မှန်းလဲသိတယ်။ အရှင်သာရိ ပုတ္တရာကိုယ်တော်မှန်းသိတော့ သူကထပြီးပင့်တယ်။ ပင့်ပြီးတော့ သူ့အင်မတန် တောင့်တတဲ့ ဆွမ်းခဲဘွယ်တွေကို သဒ္ဓါထက်ထက်နဲ့လှူလိုက်တယ်။ လှူလိုက်တဲ့ အခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာက တရားဟောတယ်။ တရားဟောတဲ့အခါကျတော့ သူပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်တွေကို တွေးမိတယ်။ တွေးမိတော့ သူတရားနာလို့ မဝင်ဘူး၊ စိတ်မငြိမ်ဘူး၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာကိုယ်တော်မြတ်ကသိတယ်။ အသင်ဘာဖြစ်လို့ တရားနာတာ မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေရတာလဲ၊ သူဒီလိုပဲပြုထားပါ တယ်။ သတ်ထားပါတယ်။ သူ့မှာ စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်နေပါတယ်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာက အဆုံးအဖြတ်ပေးတာမျိုးမဟုတ်ဘဲ ပုစ္ဆာသဘောနဲ့မေး လိုက်တယ်။ သင်ပြုလုပ်ထားခဲ့တာက သင့်သဘောနဲ့ သင်ပြုလုပ်ခဲ့တာလားလို့။

ဒီတော့ သူ့ဟာသူ စိတ်ကူးလိုက်တာက ငါပြုတာမဟုတ်ဘူး၊ မင်းက အမိန့်ပေးလို့ ၊ ခိုင်းလို့ လုပ်ရတာဆိုပြီး စိတ်ကြည်သွားတယ်။ ဒီတော့မှ

တရားနာလို့ရတယ်၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာကျောင်းကိုပြန်တော့ သူက သပိတ်ပိုက်ပြီး တော့ လိုက်ပို့တယ်၊ အပြန်မှာ ခုနက တရားနာထားတဲ့ အာရုံနဲ့ ပြန်လာတုန်းမှာ ကျွဲခပ်ပြီး အနိစ္စရောက်သွားတယ်၊ သူ့ရဲ့မရဏာသန္တ ဇောဆိုတဲ့ အာသန္ဓကံ ဟာ ကုသိုလ်စေတနာပါသွားတဲ့အတွက်ကြောင့် ဖြုန်းခနဲတော့ ငရဲမရောက်သွားဘူး၊ သုဂတိဘဝရောက်သွားတယ်၊ အဲဒါ အာသန္ဓကံ အရေးကြီးတယ်၊ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့က အာသန္ဓကံ ကောင်းဖို့ အရေးကြီးတယ်၊ ဘယ်တော့ သေမယ်ဆိုတာမသိဘူး၊ ဘယ်လိုသေရမယ်ဆိုတာလဲမသိဘူး၊ ဘယ်နေရာမှာသေရမယ်ဆိုတာမသိဘူး။

ဥပမာ-ဆွေမျိုးညာတိတွေနဲ့ ဖြည်းဖြည်းနာမကျန်းဖြစ်ပြီး သေကာနီး အထိ တရားတွေနာသွားရရင်တော့တော်ပါရဲ့၊ ဒါပေမယ့် ဒီလိုဖြစ်ဖို့က သေချာတာမဟုတ်ဘူး၊ ဖြစ်ချင်တဲ့ သဘောမျိုးနဲ့ အချိန်မရွေး သေခြင်းတရားနဲ့ တွေ့ရင် ကိုယ်က အရေးကြီးတာက အာသန္ဓကံကောင်းကောင်းလုပ်ထားရမယ်၊ အာသန္ဓကံအောက်မှအာစိဏ္ဏကံရှိတယ်၊ အာစိဏ္ဏကံဆိုတာ မိမိနေ့တိုင်းလုပ်တဲ့ အလုပ်ပေါ့၊ အဲဒီလို နေ့တိုင်းလုပ်တဲ့ အလုပ်ဆိုတော့ မိမိမှာ နေ့တိုင်းအားကောင်းတဲ့ အာစိဏ္ဏကံဖြစ်အောင်လုပ်ထားနိုင်လို့ရှိရင် ဒီအာစိဏ္ဏကံက အားကောင်းလို့ရှိရင် အာစိဏ္ဏကံ ထုံနေလို့ရှိရင်၊ အာစိဏ္ဏကံသည် သေပေါက်သေဝကျရင် အာသန္ဓကံဖြစ်လာနိုင်တယ်၊ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ သေချာအောင်လုပ်နိုင်တာ တစ်မင်္ဂတစ်ဖိုလ်ရအောင်ကြိုးစားပါ။

တစ်မင်္ဂ တစ်ဖိုလ်မရသည့်တိုင်အောင် မိမိစိတ်အချရဆုံးကတော့ ဝိပဿနာတရားက စိတ်ချရတယ်၊ ဝိပဿနာတရားကို အာစိဏ္ဏကံသန်အောင် အားထုတ်ရမယ်၊ နေ့တိုင်းဖြစ်ဖြစ် ဆရာကြီးဦးဘဘိုးပြောသလို မိမိတရားကို ဒီမှာ (၁၀)ရက်ကလေးနဲ့ ပြီးတာမဟုတ်ဘူး၊ (၁၀)ရက်ကလေးက မျိုးစေ့ချပေးတာ၊ ကြီးပွားသန်မာအောင် အလေ့အထဖြစ်ပြီးတော့ အနိစ္စဆိုတဲ့ သဘောတရားကို အမြဲသိနေအောင် ကြိုးစားပြီး အားထုတ်သွားရင် ဘယ်လိုပဲသေသေ၊ ဘယ်အချိန်မှာပဲသေသေ၊ ဘယ်နေရာမှာပဲသေသေ မိမိတရားဟာ သေပေါက်သေဝကျရင် ပေါ်လာတယ်၊ သေပေါက်သေဝကျလို့ရှိရင် ကျွန်တော်တို့ ဆောက်တည်ရာ၊ မှီခိုရာရှာတယ်၊ ရှာတဲ့အခါကြတော့ တရားကို အားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က သေရင် မိမိတရားကိုနှလုံးသွင်းထားလို့ ရှိရင် အလိုအလျောက် စိတ်က ဒီတရား ပေါ်လာတယ်။

အနိစ္စဆိုတဲ့အာရုံက အင်မတန်မှထက်တယ်။ အခုတော့ သာမည ဆိုတော့မသိဘူး၊ ကျွန်တော်တို့ တော်တော်လေးကြိုးစားပါတယ်၊ ကြိုးစားတော့ ဘာတွေဖြစ်လဲဆိုတော့ တစ်ခါတလေ အိပ်မက်ဆိုးမက်တယ်၊ မက်တဲ့အခါကြ တော့ ပထမတော့ ပင်ပန်းတာပေါ့၊ အမြဲတမ်း ဘာဖြစ်တတ်လဲဆိုတော့ လွတ်ရာကျွတ်ရာမရှိတော့ဘူးဆိုတဲ့ အချိန်ကြရင် ဘာအာရုံပေါ်လေ့ရှိလဲဆိုတော့ အနိစ္စဆိုတဲ့ အာရုံပေါ်လေ့ရှိတယ်။ အဲဒီလိုပေါ်လာရင် ခုနက အာရုံချက်ချင်းပဲ ပြတ်သွားတယ်၊ ပြတ်သွားပြီးချက်ချင်းနိုးတယ်၊ နိုးတဲ့အခါကြရင် တရားနဲ့ပဲနိုး တာပဲ၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ဘယ်လိုသဘောရလဲဆိုတော့ အနိစ္စဟာ ထက်သန်ပါလား၊ အင်မတန်အားကောင်းပါလား၊ ခုနမကောင်းတဲ့အာရုံတွေဟာ အနိစ္စအာရုံ သတိရလိုက်တာနဲ့ ချက်ချင်းပြတ်သွားတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ အဲဒီလို ဖြစ်ဖူးလို့ပြောတာပါ၊ မိမိကိုယ်ကို အာစိဏ္ဏကံသန်အောင် ကြိုးစားထားလို့ ရှိရင် သေပေါက်သေဝစိတ်ချရမယ်။ ဝိပဿနာတရားက အနိစ္စပဲဆိုတာနဲ့ တစ်ခါတည်း ကုသိုလ်စိတ်ဝင်လာတယ်၊ ကုသိုလ်စိတ်ဝင်လာရင် မရဏံသန္တံ ဇောကဖြစ်လာရင်၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ပြီး၊ ဟိုဘက်မှာမဟာဝိပါက်အကျိုး နဲ့သွားမှာပဲ၊ သုဂတိနဲ့သွားမှာပဲ။

အဲဒီတော့ အာစိဏ္ဏကံသန်အောင် လုပ်ဖို့အရေးကြီးတယ်၊ အထူးသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ မြတ်စွာဘုရားသာသနာမှာ ဒုလ္လဘတရားငါးပါးရှိတယ်၊ ဘုရားဆိုတာ အင်မတန်ပွင့်ခဲ့ပါတယ်၊ ဘုရားဘာကြောင့်မပွင့်လဲဆိုတော့ ပါရမီဖြည့်ရတာ သာမညပုဂ္ဂိုလ်မဖြည့်နိုင်ဘူး၊ ဆရာကြီးလဲပြောသွားပြီ၊ အမြန်ဆုံးက ပညာဓိတဘုရားအမြန်ဆုံး၊ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားက ပညာဓိတဘုရား၊ ပညာဓိတဘုရားတောင် ဘယ်လောက်ပါရမီဖြည့်ရလဲ၊ လေးသင်္ချေနဲ့ကမ္ဘာတစ်သိန်းဖြည့်ရတယ်၊ အဲဒီဘယ်အချိန်ကစဖြည့်တာလဲ၊ ဗျာဒိတ်ရပြီးတဲ့အချိန်ကစဖြည့်ရတယ်၊ ဒီပင်္ကရာဘုရားလက်ထက်မှာ သူဟာ ပါရမီရှိတယ်၊ ရဟန္တာဖြစ်နိုင်ရဲ့သားနဲ့ အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ရနိုင်သားနဲ့ သဒ္ဓါတရားထက်ထက်သန်သန်နဲ့ ဒီဘဝမှာ နိဗ္ဗာန်ကိုမယူဘဲနဲ့၊ လေးသင်္ချေ ကမ္ဘာတစ်သိန်းဖြည့်ရတယ်၊ လေးသင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်းအတောအတွင်းမှာ ဒီကမ္ဘာတွေထဲမှာ ဘုရားပွင့်ခဲ့တဲ့ကမ္ဘာက(၁၂)ကမ္ဘာပဲရှိသေးတယ်၊ စဉ်းစား ကြည့်၊ ကြားထဲမှာ ဘုရားမပွင့်တဲ့ သုညကမ္ဘာတွေက မရေမတွက်နိုင်အောင် များပြားတယ်၊ လေးသင်္ချေနဲ့ကမ္ဘာတစ်သိန်းမှာ(၁၂)ကမ္ဘာပွင့်ခဲ့တဲ့ဘုရား ပေါင်းက နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူပဲရှိတယ်၊ ဘုရားဆိုတာ အင်မတန်ပွင့်ခဲ့တယ်။

ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့က မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ကိုယ်တော်တိုင်မတွေ့ရသည် တိုင်အောင် မြတ်စွာဘုရားအဆုံးအမတည်နေတဲ့အချိန်၊ သာသနာတည်နေတ အချိန်မှာဖြစ်တော့ ကျွန်တော်တို့မှာ ကုသိုလ်ကံကောင်းတယ်၊ မြတ်စွာဘုရား နဲ့ တွေ့ရဘိသကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အာနိသင်ကရှိနေတဲ့ အချိန်မှာဖြစ်ဟော့ ကုသိုလ်ကောင်းတယ်။ ပါရမီကောင်းတယ်ဆိုတဲ့အချိန်ဖြစ်နေတယ်၊ ပြီးတော့ လူ့ဘဝဆိုတာရဲတယ်၊ လူ့ဘဝဆိုတာ အင်မတန်မွန်မြတ်တဲ့ဘဝ၊ ဘာကြောင့် လဲဆိုတော့ ဘုရားတွေ ပါရမီဖြည့်တာ နတ်ပြည်မှာမဟုတ်ဘူး၊ လူ့ပြည်မှာ ဖြည့်ရတယ်၊ နတ်ပြည်မှာက စည်းစိမ်တွေများတယ်၊ အပျော်အပါးတွေ များတယ်၊ ဟိုမှာ ကုသိုလ်ကိုစံတဲ့သဘောပဲရှိတယ်၊ အဲဒီတော့ လူ့ပြည်လာရ တယ်၊ ဥပမာ-တရားအားထုတ်ချင်ရင်တောင်မှ လူ့ပြည်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ် ပွားများ အားထုတ်လို့ရတယ်၊ နတ်ပြည်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ်ပွားများ အားထုတ်လို့မရဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲ၊ နတ်ပြည်မှာ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းချင်ပါတယ်ဆိုလို့မရှိဘူး၊ ကာယကထာကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများချင်တယ်ဆိုလို့ မရှိဘူး၊ အဲဒီတော့ လူ့ပြည်မှာသာလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ်လုံးကို စီးဖြန်းနိုင်တယ်၊ ဒုက္ခသစ္စာကို သိလွယ်နိုင်တဲ့ဘဝမျိုး၊ ဒီလိုဘုရားပွင့်တဲ့အချိန်မှာ ကိုယ်ကလဲလူ့ဘဝရတဲ့အချိန်၊ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိဘာဝေါ ဒုလ္လဘောဆိုတာ၊ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာပေါ်မှာ ယုံကြည်တဲ့စိတ်မျိုးကလဲဖြစ်ခဲ့ပါတယ်၊ တော်ရုံတန်ရုံ မဖြစ်ပါဘူး၊ ယခုဒီမှာလာတယ်ဆိုတာ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာပေါ်မှာ မယုံကြည်ဘဲနဲ့တော့ မလာဘူး၊ ယုံကြည်လို့လဲလာကြတာပဲ၊ ဒီဘဝမျိုးလဲရပြီ၊ ဒီတော့ ကိုယ်ကဘာလဲဆိုတာ သဒ္ဓမ္မသာဝနံအတိဒုလ္လဘံတဲ့၊ တရားနဲ့ မွေ့လျော်တဲ့ဘဝဆိုတာ အရဲခဲဆုံးပဲ၊ ကိုယ်က ဒီဘဝတွေက အကျိုးတရားတွေ ပြည့်စုံနေတဲ့အချိန်၊ မိမိဘာဝနာပွားများပြီး မွေ့လျော်အောင် ကြိုးစားအားထုတ် ဖို့ ကောင်းတဲ့အချိန်မျိုး၊ အဲဒီလိုကြိုးစားအားထုတ်သွားမယ်ဆိုရင် ဒီဘဝမှာ တစ်မင်္ဂတစ်ဖိုလ်မရသည့်တိုင်အောင် ဝိပဿနာတရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သည် သည်ဘဝမှာ အသက်ရှင်တုန်း မရနိုင်သည့်တိုင်အောင်၊ သူ့မှာ ဘယ်တော့မှာ ရနိုင်တုန်းဆိုရင် သေပေါက်သေဝမှာ ရနိုင်တဲ့ အခွင့်အရေးရှိတယ်တဲ့၊ သေပေါက် သေဝကျတော့ ဆောက်တည်ရာအားကိုးရန်ရှာတယ်တဲ့၊ ရှာတဲ့အခါကြတော့ ဒီတရားနှလုံးသွင်းတဲ့အခါ ဒီအပြင်အာရုံမဝင်တဲ့အတွက်ကြောင့် သေကာနီး မှာ တရားအာရုံကို မနောက် ထက်ထက်သန်သန်နှလုံးသွင်းနိုင်တယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ လူအနေနဲ့ သေသွားမယ်၊ ပုထုဇဉ်ဘဝအနေနဲ့ သေသွားပြီး အရိယာဖြစ်နိုင်တယ်တဲ့၊ ဒီမှာမှ အရိယာမဖြစ်သေးရင် ဒီကုသိုလ် စိတ်နဲ့ သေသွားတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘယ်မှာသွားဖြစ်သလဲ နတ်ဘဝသွားဖြစ်မယ်၊ နတ်ဘဝဆိုတာက “ပဋိသန္ဓေ” ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ကောင်းကင်က ဘွားခနဲပေါ်လာသလို ကြီးထွားပြီးလာတယ်၊ ကျွန်တော်တို့လို အမိဝမ်းထဲမှာ(၉)လ၊(၁၀)လပဋိသန္ဓေမနေရဘူး၊ ကျွန်တော်တို့က(၉)လ (၁၀)လ ပဋိသန္ဓေနေရတော့ ဘဝင်စိတ်တွေက မြောက်များစွာခြားနေတော့ ကျွန်တော်တို့ အနေနဲ့ အတိတ်ကာလကို မသိနိုင်ဘူး၊ သူတို့အနေနဲ့က ဘဝင်စိတ် များများမခြားဘူး၊ စုတိဖြစ်တာနဲ့ ပဋိသန္ဓေစိတ်က ဘွားခနဲကြီးထွားပြီးတော့ ပေါ်လာတဲ့အတွက်ကြောင့် ငါဒီဘဝကို ဘာကုသိုလ်နဲ့ရောက်တုန်းလို့ ပြောတာကမှ ကြာသေးတယ်တဲ့၊ သူတို့နှလုံးသွင်းထားတဲ့ တရားကို ဆက်ပြီး နှလုံးသွင်းလိုက်ရင် နတ်ပြည်မှာ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေမှာ ဖြစ်တယ်၊ တိဟိတ်ပဋိ သန္ဓေစိတ်ဆိုတာက အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ ဆိုတဲ့ပညာစေတသိက် ပါ ပါသွားတော့၊ ချက်ချင်းပဲအရိယာဖြစ်နိုင်တယ်တဲ့၊ အကယ်၍ သူမေ့နေရင် တောင်မှ ဘေးက အရိယာနတ်တွေက လာပြီးသတိပေးတယ်တဲ့၊ သင်ဟာ ဒီကုသိုလ်နဲ့ ဒီဘဝရောက်တယ်၊ ဆက်ပြီးကြိုးစားဆိုလိုက်တော့၊ သတိချက်ချင်း ပြန်ရသွားတယ်တဲ့၊ ဒီတရားရထားပြီးတော့ ဒီဟာလေးကို ကိုယ်ကအင်မတန် ကြိုးစားအားထုတ်သွားပြီး အစိဏ္ဍကံက အာသန္နကံ ဖြစ်သွားရင် မိမိအနေနဲ့ သေဖို့လဲကြောက်စရာမရှိတော့ဘူး၊ အရိယာဖြစ်ဖို့လဲအင်မတန်နီးကပ်တယ်၊

ဒီဟာ ကြိုးစားအားထုတ်ဖို့၊ အကယ်၍ အာစိဏ္ဍကံမရှိခဲ့သော် သေပေါက်သေဝမှာ ကဋတ္တာကံဆိုတာလာတယ်၊ ကဋတ္တာကံ ဆိုတာ အမှတ် တမဲ့ လုပ်ခဲ့တဲ့ကံတွေ ရှိချင်ရှိမယ်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လဲ၊ အတိတ်ဘဝတုန်းက မိမိလုပ်ခဲ့တဲ့ ကံ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်၊ ဥပမာ- ဘာနဲ့တူလဲဆိုတော့ အင်မတန်မြင့်တဲ့ သစ်ပင်ပေါ်က သစ်ရွက်ကလေးကြွေသလိုပဲ၊ အဲဒီသစ်ရွက်ဟာ ဘယ်နေရာ မှာကျမယ်ဆိုတာ မပြောနိုင်ဘူး၊ အဲဒါကို ကဋတ္တာကံခေါ်တယ်၊ အဲဒီတော့ ကံရဲ့သဘောတရားလေးသိသွားရင်၊ ကုသိုလ်ကံခွဲတတ်ပြီး ကုသိုလ်ဆိုတာ ကောင်းတဲ့အကျိုးပေးတယ်၊ အကုသိုလ်ဆိုတာ မကောင်းတဲ့ အကျိုးပေးတယ် ဆိုတာ သိရင် မကောင်းတာရှောင်ရမယ်၊ ကုသိုလ်တွေ ပွားတော့မယ်၊ ဒါက အခြေခံတရား၊ ဒီပေါ်မှာမှီပြီးတော့ ခုနပြောတဲ့ မြင့်မြတ်တဲ့ နာမရူပပဋိဂ္ဂဟ

သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဟေတုပစ္စယပဋိဂ္ဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိတို့ ဝိပဿနာ ဉာဏဒဿနသမ္မာဒိဋ္ဌိတို့ အစပျိုးပြီး ရသွားကြတာနည်းနည်းနောနော ပါရမီမဟုတ်ဘူး၊ တရားအား ထုတ်ဖတ် ဆိုတာ ပါရမီ(၁၀)ပါးလုံးဖြစ်တာ၊ ဒါနပါရမီပါသွားတာပဲ၊ သီလပါရမီပါသွားတယ်၊ နိက္ခမ္မပါရမီပါသွားတာပဲ၊ ဝီရိယပါရမီရော ပါသွားတာပဲ၊ ခန္တီပါရမီရော ပါသွားတာပဲ၊ သည်းခံလိုက်တာမှ အတော်ကို သည်းခံလိုက်ရတယ်။

ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဆည်းပူးသွားတာပဲ၊ သီလစောင့်ထိန်းမယ်ဆိုတာ စောင့်ထိန်းနိုင်တယ်၊ တရားထိုင်နိုင်တယ်၊ (၁)နာရီ အဓိဋ္ဌာန်ယူကြတယ်၊ အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီယူသွားတယ်၊ မေတ္တာပါရမီ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းတော့ သပ်သပ်မပွားဘူး၊ စေတသိက်(၅၂)ပါးထဲမှာ မေတ္တာစေတသိက်ရယ်လို့ မရှိဘူး၊ အဒေါသစေတသိက်ဆိုတာတော့ ပါတယ်၊ မိမိတရားပွားများအားထုတ်နေတဲ့ အချိန်မှာ ဒေါသမှာမဖြစ်ပဲ၊ ကုသိုလ်စိတ်ထဲမှာ စေတသိက်ပါသွားတာပဲ၊ မိမိအနေနဲ့ မေတ္တာပါရမီဖြစ်ပြီးသားလဲဖြစ်တာပဲ၊ ဥပေက္ခာပါရမီပါသွားတာပဲ၊ အညီအမျှရှုနိုင်အောင် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကျင့်သွားတာပဲ၊ သစ္စာပါရမီ မမှန်တာ မပြောဘူး၊ သီလစောင့်ထိန်းတယ်၊ တရားအားထုတ်တဲ့အချိန်မှာ ပါရမီ(၁၀) ပါးက တခြားစီဖြစ်ဖို့မလိုပါဘူး၊ တစ်ခါတည်းပါသွားတာပဲ၊ ခုန ဝေဘူ ဆရာတော်ပြောသလို ကိုယ်ကိုယ်တိုင်သိပါတယ်၊ သူများမေးဖို့မလိုပါဘူး၊ ရေအိုးကြီးကို ရေဖြည့်တဲ့အခါ ရေအိုးကြီးရေပြည့်သွားပြီ၊ ရေအိုးကြီးက ငါရေပြည့်သွားပြီလို့ ပြောဖို့လိုလေးသလား၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် သိတာပေါ့တဲ့၊ ခုလိုအခြေခံလေးရထားတဲ့အချိန်မှာ အချိန်ကလဲကောင်းတယ်၊ အခါကလဲ ကောင်းတယ်၊ ရတောင့်ရဲတဲ့အချိန်ကလေး၊ ကျွန်တော်တို့မှာ ကြုံကြိုက်တဲ့အခါ မှာ တတ်နိုင်သမျှကြိုးစားအားထုတ်ပါလို့ ကျွန်တော်တို့က တိုက်တွန်းပါတယ်။

(သာဓု-သာဓု-သာဓု)

ဒသမနေ့

ကျွန်တော်တို့နဲ့ ပြောရဆိုရတာ မနက်ဖြန်ဆိုရင်မရှိတော့ဘူး၊ ပြောဖို့ ဆိုဖို့ ဒီနေ့နောက်ဆုံးနေ့ပဲ၊ နောက်ဆုံးနေ့မှာ ကျွန်တော်တို့ ဘာပြောလေ့ ပြောထရှိလဲဆိုရင်၊ ဒီမှာ တရားအားထုတ်တယ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလမ်းကြောင်း ကို ဒီအတိုင်းကျင့်သွားတယ်။ ဘုရားတရားတော်က ကျယ်ဝန်းတယ်။ မည်မျှပင်ကျယ်ဝန်းကျယ်ဝန်း၊ မိမိလုပ်တဲ့လုပ်ငန်းဟာ ဘုရားဟောတဲ့အတိုင်းနဲ့ ကိုက်ညီသွားလို့ရှိရင် မြတ်စွာဘုရားကတရားတော်ကို ဥပမာ-ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာတို့ ဘာတို့၊ မိမိလုပ်ငန်းမှန်ရင် တရားထဲကို တိတိကျကျ ဝင်သွားရမယ်တဲ့၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ထပ်မံပြီးအကျယ်ချဲ့လိုက်ရင်၊ ဗောဓိပက္ခိယ တရား (၃၇)ပါး၊ ဗောဓိဆိုတာဘာလဲ၊ သိပြီးသား၊ ဆရာကြီးလဲ ပြောသွားပြီ၊ ဗောဓိဆိုတာဘာလဲ၊ အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ဆိုက်သွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ “ဗောဓိ” ခေါ်တယ်၊ သာဝကဗောဓိဆိုတာရှိတယ်၊ သာမညအားဖြင့် ရဟန္တာလို့ ခေါ်ကြတယ်၊ ပစ္ဆေကဗောဓိရှိတယ်၊ သမ္မာသဗ္ဗောဓိဆိုတဲ့ သဗ္ဗေညဉာဏ်တော်နဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရှိတယ်၊ အဲဒီလို ဗောဓိတွေ ဆောင်အပ်တဲ့

တရား(၃၇)ပါးရှိတယ်။ အဲဒီဗောဓိပက္ခိယတရား(၃၇)ပါးက ဘာတွေလဲဆိုတော့ ပထမက သတိပဋ္ဌာန် (၄)ပါးတဲ့၊ ပြီးတော့ သမ္ပပ္ပဒါန်(၄)ပါး၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်(၄)ပါး၊ ဗိုလ်(၅)ပါး၊ ဣန္ဒြေ(၅)ပါး၊ ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါး၊ မဂ္ဂင်(၈)ပါးတဲ့၊ အဲဒီတရားတွေ ရှိတယ်။ မိမိတရားအားထုတ်တဲ့အခါ ဗောဓိပက္ခိယတရား(၃၇)ပါးနဲ့ ကိုက်ညီတယ်။ ညီညွတ်တယ်ဆိုရင် မိမိတို့ဟာ လမ်းမှန် အတိုင်းသွားတယ်ဆိုတာ သိသွားတယ်။ အဲဒီလိုသိအောင် ကျွန်တော်တို့က အကျဉ်းချုပ်ကလေးပြောပြမယ်။ ဗောဓိပက္ခိယတရား(၃၇)ပါးဆိုတာ ကျယ်ဝန်းပါတယ်။ အကျယ်ချဲ့ရင် အင်မတန် ကျယ်ဝန်းပါတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်တရားလေးပါးနဲ့ပြည့်စုံတာပဲ။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်တွေဟာ တစ်ခုတည်းနဲ့လဲပြည့်စုံတာပဲ။ အစကောင်းခြင်း၊ အလယ်ကောင်းခြင်း၊ အဆုံးကောင်းခြင်းနဲ့ပြည့်စုံတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်(၄)ပါး၊ ဘာလဲဆိုတော့ကာ ယနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်တဲ့၊ ရူပကာယ ဆိုတဲ့ရုပ်တရား ပေါ်မှာ အခြေခံထားတာပဲ။ ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊ ဝေဒနာဆိုတဲ့ခံစားမှု တွေပေါ်မှာ မိမိသတိကို အခြေခံပြီးထားတာပဲ။ ဒါမှမဟုတ်ရင် စိတ္တနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တဲ့၊ ခုနပြောတဲ့ ကာယနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊ ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ စိတ္တနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်တွေထဲ အကျုံးမဝင်သမျှဟာ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ခေါ်တယ်။

မိမိတို့တရားထိုင်ခဲ့တယ်။ သတိပဋ္ဌာန်တရား(၄)ပါးအကျုံးဝင်ခဲ့တာ ပြန်ပြီးကြည့်၊ ကျွန်တော်တို့ တရားစထိုင်ကတည်းက ဘာနဲ့ထိုင်ခဲ့ကြသလဲ။ ထွက်လေဝင်လေကို နှာသီးဖျားမှာ သတိထားခဲ့တယ်။ ထွက်လေဝင်လေကို သတိကပ်ပြီးတော့၊ ထွက်လေကို ထွက်လေမှန်း၊ ဝင်လေကို ဝင်လေမှန်း သိအောင်လုပ်တယ်။ ဝင်လေ ထွက်လေဆိုတာက ဝါယောလွန်ကဲတဲ့ဓာတ်ပဲ။ လှုပ်ရှားမှုနဲ့သွားတယ်။ ပြဋ္ဌာန်းတယ်။ အဲဒီတော့ ရုပ်သဘောတရားပဲ။ အစကတည်းက ကျွန်တော်တို့က ဘယ်ကိုကပ်ထားလဲ။ ကာယနုပဿနာနဲ့ လျော်ညီအောင်ကျင့်ခဲ့တယ်။ အဲဒါတင်လားတဲ့၊ မဟုတ်သေးဘူး။ ဝိပဿနာပွားတဲ့အခါကြတော့ မိမိရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကို မိမိရဲ့စိတ်နဲ့ ရုပ်တရားပေါ် မှာ အာရုံညွတ်ထားတယ်။ ရုပ်ရဲ့သဘောတရားကို ကာယသမ္ပဿက ဝေဒနာအားဖြင့် သိတယ်။ ပူတဲ့သဘောတရားတွေ သိခဲ့ကြတယ်။ တင်းတဲ့ တောင့်တဲ့၊ ပထဝီသဘောတရားတွေ သိခဲ့တယ်။ လှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယော သဘောတရားတွေ သိခဲ့တယ်။ အဲဒီလို သဘောတရားတွေ သိတဲ့အခါ

မိမိအနေနဲ့ ဘယ်လိုမှတ်သလဲ၊ ရုပ်သဘောတရားတွေပဲလို့ မှတ်ခဲ့ကြတယ်။
 ဝိပဿနာပွားများအားထုတ်တဲ့အခါမှာ ကာယနုပဿနာနဲ့ အကျုံးဝင်ခဲ့တယ်။
 ပြီးဝေဒနာနုပဿနာတဲ့၊ ခံစားမှု၊ ကျွန်တော်တို့ တရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ
 မိမိစိတ်ကို ရုပ်ပေါ်မှာ အာရုံညွတ်ထားပါဆိုသော်လဲ၊ ဘယ်ပေါ်မှာ အခြေခံပြု
 အာရုံညွတ်လဲ၊ ခံစားမှုအပေါ်မှာ ဝေဒနာဖြစ်တဲ့အပေါ်မှာ မိမိတို့အာရုံညွတ်ရမယ်၊
 ပြီးမှ ရုပ်ဆိုတာနှလုံးသွင်းယူရတယ်။ ဝေဒနာနုပဿနာဆိုတဲ့ ဝေဒနာပေါ်မှာ
 သတိအခြေခံထားပြီး သုံးသပ်ပါဆိုတဲ့ သဘောတရားပါ ပါသွားတယ်။ ပူတဲ့
 သဘောတရားဆိုရင် ဝေဒနာအရင်ခံစားလိုက်ရတယ်၊ ဝေဒနာကို သိလိုက်တယ်၊
 နောက်ပြီးတော့ ဒီပေါ်မှာ ဝိပဿနာဆိုတဲ့ မမြဲဘူးဆိုတဲ့ သဘောတရားလေးနဲ့
 အနိစ္စဆိုပြီးရှုခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဝေဒနာနုပဿနာနဲ့ အကျုံးဝင်ခဲ့တယ်။
 ဒါနဲ့ကိုက်ညီအောင်ကျင့်ခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ စိတ္တအနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်တဲ့၊
 မိမိရဲ့စိတ်ကို သတိကပ်ထားပါ။ စိတ်က ဘာဖြစ်သလဲဆိုတာ သိပါတဲ့၊
 အာနာပါနုလုပ်ကတည်းကိုက အာနာပါနုလုပ်နေတဲ့ ရုပ်သဘောတရားကို
 ဝင်လေတွက်လေ ဝါယောဓာတ်ကို မှတ်နေကတည်းက ဘာကိုထိန်းရမလဲ၊
 မိမိ စိတ်ကို ထိန်းရမယ်၊ မိမိစိတ်လွင့်သွားတာနဲ့ သိလိုက်ရမယ်၊ လွင့်တာနဲ့
 ဒီစိတ်ကလေးလွင့်သွားပြီ၊ စိတ်ကလေးပေါ်မှာ သတိကပ်လို့လဲလွင့်တာ
 သိတာပေါ့၊ သတိမကပ်ရင်မသိဘူး၊ ပြီးတော့ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါ အာရုံညွတ်တာ
 ကိုက စိတ်ကအာရုံသို့ ညွတ်သွားတာ၊ နောက်ပြီးတော့ ဝိပဿနာရှုရင်းနဲ့
 ကျွန်တော်တို့ပြောတယ်၊ ခံစားမှုမဖြစ်ရင် ဖြစ်ပေါ်တဲ့စိတ်ကလေးကို သတိ
 ကပ်ပြီးလိုက်ပါ၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ ဒါလဲဝိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်တာပဲ၊
 တချို့ ကျွန်တော်တို့တပည့်တွေ နိုင်ငံခြားသားတွေလာကြတယ်၊ သူတို့
 ပြောကြတယ်၊ သူတို့ ဝိပဿနာရှုလို့ မရဘူး၊ စိတ်တွေက ကစားနေကြတယ်၊
 အာရုံတွေ သိပ်များနေတယ်၊ ဒီလိုပြောကြတယ်၊ အဲဒီလိုအခါမျိုး ကြံတော့လဲ
 အာနာပါနဲ့ ထိန်းလို့မရဘူး၊ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်မှာလဲအာရုံစူးစိုက်လို့မရဘူး၊
 စိတ်တွေက အများကြီးဖြစ်ပေါ်နေတယ်ဆိုတဲ့အခါကြတော့ သူတို့ချည်း
 သက်သက် ဘာလိုက်ခိုင်းရလဲဆိုတော့ စိတ္တာနုပဿနာလိုက်ခိုင်းရတယ်၊
 ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့စိတ်ကို စိတ်ဖြစ်ပေါ်တိုင်း၊ ဖြစ်ပေါ်တိုင်း၊ ဖြစ်တဲ့စိတ်ကို
 သိနေ၊ မှတ်နေလို့ လိုက်ခိုင်းရပါတယ်၊ အာရုံညွတ်တာ စိတ်နဲ့ ညွတ်ရတယ်၊
 စိတ်နဲ့ညွတ်တော့မှ ပေါ်တဲ့ခံစားမှုပေါ်မှာ ကိုယ်က ရုပ်သဘောတရား၊

နာမ်သဘောတရားပဲ ဆိုပြီးသုံးသပ်တယ်။ အဲဒီလို စိတ်ကလေး ဖြစ်ဖြစ်သွားတယ်။ ဘာကျန်သေးလဲဆိုတော့ ဓမ္မာနုပဿနာတဲ့။ ဒီလို အာရုံစိုက်လိုက်တယ်။ စိုက်လိုက်တဲ့အခါ ပူတယ်။ အေးတယ်ဆိုလို့ သဘောတရားလေး။ ရုပ်သဘောတရားပဲ။ သုံးသပ်တဲ့အပြင် ကိုယ်ကတစ်ခါ၊ စိတ်က ဘယ်လိုသုံးသပ်သေးလဲဆိုတော့ ရုပ်သဘောတရားလေးတွေ သုံးသပ်ရင်းနဲ့ ပြောင်းသွားတာလေးတွေ တွေ့တယ်။ ပူတဲ့သဘောတရားကနေတိုးလာမယ်၊ လျှော့လာမယ်၊ ပျောက်သွားမယ်။ ဒီပြင်ခံစားမှုတွေပေါ်လာမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုမှတ်သွားလဲ။ ဒါမမြဲဘူး၊ ဒါအနိစ္စပဲ။ အနိစ္စဆိုတဲ့ သဘောတရားပဲ။ ဖြစ်ပျက်တွေကို နှလုံးသွင်းသွင်းသွားတဲ့အခါကြတော့ ဘာဖြစ်သွားလဲ။ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် ဖြစ်သွားတယ်။

ဥပမာ-ဝေဒနာတွေဖြစ်လာတယ်။ ဒါဝိပါက်အကျိုးတွေပဲ။ ကာယ ဝိညာဉ်စိတ်တွေဖြစ်တာပဲ။ ကာယဝိညာဉ်စိတ်က ဝိပါက်အကျိုးပဲ။ ဒီလိုတရားနဲ့ နှလုံးသွင်းသွားရတယ်။ ဒီလိုနှလုံးသွင်းသွားရင် ဓမ္မာနုပဿနာဖြစ်သွားတာပဲ။ ဒီမှာတရားကျင့်တဲ့အခါ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးကို အကျုံးဝင်အောင်ကျင့်ခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ သမ္မပဋ္ဌာန်လေးပါးတဲ့။ သမ္မပဋ္ဌာန်လေးပါးဆိုတာကတော့ ဝီရိယကို ပြောတာ၊ ဒါကတော့ စပြီးထိုင်လာကတည်းက ပြောခဲ့တယ်။ သမ္မာဝါယမ ကောင်းစွာအားထုတ်ခြင်းတဲ့။ ကောင်းသောဝီရိယဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်းတဲ့။ ကောင်းသောဝီရိယဆိုတာဘာလဲ။ မဖြစ်ဖူးသေးတဲ့ အကုသိုလ်တွေ၊ မဖြစ်ရ အောင်၊ ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ အကုသိုလ်တွေ ထပ်မံမဖြစ်အောင်၊ မဖြစ်ဖူးသေးတဲ့ကုသိုလ် တွေလဲဖြစ်အောင်၊ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ကုသိုလ်တွေလဲပွားများအောင် ဆိုတဲ့ ဝီရိယမျိုး ကို သမ္မပဋ္ဌာန်ဝီရိယလို့ခေါ်တယ်။ မိမိတို့ဝီရိယစိုက်ထုတ်တာ ရောက်တဲ့အချိန်က စပြီး ယခုအထိ မိမိရဲ့ ဝီရိယက ဘာကြိုးစားပြီးဆောင်ရွက်နေတဲ့ ဝီရိယလဲ။ သမ္မပဋ္ဌာန်လေးပါးနဲ့ ပြည့်စုံအောင်ဆောင်ရွက်နေတဲ့ ဝီရိယပဲ။

အကုသိုလ်စိတ်တွေမဖြစ်အောင်ထိန်းသိမ်းတယ်။ ကုသိုလ်စိတ်တွေ ဖြစ်အောင်ပွားများတယ်။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပွားနေတဲ့အချိန်မှ ဒီ ဝီရိယမျိုးနဲ့ ဝင်လေထွက်လေကို သိနေရင် ဝင်လေထွက်လေကို သိမှုမှာ ဘာပါသွားလဲ။ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ ဆိုတဲ့အခြေခံတဲ့ စေတသိက် ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ် တယ်။ ဒီကုသိုလ် တစ်ခါဖြစ်ပြီးရင် နောက်တစ်ခါပွားတယ်။ ကုသိုလ်တွေ ဖြစ်နေတဲ့ အချိန်မှာ အကုသိုလ်တွေတားထားတာပဲ။ အကုသိုလ်တွေ မဖြစ်ဘူး။

ဘာနဲ့ အခြေခံထားလဲ၊ ဝီရိယနဲ့ အခြေခံထားတယ်၊ ဝီရိယနဲ့ အခြေခံပြီး သတိလေးဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီသတိနဲ့ ကိုယ်က ဒီမှာ ကုသိုလ် စိတ်တွေဖြစ်အောင် ကြိုးစားရမယ်၊ ဝိပဿနာရှုတော့လဲ ထိုနည်းတူစွာပဲ၊ ဒီဝီရိယမျိုးနဲ့ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာပေါ်မှာ ဖြစ်တဲ့ပျက်တဲ့သဘောတွေကို ထင်အောင်မြင်အောင် ရှုသွားတယ်၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာကို ကွဲပြားအောင်ရှုတယ်၊ အဲဒီလိုရှုသွားတဲ့အခါမှာ အကုသိုလ် ကင်းနေတဲ့အချိန်မျိုးပဲ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် စိုက်ထုတ်နေတဲ့ ဝီရိယမျိုးပဲ၊ ကျွန်တော်တို့ဒီမှာ ပွားများခဲ့တာ သမ္မပဋ္ဌာန်လေပါးဆိုတဲ့ ဝီရိယမျိုးနဲ့လည်း ပြည့်စုံတယ်၊ ပြီးတော့ ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးတဲ့၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်ဆိုတာအကျိုးဖြစ်စေတာ၊ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ်ဆိုတာ ရှိတယ်၊ ဝီရိယဒ္ဓိပါဒ်ဆိုတာ ရှိတယ်၊ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်ဆိုတဲ့စိတ်ရှိတယ်၊ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ်ဆိုတဲ့ ဝိမံသဆိုတာ ပညာပေါ့၊ ပညာစေတသိက်ခေါ်တယ်။

အဲဒီဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးက ဘာနဲ့ညီမျှလဲဆိုတော့ ဘယ်စေတသိက်နဲ့ ညီမျှလဲဆိုတော့ ပဋ္ဌာန်းတရားတော်မှာ အဓိပတိပစ္စည်းဆိုတာရှိတယ်၊ အဓိပတိပစ္စည်းဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ အင်မတန်အားကောင်းတဲ့အခါ ဦးဆောင်မှုကို စွမ်းနိုင်တယ်၊ ဘာနဲ့ ဥပမာပေးထားသလဲ ဆိုရင်တော့ အဓိပတိထိုက်တယ်ဆိုတာ သာမညမင်းမျိုးမဟုတ်တဲ့ စကြာဝတေးမင်းပဲ၊ သာမညမင်းတော့ မင်းပြိုင်တွေရှိတယ်၊ စကြာဝတေးပေါ်လာတဲ့အခါကြတော့ သူနဲ့ ပြိုင်ဖော်ပြိုင်ဘက် မရှိတော့ဘူး၊ သူကတစ်ပါးပဲ၊ ထိပ်ဆုံးကပဲ၊ အား အကောင်းဆုံးပဲ၊ အထက်ဆုံးပဲ၊ အဲဒီတော့ ဆန္ဒဆိုတဲ့ သဘောတရားရယ်၊ ဝီရိယရယ်၊ စိတ်ဆိုတဲ့သဘောတရားရယ်၊ ပညာဆိုတဲ့သဘောတရားတွေဟာ အဓိပတိထိုက်တဲ့ တရားမျိုးတွေ စွမ်းဆောင်နိုင်ရင် အဓိပတိထိုက်တဲ့ အဆင့်အတန်းကို ဖွဲ့ဆောင်လို့ရတယ်။ သူ့ရဲ့သတ္တိက ဘာလဲဆိုတော့ အဓိပတိထိုက်လောက်အောင် ဆန္ဒရှိရင် ဥပမာ-ပဋ္ဌာန်းတော်မှာပါတယ်၊ ဆန္ဒာဓိပတိ၊ ဆန္ဒ သမ္ပယုတ္တကာနံဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနနုဉ္စူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ဆန္ဒာဓိပတိ၊ မိမိဆန္ဒအဓိပတိထိုက်တဲ့ဆန္ဒမျိုးထိရောက်ခဲ့သော် ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ အဓိပတိထိုက်တဲ့ ဆန္ဒနဲ့လျော်ညီစွာ တခြား တရားတွေပါလာပါတယ်။ ဆန္ဒက ဦးဆောင်သွားတယ်၊ ဆန္ဒကဦးဆောင် သွားရင် တခြားလိုအပ်တဲ့ စိတ်တွေစေတသိက်တွေက ပါ ပါလာပါတယ်။ တံ သမုဋ္ဌာနာနုဉ္စူ ရူပါနံ၊ ထိုနည်းတူစွာ အဓိပတိထိုက်တဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်လာရင် ဆန္ဒကနေ ဦးဆောင်သွားရင် လိုအပ်တဲ့ ရုပ်သဘောတရားတွေကလဲလိုက်လာ ပါတယ်၊ အဓိပတိထိုက်တဲ့ဆန္ဒက ဒီလိုကျေးဇူးပြုနိုင်တဲ့ သဘာဝရှိတယ်။

ထိုနည်းတူစွာပဲ၊ ဝီရိယကလဲ ဝီရိယာဓိပတိ ဝီရိယသမ္ပယုတ္တ ကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနံနန္တရူပါနံ အဓိပတိ ဖ္ဓယေန ပစ္စယောတဲ၊ အဓိပတိဆိုက်တဲ့ ဝီရိယမျိုး၊ အင်မတန်အားတက်တဲ့ ဝီရိယမျိုးဖြစ်လာလို့ ရှိရင် မိမိလုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းဟာ ပြီးပြည့်စုံသွားနိုင်တယ်။ ဝီရိယ ဦးဆောင်ပြီးတဲ့ အခါ လိုအပ်တဲ့စိတ်တွေ စေတသိက်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တယ်။ လိုအပ်တဲ့ ရုပ်သဘောတရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တယ်။ အဲဒီလို အောင်မြင်အောင် ဦးဆောင်သွားနိုင်တယ်။ ၊ ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာတရားထိုင်တဲ့အခါမှာ တစ်ခါတလေကြာရင် ဒုက္ခတွေ့တဲ့အခါမျိုးမှာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အဓိဋ္ဌာန်ထိုင်တဲ့အခါ မျိုးမှာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ **ဥပမာ** - ဝေဒနာတွေတက်လာတယ်၊ ကိုယ်ကလျှော့မပေးဘူး၊ အဓိဋ္ဌာန်မြောက်အောင်ကြိုးစားသွားရမယ်၊ အဲဒီအခါမှာ မိမိက အဓိဋ္ဌာန်ကို ပြည့်စုံချင်တဲ့ ဆန္ဒမျိုး ပြဋ္ဌာန်းပြီးဆောင်ရွက်သွားဖြစ်မယ်၊ လျှော့မပေးဘဲနဲ့ ဆန္ဒက အင်မတန်အားကောင်းပြီး ပြီးပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်သွားမယ်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင် ဝီရိယက ကြိုးစားပြီး(၁၀)ရက်ထိုင်တယ်၊ (၁၀)ရက်ထိုင်တဲ့ အခါမှာ အချိန်ပြည့်အောင်ထိုင်တယ်၊ မလွတ်တမ်းထိုင်တယ်၊ ဝီရိယက ဦးဆောင်သွားပြီးတော့ ထိုင်သွားရင်လဲအောင်မြင်သွားတာပဲ၊ ဒါမှမဟုတ် မိမိစိတ်က ဦးဆောင်သွားရင်လဲအောင်မြင်သွားတာပဲ။

ဒါမှမဟုတ်ရင်လဲ မိမိရဲ့ပညာအရ **ဥပမာ**-ဒီတရားကလွဲလို့ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတရားမရှိဘူး၊ ဝိပဿနာသဘောတရားဟာ ပရမတ္ထ သဘောတရားကို ထင်အောင်မြင်အောင်ရှုရတယ်၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခ လက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို ထင်အောင်မြင်အောင်ရှုရမယ်၊ အဲဒီလို ရှုနိုင်မှလဲ အောင်မြင်မှုဆိုတဲ့ သစ္စာလေးပါး၊ သိမှုဆိုတဲ့ တစ်မဂ်တစ်ဖိုလ် ရနိုင်ဖို့ဆိုတဲ့ စိတ်မျိုး၊ ပညာမျိုးနဲ့ထားပြီးတော့ လုပ်သွားနိုင်တဲ့ ဦးဆောင် သွားနိုင်တဲ့ သတ္တိရှိတာကို အဓိပတိဆိုက်တဲ့တရားလို့ခေါ်တယ်၊ ယှဉ်ဖော် ယှဉ်ဘက် မရှိဘူး၊ သူကအင်မတန် အားကောင်းတယ်၊ ဒေါသက အားမကောင်းဘူး၊ ဒေါသဆိုတဲ့ စေတသိက်က အဓိပတိဆိုက်တဲ့ စေတသိက် မျိုးမဟုတ်ဘူး၊ ဒါပေမယ့် ဒေါသရှိတယ်၊ ဘာကဦးဆောင်ရမလဲဆိုတော့ ဆန္ဒက ဆောင်ချင် ဆောင်သွားမယ်။

စိတ်က ဆောင်ချင်ဆောင်သွားမယ်၊ ဒေါသသဘောတရားကတော့ အဓိပတိမထိုက်ဘူး၊ သူ့မှာ ဒီလောက်အားမရှိဘူး၊ အားအင်မတန်

အကောင်းဆုံးတရားကတော့ ဆန္ဒရယ်၊ ဝီရိယရယ်၊ စိတ်ရယ်၊ ပညာရယ် ဒီဟာ အားအကောင်းဆုံးပဲ။ ပညာအားကောင်းလို့လဲ ကျွန်တော်တို့သံသရာကို ဖြတ်နိုင်စွမ်းရှိတယ်။ ပညာအားကောင်းလာတဲ့အခါကြတော့ သင်္ခါရ သဘောတရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းပြီး၊ သံသရာကိုဖြတ်ပြီးတော့ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရောက်အောင် ပို့ဆောင်သွားနိုင်တယ်။ အဲဒါ အဓိပတိလေးပါးက ဘာနဲ့လျော်ညီသလဲဆိုတော့ ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးနဲ့ လျော်ညီတယ်။ နောက်တော့ ဗိုလ် (၅) ပါး၊ ကျွန်တော်တို့ စပြောကတည်းကိုက သဒ္ဓါဆိုတဲ့ ယုံကြည်မှု ရှိရမယ်၊ ဘုရားယုံကြည်မှု၊ တရားမှာ ယုံကြည်မှု၊ သံဃာမှာယုံကြည်မှုရှိရ မယ်၊ ပထမတရားထိုင်ကာစတုန်းက ယုံကြည်မှုနဲ့ ယခု ယုံကြည်မှု တူချင်မှ တူမယ်၊ တရားထိုင်ကာစတုန်းက ယုံကြည်မှု ရှိမယ်၊ သို့သော်လဲတရားတွေ နှလုံးသွင်းလို့ တိုးတက်လာတဲ့အခါကြတော့ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါကလဲတိုးလာတယ်၊ သဒ္ဓါက ဝီရိယကိုဖြစ်စေတယ်။ ဝီရိယနဲ့ သတိကို ပေါ်ပေါက်စေတယ်၊ သတိကောင်းလာတဲ့အခါကြတော့ သမာဓိစိတ်ရဲ့ တည်ကြည်ငြိမ်သက်မှု၊ ဧကဂ္ဂတာဆိုတဲ့ တစ်ခုတည်းသော အာရုံစူးစိုက်နိုင်စွမ်းဖြစ်လာတယ်၊ စူးစိုက်နိုင်စွမ်း ဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ပညာတွေပေါ်လာတယ်။ အဲဒီတော့ ဗိုလ်ငါးပါးဆိုတာက သဒ္ဓါရယ်၊ ဝီရိယရယ်၊ သတိရယ်၊ သမာဓိရယ်၊ ပညာရယ်ကို ဗိုလ်ငါးပါးခေါ်တယ်။ သူတို့ဦးဆောင်နိုင်လို့ ဗိုလ်ငါးပါးခေါ်တယ်။

ဒီသဘောတရားတွေ မိမိတရားထိုင်တဲ့အခါကြတော့ ပါသွားတာပဲ။ နောက်ဣန္ဒြေငါးပါးတဲ့၊ အစိုးရတဲ့သဘော၊ အစိုးရတဲ့အခါကြတော့မိမိလုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းအောင်မြင်အောင် အခြားအနှောင့်အယှက်တွေ မဝင်အောင် ထိန်းသိမ်း သွားတာ ဣန္ဒြေငါးပါး၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ပဲဖြစ်တယ်။ မိမိတို့ တရားထိုင်တယ်၊ (၁၀)ရက်မှာ ပြန်စဉ်းစားကြည့် သဒ္ဓါမရှိရင် တရားထိုင်ရတာ ပြင်းသွားတာပဲ၊ သဒ္ဓါထက်ရင် တရားထိုင်ချင်တယ်၊ ဒါထိန်းသိမ်းထားတာပဲ၊ ဒီပြင်ဟာတွေ မဝင်အောင်၊ ဝိစိကိစ္ဆာတွေမဝင်အောင် ထိန်းသိမ်းပေးထားတယ်။ ထိန်းသိမ်းထားတော့ သဒ္ဓါထက်လာပြီး ဝီရိယကပါလာတယ်။ ဝီရိယပါလာတော့ သတိလေးဖြစ်လာတယ်။ သတိဖြစ်လာတော့ ပညာရလာတယ်။ ဒါ ဣန္ဒြေငါးပါး၊ ဒီတရားတွေ ကျွန်တော်တို့ အသုံးပြုခဲ့တာပဲ၊ ပြီးတော့က ဗောဇ္ဈင်တရား(၇)ပါးတဲ့၊

ဗောဇ္ဈင်တရားခုနစ်ပါးဆိုတာကလဲ ဝိသုဒ္ဓိတရား(၇)ပါးလိုပဲ ဗောဇ္ဈင်တရား
ခုနစ်ပါးနဲ့ ကျင့်သွားရင်လဲမြတ်စွာဘုရား တရားတော်ကတော့ ပြီးပြည့်စုံတာပဲ။

အဲဒီ ဗောဇ္ဈင်တရား (၇)ပါးကတော့ သတိသမ္မောဇ္ဈင်၊ ဓမ္မဝိစယ
သမ္မောဇ္ဈင်၊ ဝီရိယ သမ္မောဇ္ဈင်၊ ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်၊ ပဿဒိသမ္မောဇ္ဈင်၊
သာဓိသမ္မောဇ္ဈင်၊ ဥပက္ခောသမ္မောဇ္ဈင်တို့ပါပဲ။

ကျွန်တော်တို့ တရားများ အားထုတ်တဲ့အခါမှာ သတိတရားနဲ့အမြဲတမ်း
ပွားများအားထုတ်ခဲ့ကြတယ်။ သတိတရားနဲ့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရများကို
သုံးသပ်ခဲ့တယ်။

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တရှုခဲ့ကြတော့ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်ပါဝင်
လာပါတယ်။ ဒီလိုတရားများအားထုတ်ရာမှာ ဝီရိယတရားတိုးပွားခဲ့တော့
ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင် ပါဝင်လာခဲ့တယ်။

ဒီလုပ်ငန်းမှာ စိတ်မွေ့လျော်လာတဲ့အခါ ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်
အကျုံးဝင်လာတယ်။ ပီတိတရားဖြစ်ပွားတဲ့အခါမှာ ပျင်းရိခြင်း၊ ငိုက်မြည်းခြင်း
စသည်တို့ ကင်းကွာနေတော့ ပဿဒိသမ္မောဇ္ဈင် ဖြစ်လာနိုင်တယ်။

ပဿဒိသမ္မောဇ္ဈင်ကို အကြောင်းပြုပြီး သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်
ဖြစ်လာပါတယ်။ သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်ကနေတစ်ဆင့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရများ အပေါ်မှာ
အညီအမျှထားတဲ့ စိတ်နဲ့ရှုမှတ်နိုင်တဲ့အခါမှာ ဥပက္ခောသမ္မောဇ္ဈင်ဖြစ်လာပါတယ်။

နောက်ဆုံးက ဘာရှိလဲဆိုတော့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးက အခြေခံပဲ၊
ဒါကတော့ အထူးပြောဖို့ မလိုပါဘူး။

ပထမက သီလမဂ္ဂင်၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ
ဆိုပြီးတော့ ကောင်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ကောင်းသောအလုပ်ကို
ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကောင်းသောအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းဆိုပြီးတော့
သီလမဂ္ဂင်သုံးပါး။

ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာ တရားပွားတဲ့အခါမှာ စောင့်ထိန်းခဲ့တယ်၊
ရှစ်ပါးသီလနဲ့ စောင့်ထိန်းခဲ့တယ်၊ ပြီးတော့ သမာဓိမဂ္ဂင်၊ သမ္မာဝါယမ၊
သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဆိုပြီးတော့ ဝါယမစိုက်ထုတ်တယ်။

သတိကပ်တယ်၊ သတိကောင်းလာတဲ့အခါကြတော့ သမာဓိဖြစ်တယ်၊
သတိအင်မတန်ကောင်းနေတဲ့အခါကြရင် ကျွန်တော်တို့ဘယ်အထိ
ထိန်းနိုင်သလဲဆိုတော့ အကုသိုလ်တရားကို ကာယကံပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဝစီကံပဲဖြစ်ဖြစ်

ပြုလုပ်တော့မယ်ဆိုရင်၊ ဘယ်ကစလဲ၊ မနောက်က အမြဲစတယ်၊ အဲဒီတော့ ဒီသတိကောင်းလို့ရှိရင် ကာယကံတစ်ခုခုပြုလုပ်တော့မယ်ဆိုရင် ကာယကံမပြုလုပ်မီ စိတ်က ပထမဖြစ်ပေါ်တယ်၊ ကနဦးစိတ်ကလေးဖြစ်တာကို သတိကကောင်းလို့ရှိရင် ကနဦးစိတ်ကလေးဖြစ်ပေါ်တာကို တစ်ခါတည်းသိလိုက်တယ်။

ဥပမာ -

သာမညအားဖြင့် ဒီကထွက်သွားရင်
တံခါးဖွင့်ထွက်တယ်။
စိတ်ကတော့အမှန်မှာ တံခါးဖွင့်ဖို့
စိတ်ကလှုံ့ဆော်သွားတာပဲ။

စေတနာကပါသွားတာပဲ၊ သတိကောင်းလို့ရှိရင် တံခါးမဖွင့်မရသေးဘူး တံခါးဖွင့်ချင်တဲ့ စိတ်ကလေးက ကိုယ်မှာ ဖြစ်ပေါ်ပါလားဆိုပြီး သတိကလေးကိုယ်မှာ ထင်ရှားလာတယ်၊ ကိုယ်ပြုလုပ်တော့မယ့်ကာယကံဟာ သတိကထင်ရှားနေတယ်၊ ကာယကံကောင်းတဲ့အလုပ်လုပ်မယ်ဆိုရင် သဒ္ဓါနဲ့ လုပ်သွားလို့ရတယ်၊ မကောင်းတဲ့အလုပ်ထောက်ပြပြီး ဒီအာရုံဖြစ်နေပြီး မကောင်းတဲ့ အာရုံထဲ၊ ဒါဟာ မလုပ်ထိုက်တာဘဲဆိုပြီးထိန်းသိမ်းလိုက်ရင်ရတယ်၊ သမာဓိနဲ့သတိရဲ့အစွမ်းက အဲဒီလိုရှိတယ်၊ ပြီးတော့မှ နောက်ဆုံးမဂ္ဂင်နှစ်ပါးကြတော့ ပညာမဂ္ဂင် - သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးပေါ်မှာ ကောင်းစွာ ဆင်ခြင် သုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့် ရုပ်နာမ်သဘောတရားတွေ သိလာတဲ့ အခါကြတော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုပြီးတော့ ကောင်းသော သိခြင်းဆိုတာရတယ်။

ယခု ကျွန်တော်တို့ ကောင်းသောသိခြင်းတွေမှာ ကျွန်တော်တို့ တရားထိုင်တဲ့ အခါမှာ ဘာတွေဖြစ်လဲ၊ နာမရူပ ပဋိစ္ဆေဒဉာဏ်ဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်ကလွဲလို့ ဘာမှမရှိပါလားဆိုတာ သဘောတရားလေးတွေ မိမိတို့ သိသင့်သလောက် သိလာမယ်၊ ဝိပဿနာ ဉာဏဒဿန သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ဝိပဿနာဆိုတဲ့တရားက၊ ရုပ်နာမ်တွေရဲ့သဘောတရားက၊ သူတို့ရဲ့ လက္ခဏာတွေက၊ အမှတ်အသားတွေက မမြဲပါလား၊ ဆင်းရဲတဲ့ သဘောတရားတွေရှိပါလား၊ အစိုးမရဘူး၊ အနှစ်သာရမရှိဘူးဆိုတဲ့ သဘော တရားတွေ ရှိပါလား စသည်ဖြင့် ဒီလိုသမ္မာဒိဋ္ဌိတွေရတယ်၊ ဒီလိုရလာတော့ ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာပြုလုပ်ခဲ့ကြတာ တို့လုပ်ခဲ့တဲ့လုပ်ငန်းဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနဲ့ ကိုက်ညီတယ်၊

ဗောဓိပက္ခိယတရား(၃၇)ပါးနဲ့ကိုက်ညီတယ်ဆိုတာ သိသွားရင် ဘို့လုပ်ခဲ့တာဟာ လမ်းမှန်ကိုရောက်ပြီ၊ လမ်းမှန်ကိုရောက်သွားတော့လမ်းစ ရသွားပြီ၊ ဒီပြင်လမ်း မရှိဘူး၊ သစ္စာလေးပါးသိဖို့က ဒီလမ်းပဲရှိတယ်၊ ဒီတော့ ဒီလမ်းနဲ့ကိုယ်က မှန်မှန်လမ်းလျှောက်သွားရင် ဒီလမ်းအတိုင်း ဖြောင့်ဖြောင့် မတ်မတ် လျှောက်သွားလို့ရှိရင် မိမိလိုရာခရီးဟာ ဆိုက်ရောက်ဖို့ ဝီရိယပေါ်မှာ၊ သတိပေါ်မှာ ကြိုးစားမှုပေါ်မှာတည်ပြီးသွားတယ်။ သဒ္ဓါပေါ်မှာလဲ တည်သွားတယ်၊ ဒီဟာတွေနဲ့ ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်သွားရင် မရနိုင်စရာမရှိဘူး၊ ရှေးရှေးတုန်းက ရသွားတဲ့ အရိယာတွေလဲအများကြီးပဲ။ သာသနာထဲမှာ မြတ်စွာဘုရားက မိမိပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးတဲ့နောက် သာသနာငါးထောင်ထားခဲ့တယ်၊ နောက်ကို အရိယာဖြစ်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ မဂ်ဖိုလ်ရနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကျန်သေးတယ်။

ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက်ဆိုပြီး သာသနာငါးထောင်တည်စေဆိုပြီး ထားခဲ့ တယ်၊ သာသနာငါးထောင်အတွင်းမှာ ယခု (၂၅၀၀)တော့ကျော်သွားပြီ၊ ကျော်သွားတဲ့အခါကြတော့ ဆရာကြီးကလဲပြောသွားပြီ ဝိမုတ္တိခေတ် ရောက်လာပြီ တရားအားထုတ်ပြီး မဂ်ဉာဏ်ဖိုဉာဏ်ရနိုင်တဲ့ ခေတ်မျိုး၊ အဲဒီတော့ ကိုယ်က ဒီလိုအဖြစ်မျိုးနဲ့ ကြုံကြုံကံတဲ့အခါဆိုတော့ ကြိုးစားအားထုတ်သွားရင် မရစရာတော့ မရှိဘူး၊ အမြတ်ကြီးပဲ၊ ကြိုးစားနိုင်သလောက်အမြတ်ထွက် လာမှာပဲ၊ ကြိုးစားအားထုတ်ဖို့ပဲလိုကြတယ်။ ဗောဓိပက္ခိယ တရား(၃၇)ပါးကို ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ဘာတွေတွေ့ရမလဲဆိုတော့ ဝီရိယက အများဆုံးပါတယ်။ ဝီရိယကဘယ်မှာပါလဲ၊ သမ္မပဋ္ဌာန်(၄)ပါးမှာ ပါတယ်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်မှာ ဝီရိယ ဣဒ္ဓိပါဒ်ဆိုပြီးတော့ ဣဒ္ဓိပါဒ်မှာ ဝီရိယက ပါလာတယ်။ ပြီးတော့ ဗိုလ်(၅)ပါးမှာ တစ်ခါပါလာတယ်၊ ပြီးတော့ ဣန္ဒြေငါးပါးမှာလဲပါလာတယ်၊ ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါး မှာလဲပါလာတယ်၊ ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်ဆိုပြီး ပါလာတယ်။

ပြီးတော့မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာလဲ ဝီရိယပါလာတယ်၊ သမ္မာဝါယမ၊ ဒီတော့ (၃၇)ပါးမှာ ဝီရိယချည်းပဲ (၉)ကြိမ်ထည့်သွင်းခဲ့တယ်၊ သတိ(၈)ကြိမ် ထည့်သွင်းခဲ့တယ်၊ သတိကဘယ်မှာပါလဲ၊ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးရှိတယ်။ ဗိုလ်(၅)ပါးမှာ သတိပါတယ်။ ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါးမှာ သတိပါတယ်။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာ သတိပါတယ်။ သတိက (၃၇)ပါးမှာ ရှစ်ကြိမ်ပါတယ်။ အများဆုံးပါတာကတော့ စေတသိက်တွေထဲမှာ ဝီရိယနဲ့သတိအများဆုံးပါတယ်။ သူတို့ပြီးတော့မှ နောက်အများဆုံးပါတာကတော့ ပညာ၊ ပညာစေတသိက်က အများဆုံးပါတယ်။

ပညာမှာ ဝိရိယနဲ့ သတိကိုအားကိုးပြီး ကြိုးစားသွားရင် ပညာက ဖြစ်မြောက်လာမယ်။ တက်လှမ်းနိုင်မယ်။ မိမိတို့ နက်ဖြန်ဆိုရင် (၁၀)ရက် ပြည့်သွားပြီ၊ (၁၀)ရက်ပြည့်သွားတော့ မိမိတို့တရားပွားများ အားထုတ်တဲ့နေရာမှာ ဖြောင့်ဖြောင့်တန်းတန်း အားထုတ်သွားနိုင်ကြတော့ အောင်မြင်မှုတစ်ရပ်ရသွားပြီ။ ဒီအာရုံနဲ့ မိမိအိမ်မှာ ကြိုးစားနိုင်ကြရင် အကောင်းဆုံးပေါ့၊ မနေ့ကပြောသလို အာစိဏ္ဏကံဖြစ်အောင်လုပ် သွားနိုင်ရင်အကောင်းဆုံးပေါ့၊ မလုပ်နိုင်သည့် တိုင်အောင် ကုသိုလ်ဆိုတာက ယူတတ်ရင်လွယ်ပါတယ်။ အာစိဏ္ဏကံဖြစ်အောင် နောက်ထပ်မထိုင်သည့်တိုင်အောင် မိမိဒီမှာ ထိုင်သွားတာကို မကြာမကြာ နှလုံးသွင်းနေရင်း ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်နေမယ်။

ကုသိုလ်ဆိုတာယူတတ်ရင်ရပါတယ်။ ဝိရိယနဲ့ သတိနဲ့သွားလိုက်ရင် ခုနပြောသလို ပါရမီကလဲရှိကြတယ်။ ဒီမှာရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အများအားဖြင့် တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြစ်မှာပါ။ ကျွန်တော်တို့ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့နေရာမှာ အပါယ်ဘုံက ပဋိသန္ဓေစိတ်တစ်မျိုးတည်းပဲရှိတယ်။ ပဋိသန္ဓေစိတ်တစ်မျိုးတည်းနဲ့ အပါယ်ဘုံမှာ သဘောအားဖြင့် အတိတ်ဝိဘက်ဆိုတဲ့ အလောဘ၊ အဒေါသ အမောဟဆိုတဲ့ စေတသိက်မပါဘဲနဲ့ ပဋိသန္ဓေနေကြတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ မိမိတို့ပြုခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ပေါ်မှာမှီပြီးတော့ ခန္ဓာအမျိုးမျိုးဖြစ်သွားတယ်။ သို့သော်လဲ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့စိတ်ကတော့ တစ်မျိုးတည်းပဲ။ သူတို့ကို ဘာခေါ်လဲဆိုတော့ ပါဠိလို နာနတ္တိကာယဇကတ္တသညံခေါ်တယ်။ နာနတ္တိကာယဆိုတာ ရုပ်အမျိုးမျိုး အရွယ်အစားအမျိုးမျိုး၊ အဆင်းသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုး၊ ဘဝအမျိုးမျိုးနဲ့ ဒါပေမယ့် ပဋိသန္ဓေစိတ်ကတော့ တစ်မျိုးတည်းပဲသွားတယ်။

ကာမသုဂတိဘုံကတော့ ကျွန်တော်မှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်(၉)မျိုးရှိတယ် (၉)မျိုးထဲမှာ အဟိတ်ကုသလဝိဘက်ဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာနဲ့ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလဲရှိတယ်။ ဒီတော့ အဟိတ်ဆိုတဲ့ စိတ်မျိုးက အားမရှိဘူး အလောဘလဲမရှိပါဘူး၊ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့အချိန်မှာ အဒေါသစေတသိက်လဲမပါဘူး ပညာဆိုတဲ့ အဓောဟစေတသိက်မပါဘဲနဲ့ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ လူ့ဘဝတော့ဖြစ်တယ် ကုသလဝိဘက်မို့ လူ့ဘဝတော့ရတယ်။ အဲဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေကမွေးကတည်းက ဆွံ့အနေတယ်၊ အင်္ဂါချို့ယွင်းနေတယ်၊ ပြင်မရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ ဒီလိုပဋိသန္ဓေစိတ်နဲ့ ဖွားတာ ကျန်တဲ့ပဋိသန္ဓေရှစ်ပါးကတော့ မဟာဝိဘက်စိတ်နဲ့ မွေးတာ၊ မဟာဝိဘက်ပဋိသန္ဓေစိတ်ဆိုတာ တိဟိတ်နဲ့ ဒွိဟိတ်ဆိုပြီး (၂)မျိုး ခွဲထားတယ်

ဒွိဟိတ်ဆိုတာက မိမိပဋိသန္ဓေတည်တဲ့အချိန်မှာ အလောဘ၊ အဒေါသ စိတ်နှစ်ပါး ပါတယ်။ အမောဟဆိုတဲ့ ပညာစေတသိက်မပါဘူး။

အဲဒီလိုဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဒီဘဝမှာ မိမိကြိုးစားသော်လည်း ပါရမီဖြည့်ဖို့လောက်ပဲရတယ်။ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ ပဋိသန္ဓေချိန်မှာ ပဋိသန္ဓေတည်ကတည်းက အလောဘလဲပါတယ်၊ အဒေါသလဲပါတယ်၊ အမောဟဆိုတဲ့ ပညာစေတသိက်ပါ ပါလာတယ်။ ပညာဆိုတာက ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာ ဘီအေ၊ အမ်အေအောင်တာကို ပြောတာမဟုတ်ဘူး၊ သင်္ဃာဆိုပါတော့ ဉာဏ်အမှတ်ကောင်းလို့ရတာ၊ ပဋိသန္ဓေမှာပါတဲ့ ပညာစေတသိက်ဆိုတာကတော့ သူ့ဇာတိမှာကိုက သူများနဲ့ မတူဘူး၊ သိနိုင်စွမ်းသူ့မှာထက်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာ သင်္ခါရကိုရှုတယ်၊ အနိစ္စကိုရှုတယ်၊ အနိစ္စကိုသိနိုင်စွမ်းတဲ့ ဉာဏ်မျိုး သူ့မှာရှိတယ်၊ အဲဒါမျိုးကို တိဟိတ်ခေါ်တယ်။ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေပုဂ္ဂိုလ်တွေက (၄)မျိုးရှိတယ်။ ဒီဘဝမှာ ကြိုးစားရင် တစ်မင်္ဂတစ်ဖိုလ်ရနိုင်တယ်၊ သေချာပေါက် ရနိုင်တယ်၊ လာပြီးတရားအားထုတ်တယ် ဆိုတည်းက ကိုယ်က တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေစိတ်မရှိဘဲနဲ့ ဒီတရားမျိုး သိပ်အားမထုတ်ချင်ကြဘူး၊ အင်မတန် ပင်ပန်းတာကိုး၊ ဒီလို ပဋိသန္ဓေနဲ့ ယူဆတော့ ကြိုးစားအားထုတ် လို့ရှိရင် အောင်မြင်မှာပါ။

နောက်ဆုံးပြောလိုက်ချင်တာကတော့ မြတ်စွာဘုရားတရားတော်ဟာ ရတောင့်ရဲခဲတရားကို (၁၀)ရက်နဲ့ ကြိုးစားအားထုတ်လို့ရတာကို ဆက်ပြီးတော့ ကြိုးစားအားထုတ်ရမယ်။ မိမိတို့ဘဝကောင်းတယ်၊ အခါလဲကောင်းတယ်၊ အချိန်ကလဲကောင်းတယ်၊ ကျန်းမာရေးနဲ့လဲပြည့်စုံတယ်၊ ကျန်းမာရေးနဲ့ ပြည့်စုံတုန်း ကိုယ်ကျင့်တရားကို ရင့်ကျက်သည်ထက်ရင့်ကျက်လာအောင် လုပ်သွားရတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကိုယ်ကကျန်းမာရေးနဲ့ မပြည့်စုံတဲ့ အခါကြတော့ ဥပမာ-နာတယ်၊ ကျင်တယ်၊ ထုံတယ်စသည်ဖြင့် အင်မတန် ပင်ပန်းတဲ့ဝေဒနာဖြစ်လာတဲ့အခါကြ တရားထုံနေရင် သက်သက်သာသာ နေလို့ရတယ်၊ ရှုတတ်သွားရင်ရတယ်၊ တရားသိပ်မထုံလို့ရှိရင်တော့ ဝေဒနာက ဆွဲသွားရင် မနိုင်တော့ဘူး၊ ဒိဋ္ဌဇမ္ဗတွေ့ဖူးတာကတော့ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ တရားထိုင်သွားပြီး တော်တော်လေးတရားတတ်တဲ့ ကျွန်တော်တို့နဲ့အတူ ဆရာကြီးလက်ထက်က တရားစထိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးရှိပါတယ်။ တလောက လေဖြတ်သွားတယ်၊ တော်တော်လေး ကြီးကြီးကျယ်ကျယ်လေဖြတ်တယ်။

မလှုပ်နိုင်ဘူး၊ စကားမပြောနိုင်ဘူး၊ ဒီထိဖြစ်တယ်၊ ခုတော်တော်လေး ကောင်းလာပြီ၊ ကျွန်တော်တို့ဖြစ်ကာစကသွားတော့ မထနိုင်ဘူး၊မလှုပ်နိုင်ဘူး ဆိုပေမယ့် အင်္ဂါရုပ်ကမကျဘူး၊ မျက်နှာကမညှိုးဘူး၊ မျက်နှာကကြည်နေတာပဲ၊ အသားကကြည်နေတာပဲ၊ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သူ့တရားက တော်တော်လေး ထုံနေတယ်၊ သူကမလှုပ်နိုင်ပေမယ့် တရားအာရုံလေးနဲ့ နေနိုင်စွမ်းရှိတယ်၊ ငြီးလည်းမငြီးဘူး၊ သာမညနဲ့တော့ ဝေဒနာတကယ် ဖြစ်လာပြီဆိုရင် မခံနိုင်ဘူး၊ ဝေဒနာဘက်ပါသွားတယ်၊ တရားကိုကျင့်ထားရင် ဒီအခါမျိုးမှာ ကိုယ့်ကို အထောက်အပံ့ပေးပါတယ်၊ သက်သက်သာသာ နေနိုင်တယ်၊ အဲဒီတော့ ဒီလိုအခါမျိုးတွေကို လောကမှာ ဒီတရားက အကျိုးပေးနိုင်တယ်၊ နေတတ် ထိုင်တတ်အောင် သူကကျင့်ပေး၊ ကျင့်ပေးသွားတယ်၊ သေတဲ့အခါမှာလဲ အသေကောင်းအောင် ကျင့်ပေးသွားတယ်၊ အဲဒီတော့ ကြိုးစားပြီး အားထုတ်ကြ ပါလို့ ကျွန်တော်တို့က တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။

ဒီကနေ့ဆိုရင် ဒီတရားဌာနမှာ တရားအားထုတ်ကြတာ (၁၀)ရက် မြောက်နေ့ဆိုတော့ နောက်ဆုံးနေ့ပဲဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီတော့ တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို အထူးပြောပြလိုတာက ကိုယ်ရသားတဲ့တရား မပျောက်ပျက်ရ အောင်၊ တိုးပွားအောင်၊ နေ့စဉ်မှန်မှန် ကန့်သတ်ပြီး တရားကို ဆက်လက် အားထုတ်သွားဖို့ပဲဖြစ်ပါတယ်၊ ကျွန်တော်တို့ကတော့ မျိုးကောင်း မျိုးသန့် မျိုးဆုလေးကို ပေးလိုက်ပြီ၊ ဒီမျိုးဆုကလေးကို ဂရုစိုက်ပြီးရှင်သန်အောင်လုပ်ဖို့က ကိုယ့်တာဝန်ပဲဆိုတာ သိထားရမယ်၊ အဲဒီ တရားအားထုတ်တဲ့အလုပ်ကို အစဉ်ပြုလုပ်တဲ့အလုပ်မျိုး ဖြစ်လာအောင်ကြိုးစားရမယ်၊ ဒါကို အာစိဏ္ဏကံ ခေါ်တယ်၊ ကိုယ်က ဒီတရားကို ထုံနေအောင်ကျင့်ထားမယ်ဆိုရင် သေပေါက် သေဝမှာဖြစ်တဲ့ အာစိဏ္ဏကံဖြစ်ပြီး စုတိစိတ်ကျ သွားမယ်ဆိုရင် ကောင်းရာသုဂတိ ရောက်မှာသေချာပါတယ်။ ဒီတော့ မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်းအတိုင်း သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ သိက္ခာသုံးပါးကိုကျင့်ကြံ အားထုတ်သွားမယ်ဆိုရင် လောကမှာ အနေလဲတတ်သွားမယ်၊ အသေလဲတတ်သွားမယ်၊ အနေတတ်ဖို့ဆိုတာက သီလကို လုံအောင်ထိန်းပြီး ကာယကံ၊ ဝစီကံအားဖြင့် ထိန်းရင် အကုသိုလ်မဖြစ်တော့ဘူး၊ မနောက်ကိုတော့ သမာဓိနဲ့ ထိန်းမှ လုံမှာဖြစ်တဲ့ အတွက် စိတ်ကို သမာဓိနဲ့ထိန်းရမယ်၊ သမာဓိ ဆိုတာ စိတ်ကိုတည်ငြိမ်စေသည်၊ စိတ်ကိုဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ နိဝရဏတရားတွေ ခွာပစ်နိုင်ပါတယ်၊ တစ်နည်းအားဖြင့်

စိတ်ကိုဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ အကုသိုလ်အညစ်တရားတွေ ခွာပစ်နိုင်ပါတယ်။ အကုသိုလ်ကင်းပြီး ကုသိုလ်တရားတွေဖြစ်အောင် နေထိုင်ရင် ဒါ အနေတတ်သွားပြီ၊ ချမ်းသာမှုရပြီ၊ ပညာစခန်းတက်လှမ်းပြီးတော့ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်တဲ့အခါကြတော့ ပရမတ်တည်းဟူသော ရုပ်နာမ်ဟို့၏သဘောနဲ့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတို့ရဲ့ လက္ခဏာလေးကို ကိုယ်တွေ့၊ ဉာဏ်တွေ့၊ တွေ့လာရင် ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိနိုင်ပြီး ဒုက္ခဖြစ်ခြင်းရဲ့ အကြောင်းတရား ဖြစ်တဲ့ သမုဒယတဏှာကိုလဲ ပယ်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ နိရောဓသစ္စာဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်မှာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ပုထုဇဉ်အနွယ်မှ အရိယာဘဝကို ရောက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အသေတတ်သွားအောင် ဝိပဿနာတရားကို လိုရာခရီးရောက်တဲ့အထိ ပွားများအားထုတ်ကြပါလို့ တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။ ။

ဆရာ ဦးတင့်ရီ၊

ဆရာ ဦးဘဘိုး။

အမှားပြင်ဆင်ချက်

စာမျက်နှာ	စာကြောင်းရေ	မူလစာသား	ပြင်ဆင်ပတ်ရှုရန်
	နိဒါန်း		
၁	၁၂	Parth	Perth
	၁၃	heddington	Heddington
	၁၄	arryland	Maryland
	၃၆	sydney	Sydney
	ပထမနေ့		
၅	၁ နှင့် တစ်အုပ်လုံးရှိ သက်ဆိုင်ရာ နေရာများ	သည့်ကွန္တာ	သညာကွန္တာ
	၅	သညကွန္တာ	သညာကွန္တာ
၉	၁၀	သမာဝါယမ	သမ္မာဝါယမ
၉	အောက်ဆုံးစာကြောင်း	အာနာပါနသတိ	အာနာပါနဿတိ
၁၀	အစ စာကြောင်း		
၁၀	၆		
၁၀	အစ စာကြောင်း	အဿသ ပဿသ	အဿာသ ပဿာသ
၁၃	၉	အရံ	အာရံ
၁၅	တတိယစာပိုဒ်၊ နောက်ဆုံးစာကြောင်း တတိယနေ့	အဖျော်ယမကာ	အဖျော်ရည်
၃၁	၅	လွင့်တာနဲ့ သွားမယ်	လွင့်တာ နည်းသွားမယ်
၃၃	ဒုတိယစာပိုဒ် (၆) စတုတ္ထနေ့	သီလမဂ္ဂင် ရှစ်ပါး	သီလမဂ္ဂင် သုံးပါး
၄၂	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၃	ရူပတိတိလက္ခဏေန	ရူပတိတိ လက္ခဏေန
၄၃	၁၁	ပရမံ အဏုဗြူ	ပရမာနုဗြူ
၄၇	၁	ကာယသမ္ပဿဇ	ကာယသမ္ပဿဇာ
၄၈	၉	ကာယသမ္ပဿဇ	ကာယသမ္ပဿဇာ
	ပဉ္စမနေ့		
၅၂	၁၂	အသင်္ခတ နယ်မှာ ရှိတဲ့စိတ်	သင်္ခတနယ်မှာ ရှိတဲ့စိတ်

စာမျက်နှာ	စာကြောင်းရေ	မူလစာသား	ပြင်ဆင်ဖတ်ရှုရန်
၅၅	၅	} ကာယသမ္ပဿ } ဝေဒနာ	} ကာယသမ္ပဿဇာ } ဝေဒနာ
၅၆	၁၃		
၅၆	၂	အနိစ္စဘန္ဓေ	အနိစ္စဘန္ဓေ
၅၈	၄	အလက်တွန်	Electron
၅၈	၆	အပေါ	အာပေါ
၅၈	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၃	ကာယံသမ္ပဿ ဝေဒနာ	ကာယသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာ
၅၉	တတိယပိုဒ်	ရူပံအနိစ္စံ	ရူပံအနိစ္စံ
၅၉	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၆	အနိစ္စ၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်	အနိစ္စဝိဇ္ဇာဉာဏ်
	ဆဋ္ဌမနေ့		
၇၃	တတိယပိုဒ်၊ ၄	ရုပ်သဘော	ရုပ်သဘော
	သတ္တမနေ့		
၇၅	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၅	ကင်္ခါဝိဟရဏဝိသုဒ္ဓိ	ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ
၇၇	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၁	မုသာဝါဒါ ဝေဒါမဏိ	မုသာဝါဒါ ဝေရာမဏိ
၇၉	ပထမပိုဒ်၊ ၉	ဒကာ ဒကာမ မရှိမှ	ဒကာ ဒကာမ ရှိမှ
၇၉	ပထမပိုဒ်၊ ၁၁	ပရိပတ္တိ သာသနာ	ပရိယတ္တိ သာသနာ
၇၉	အောက်ဆုံး၊ ဒုတိယ	ခဏိတ သမာဓိ	ခဏိက သမာဓိ
၈၀	အစဆုံး စာလုံး	ဆိတ်ငြိမ်	စိတ်ငြိမ်
၈၃	၁၅	ကမ္မဇရုပ်	ကမ္မဇရုပ်
၈၇	၁၁	သမုဟယန	သမူဟယန
၉၀	၆	ဒုက္ခတဒုက္ခ	ဒုက္ခဒုက္ခ
	အဋ္ဌမနေ့		
၉၄	၉	မဂ္ဂမဂ္ဂဏဒနဒသန	မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒသန
၉၄	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၁	ဥပတ္တိလေသာ	ဥပက္ခိလေသာ
၉၆	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၇	သိမ	သိမ္မ
၉၆	ဒုတိယပိုဒ်၊	အညမည ပစ္စည်းမှာ	အညမည ပစ္စည်းနဲ့
	နောက်ဆုံးစာကြောင်း		
၉၇	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၁	အရိယ	အရိယာ
၉၇	၁၃	ဟိုဟို	ဟိုကို

စာမျက်နှာ	စာကြောင်းရေ	မူလစာသား	ပြင်ဆင်ဖတ်ရှုရန်
၉၉	ဒုတိယပိုဒ်၊ နောက်ဆုံး	ညီတော်	သားတော်
၁၀၁	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၁၀	နိဗ္ဗိန္ဒညဏ်	နိဗ္ဗိဒါညဏ်
၁၀၂	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၁	ဘာလို့လဲဆိုတော့	ဘာလို့လဲဆိုတော့
၁၀၃	တတိယပိုဒ်၊ ၅	သန္တိ	သန္တတိ
၁၀၃	၁၁	လောက	လောက်
၁၀၄	ပထမပိုဒ်၊ ၁၅	ရှုတာ	
၁၀၅	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၉	ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး	ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး
		အားယူပြီး ရတာနဲ့	အားယူပြီး ရတာနဲ့
		ရှိရင်း နိဗ္ဗာန်ဘက်ကို	ရှိရင် နိဗ္ဗာန်ဘက်ကို
၁၀၆	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၅	ပစ္စဝေက္ခဏာညဏ်	ပစ္စဝေက္ခဏာညဏ်
	နဝမနေ့		
၁၀၈	၇	မိမိက မပြုလုပ်	မိမိက ပြုလုပ်လိုက်ရင်
		လိုက်ရင်	
၁၀၉	တတိယပိုဒ်၊ ၁	ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟ	ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟ
၁၀၉	အောက်ဆုံးစာကြောင်း	ဓာတ်မြေဩဇာ	ဩဇာ
၁၁၁	၂	ကမ္မဘုံ	ကာမဘုံ
၁၁၁	၂၊ ၅	} ကမ္မာဝါစရကုသိုလ်	ကာမာဝါစရကုသိုလ်
၁၁၄	၄၊ ၅		
၁၁၂	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၇	အာဟာရရုပ်	အာဟာရဇရုပ်
၁၁၃	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၉	အနာဂတ်ကာမ္မာ	အနာဂတ်ကာလမ္မာ
၁၁၆	ခေါင်းစဉ်	ဝိတိစဉ်	ဝိထိစဉ်
၁၁၉	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၉	ပိုဂ္ဂုလ်	ပုဂ္ဂိုလ်
၁၂၁	ဒုတိယပိုဒ်၊ အောက်ဆုံး	ဒိဋ္ဌိဓမ္မဝေဒနိယကံ	ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ
၁၂၁	ဒုတိယပိုဒ်၊ အောက်ဆုံး	ကတိ	ဂတိ
၁၂၁	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၁၁	ဘဝဂ်	ဘဝဂ်
၁၂၄	အစ စာကြောင်း	ကဗျာကတ	အဗျာကတ
၁၂၄	၉	သဒ္ဒါရုံ	တဒါရုံ
၁၂၆	ဒုတိယပိုဒ်၊ အောက်ဆုံး	ကဋကဏ္ဍာကံ	ကဋကဏ္ဍာကံ
၁၂၆	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၇	မရဏာ သန္တဝိထိ	မရဏာ သန္တဝိထိ
၁၂၇	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၁	အဟောတုက	အဟောတုက

စာမျက်နှာ	စာကြောင်းရေ	မူလစာသား	ပြင်ဆင်ပတ်ရှုရန်
၁၂၆ } ၁၂၇ }		ဂရုကံ	ဂရုကကံ
၁၂၈	ပထမပိုဒ်၊ ၇	မရဏာ သန္တဇော	မရဏာ သန္တဇော
၁၂၈	တတိယပိုဒ်၊ ၁၀	သဒ္ဒါရုံ	တဒါရုံ
၁၃၁	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၆	ပညာဓိတ	ပညာဓိက
၁၃၂	၁၉	ယုံကြည်လို့	ယုံကြည်လို့
		လာကြတာပဲ	လာကြတာပဲ
၁၃၃	၄	ပဋိသန္ဓေဆိုတော့	ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေဆိုတော့
၁၃၅	ဒသမနေ့ အောက်ဆုံး၊ ဒုတိယ စာကြောင်း အောက်ဆုံး၊ ဒုတိယ စာကြောင်း	ပစ္ဆေက	ပစ္ဆေက
၁၃၆	၁	သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်	သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်
၁၃၆		ဇောဓိပက္ခိယ	ဇောဓိပက္ခယ
၁၄၂		ကာယသမ္ပဿက	ကာသသမ္ပဿဇာ
၁၄၂		သာဓိသဗ္ဗောဇ္ဈင်	သမာဓိသဗ္ဗောဇ္ဈင်
၁၄၅	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၉	နာနတ္ထိကာမဇေကတ္တ	နာနတ္တကာယဇေကတ္တ
၁၄၅	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၉	သညီ	သညီ
၁၄၆	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၁၁	တရားတတ်	တရားတက်
၁၄၇	ဒုတိယပိုဒ်၊ ၁၀	အာစိဏ္ဍကံ	အာသန္နကံ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းဌာန

၁၀ ရက်တာရားပတ်စခန်း

ဝိပဿနာတာရားများ

ဆရာဦးတင်ရီ

ဆရာဦးဘဘိုး